

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ, ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΑΧΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ερωσίδου

*αδελφί
1 βρ.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
44 — ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1916

1916 APP

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ, ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΑΧΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

44—ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ—44

1916

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ε. Εμμανουήλ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

Ε. Γ. Ζαχαράκη 1916.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Προοίμιον.

(§ 1-3)

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβού-¹
λου ὄσα μὲν ταῦτα ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου
ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὄσα
δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα
ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. ἄλλοι μὲν δὲ ἄλλα ὑπὲρ ²
Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ οὗτου πλείονες ἢ
ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ
Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν,
ὅτι ξυνεστράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος, Πτο-
λεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι
αἰσχρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ φεύσασθαι ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετε-
λευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε
ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγρά-
ψαι ἀπῆν. ἔστι δὲ ἅ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι ³
καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς
λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα.

Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ.

(Κεφ. 1)

1. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος Πυθοδήμου Ἀθήνησιν· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
 2 εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. ἐνταῦθα ζυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν, αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. νεωτερίσαι δ' ἅττα καὶ τῶν Ἀθη-
 3 ναίων τὴν πόλιν. [ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Πρὶν ἢ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιχειρήσῃ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν στραφεὶς πρὸς Β. κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 335 καθυποτάττει τοὺς Θρᾷκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς καὶ Ἰλλυριοὺς· εἶτα δὲ ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν συνόρων σπεύδει μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος εἰς Θήβας, αἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἀποστατήσαι· ταύτας δὲ κυριεύσας καὶ ἐγκαταστήσας ἐν Καδμείᾳ Μακεδονικὴν φρουρὰν ἐπιστρέφει εἰς Μακεδονίαν καὶ ἀποφασίζει ἤδη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἀσίας].

Γ'. Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν.

(Κεφ. 11-12)

11. Ἄμα δὲ τῇ ἡμερᾷ ἀρχομένη ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόν-³
του, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντι-
πάτρω ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ξὺν φιλοῖς τε
καὶ τοξόταις οὐ πολλῶν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππείας δὲ
ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν
λίμνην τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος
ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμεναι τὸ⁴
Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις
Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ἠμισμένας. ἔθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον
ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εὐπετῶς.
ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται.
Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα εἰς Σηστόν ἀφικνεῖται ἐν⁵
εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἰκοθεν ἐξορμήσεως.
ἐλθὼν δ' εἰς Ἐλαιούντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῇ τάφῳ τοῦ
Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσιλαὸς πρῶτος ἐδόκει ἐκθῆναι
εἰς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμ' Ἀγαμέμνονι εἰς Ἴλιον
στρατευσάντων. καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ
γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν⁶
ἵππον διαβιάσας ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν καὶ διέβη-
σαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις
πολλοῖς στοργγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' εἰς Ἐλαιούντος εἰς τὸν
Ἀχαιῶν λιμένα καταῤραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν
τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν, καὶ ἐπειδὴ
κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάξαντα
ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηῖσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιά-
λης εἰς τὸν πόντον.

174100

7 Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ξὺν τοῖς ὄπλοις ἐκβῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ἴσθην τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ θπυ ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῆ τε Ἀθηνᾶ θῦσαι τῆ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν, καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφζόμενα. καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπιστὰι ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν, Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

8 Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενoitίος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσεν καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν.

6 12. Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσθην ἦκεν, οὐ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλησπόντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῆ ὑστεραία ἐς Περκώτην τῆ δ' ἄλλη Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἰένθεν δ' ἐς

7 Ἐρμωτον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἐταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἴλας τέσσαρας.

κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληφθεμένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἐταίρων.

Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀροάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ 8
Πετήνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀροίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφόροις, βουλευομένοις δ' αὐτοῖς 9
ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμων ὁ Ῥόδιος παρήνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προῖόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἀροίτην δὲ λέγεται εἶπειν 10
ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιῖδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀροίτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτὸν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμωνα τριβάς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὕνεκα.

Δ'. Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

(Κεφ. 13 - 16)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 13 - 14)

13. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δὲ ἰππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεισθαι τοὺς δὲ προκατασκευομένους τὰ τῶν πολεμίων ἤγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἰππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ² φιλῶν ἕς πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέιχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῆ ἔλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἕς μάχην. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ξυνέταπτεν ὡς μαχομένους.

³ Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν, πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ ⁴ περάσαντες, πρὶν ἐκείνους ἕς τάξιν καθίστασθαι. νῦν δ' οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὄραται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὄρας ὅτι ⁵ ὑπερύψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται, ἕς φάλαγγα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἰππεῖς· καὶ

τὸ πρῶτον σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν, καὶ ἔς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

Ἄλεξανδρος δέ, «ταῦτα μὲν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, 6 γιγνώσκω αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν βρεῦμα, — οὕτω τῇ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφραυλίσας, — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχομεν. καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης 7 οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἔς τοὺς κινδύνους δεξιότητος ποιῶμαι ἀναθαρρήσειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῇ παραυτίκα ἔπαθον».

14. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας πέμπει ἠγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγεν. προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἰππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἄγριανας [τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαῖου τοὺς τε σαρισσοφόρους ἰππέας ἔχων Φιλῶτα ἐπετάχθη καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἰλγὴν τὴν Σωκράτους. ἐχόμενοι 2 δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἠγείτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομέτους· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἤρχε. τοῦ δ' 3 εὐωνύμου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἰππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἠγείτο Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἰππεῖς, ὧν ἤρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θράκες, ὧν ἤρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἰππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ 4 μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν

ἐπὶ Θετταλῶν ἐπὶ Παρμενίων

μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. ἣ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνάς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων.

- 5 Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρωθεν τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποταμοῦ ἐφειστώτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον δοκεῖν ἡσυχίαν ἔχοντες, καὶ σιγὴ ἦν πολλή ἀφ' ἑκατέρων. οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὁπότε ἐσθήσονται ἐς τὸν πόρον,
- 6 ὡς ἐπιχειρόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἔπεισθαί τε καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβάλειν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἑλλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὲ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέρασ ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίφ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρείλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρασ προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') Διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

15. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἣ πρῶτοι οἱ ἀμφ' Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν

ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίοντες. καὶ ἦν τῶν τε ἰππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἶργειν τὴν ἔκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλή ἀφεισις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξυστοῖς ἐμάχοντο. ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ, καὶ αὐτοὶ ἐξ οὗ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξιῦ τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευσεν.

Καὶ οἱ μὲν πρώτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμειζαντες τοῖς 3 Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρώτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερά· καὶ 4 ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἦδη. καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχία δὲ μᾶλλον τι ἐφκει. ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῴσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξαί τε αὐτῶν τὴν ἔκβασιν, οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὐθις ἀπίσασθαι. καὶ ἐκ τούτου 5 ἐπλεονέκτου ἦδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ· 6 ὁ δ' Ἀρέτην ἤτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ

τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευεν Δημάρτος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

- 7 Καὶ ὅς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμ' οἱ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἰππέων ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῇ δόρατι κατα-
- 8 βάλλει τὸν Μιθριδάτην. ἐν δὲ τούτῳ Ροισάκης μὲν ἐπελαύνει τῇ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος. καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῇ ξυστῇ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὀπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἰππέων ὄσοις προῦχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον. X

γ) Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.—Αἱ ἐκατέρωθεν ἀπώλειαι.

(Κεφ. 16)

16. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοῖ τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν ἰππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν φιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἰππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον, ἣ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τῆς ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερὰ.

- 2 Τῶν μὲν δὴ ἰππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. οὐ

γὰρ πολλή ἢ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξεστράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὧν τὸ στίφος, ἢ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῷ βεβαίῳ ἔμενον· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἱππέας πάντη προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς· ἐξωγήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν καὶ Μιθριδάτης, 3 ὁ Δαρείου γαμβρός, καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν Ὠμάρης. Ἀροίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῇ τότε πταίσματος.

Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ 4 πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαὶ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστάσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει· τῶν δ' ἄλλων ἱππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς τριάκοντα. καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ξὺν 5 τοῖς ὄπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῇ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραί. καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελθὼν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅ τι πράττων, εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι οἱ παρασχών.

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ 6 καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἳ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβεν, τούτους δήσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζε-

σθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν Ἕλληγες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. ἀποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· «*Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληγες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντων*».

[Μετὰ τὴν παρὰ τὸν Γρανικὸν μάχην ὁ Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τὰς Σάρδεις, ἐκουσίως αὐτῷ παραδοθείσας, τὴν Μαγνησίαν, τὰς Τράλλεις καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος, ἐν αἷς ἀποκαθιστᾷ τὰς δημοκρατίας καταλύσας τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, ἃ εἶχεν ἐγκαθιδρῦσει ὁ Μέμων. Κυριεύσας δὲ διὰ πολιορκίας τὰς μόνας ἀντισταθείσας αὐτῷ δύο πόλεις, τὴν Μίλητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, πορεύεται διὰ Λυκίας, Παμφυλίας, Πισιδίας καὶ Φρυγίας εἰς Γόρδιον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Γόρδιῳ.

(Κεφ. 3)

3. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρήλθεν, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμὸν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώροις ² πολὺς κατεῖχεν, Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη βοῶν δύο. καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεῦειν τὸν Γόρδιον. καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν καὶ ³ ἐπιμεῖναι ἔστ' ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δ' ἐκπλαγέντα τῇ ὄψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντιες· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς καὶ γυναίξιν καὶ παισὶ τὴν μαντείαν.

Προσάγοντα δὲ κώμη τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρ- ⁴ θένῃ ὑδρευομένῃ καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχεν· τὴν δέ, εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θῆναι κελευσά τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. καὶ δεχθῆναι γὰρ αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην· οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῆσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμψ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδαν ὄνομα.

Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον, καὶ ἐν ⁵ τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι

αὐτοῖς χρησμών, ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βασιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαυ ὁμοῦ τῇ πατρὶ καὶ
 6 τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. [τούς δὲ
 ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκείνον γινῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἢ ἄμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαυ, Μίδαυ δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἄμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῇ Διὶ τῇ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ αἰετοῦ τῇ πομπῇ. πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τούτον χρῆναι ἄρξει τῆς Ἀσίας. ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρानείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

7 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελεν, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῇ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων
 8 τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῇ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ Γορδίου πορεύεται ὁ Ἀλέξ. εἰς Ἀγκυραν καὶ ἐκ ταύτης τρέπεται πρὸς νότον καὶ προχωρήσας εἰς Καππαδοκίαν διαβαίνει τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὑποτάξας δὲ τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως πορεύεται εἰς Κιλικίαν καὶ διαβάς τὰς Κιλικίας πύλας εἰσελαύνει εἰς Ταρσὸν· θελήσας δὲ νὰ λουσθῇ κάθιδρως καὶ κεκμηκῶς εἰς τὰ ψυχρὰ ὕδατα τοῦ διὰ τῆς Ταρσοῦ ῥέοντος ποταμοῦ Κύδνου καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ καὶ πίπτει κλινήρης· σφίζεται ὁμως ὑπὸ τοῦ Ἀκαρνᾶνος ἰατροῦ Φιλίππου. Μετὰ τὴν ἰασίν του ὁ Ἀλέξ. τραπεῖς πρὸς δυσμὰς πορεύεται εἰς τὴν πόλιν Ἀγχίαλον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τοὺς Σώλους· ἐκ τούτων μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῶν ὄρειων λαῶν τῆς Κιλικίας ἐπανακάμπτει εἰς Ταρσὸν καὶ τὸ μὲν ἵππικόν του ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Φιλῶτα ἀποστέλλει διὰ τοῦ Ἀληίου πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ ἔρχεται εἰς Μαλλόν, ἔνθα μανθάνει ὅτι ὁ Δαρεῖος ἡγούμενος τῆς Περσικῆς στρατιᾶς εὐρίσκειτο ἐστρατοπεδευμένος ἐν τῇ συριακῇ πόλει Σώχοις, ἀπέχων δύο ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους. Ὁ Ἀλέξ. μαθὼν τοῦτο διαβαίνει τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους τῆς Ἀσίας ὁμωνύμους πύλας καὶ πορεύεται εἰς Ἴσσον, ἀφίεις δ' ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς ἔρχεται διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ εἰς τὴν πόλιν Μυριάνδρον, ἵνα ἐντεῦθεν εἰσβάλῃ τὴν ὑστεραίαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Συρίας καὶ τοὺς Σώχους. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐπελθοῦσα σφοδρὰ καταιγὶς καὶ βροχὴ θυελλώδης ἀναγκάζουσι αὐτὸν νὰ παρσμεῖν ἐν Μυριάνδρῳ]·

Β'. Ἡ ἐν Ἴσσω μάχη (333).

(Κεφ. 7-12)

α) Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 7-9)

7. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἴσσον προῆγεν· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν. τὴν δ' Ἴσσον κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβεν, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ἐν τῇ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῇ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας

ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπτει ὀπίσω ἐπ' Ἴσόν, κατασκευομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ³ ξυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κενιδυνευμένων, καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται, καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖφι ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις.

Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδους, ἐκ πάνυ πολλοῦ ⁴ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἤξειν· ὅσοι τε Ἑλληγνες Ἑλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ζῆν Δαρεῖφι ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῇ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ζῆν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβά- ⁵ ρων τ' αὖ Θράκας καὶ Παίονας καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δ' Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρεῖφι.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήγει, τὰ ⁶ δ' ἄθλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρεῖου ἐν τῇ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῇ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὁ τι περ

ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις
 ὑπήκοα ἐποιεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα
 παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφισιν ἐπὶ τῷδε τῷ
 ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς
 7 πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν
 ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίνησεν καὶ εἰ δὴ
 τῷ ἰδίᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολημμένον, ὀνομαστὶ
 ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον
 ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξῆει.

8 Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἅμα Ξενοφῶντι
 μυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος
 οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπειαικότες, οὐδὲ ἱππέων
 αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννη-
 σίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν
 ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ
 9 Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ
 Ξενοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ξὺν πάσῃ
 τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα
 κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγέ-
 νετο, νικῶντες ἐπῆλθον ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοῖῳδε πρὸ τῶν
 κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἠγεμό-
 νος παραινέσθαι εἰκός.

Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ
 λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

8. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει, προπέμ-
 πει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν
 τοξοτῶν προκατασκευομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας·
 καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἤγει, ὡς
 2 κατασχεῖν αὐτὴς τὰς πύλας. ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκρά-
 τησεν αὐτὴς τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν
 τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακᾶς ἀκριβεῖς

καταστησάμενος. ὑπὸ δὲ τὴν ἔω κατήγει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἕως μὲν πάντη στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἤγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

Οἱ δὲ ἵππεις αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμέ-³ νοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασεν ἤδη τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην. πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τ' ἄγλημα καὶ τοὺς ὑπα- σπιστάς, ὧν ἠγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. οὗτοι μὲν ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν⁴ ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύ- της ἡ Μελεάγρου. τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτε- ρος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμε- νίων ἠγεῖτο· καὶ παρήγγελο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι ὑπερ- φαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέ-⁵ ξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἵππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν ξυντάξειεν. καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὀπλι-⁶ τικοῦ τοὺς Ἑλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους ὀπλιται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. τοσούτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο.

Ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ⁷

- Ἀλεξάνδρου δεξιὸν εἰς δισημύριους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιάς. τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῆ μὲν διεχώρει εἰς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα εἰς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρεῖαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ φιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον εἰς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. ἐλέγχετο γὰρ ἡ πᾶσα ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα εἰς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.
- 9 Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἴοντι τὸ χωρίον διεῖχεν ὀλίγον εἰς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἵππεάς, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξεν, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.
- 10 Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγγι, τοὺς ἵππεάς, οὐστινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιάς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνήματος. καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλον τι ἵππασίμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
- 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασ σφῶν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχεν, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.
9. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακωχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ

ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἰππέας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελθεῖν.

Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προ-²δρόμους, ὧν ἠγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἠγεῖτο Ἀρίστων, τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἄτταλος, καὶ τῶν ἰππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρειῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλκης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ³ ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτη ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἵλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοῖδας, ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἠγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. καὶ τοὺς τοξό-⁴τας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγῶν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήεσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης βραδίως ἀπὸ

τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἰππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') Διεξαγωγή τῆς μάχης καὶ ἀποτέλεσμα ταύτης.

(Κεφ. 10-11)

10. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἢ πρόσδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμινος οὖσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενεν· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ
- 2 γνώμῃ δεδουλωμένος. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ζῆν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τίνα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.
- 3 Ὁ δὲ ἤγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῃ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ζυγντωνωτέρᾳ πορείᾳ ἐκκυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλή-

ξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θάσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάβεσθαι.

Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν 4
χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύμα-
τος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμ-
πρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν. οἱ δὲ Ἕλλη-
νες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἣ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ
φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξαν- 5
δρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν
μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν
Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ
σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνῶδεσι ταῖς
ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ
ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι, — ταύτῃ ἐμβάλλου-
σιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἣ μάλιστα διεσπασμένην
αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατείδον.

Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποτα- 6
μὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη
φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ' Αλε-
ξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν
δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης,
μὴ ἀφανίσαι. καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ 7
Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. καὶ ἐνταῦθα
πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος,
καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελη-
μένων Μακεδόνων.

11. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμ-
μένους ἤδη τοὺς κατὰ σφῶν τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς
ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον
σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτούς,
καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερ-

- φαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.
- 2 Καὶ οἱ ἵππεις δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ἔργῃ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν. καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερὰ, οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρειὸν τε πεφευγότα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας
- 3 ὑπὸ τῆς φάλαγγος. τότε δ' ἤδη λαμπρὰ τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὀπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεις κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοδημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μείων ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μείων ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐγίγνετο.
- 4 Δαρειὸς δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρασ τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κατειδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἄρματος ξὺν
- 5 τοῖς πρώτοις ἔφευγεν. καὶ ἔστε μὲν ὀμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐπετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο· ὡς δὲ φάραγξι τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσεν, τὸ μὲν ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου ἐπιβάς ἔφευγεν.
- 6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν φάος ἦν, ἀνα κράτος ἐδίωκεν, ὡς δὲ ξυνεσκοτάζε τ' ἤδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρειοῦ ἔλαβε καὶ τὴν

ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδὺν καὶ τὸ τόξον. καὶ γὰρ καὶ 7
 ἡ διώξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
 ρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέφας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτράπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ
 τὸ τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας
 κατεῖδεν.

Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομίθρης 8
 καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἠγῆσαμένων τοῦ ἵππικου·
 ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης, καὶ
 Βουδάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς δέκα
 μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους,
 ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος τότε Ἀλε-
 ξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς ἐπὶ φάραγγί
 τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν
 φάραγγα.

Τὸ τε στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ 9
 ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες
 δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτὰς Περσῶν τῶν ὁμοτίμων
 γυναῖκες οὐ πολλαί. οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν
 ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες·
 ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα 10
 μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελεῆ διάιταν καὶ στρατευσόμενῳ ὅμως
 συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι
 οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἐάλω. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμα-
 σκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ'
 αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένε-
 νετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίους Νικοκράτους μηνὸς Μαιμα-
 κτηριῶνος.

γ) Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 12)

12. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν ξίφει Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθεν, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον· καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ συμφωνούμενον ἔμαθεν, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησεν. καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένγητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως.

3 Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παιδῶν ἠμέλησεν. ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραφάντων τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγῆν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς·
4 πυθέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσιν· καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι· «ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς, ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασιλικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κειόμεσται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσιν».

5 Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεονάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆν Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι, καὶ ταῦτα ὅτι μόνον ἔχει Ἀλέξανδρος. καὶ Λεονά-

τον παρελθόντα ἐς τὴν σιηνὴν τά τε περὶ Δαρείου εἶπειν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμηῖσθαι ἐννόμως. ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσιν.

Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν 6 εἰσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν, ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων ἐφάνη ἐκεῖνος. ὡς 7 δὲ ὁ Ἡφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν ἀμφ' αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας, ἐκείνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ ἐκείνον εἶναι Ἀλέξανδρον.

Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὐθ' ὡς πάντῃ ἄπιστα ἀνέ- 8 γραφα. ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη, ἐπαινώ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγγράφασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰπών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινώ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν ἐν Ἰσοφῷ μάχην ὁ μὲν Δαρεῖος φεύγων μετὰ τῶν ἐκ τῆς μάχης διασωθέντων Περσῶν καὶ 4.000 Ἑλλήνων μισθοφόρον προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφρότην, ὁ δ' Ἀλέξανδρος διευθύνεται κατὰ τῆς Φοινίκης, ἣν ὑποτάττει ἀμαχητὶ πλὴν τῆς Τύρου, μόνης ἐκ τῶν Φοινικικῶν πόλεων ἀρνηθείσης νὰ ὑποταθῇ· διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξ. προσβάλλει αὐτὴν καὶ πολιορκεῖ μετὰ ἐπτάμηνον δὲ πολιορκίαν, καθ' ἣν καὶ οἱ πολιορκούμενοι καὶ οἱ πολιορκοῦντες εἶδειξαν γενναϊότητα ἀπαραδειγματίστον καὶ καρτερίαν, ὑποτάσσει καὶ ταύτην. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου ὁ Δαρεῖος πέμπας πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀλέξ. προσέτεινε αὐτῷ 10.000 τάλαντα ὡς λύτρα διὰ τὴν οἰκογένειάν του, προσέτι δὲ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ πᾶσαν τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφρότου χώραν ἐπὶ τῷ ὄρφ νὰ γίνῃ φίλος καὶ σύμμαχος αὐτοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπορρίψας τὰς προτάσεις ταύτας τοῦ Δαρείου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, ἣτις μόνη ἐξ ὅλης τῆς Παλαιστίνης καὶ Συρίας ἠρνήθη νὰ ὑποταθῇ αὐτῷ· πολιορκήσας δὲ καὶ ταύτην κυριεύει καὶ χρησιμοποιεῖ ὡς πολεμικὸν ὄρμητήριον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α'. Κατάληψις τῆς Αἰγύπτου.—

Κτίσις Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

1. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἰγύπτου, ἵνα περ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἦκεν ἐς Πηλοῦσιον τῆς Αἰγύπτου. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει
- 2 τὰς ναῦς ἐν Πηλοῦσιῳ ὀρμούσας. Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τ' ἐν Ἴσοῳ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχροῖα φυγῇ ἔφυγεν, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.
- 3 Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλοῦσιον φυλακὴν ἐσήγαγεν, τοὺς δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιούπολιν ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον, καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικοῦντων κατασχὼν διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς
- 4 Ἡλιούπολιν· ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν· καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι.
- 5 Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστάς λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ

τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἴλην τὴν τῶν ἑταίρων. ἔλθων δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὠντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἴσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἧ περιβεβλήσθαι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκέπτεται τὸ ἐν τῇ Λιβυκῇ ἐρήμῳ μαντεῖον τοῦ Διὸς τοῦ Ἄμμωνος καὶ λαβὼν τὸν χρησμόν, ὃν ἤθελεν, ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μέμφιν· ἐνταῦθα δὲ διαμένων δέχεται ἐπικουρίας τινὰς Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν καὶ τακτοποιεῖ τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου].

Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Τύρῳ. —

Διάβασις τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος.

(Κεφ. 6-7)

6. Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι ἐκ Μέμφιος ἦει ἐπὶ Φοινίκης· καὶ ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὁ τε κατὰ Μέμφιν πόρος τοῦ Νείλου καὶ αἱ διώρυχες αὐτοῦ πᾶσαι. ὡς δ' ἀφίκετο ἐς Τύρον, καταλαμβάνει ἐνταῦθα ἦκον αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτικόν. ἐν Τύρῳ δ' αὐθις θύει τῷ Ἡρακλεῖ καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ μουσικόν.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἄνω ὤρματο ὡς ἐπὶ Θάψακόν ⁴ τε καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ἐν Φοινίκῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων τῇ ξυλλογῇ καταστήσας Κοίρανον Βεροιαῖον, Φιλό-

ξενον δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν. τῶν
 ξὺν αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ τούτων ἐπέτρεψεν
 7 Ἀρπάλῳ τῷ Μαχάτα ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς ἦκοντι. ἐς Λυδίαν
 δὲ σατράπην Μένανδρον ἐκπέμπει τῶν ἐταίρων· ἐπὶ δὲ τοῖς
 ξένοις, ὧν ἠγεῖτο Μένανδρος, Κλέαρχος αὐτῷ ἐτάχθη. ἀντὶ
 δ' Ἀρίμματος σατράπην Συρίας Ἀσκληπιόδωρον τὸν Εὐνίκου
 ἀπέδειξεν, ὅτι Ἀρίμματος βλακεῦσαι ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ παρα-
 σκευῇ, ἦντινα ἐτάχθη παρασκευάσαι τῇ στρατιᾷ κατὰ τὴν
 ὁδὸν τὴν ἄνω.

7. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς ἑκα-
 τομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνους· καὶ
 καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐζευγμένον τὸν πόρον. καὶ γὰρ
 καὶ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέ-
 τραπτο, ἰππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισ-
 χιλίους καὶ τούτων Ἑλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως
 2 μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσεν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνε-
 χῆς ἢ γέφυρα ἐζευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην
 τοῖς Μακεδόσιν, δειμαίνουσι, μὴ ἐπιθοῖντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον
 τῇ γεφύρᾳ, ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσ-
 ἄγοντα Ἀλέξανδρον, ὄχθετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. καὶ
 εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ
 τῇ πέραν, καὶ διεβή ἐπ' αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.
 3 Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην
 ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας
 καλουμένης χώρας. οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ
 τοῦ Εὐφράτου ὀρμηθεῖς, ὅτι τὴν ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ
 ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπι-
 τήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως
 4 ἐπιφλέγον. ἀλόντες δὲ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ
 Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκευασμένων
 ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθηται

ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ἣ ἔν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. ταῦτα 5 ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῆ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἣντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δ' εἶργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ 6 πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας 7 χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεις πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. ξυντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προὔχῳρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὔτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἵππέας.

Γ'. Ἡ ἐν Γαυγαμήλοις καὶ Ἀρβήλοις μάχη (331).

(Κεφ. 8-16)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 8-12)

8. Ἀναλαθὼν οὖν τὴν τε βασιλικὴν Ἴλην καὶ τῶν ἐταίρων μίαν καὶ τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας ἤλαυνε σπουδῆ, τὴν δ' ἄλλην στρατιὰν βάδην ἔπεσθαι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἵππεις κατιδόντες τοὺς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὀξέως

- ἐπάγοντας ἔφευγον ἀνά κράτος. καὶ Ἀλέξανδρος διώκων
 2 ἐνέκειτο· καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἀπέφυγον, τοὺς δέ τινας καὶ
 ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἵπποι ἐν τῇ φυγῇ ἔκαμον, τοὺς δὲ καὶ
 ζῶντας αὐτοῖς ἵπποις ἔλαβον· καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον, ὅτι
 οὐ πόρρω εἶη Δαρεῖος ξὺν δυνάμει πολλῇ.
- 3 Βεβοηθήκεσαν γὰρ Δαρεῖω Ἰνδῶν τε, ὅσοι Βακτρίοις ὄμο-
 ροι, καὶ αὐτοὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί· τούτων μὲν πάντων
 ἡγεῖτο Βῆσσοσ, ὁ τῆς Βακτρίων χώρας σατράπης. εἶποντο
 δ' αὐτοῖς καὶ Σάκαι — Σκυθικὸν τοῦτο τὸ γένος τῶν τὴν
 Ἀσίαν ἐποικούντων Σκυθῶν — οὐχ ὑπήκοοι οὗτοι Βήσσου,
 ἀλλὰ κατὰ ξυμμαχίαν τὴν Δαρεῖου. ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Μαυά-
 4 κης· αὐτοὶ δὲ ἱπποτοξόται ἦσαν. Βαρσαέντης δὲ Ἀραχωτῶν
 σατράπης Ἀραχωτούς τ' ἤγε καὶ τοὺς ὀρείους Ἰνδοὺς καλου-
 μένους. Σατιβαρζάνης δὲ ὁ Ἀρείων σατράπης Ἀρείους ἤγεν.
 Παρθυαίους δὲ καὶ Ὑρκανίους καὶ Ταπούρους, τοὺς πάντας
 ἱππέας, Φραταφέρνης ἤγεν. Μήδων δὲ ἡγεῖτο Ἀτροπάτης·
 ξυνετάττοντο δὲ Μήδοις Καδούσιοί τε καὶ Ἀλθανοὶ καὶ
 Σακεσῖναι.
- 5 Τοὺς δὲ προσοίκους τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ Ὀροντοβάτης καὶ
 Ἀριοβαρζάνης καὶ Ὀρξίνης ἐκόσμου. Οὐξιοὶ δὲ καὶ Σου-
 σιανοὶ ἡγεμόνα παρείχοντο Ὀξάθρηγ τὸν Ἀβουλίτου. Βου-
 πάρης δὲ Βαβυλωνίων ἡγεῖτο. οἱ δ' ἀνάσπαστοι Κᾶρες καὶ
 Σιττακηνοὶ ξὺν Βαβυλωνίοις ἐτετάχατο. Ἀρμενίων δ' Ὀρόν-
 6 της καὶ Μιθραύστης ἤρχεν, καὶ Ἀριάκης Καππαδοκῶν.
 Σύρους δὲ τοὺς τ' ἐκ τῆς κοίλης καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν
 ποταμῶν Συρίας Μαζαῖος ἤγεν. ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα στρατιὰ
 ἡ Δαρεῖου ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισμυρίους, πεζοὶ δ' ἐς ἑκατὸν
 μυριάδας, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, ἐλέφαντες
 δ' οὐ πολλοί, ἀλλ' ἐς πεντεκαίδεκα μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς ἐπὶ
 τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν.
- 7 Ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος ἐν Γαυγα-

μήλοις πρὸς ποταμῷ Βουμήλῳ, ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς πόλεως ὅσον ἑξακοσίους σταδίους, ἐν χώρῳ ὀμαλῷ πάντη. καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ ἐς ἵππασίαν, ταῦτα ἐκ πολλοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἄρμασιν ἐπελαύνειν εὐπετῆ πεποιθήσαν καὶ τῇ ἵππῳ ἵππάσιμα. ἦσαν γὰρ οἱ ἀνέπειθον Δαρεῖον

Ἄρμα δρεπανηφόρον.

ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσοφῷ γενομένης μάχης, ὅτι ἄρα ἐμειονέκτησε τῶν χωρίων τῇ στενότητι· καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς ἐπέθετο.

9. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλη Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τῶν κατασκόπων τῶν Περσῶν, ὅσοι ἐάλωσαν, ἔμεινεν αὐτοῦ, ἵνα ἐξηγγέλη, ἡμέρας τέσσαρας· καὶ τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσεν, τὸ δὲ στρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ χάρακι ἐτείχισεν. ἔγνω γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπολείπειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς μαχίμοις οὐδὲν

- 2 ἄλλο ὅτι μὴ ὄπλα φέρουσιν ἰέναι ἐς τὸν ἀγῶνα. ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν νυκτὸς ἤγγεν ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν μάλιστα, ὡς ἅμ' ἡμέρα προσμειξαι τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δέ, ὡς προσηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἤγγεν ὡσαύτως τεταγμένους. καὶ ἀπέιχε μὲν ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα ὅσον ἐξήκοντα σταδίους, οὐ μὴν πω καθεώρων ἀλλήλους· γήλοφοι γὰρ ἐν μέσῳ ἐπίπροσθεν ἀμφοῖν ἦσαν.
- 3 Ὡς δ' ἀπέιχεν Ἀλέξανδρος ὅσον ἐς τριάκοντα σταδίους καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ἦει αὐτῷ ὁ στρατός, ἐνταῦθα, ὡς εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἔστησε τὴν αὐτοῦ φάλαγγα· καὶ ξυγκαλέσας αὐ τοὺς τε ἐταίρους καὶ στρατηγούς καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν συμμαχῶν τε καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας ἐβουλεύετο, εἰ αὐτόθεν ἐπάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλεῖστοι ἄγειν ἐκέλευον, ἢ καθάπερ Παρμενίωνι ἐδόκει, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, κατα-
- 4 σκέφασθαι δὲ τὸν τε χῶρον ξύμπαντα, εἰ δὴ τι ὑποπτον αὐτοῦ ἢ ἄπορον, ἢ εἰ πη τάφροι ἢ σκόλοπες καταπεπηγότες ἀφανεῖς, καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριβέστερον κατιδεῖν. καὶ νικᾷ Παρμενίων τῇ γνώμῃ, καὶ καταστρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ, ὅπως τεταγμένοι ἔμελλον ἰέναι ἐς τὴν μάχην.
- 5 Ἀλέξανδρος δ' ἀναλαβὼν τοὺς φιλοὺς καὶ τῶν ἱππέων τοὺς ἐταίρους περιήγει ἐν κύκλῳ σκοπῶν τὴν χώραν πᾶσαν, ἵνα τὸ ἔργον αὐτῷ ἔσσεσθαι ἔμελλεν. ἐπανελθὼν δὲ καὶ ξυγκαλέσας αὐθις τοὺς αὐτοὺς ἡγεμόνας, αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆναι παρακαλεῖσθαι πρὸς οὐ ἐς τὸν ἀγῶνα· πάλαι γὰρ εἶναι δι' ἀρετὴν τε τὴν σφῶν παρακεκλημένους καὶ ὑπὸ τῶν πολ-
- 6 λάκις ἤδη καλῶν ἔργων ἀποδεδειγμένων. τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ ἐκάστους ἐξορμᾶν ἠξίου, λοχαγόν τε λοχίτας καὶ ἰλάρχην τὴν ἰλην τὴν αὐτοῦ ἕκαστον καὶ ταξιάρχους τὰς τάξεις, τοὺς τε ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἕκαστον τὴν οἱ ἐπι-

τετραμμένην, ὡς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ Κοίλης Συρίας ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου, ὡς πρόσθεν, μαχουμένους, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ζυμπάσης Ἀσίας, οὐστινας χρῆ ἄρχειν, ἐν τῇ τότε κριθησόμενον.

Οὐκουν τὴν ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμησιν διὰ πολλῶν ἀναγκαίαν 7 αὐτοῖς εἶναι οἴκοθεν τοῦτο ἔχουσιν, ἀλλὰ κόσμου τε ἐν τῷ κινδύνῳ ὅπως τις καθ' αὐτὸν ἐπιμελήσεται καὶ σιγῆς ἀκριβοῦς, ὅποτε σιγῶντας ἐπιέναι δέοι, καὶ αὐ λαμπρᾶς τῆς βοῆς, ἵνα ἐμβοῆσαι καλόν, καὶ ἀλαλαγμοῦ ὡς φοβερωτάτου, ὅποτε ἐπαλαλάξαι καιρός, αὐτοὶ τε ὅπως ὀξέως κατακούοιεν τῶν 8 παραγγελλομένων, καὶ παρ' αὐτῶν αὐ ὅπως ἐς τὰς τάξεις ὀξέως παραδιδῶνται τὰ παραγγέλματα· ἐν τε τῷ καθ' αὐτὸν ἕκαστον καὶ τὸ πᾶν μεμνῆσθαι ζυγκινδυνεύόν τε ἀμελουμένῳ καὶ δι' ἐπιμελείας ἐκπονουμένῳ ζυνορθούμενον.

10. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακαλέσας τε καὶ ἀντιπαρακληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων θαρρεῖν ἐπὶ σφίσιν, δειπνοποιεῖσθαι τε καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν. Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν σκηηνήν, νύκτωρ παρήνει ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις· ἀπροσδοκῆτοις τε γὰρ καὶ ἀνατεταραγμένοις καὶ ἅμ' ἐν νυκτὶ φοβερωτέροις ἐπιθήσεσθαι. ὁ δ' ἐκείνῳ μὲν ἀποκρίνεται (ὅτι καὶ 2 ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων) αἰσχρὸν εἶναι κλέψαι τὴν νίκην, ἀλλὰ φανερώς καὶ ἄνευ σοφίσματος χρῆναι νικῆσαι Ἀλέξανδρον. καὶ τὸ μεγαλήγορον αὐτοῦ τοῦτο οὐχ ὑπέρογκον μᾶλλον τι ἢ εὐθαρσὲς ἐν τοῖς κινδύνοις ἐφαίνετο· δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ λογισμῷ ἀκριβεῖ ἐχρήσατο ἐν τῷ τοιῷδε.

Ἐν νυκτὶ γὰρ τοῖς τ' ἀποχρώντως καὶ τοῖς ἐνδεῶς πρὸς 3 τὰς μάχας παρεσκευασμένοις πολλὰ ἐκ τοῦ παραλόγου ζυμβάντα τοὺς μὲν ἔσφηλεν, τοὺς κρείσσονας, τοῖς χεῖροσι δὲ παρὰ τὰ ἐξ ἀμφοῖν ἐλπισθέντα τὴν νίκην παρέδωκεν. αὐτῷ τε κινδυνεύοντι τὸ πολὺ ἐν ταῖς μάχαις σφαλερὰ ἢ νύξ κατε-

φαίνετο, καὶ ἅμα ἠσσηθέντι τ' αὐθις Δαρεῖφ τὴν ξυγχώρησιν τοῦ χείροσι ὄντι χειρόνων ἠγεῖσθαι ἢ λαθραία τε καὶ νυκτε-
 4 ρινῆ ἐκ σφῶν ἐπίθεσις ἀφῆρειτο, εἴ τέ τι ἐκ τοῦ παραλόγου
 πταῖσμα σφίσι ξυμπέσοι, τοῖς μὲν πολεμίοις τὰ κύκλῳ φιλια
 καὶ αὐτοὶ τῆς χώρας ἔμπειροι, σφεῖς δ' ἄπειροι ἐν πολεμίοις
 τοῖς πᾶσιν, ὧν οὐ μικρὰ μοῖρα οἱ αἰχμάλωτοι ἦσαν, ξυνεπι-
 θησόμενοι ἐν νυκτὶ μὴ ὅτι πταίσασιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ παρὰ
 πολὺ νικῶντες φαίνονται. τούτων τε τῶν λογισμῶν ἔνεκα
 ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον καὶ τοῦ ἐς τὸ φανερόν ὑπερόγκου
 οὐ μείον.

11. Δαρεῖος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρεῖφ στρατὸς οὕτως, ὅπως
 τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο, ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι, ὅτι
 οὔτε στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβὲς καὶ ἅμ' ἐφο-
 2 ϐοῦντο, μὴ σφισι νύκτωρ ἐπιθοῖντο οἱ πολέμιοι. καὶ εἴπερ τι
 ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῇ τότε τὰ πρά-
 γματα, ἢ στάσις ἢ πολλῆ ἢ ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ τὸ δέος, ὃ τι
 περ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίγνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ
 παραυτίκα σχεδιασθέν, ἀλλ' ἐν πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τε
 καὶ τὰς γνώμας αὐτοῖς δουλωσάμενον.

3 Ἐτάχθη δ' αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὧδε· (ἐάλω γὰρ ὕστερον ἢ τάξις,
 ἦντινα ἔταξε Δαρεῖος, γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος).
 τὸ μὲν εὐώνυμον αὐτῷ κέρας οἷ τε Βάκτριοι ἵππεῖς εἶχον
 καὶ ξὺν τούτοις Δάαι καὶ Ἀραχωτοί· ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι
 ἐτετάχαστο, ἵππεῖς τε ὁμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμεμειγμένοι, καὶ
 4 Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ Σουσίσις Καδούσιοι. αὕτη μὲν
 ἢ τοῦ εὐωνύμου κέρως ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης
 φάλαγγος τάξις ἦν· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν οἷ τε ἐκ Κοίλης
 Συρίας καὶ οἷ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχαστο, καὶ
 Μῆδοι ἔτι κατὰ τὸ δεξιόν, ἐπὶ δὲ Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι, ἐπὶ
 δὲ Τάπουροι καὶ Ὑρκάνιοι, ἐπὶ δ' Ἀλβανοὶ καὶ Σακεσῖναι,
 οὗτοι μὲν ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος.

Κατὰ τὸ μέσον δέ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἱ τε συγγε- 5
 νεῖς οἱ βασιλέως ἐτετάχατο καὶ οἱ μηλοφόροι Πέρσαι καὶ
 Ἴνδοι καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι καὶ οἱ Μάρδοι
 τοξόται· Οὐξιοὶ δὲ καὶ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ
 θαλάσῃ καὶ Σιττακηνοὶ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. προε- 6
 τετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐωνύμου κατὰ τὸ δεξιὸν τοῦ Ἀλε-
 ξάνδρου οἱ τε Σκύθαι ἵππεις καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους
 καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. οἱ δ' ἐλέφαντες ἔστησαν
 κατὰ τὴν Δαρείου ἴλην τὴν βασιλικὴν καὶ ἄρματα ἐς πεντή-
 κοντα. τοῦ δὲ δεξιοῦ οἱ τ' Ἀρμενίων καὶ Καππαδοκῶν ἵππεις 7
 προετετάχατο καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα πεντήκοντα. οἱ δὲ
 Ἑλληγνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρείον τ' αὐτὸν ἑκατέ-
 ρωθεν καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ Πέρσας κατὰ τὴν φάλαγγα
 αὐτὴν τῶν Μακεδόνων ὡς μόνοι δὴ ἀντίρροποι τῇ φάλαγγι
 ἐτάχθησαν.

Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὧς. τὸ μὲν δεξιὸν 8
 αὐτῷ εἶχον τῶν ἵππέων οἱ ἑταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἴλη ἡ
 βασιλική, ἧς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἱλάρχης ἦν, ἐπὶ δὲ ταύτῃ
 ἡ Γλαυκίου ἴλη, ἐχομένη δ' αὐτῆς ἡ Ἀρίστωνος, ἐπὶ δὲ ἡ
 Σωπόλιδος τοῦ Ἑρμοδώρου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἡρακλείδου τοῦ
 Ἀντιόχου, ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἡ Δημητρίου τοῦ Ἀλθαίμενος,
 ταύτης δ' ἐχομένη ἡ Μελεάγρου, τελευταία δὲ τῶν ἑταιρι-
 κῶν ἰλῶν, ἧς Ἡγέλοχος ὁ Ἴπποστράτου ἱλάρχης ἦν. ξυμ-
 πάσης δὲ τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων Φιλώτας ἤρχεν ὁ Παρμε-
 νίωνος. τῆς δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν 9
 ἵππέων πρῶτον τὸ ἄγημα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν καὶ ἐπὶ
 τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί· ἠγεῖτο δ' αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρ-
 μενίωνος· τούτων δ' ἐχομένη ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους
 τάξις ἦν, μετὰ δὲ τούτους ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου, ἔπειτα
 ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου, ἐπὶ δὲ ἡ Πολυσπέρχοντος
 τοῦ Σιμμίου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ταύτης

δὲ ἤγειτο Σιμμίας, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν.

10 Τὸ δ' εὐώνυμον τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἢ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχεν, καὶ αὐτὸς Κράτερος ἐξῆρχε τοῦ εὐωνύμου τῶν πεζῶν· καὶ ἵππεις ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἤγειτο Ἐριγύιος ὁ Λαρίχου· τούτων δ' ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεις, ὧν ἤρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ξύμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον ἤγε Παρμενίων ὁ Φιλώτα, καὶ ἄμφ' αὐτὸν οἱ τῶν Φαρσαλίων ἵππεις οἱ κράτιστοι τε καὶ πλεῖστοι τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου ἀνεστρέφοντο.

12. Ἡ μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὡδὲ κεκόσμητο· ἐπέταξε δὲ καὶ δευτέραν τάξιν, ὡς εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον. καὶ παρηγγέλλετο τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἐπιτεταγμένων, εἰ κυκλούμενους τοὺς σφῶν πρὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος κατῖδοιεν, ἐπιστρέψαντας ἐς τὸ ἔμπαλιν δέχεσθαι τοὺς
2 βαρβάρους· ἐς ἐπικαμπὴν δέ, εἴ που ἀνάγκη καταλαμβάνοι ἢ ἀναπτύξαι ἢ συγκλεῖσαι τὴν φάλαγγα, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἐχόμενοι τῆς βασιλικῆς ἰλης τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθησαν οἱ ἡμίσεες, ὧν ἤγειτο Ἄτταλος, καὶ μετὰ τούτων οἱ Μακεδόνες οἱ τοξόται, ὧν Βρίσων ἤρχεν, ἐχόμενοι δὲ τῶν τοξοτῶν οἱ ἀρχαῖοι καλούμενοι ξένοι καὶ ἄρχων τούτων
3 Κλέανδρος. προετάχθησαν δὲ τῶν τ' Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ τε πρόδρομοι ἵππεις καὶ οἱ Παίονες, ὧν Ἀρέτης καὶ Ἀρίστων ἡγοῦντο. ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἵππεις, ὧν Μενίδας ἤρχεν. τῆς δὲ βασιλικῆς ἰλης καὶ τῶν ἄλλων ἐταίρων προτεταγμένοι ἦσαν τῶν τ' Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ ἡμίσεες, καὶ οἱ Βαλάκρου ἀκοντισταί· οὗτοι κατὰ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐτετάχασαν. Μενίδα δὲ καὶ τοῖς ἄμφ' αὐτὸν παρήγγελλτο, εἰ περιῖππεύοιεν οἱ πολέμιοι τὸ κέρας σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικάμψαντας.

Τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως οὕτως ἐτέτακτο Ἀλεξάνδρῳ⁴ κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον ἐς ἐπικαμπὴν οἷ τε Θραῖκες ἐτετάχατο, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλκης, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεις, ὧν ἦρχε Κάρανος, ἐπὶ δὲ οἱ Ὀδρύσαι ἵππεις, ὧν ἠγεῖτο Ἀγάθων ὁ Τυρίμιμα. ξυμπάντων δὲ ταύτῃ προετάχθη ἡ ξενικὴ⁵ ἵππος ἢ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρόμαχος ὁ Ἰέρωνος ἦρχεν. ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις οἱ ἀπὸ Θράκης πεζοὶ ἐς φυλακὴν ἐτάχθησαν. ἦν δὲ ἡ πᾶσα στρατιὰ Ἀλεξάνδρου ἵππεις μὲν ἐς ἐπτακισχιλίουσ, πεζοὶ δ' ἀμφὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας.

β') Διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 13-15)

13. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, οἷ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλθανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρήγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. ἤδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεις παριπ-²πεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. ἔνθα δὴ δεῖσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιῖππευειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἣ Ἀλέξανδρος ἦγεν, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς³ αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππείας, ὧν Μενίδας ἠγεῖτο. ἀντεκ-

δραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἳ τε Σκύθαι ἵππεις καὶ τῶν Βακτριῶν οἳ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῇ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσεν· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν
 4 ξυστῆναι ἐποίησαν. καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν. ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἳ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἳ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβά-
 6 τας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιϊστάμενοι ἔκοπτον. ἔστι δὲ ἅ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὡσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθῃ ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἳ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

14. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιῖππεύουσι
 2 τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἤγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἵππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρασ τὸ δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ

διέχον και ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς και τῆς φάλαγγος τῆς ταύτῃ τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε και ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. και χρόνον μὲν τινα 3 ὀλίγον ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο· ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον και αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι και τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγξ ἢ Μακεδονικὴ πυκνὴ και ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, και πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ και πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρεῖφ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέφας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ και οἱ περιῖππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτῃ μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, και οἱ 4 Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν οὐκέτι ξυνεξορμήσαι Ἀλεξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο· ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐάνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. και ταύτῃ παραρραγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ 5 διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες και τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· και τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς και οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόφαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, και οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο και αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῇ ἔργῳ. τῶν δ' ἐπιτε- 6 ταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ ἠγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἢπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρσαις, και πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιῶ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἤσθη-

μένοι περιϊππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

15. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῆ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππευσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ ² κρατίστοις ἐμβάλλει. καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόντες οὐτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὐτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσι οὔσαν, ἐπαιγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

³ Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμειξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεις λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐτοὺς Δαρεῖον ⁴ ἐξώρμησεν. καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοῦς διώκοντες εἶποντο. ἀλλ' Ἀλέξανδρος

μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσε
αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους·
Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ
σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἄλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἵππείας ἔστ' ἐπὶ 5
μέσας νύκτας προῦχώρει αὐθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα,
ὡς Δαρειὸν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην
κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὑστε-
ραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς
ἑξακοσίους. καὶ Δαρειὸν μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις,
ἀλλ' ἔφευγεν οὐδὲν τι ἐλινύσας Δαρειῶς· τὰ χρήματα δ'
ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου
αὐθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἄσπις αὐθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

Ἀπέθανον δὲ τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν 6
μάλιστα, ἵπποι δ' ἕκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπα-
θείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς
ἐταιρικῆς ἵππου σχεδόν τι οἱ ἡμίσεες. τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ
μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ
πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἁρμά-
των ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθη- 7
ναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιώνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ
ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ᾧ τῷ ἡ σελήνῃ ἐκλιπῆς
ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

16. Δαρειῶς μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη
τὰ Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε
Βάκτριοι ἵππεις, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον

- καὶ Περσῶν οἳ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. ταύτῃ δ' αὐτῷ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένην τ' ἐκείνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἢ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σούσα ἐφαίνετο· ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῃ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐφεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὄρμηθεις τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὔχῳρει. ἤδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγεεν, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεῖ ἀπῆντων αὐτῷ ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ ἄρχουσιν, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ
- 4 χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίοις, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι. ἔνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἔπραξεν τὰ τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκείνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 5 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος αὐτὸς ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὃ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλῶξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά
- 6 ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ. ἀφίκετο δ' ἐς Σούσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσιν· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντα-

κιομύρια καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ἐέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμодиῦ καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. καὶ ταύτας Ἀθηναῖοις ὀπίσω πέμπει ἢ Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἣ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

Ἦ Ὁ Ἀλέξανδρος ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (ΒΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος) διέρχεται τὰ φυλατιόμενα ὑπὸ Περσῶν στενὰ τῆς Περσίδος καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν, ἣς τὰ ἀνέκτορα πυρπολεῖ· ἐκ Περσепόλεως προχωρῆσας εἰς Μηδῖαν φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ καταδιώκων τὸν Δαρεῖον διέρχεται τὰς Κασπίας πύλας· μαθὼν δὲ ὅτι ὁ σατραπῆς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος εἶχεν αἰγματοῖσι τὸν Δαρεῖον, σπεύδει εἰς καταδιώξιν τοῦ Βῆσσου. Ὁ Βῆσσος θεωρῶν τὸν Δαρεῖον ὡς πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του πληγώνει αὐτὸν θανασίμως καὶ καταλιπὼν ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιταχύνει τὴν φυγὴν του· ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρὸν. Καταβαλὼν εἶτα τοὺς Μάρδους καὶ ὑποτάξας τοὺς Ὑρκανίους καὶ Παρθυαίους εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρειάν (τὸ σήμερον Ἀφγανιστάν) καὶ διὰ τῆς Ἀραχωσίας προχωρῆσας καὶ διαβὰς τὸν Ἰνδικὸν Κούκασον εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, ἣν ὑποτάσσει ἀμαχῆτι· διαβὰς δὲ τὸν Ὠξον καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Σογδιανὴν συλλαμβάνει τὸν ἐνταῦθα καταφυγόντα Βῆσσον, ὅστις ἀκρωτηριασθεὶς θανατοῦται. Διὰ τῆς Σογδιανῆς πορεύεται πρὸς τὸν Ἰαξάρτην, ἐνθα κιτίζει Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐσχάτην.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Σογδιανὴν καὶ ὑποτάξας αὐτὴν στρατεύει κατὰ τῶν Παρατακηνῶν, οὓς ὑποτάσσει· εἶτα διαβὰς τὸν Παραπάμισον κατέρχεται διὰ τῆς Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆνα ποταμὸν βαδίζων κατὰ τῶν Ἰνδῶν· ἀφικόμενος δὲ εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου πόλιν Τάξιλα ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπελθὼν κατὰ τοῦ βασιλέως Πώρων νικᾷ αὐτόν· ἀπὸ τοῦ Ὑδάσπου πορεύθεις πρὸς Α. καὶ διαβὰς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην φθάνει εἰς τὸν Ὑφασιν ποταμὸν, ἐνθα οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἀρνοῦνται νὰ βαδίσωσι περαιτέρω· διὰ τοῦτο ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐπιβίβασθεις μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ πλοῖα καταπλεῖ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν· κατὰ τὸν κατάπλου καθυποτάττει πλὴν ἄλλων λαῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ τοὺς Μαλλοῦς. Ἐξακολουθῶν δὲ τὸν πλοῦν φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐξ ἧς τὸν μὲν στόλον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Νέαρχον ἀποστέλλει διὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Περσίαν διὰ τῆς Γαδρωσίας· ἀναζεύξας λοιπὸν ἐκ Πατάλων περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου τοῦ 325 φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν, ἧς τὴν μεγίστην κώμην Ραμβακίαν διατάσσει τὸν Ἡφαισίωνα νὰ καταλάβῃ καὶ ἀποικίσας ἐνταῦθα τὴν ἐν Ὠρειταῖς Ἀλεξάνδρειαν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς σατραπείας τῶν Ὠρειτῶν].

BIBLION EKTON

Α'. Ἐπιστροφή τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Γαδρωσίας.

(Κεφ. 22 - 26)

22. Αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν αὖθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν Ἀγριάνων τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγλημα τῶν ἱπέων καὶ τοὺς ἵπποτοξότας προΐει ὡς ἐπὶ τὰ ὄρια τῶν τε Γαδρωσῶν καὶ Ὀρειτῶν, ἵναπερ στενὴ τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὀρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς ζυνηταγμένοι πρὸ τῶν στενῶν στρατοπεδεύειν, ὡς εἴρζοντες τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον.

² Καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι, ὡς δὲ προσάγων ἦδη ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον ἐκ τῶν στενῶν λιπόντες τὴν φυλακὴν, οἱ δὲ ἠγεμόνες τῶν Ὀρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐτὸν σφᾶς τ' αὐτοὺς καὶ τὸ ἔθνος ἐνδιδόντες. τούτοις μὲν δὴ προστάσσει ζυγκαλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὀρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ σφέτερα ἦθη, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· ³ σατράπην δὲ καὶ τούτοις ἐπιτάσσει Ἀπολλοφάνην· καὶ ζὺν τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα ἐν Ὀροῖς, ἔχοντα τοὺς τ' Ἀγριᾶνας ζύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὖς καὶ τῶν ἱπέων καὶ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ ἱπέας Ἑλληνας μισθοφόρους, τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν, ἔστ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν, καὶ τὴν πόλιν ζυνοικίζειν καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὀρεῖτας κοσμεῖν, ὅπως μᾶλλον τι προσέχοιεν τῇ σατράπῃ τὸν νοῦν. αὐτὸς δὲ ζὺν τῇ στρατιᾷ τῇ πολλῇ, καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας, προὔχῳρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσοῦς ἔρημον τὴν πολλήν.

23. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ

πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς πού ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. ἀλλὰ ἦν γὰρ 2 ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῇ θαλάσση τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις ἵππευσιν, κατασκεψόμενον, εἴ πού τις ὄρμος ὧν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχλημα, καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γαδρωσίας, 4 ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σίτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγίδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. ἐν τῷ δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἐνθεν περ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος αὐτοῖ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. ἐς τοσόνδε γὰρ πρὸς τοῦ κακοῦ 5 ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῷ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυνέγνω τοῖς πράξασιν. αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδραμῶν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμόν τῇ στρατιᾷ τῇ περιπλεύσει ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα τὸν Καλλατιανόν. καὶ τοῖς 6

ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνω τόπων σίτον τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῇ στρατῷ. καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῇ ἀηλεσμένῳ.

24. Αὐτὸς δὲ προὔχωρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Πούρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ Ὀρων ὀρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ ²στρατιᾶ, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις. οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ταύτῃ ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγεν. καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι ³μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἑπτὰ ³μόνοις καὶ τοῦτον. ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον.

⁴ Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς φάμμου καὶ τῆς θερμῆς, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίφει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς φάμμου βαθείας, οὐ νευαγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ⁵ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. καὶ ἅμα ἐν ταῖς

προσβάσει τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῇ ἀνωμάλῃ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῃ. τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλον τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. ὁπότε μὲν δὴ τῆς 6 νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματος τε καὶ ἅμα δίφει ἀπαύστῳ ξυνεχόμενοι.

25. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγένετο· ξυνιόντες γάρ, ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίφει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ξυμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὐκ οὐδὲ τοὺς νόσφ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς 2 διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς φάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπωριτάτας τοῖς ζεύγεσιν. καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφ κατὰ τὰς 3 ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίφει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγένετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῃ τὸ καθ' ἑκάστου ξὺν

ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὡσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ φάμμῳ ἀπώλλυντο.

- 4 Εὐνηγέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἡκιστα ἐπίσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. ἕεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὄρων τὰς κορυφάς. ὡς δ' ἠὺλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμπλησθεῖς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσοῦτῃ ἐπήλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

- 6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπύπτοντας τῷ ὕδατι αὐτοὺς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ῥεύματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

26. Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν.

ἰέναι μὲν τὴν στρατιάν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτόν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἠγγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ ταιῶδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. ἐν 2 δὲ τούτῳ τῶν φιλῶν τινὰς κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὔρειν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρῳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. τὸν δὲ 3 λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιάν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινώ Ἀλεξάνδρου.

Εὐνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεῖνη. 4 οἱ γὰρ ἠγγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνησθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένῃ, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξιν, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀπο- 5 κλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἵππεας προχωρήσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύμα-

τος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς, αὐτὸν δὲ ζῆν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὐρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἀγριαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡϊόνος. ἔνθεν δέ, ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

[Μετὰ σημαντικὰς ἀπολείας φθάνει ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Καρμανίαν, ἔνθα συναντᾶται μετὰ τοῦ Κρατέρου, ὅστις αἰσιῶς εἶχε διελάσει τὴν Ἀραχωσίαν καὶ Δραγγιανὴν. Καὶ ὁ Νέαρχος δὲ ὁμοίως μετὰ τοῦ στόλου καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος διατάττει τὸν μὲν Νέαρχον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστίωνα νὰ ὀδεύσῃ μετὰ τοῦ πλείστου τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ πορεύεται τὴν διὰ τῶν ὀρέων κατ' εὐθειᾶν ἄγουσαν εἰς τὰς Πασαργάδας, ἔνθα φθάσας ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου].

Β'. Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου καὶ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 29)

29. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῇ παραδείσῳ τῇ βασιλικῇ Κύρου ἐκεῖνου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πᾶν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῇ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετρά- 2
γωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον
ἑστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενήν, ὡς μόλις
ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελ-
θεῖν. ἐν δὲ τῇ οἰκίῃματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα
τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ· πόδας δὲ
εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα
τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα.
ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου 3
ἐργασίας. καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβα-
φεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφύρας αἱ δὲ ἄλλης καὶ
ἄλλης χροῶς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ
τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς
κλίνης ἢ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 4
τὸν τάφον φερούσῃ οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημέ-
νον, οἳ δὴ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύ-
σου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλα-
κὴν. καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασι-
λέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ
μῆνα ἐς θυσίαν. ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμα- 5
σιν· καὶ ἐδήλου Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ
Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσας καταστησάμενος καὶ τῆς
Ἀσίας βασιλεύσας. μὴ οὖν φθορήσης μοι τοῦ μνήματος.

Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρ- 6
σας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα κατα-
λαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης·
οἳ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωθήσαντο ἀφελόντες τὸ
πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν
πύελον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ
εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλιῶντες αὐτῆς. ὡς

δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.

7 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῇ Κύρῳ τὸν τάφον. καὶ τοῦ μὲν σώματος ὄσαπερ ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὄσα δὲ λελώδητο αὐτῆς, κατορθῶσαι

Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου.

καὶ τὴν κλίνην ἐντείνειν ταινίαις καὶ τάλλα, ὄσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα, καὶ ἐπιθαλεῖν τῇ πηλῷ τὸ σημεῖον 8 τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατεῖπεν τοὺς δρᾶσαντας, οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλού-

μενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῇ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἐκ Πασαργαδῶν πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ ἐκ ταύτης διὰ τῶν Περσίδων πυλῶν εἰς Σοῦσα· ἐνταῦθα ἐπιθυμῶν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐνώσῃ τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Πέρσας ἀποφασίζει νὰ συνδέσῃ τὰ δύο ἔθνη διὰ μικτῶν γάμων μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Περσίδων· καὶ αὐτὸς μὲν νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πλείστους δ' ἐπιφανεῖς Μακεδόνας πείθει νὰ συνδεθῶσι διὰ γάμου μετ' ἐγκρίτων Περσίδων· πρὸς τοῦτους κατατάσσει εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατὸν 30.000 Πέρσας ὀπίσθας αὐτοὺς καὶ ἀσκήσας ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον καὶ καλέσας Ἐπιγόνους. Ἐκ Σούσων καταπλέει διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ εἶτα ἀναπλεύσας τὸν Τίγρητα φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὀπιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Ἡ ἐν Ὠπιδι στάσις τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 8 - 12)

8. Ὡς δ' ἐς τὴν Ὠπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας προεῖπεν, ὅτι τοὺς ὑπὸ γήρωσ ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρεῖους ἐς τὰ πολέμια ὄντας παραλύει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμπει δὲ ἐς τὰ σφέτερα ἦθη, ἐπιδώσει δ' ἀπιούσιν, ὅσα αὐτοὺς τε ζηλωτοτέρους ποιήσει τοῖς οἴκοι, καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν τῶν αὐτῶν κινδύνων τε² καὶ πόνων μετέχειν. Ἀλέξανδρος μὲν ὡς χαριούμενος δῆθεν τοῖς Μακεδόσιν ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ ὡς ὑπερορώμενοί τε ἤδη πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ ἀχρεῖοι πάντα ἐς τὰ πολέμια νομιζόμενοι οὐκ ἀλόγως αὐτῷ τῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου λεχθέντι, κατὰ τὴν στρατιάν ταύτην πᾶσαν πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθεσθέντες, ὅτι πολλάκις ἤδη ἐλύπει αὐτοὺς ἢ τε ἐσθῆς ἢ Περσικῆ ἐς τοῦτο φέρουσα καὶ τῶν Ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων ἢ ἐς τὰ Μακεδονικὰ ἦθη κόσμησις καὶ ἀνάμειξις τῶν ἀλλοφύλων ἰπέων ἐς τὰς τῶν ἐταίρων τάξεις. οὐκ οὐκ σιγῇ ἔχοντες ἐκαρτέρησαν, ἀλλὰ πάντα ἀπαλλάσσειν στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὰν δὲ μετὰ τοῦ πατρὸς στρατεύεσθαι, τὸν Ἄμμωνα δὲ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες.
- ³ Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος (ἦν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν τῷ τότε καὶ ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς θεραπείας οὐκέτι ὡς πάλαι ἐπιεικῆς ἐς τοὺς Μακεδόνας) καταπηδήσας ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἠγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήματος ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστά-

τους τῶν ταραξάντων τὸ πλῆθος κελεύει, αὐτὸς τῇ χειρὶ ἐπιδεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς, οὐσυνας χρῆ ξυλλαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρισκαίδεκα. τούτους μὲν δὴ ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θανάτῳ. ὡς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκπλαγέντες, ἀναβάς αὐθις ἐπὶ τὸ βῆμα ἔλεξεν ὧδε.

9. «Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν, ὦ Μακεδόνες, τὴν οἴκαδε ὀρμὴν, λεχθήσεται μοι ὅδε ὁ λόγος, ἔξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι, ὅποι βούλεσθε, ἐμοῦ γε ἔνεκα, ἀλλὰ ὡς γινῶναι ὑμᾶς, πρὸς ὁποῖους τινὰς ἡμᾶς ὄντας ὁποῖοί τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε.

»Καὶ πρῶτά γε ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρός, ἦπερ καὶ 2 εἰκός, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φίλιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα καὶ ὑπὲρ τούτων κακῶς μαχομένους Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς καὶ τοῖς ὁμόροις Θραξίν, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν ἔδωκεν, κατήγαγε δ' ἐκ τῶν ὄρων ἐς τὰ πεδία, ἀξιωμαχοὺς καταστήσας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὡς μὴ χωρίων ἔτι ὀχυρότητι πιστεύοντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σφίζεσθαι· πόλεόν τ' οἰκήτορας ἀπέφηνε καὶ νόμοις καὶ ἔθεσι χρηστοῖς ἐκόσμησεν.

»Αὐτῶν δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑφ' ὧν πρόσθεν ἦγεσθε 3 καὶ ἐφέρεσθε αὐτοὶ τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστησεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων, καὶ τῆς Θράκης τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκεν, καὶ τῶν ἐπὶ θαλάσῃ χωρίων τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος τὴν ἐμπορίαν τῇ χώρᾳ ἀνεπέτασεν, καὶ τῶν μετᾶλλων τὴν ἐργασίαν ἀνευδεῆ παρέσχεν, Θεσσαλῶν δ' ἄρχοντας, οὓς πάλαι ἐτεθνήκειτε τῷ δέει, ἀπέ- 4 φηγεν, καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος ταπεινῶσας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν καὶ εὐπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν· Ἀθηναίους τε καὶ Θηβαίους, ἐφεδρεύοντας

- ἀεὶ τῇ Μακεδονίᾳ, ἐς τοσόνδε ἐταπείνωσεν, ἤδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῷ ξυμπονούντων, ὡς ἀντὶ τοῦ φόρους τελεῖν Ἀθηναίοις καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῷ μέρει
- 5 ἐκείνους τὴν ἀσφάλειάν σφισι πορίζεσθαι. ἐς Πελοπόννησον δὲ παρελθὼν τὰ ἐκεῖ αὐτὸν ἐκόσμησε καὶ ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ ξυμπάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀποδειχθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσῃν στρατιᾶς οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων προσέθηκεν.
- 6 » Ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπεργυμένα, ὡς μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι μεγάλα, μικρὰ δὲ ὡς γε δὴ πρὸς τὰ ἡμέτερα ξυμβαλεῖν. ὅς παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς χρυσᾶ μὲν καὶ ἀργυρᾶ ἐκπώματα ὀλίγα, τάλαντα δ' οὐδὲ ἐξήκοντα ἐν τοῖς θησαυροῖς, χρεῶν δ' ὀφειλόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντακόσια τάλαντα, δανεισάμενος ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ἄλλα ὀκτακόσια ὀρμηθεὶς ἐκ τῆς χώρας τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκοῦσης καλῶς εὐθύς μὲν τοῦ Ἑλλησπόντου ὑμῖν τὸν πόρον θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ
- 7 τότε Περσῶν ἀνεπέτασα· κρατήσας δὲ τῇ ἵππῳ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρείου τὴν τε Ἰωνίαν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ προσέθηκα καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους καὶ Λυδοὺς, καὶ Μίλητον εἶλον πολιορκίᾳ· τὰ δὲ ἄλλα πάντα
- 8 προσχωρήσαντα λαβὼν ὑμῖν καρποῦσθαι ἔδωκα· καὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης ἀγαθὰ, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτησάμην, ὑμῖν ἔρχεται, ἢ τε κοίλῃ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν ὑμέτερον κτήμᾳ εἰσιν, καὶ Βαβυλῶν καὶ Βάκτρα καὶ Σοῦσα ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος καὶ οἱ Περσῶν θησαυροὶ καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ καὶ ἡ ἔξω θάλασσα ὑμέτερα· ὑμεῖς σατράπαι, ὑμεῖς στρατηγοί, ὑμεῖς ταξιάρχαι.
- 9 » Ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περίεστιν ἀπὸ τούτων τῶν πόνων ὅτι μὴ αὕτη ἡ πορφύρα καὶ τὸ διάδημα τοῦτο; κέκτημαι δ' ἰδίᾳ οὐδέν, οὐδ' ἔχει τις ἀποδείξει θησαυροὺς ἐμοὺς ὅτι μὴ ταῦτα

τὰ ὑμέτερα κτήματα, ἢ ὅσα ἔνεκα ὑμῶν φυλάσσεται. ἐπεὶ οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι, ἐς ὃ τι φυλάξω αὐτούς, σιτουμένῃ τε τὰ αὐτὰ ὑμῖν σιτία καὶ ὕπνον τὸν αὐτὸν αἰρουμένῃ· καίτοι οὐδὲ σιτία ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιτεῖσθαι· προαγρυπνῶν δὲ ὑμῶν οἶδα, ὡς καθεύδειν ἔχητε ὑμεῖς.

10. » Ἄλλὰ ταῦτα γὰρ ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρουμένων ἐκτησάμην αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἐξηγούμενος. καὶ τίς ὑμῶν πονήσας οἶδε ὑπὲρ ἐμοῦ μᾶλλον ἢ ἐγὼ ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ, καὶ ὅτι τραύματα ὑμῶν ἐστίν, γυμνώσας αὐτὰ ἐπιδειξάτω, καὶ ἐγὼ τὰ ἐμὰ ἐπιδείξω ἐν μέρει· ὡς ² ἔμοιγε οὐκ ἔστιν, ὃ τι τοῦ σώματος τῶν γε δὴ ἔμπροσθεν μερῶν ἄτρωτον ὑπολέλειπται, οὐδὲ ὄπλον τι ἔστιν ἢ ἐκ χειρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων, οὐ γε οὐκ ἔχνη ἐν ἐμαυτῇ φέρω· ἀλλὰ καὶ ξίφει ἐκ χειρὸς τέτρωμαι καὶ τετόξευμαι ἤδη καὶ ἀπὸ μηχανῆς βέβλημαι, καὶ λίθοις πολλαχῆ καὶ ξύλοις παιόμενος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τοῦ ὑμετέρου πλούτου νικῶντας ὑμᾶς ἄγω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης καὶ πάντων ποταμῶν καὶ ὄρων καὶ πεδίων πάντων.

» Ἐτι δὲ ᾧ χρέα ἦν, οὐ πολυπραγμονήσας, ἐφ' ὅτι ἐγέ- ³ νετο, τσαῦτα μὲν μισθοφορούντων, τσαῦτα δὲ ἀρπαζόντων, ὁπότε ἐκ πολιορκίας ἀρπαγὴ γίγνοιτο, διαλέλυμαι πάντα. στέφανοί τε χρυσοὶ ταῖς πλείστοις ὑμῶν εἰσι μνημεῖα τῆς τε ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἐξ ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. ὅστις ⁴ δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν, εὐκλεῆς μὲν αὐτῷ ἢ τελευταῖα ἐγένετο, περιφανῆς δὲ ὁ τάφος, χαλκαῖ δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πλείστων οἴκοι ἐστᾶσιν, οἱ γονεῖς δ' ἔντιμοί εἰσιν, λειτουργίας τε ξυμπάσης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ τίς γε φεύγων ὑμῶν ἐτελεύτα ἐμοῦ ἄγοντος.

» Καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι ἀπο- ⁵ πέμψειν ἤμελλον· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε, ἄπιτε πάντες, καὶ ἀπελθόντες οἴκοι ἀπαγγεῖλατε, ὅτι τὸν

βασιλέα ὑμῶν Ἀλέξανδρον, νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους
 6 καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, καταστρεφάμενον δ' Οὐξίους τε
 καὶ Ἀραχωτοὺς καὶ Δράγγας, κεκτημένον δὲ καὶ Παρθυαίους
 καὶ Χορασμίους καὶ Ὑρκανίους ἔστ' ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
 Κασπίαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κασπίας
 πύλας, καὶ περάσαντα Ὠξόν τε ποταμὸν καὶ Τάναϊν, ἔτι δὲ
 τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, οὐδενὶ ἄλλῃ ὅτι μὴ Διονύσῳ περαθέντα,
 7 καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκείνην καὶ τὸν Ὑδραώτην, καὶ
 τὸν Ὑφασιν διαπεράσαντα ἄν, εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε, καὶ
 ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν κατ' ἀμφοτέρα τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στό-
 ματα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου ἐλθόντα,
 ἣ οὐδεὶς πω πρόσθεν ξὺν στρατιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν
 παρόδῳ προσκτησάμενον καὶ τὴν Ὠρειτῶν γῆν, περιπεπλευ-
 κότης δὲ ἦδη αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἀπ' Ἰνδῶν γῆς ἐς
 Πέρσας θάλασσαν, ὡς ἐς Σοῦσα ἐπανηγάγετε, ἀπολιπόντες
 οἴχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάροις.
 ταῦτα ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεᾶ καὶ πρὸς θεῶν
 ὅσια δήπου ἔσται ἀπαγγελθέντα. ἅπιτε».

11. Ταῦτα εἰπὼν κατεπήδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος ὀξέως
 καὶ ἐς τὰ βασιλεια παρελθὼν οὗτ' ἐθεράπευσε τὸ σῶμα οὔτε
 τῷ ὤφθη τῶν ἐταίρων· ἀλλ' οὐδ' ἐς τὴν ὑστεραίαν ὤφθη. τῇ
 τρίτῃ δὲ καλέσας εἰσω τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους τὰς τε
 ἡγεμονίας αὐτοῖς τῶν τάξεων διένειμε, καὶ ὄσους ξυγγενεῖς
 2 ἀπέφηνεν, τούτοις νόμιμον ἐποίησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. οἱ
 δὲ Μακεδόνες ἐν τε τῇ παραυτίκα ἀκούσαντες τῶν λόγων
 ἐκπεπληγμένοι σιγῇ ἔμενον αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι, οὐδέ τις
 ἠκολούθησε τῷ βασιλεῖ ἀπαλλασσομένῳ ὅτι μὴ οἱ ἀμφ' αὐ-
 τὸν ἐταῖροί τε καὶ οἱ σωματοφύλακες, οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε
 μένοντες, ὅ τι πράττωσιν ἢ λέγωσιν, εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσ-
 σεσθαι ἤθελον.

3 Ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐξηγγέλλετο, αἶ

τε ἡγεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι καὶ ἡ στρατιὰ ἡ βαρβαρική
 ἐς λόχους τε καταλεγομένη καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα
 ἄγγημά τι Περσικὸν καλούμενον, καὶ πεζέταιροι Πέρσαι καὶ
 ἀργυρασπίδων τάξις Περσική καὶ ἡ τῶν ἐταίρων ἵππος καὶ
 ταύτης ἄλλο ἄγγημα βασιλικόν, οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν, ⁴
 ἀλλὰ ξυνδραμόντες ὡς πρὸς τὰ βασίλεια τὰ μὲν ὄπλα αὐτοῦ
 πρὸ τῶν θυρῶν ἐρρίπτουν, ἰκετηρίας ταύτας τῷ βασιλεῖ, αὐτοὶ
 δ' ἐβόων πρὸ τῶν θυρῶν ἐστηκότες δεόμενοι παρελθεῖν εἴσω
 τοὺς τ' αἰτίους τῆς ἐν τῷ τότε ταραχῆς καὶ τοὺς ἄρξαντας
 τῆς βοῆς ἐκδιδόναι ἐθέλειν· οὐκ οὐκ ἀπαλλαγῆσθαι τῶν
 θυρῶν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτός, εἰ μὴ τινα οἶκτον σφῶν
 ἔξει Ἀλέξανδρος.

Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλλετο αὐτῷ, ὁ δὲ σπουδῆ ἐξέρχεται, ⁵
 καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς διακειμένους καὶ ἀκούσας ξὺν οἰμωγῇ
 τῶν πολλῶν βοώντων καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. καὶ ὁ μὲν
 ἀνήγετο ὡς τι ἐρῶν· οἱ δ' ἔμενον λιπαροῦντες. καὶ τις αὐτῶν ⁶
 καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἰππαρχίαν τῆς ἵππου τῆς ἐταιρικῆς οὐκ
 ἀφανῆς, Καλλίνης ὄνομα, τοιαῦτα εἶπεν· «ὦ βασιλεῦ, τὰ
 λυποῦντά ἐστι Μακεδόνας, ὅτι σὺ Περσῶν μὲν τινὰς ἤδη
 πεποίησαι σαυτῷ ξυγγενεῖς καὶ καλοῦνται Πέρσαι ξυγγενεῖς
 Ἀλεξάνδρου καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δ' οὐπω τις γέγευ-
 ται ταύτης τῆς τιμῆς». ἐνθα δὴ ὑπολαβὼν Ἀλέξανδρος, ⁷
 «ἀλλ' ὑμᾶς τε», ἔφη, «ξὺμπαντας ἐμαυτῷ τίθεμαι ξυγγενεῖς
 καὶ τὸ γ' ἀπὸ τούτου οὕτως καλέσω». ταῦτα εἰπόντα προσ-
 ελθὼν ὁ Καλλίνης τ' ἐφίλησε καὶ ὅστις ἄλλος φιλήσαι ἠθέ-
 λησεν. καὶ οὕτω δὴ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα βοῶντές τε καὶ
 παλαινίζοντες ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπήσαν.

Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τούτοις θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς, οἷς ⁸
 αὐτῷ νόμος, καὶ θοίνην δημοτελεῖ ἐποίησεν, καθήμενός τ'
 αὐτός καὶ πάντων καθημένων, ἀμφ' αὐτὸν μὲν Μακεδόνων,
 ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς τούτων Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων

ἔθνων ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἄλλην ἀρετὴν πρεσβευόμενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀρϋόμενοι ἔσπενδον τὰς αὐτὰς σπονδὰς καταρχομένων τῶν
 9 τε Ἑλλήνων μάντεων καὶ τῶν Μάγων. εὐχετο δὲ τά τε ἄλλα ἀγαθὰ καὶ ὁμόνοιάν τε καὶ κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. εἶναι δὲ κατέχει λόγος τοὺς μετασχόντας τῆς θοίνης ἑννακισχιλίους, καὶ τούτους πάντας μίαν τε σπονδὴν σπαῖσαι καὶ ἐπ' αὐτῇ παιανίσαι.

12. Ἐνθα δὴ ἐθελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπήεσαν τῶν Μακεδόνων, ὅσοι διὰ γῆρας ἢ τινα ἄλλην ξυμφορὰν ἀπόλεμοι ἦσαν καὶ οὗτοι αὐτῷ ἐγένοντο ἐς μυρίους. τούτοις δὲ τὴν τε μισθοφορὰν οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρόνου ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἴκαδε ξυμβαλ-
 2 νοντος. ἐπέδωκεν δὲ καὶ τάλαντον ἐκάστῳ ὑπὲρ τὴν μισθοφορὰν· παῖδες δὲ εἴ τι ἦσαν ἐκ τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρὰ οἱ καταλιπεῖν ἐκέλευσε μηδὲ στάσιν κατάγειν ἐς Μακεδονίαν ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν παῖδας τοῖς οἴκοι ὑπολελειμμένοις παισὶ τε καὶ μητράσιν αὐτῶν· αὐτὸς δ' ἐπιμελήσασθαι, ὡς ἐκτρέφοιντο Μακεδονικῶς τά τ' ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι γενομένους δ' ἄνδρας ἄξιον αὐτὸς ἐς Μακεδονίαν καὶ παραδώσειν τοῖς πατράσιν.
 3 Ταῦτα τ' ἀπαλλασσομένοις ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμαρτα ἐπηγγέλλετο, καὶ ὅπως ἔχει φιλίας τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς τὸ ἀτρεκέστατον τεκμήριον ἐκεῖνο ποιεῖσθαι ἠξίου, ὅτι τὸν πιστότατόν τε αὐτῷ, καὶ ὄντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἄγει, Κράτερον, ξυμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγεμόνα τοῦ στόλου. οὕτω δὲ ἀσπασάμενος ξύμπαντας αὐτὸς τε δακρύων
 4 καὶ δακρύοντας ἐκείνους ἀφ' οὗ ἀπήλλαξεν. Κρατέρῳ δὲ τούτους τ' ἄγειν ἐκέλευσε καὶ ἀπαγαγόντι Μακεδονίας τε καὶ Θράκης καὶ Θεσσαλῶν ἐξηγεῖσθαι καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας· Ἀντίπατρον δὲ διαδόχους τοῖς

ἀποπεμπομένοις ἄγειν Μακεδόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέλευσεν. ἔστειλε δὲ καὶ Πολυσπέρχοντα ὁμοῦ τῷ Κρατέρῳ, δεύτερον δ' ἀπὸ Κρατέρου ἡγεμόνα, ὡς, εἴ τι κατὰ πορείαν Κρατέρῳ ξυμπίπτει, ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέπεμπεν αὐτόν, μὴ ποθῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας.

[Ἐκ τῆς Ὠπιδος ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας· ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ὁ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος Ἐφαιστίων καὶ ὁ θάνατος τούτου τὰ μέγιστα λυπεῖ τὸν βασιλέα. Ἐξ Ἐκβατάνων ἐπέρχεται κατὰ τῶν ὄρεινῶν καὶ ληστροικῶν Κοσσαίων καὶ μετὰ τὴν καθυπόταξιν τούτων μεταβαίνει εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐνθα δέχεται τὰς πανταχόθεν σχεδὸν τοῦ κόσμου ἀποσταλείσας αὐτῷ πρεσβείας καὶ μελετᾷ νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδὸν τὴν συνεχώνουσαν τὸν Ἰνδὸν μετὰ τοῦ Εὐφράτου· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων διὰ τὴν ἀραβικὴν ἐκστρατείαν παρασκευῶν ἀσθενήσας ἐκ δεινοῦ πυρετοῦ ἀποθνήσκει τὸν Ἰούνιον τοῦ 323].

Β'. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 28 - 30)

28. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ δξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλοκινδυνότατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος² ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαι-

νομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπαῖραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπληθῆσθαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότατος.

- 3 Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐπορίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

29. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνώναί γε, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν, μόνῃ οἶδα τῶν πάλαι
2 βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύφειν οἶονται τὴν ἀμαρτίαν, κακῶς γινώσκοντες. μόνῃ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσασις ἀμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἀμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ πηθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἀμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

- 3 Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ

τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμοῦ ἔνεκα. οὐκ οὖν δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθους· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ 4 εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτι καὶ ἐγκαταμειξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι τοὺς ὁμοτίμους. καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἔνεκα μικροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

30. Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακίζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ Ἀλεξάνδρου ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὦν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχῃ κεχρημένος, ὄντινα γενόμενον ἐκείνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι, κακίζει, σμικρότερός τε ὦν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις 2 ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἰς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. οὐκ οὖν οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων εἰκίως. καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ

ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμή τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρω-
πίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησιμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ
8 αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
ἐμεμφάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ συγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων,
ἀλλὰ αὐτόν γ' Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ
δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἔνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα
ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτι ὠρμήθη οὐδ' αὐ-
τὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν συγγραφὴν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Ἀρριανός.

1. Βίος Ἀρριανοῦ.

Ὁ Φλάβιος Ἀρριανὸς ἐγεννήθη ἐν Νικομηδείᾳ, πρωτευούσῃ τῆς ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Βιθυνίας περὶ τὸ 95 μ. Χ. νέος ὢν κατέλιπε τὴν πατρίδα του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡλείου, ἔνθα ἐγένετο μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου.

Ἀφ' οὗ δὲ διήκουσε τὸν Ἐπικτήτον, εἰσῆλθεν εἶτα εἰς τὸν δημόσιον βίον. Ἐν ἔτει 130 διωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ὑφ' οὗ πολὺν ἔτιματο διὰ τὴν φιλομάθειάν του καὶ τὰς πολλὰς του γνώσεις, διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας· ἐν τῇ θέσει ταύτῃ διεκρίθη διὰ τὴν κυβερνητικὴν του ἱκανότητα καὶ τὴν ἀνδρείαν, μεθ' ἧς ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Ἀλανοὺς — ἔθνος Σκυθικῆς καταγωγῆς — εἰσελάσαντας εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν. Ἐν ἔτει 147 ἐγένετο ἐπώνυμος ἄρχων ἐν Ἀθήναις, αὐτόθι δὲ πάλιν ἐν ἔτει 171 εὐρίσκομεν αὐτὸν πρύτανιν τῆς Πανδιονίδος φυλῆς.

Περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ βίου ὁ Ἀρριανὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἔνθα ἐγένετο ἱερεὺς τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης. Πότε οὗτος ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν· πιθανώτατα περὶ τὸ 180 μ. Χ.

2. Συγγράμματα Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος γράφας κατὰ μίμησιν τοῦ Ξενοφῶντος ποικίλα συγγράμματα, φιλοσοφικά, ἱστορικά, γεωγραφικὰ καὶ στρατιωτικὰ.

Τὰ *φιλοσοφικά* ἀφιερροῦνται εἰς τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Ἐπικτήτου· εἶναι δὲ αἱ «*Ἐπικτήτου διατριβαί*», ἐν αἷς ὁ Ἀρριανὸς ποιεῖται λόγον περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ διδασκάλου

του, καὶ τὸ «*Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον*», ὅπερ εἶναι μικρὰ ἐπιτομὴ τῶν «*Διατριβῶν*».

Τῶν *ἱστορικῶν* ἔργων τοῦ Ἀρριανοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι ἡ «*Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου*» εἰς 7 βιβλία. Καὶ ἡ ἐπιγραφὴ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων ἐγένοντο κατὰ μίμησιν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο δὲν ἐξιστορεῖ μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ Περσικοῦ κράτους, τὴν κυρίως Ἀνάβασιν, ἀλλ' ὅλον τὸν βίον τοῦ Μακεδόνο βασιλέως ἀπὸ τῆς ἀνόδου αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον μέχρι τῆς τελευτῆς. Αἱ κυριώταται πηγαί, ἃς εἶχεν ὁ Ἀρριανός, ἦσαν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μαρτυρίαν ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Λάγων καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου· πλὴν τούτων ὅμως ἐνιαχοῦ εἶχεν ὑπ' ὄψει καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, ὡς τὸν Νέαρχον, τὸν Κλείταρχον, τὸν Μεγασθένη καὶ τὸν Ἱερώνυμον.

Ὡς συμπλήρωμα τῆς «*Ἀναβάσεως*» εἶναι ἡ συγγραφὴ, ἡ ἐπιγραφομένη «*Ἰνδική*», ἔχουσα ὕλην μᾶλλον γεωγραφικὴν ἢ ἱστορικὴν· ἐν ταύτῃ ὁ Ἀρριανὸς περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰ πολιτεύματα καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν. Πλὴν τῆς «*Ἀναβάσεως*» καὶ τῆς «*Ἰνδικῆς*» ὁ Ἀρριανὸς συνέγραψε καὶ ἄλλα ἱστορικὰ ἔργα, ὧν ἀποσπάσματα μόνον περιεσώθησαν εἰς ἡμᾶς· ταῦτα εἶναι: «*τὰ μετ' Ἀλεξάνδρου*», ἥτοι ἱστορία τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, «*Βιθυνιακά*», ἱστορία τῆς Βιθυνίας ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων μέχρι τοῦ τελευταίου βασιλέως Νικομήδους τοῦ Γ', καὶ «*Παρθικά*», ἱστορία τῶν Πάρθων.

Τῶν δὲ *γεωγραφικῶν* ἔργων περιεσώθη «*Περίπλους Εὐξείνου Πόντου*»· ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ὅπερ ὁ Ἀρριανὸς ἀνέθετο τῷ αὐτοκράτορι Ἀδριανῷ, περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐπεσκέφη διουικητῆς ὧν τῆς Καππαδοκίας.

Στρατιωτικά δ' ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ περιῆλθον εἰς ἡμᾶς: 1) «*Τέχνη τακτικὴ*» διηρημένη εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῶν ἀσκημάτων τῶν Ῥωμαίων ἰππέων κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ· 2) «*Ἐκταξις κατ' Ἀλανῶν*», ἥτοι ἔκθεσις περὶ τῆς τάξεως τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς ἐν ἐκστρατείᾳ κατὰ τῶν Ἀλανῶν.

Τέλος ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ «*Κυνηγετικόν*», δι' οὗ συμπληροῖ τὰ ἐλλείποντα παρὰ Ξενοφῶντι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ βιβλίῳ αὐτοῦ.

3. Δεκτικὸν Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ δὲν μεταχειρίζεται τὴν ἀπὸ Ἀριστοτέλους μεμορφωμένην ἐκ τῆς συγκράσεως τῆς νεωτέρας Ἀττικῆς πρὸς τὰς λοιπὰς διαλέκτους *κοινήν* γλῶσσαν, ἀλλὰ φιλοτιμεῖται νὰ μιμηθῇ τὴν ἀρχαίαν Ἀττικὴν διάλεκτον ἔχων ὡς ὑποδείγματα τοὺς ἱστορικοὺς Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδην· ἐν τούτοις δ' ὅμως δὲν κατορθοῖ τελείως τοῦτο· διότι παρ' αὐτῷ ὑπάρχουσι συντάξεις καὶ ἐκφράσεις ὅλως διάφοροι τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς· οὕτως εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ·

1) τὸ *μὴ οὐ* πολλάκις συνημμένον μετ' ἀπαρεμφάτου μετὰ τὰ ἀρνητικὰ ῥήματα *κωλύειν, ἀντιλέγειν, ἐναντιοῦσθαι* κτλ., καὶ ἐὰν ταῦτα δὲν κείνται ἐν προτάσει ἀποφατικῇ ἢ ἐν ἐρωτηματικῇ ἰσοδυναμοῦσιν μὲ ἀποφατικῇ·

2) οὐδέτερον πληθυντικὸν ὑποκείμενον πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος·

3) τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου (*οἱ, σφῶν, σφίσι*) ἐν εὐθείᾳ ἀντανακλάσει ἀντί: *ἑαυτῷ, ἑαυτῶν, ἑαυτοῖς*· τὰς δὲ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας *ὅς* καὶ *ὅστις* ἄνευ διαφορᾶς σημασίας·

4) τὸ *οὐδὲ* μετὰ καταφατικὴν πρότασιν συνήθως ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς *καὶ οὐ*·

5) τὸ *πρὶν* μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν συντεταγμένον μετ' ἀπαρεμφάτου· πρὸς τούτοις τὸ *πρὶν* ὡς πρόθεσιν μετὰ γενικῆς = *πρό*·

6) τὸ *καίτοι* μετὰ μετοχῆς ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς *καίπερ*·

7) τὸ *ἀλλὰ γὰρ* πολλάκις ἀντὶ τοῦ: *ἀλλά*· τὸ δὲ *καὶ γὰρ καὶ* ἀντὶ τοῦ: *καὶ γάρ*·

8) τὸ *κελεύειν* πολλάκις μετὰ δοτικῆς ὡσαύτως καὶ τὸ *ὠφελεῖν*·

9) τὴν πρόθεσιν ὑπὲρ πλειστάκις ἀντὶ τῆς *περί*· τὴν ἀμφὶ μετὰ δοτικῆς· τὸ ὡς μετὰ τῶν προθέσεων *εἰς, ἐπί, πρὸς* χωρὶς τοῦτο νὰ δηλοῖ σκοπὸν· κατὰ ταῦτα ὡς *εἰς, ὡς ἐπί, ὡς πρὸς* = *εἰς, ἐπί, πρὸς*· τὴν πρόθεσιν *πρὸς* συνήθως ἐν τοῖς παθητικοῖς πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου.

᾽Οσαύτως ὑπάρχουσι παρ' Ἀρριανῶ καὶ τύποι διάφοροι τῶν παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς:

ὑποφθάσω ἀντὶ τοῦ: *ὑποφθήσομαι*.

συμπέπηγμαι ἀντὶ τοῦ: *συμπέπηγα*.

ἐκπεριπλεύσοντα ἀντὶ τοῦ: *πλευσό(ού)μενον*.

δεδομημένους (δέμω) ἀντὶ τοῦ: *δεδμημένους*.

ἐπιπιῆναι ἀντὶ τοῦ: *ἐπιπτέσθαι*.

Ὁ Ἀρριανὸς ἐμιμήθη ὄχι μόνον τὸν Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδην, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρόδοτον ἢ συγγραφὴ αὐτοῦ ἢ ἐπιγραφομένη «*Ἰνδική*» εἶναι γεγραμμένη ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ· ἀλλὰ καὶ ἄλλα συγγράμματα αὐτοῦ περιέχουσιν ἐκφράσεις καὶ συντάξεις Ἡροδοτείου: οὕτως ἐν τῇ «*Ἀναβάσει*» εὐρίσκομεν: *δαήμων, ἀτρεκής, ἐπικερτομεῖν, ἠίων, ἐλινύειν, ξυνειστήκει μάχη, πλήθει πολλοί, συγγινώσκειν τινί τι, οἷα δὴ* (μετὰ μετοχῆς), *ξυνηγέθη* (= συνέβη), *ἐνέκυρσε, ἦθη* (= κατοικίαι), *μετεξέτεροι* (= ἔνιοι) κτλ.

II. Τὰ στρατιωτικὰ τῶν Μακεδόνων.

A) Τὸ πεζικόν.

Τὸ πεζικόν τοῦ στρατοῦ τῶν Μακεδόνων ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς *φάλαγγος*, τῶν *ὑπασπισιῶν* καὶ τῶν *ψιλῶν*.

α) Ἡ *φάλαγξ*, οἱ καλούμενοι *πεζεῖταιροι*, ἀπετέλει τὸν πυρῆνα τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ συνέκειτο ἐξ ἐλευθέρων, οὐχὶ δ' εὐλατριδῶν Μακεδόνων· διηρεῖτο δὲ εἰς ἐξ *τάξεις* (= τάγματα), ὧν ἑκάστη εἶχε περίπου τρεῖς λόχους ἀνὰ 500 ἄνδρας.

Τὸ ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τῆς φάλαγγος ἦτο ὁ ὄπλισμός ἑκάστου στρατιώτου καὶ ἡ σύνταξις αὐτῆς. Οἱ φαλαγγῖται ἦσαν ὀπλίται κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἔννοιαν, ἂν καὶ ὄχι τόσον βαρεῖς, ὅσον οἱ Ἕλληνες· ἔφερον δ' ὄπλα περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημίδας καὶ ἀσπίδα κυκλωτερῇ καλύπτουσαν τὸ πλάτος τοῦ στρατιώτου, ἀλλὰ τὸ κύριον αὐτῶν ὄπλον ἦτο ἡ Μακεδονικὴ *σάρισσα*, δόρυ 14-16 ποδῶν μήκους, καὶ τὸ βραχὺ ἑλληνικὸν ξίφος. Ἦσαν δὲ τεταγμένοι συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν, οὕτως ὥστε αἱ σάρισσαι τῶν πρώτων πέντε σειρῶν προεξείχον τοῦ μετώπου καὶ

ἀπετέλουν ἐναντίον τῶν ἐφορμώντων πολεμίων τεῖχος ἀδιάσπαστον καὶ ἀπροσμάχητον· οἱ δὲ τεταγμένοι εἰς τὰς λοιπὰς σειρὰς ἐπέθειον τὰς σαρίσσας τῶν ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν πρωτοστιατῶν αὐτῶν ἐνισχύοντες οὕτω τὴν προσβολὴν τῶν εἰς τὰς πρώτας σειρὰς τεταγμένων καὶ καθιστῶντες ἀδύνατον τὴν ὑποχώρησιν καὶ φυγὴν αὐτῶν.

Μετὰ τῶν φαλαγγιτῶν συνέπραττον καὶ *δπλαῖται* μισθοφόροι, Ἕλληνες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φέροντες μεγάλην ἀσπίδα καὶ βραχὺ δόρυ.

β') Οἱ *ὑπασπισται* κατ' ἀρχὰς ἦσαν εὐάρθμοι καὶ ἐχρησίμευον διὰ τὴν προσωπικὴν τοῦ βασιλέως φύλαξιν· βαθμηδὸν δ' ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα ἑλαφροῦ πεζικοῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἴφικράτους συσταθὲν σῶμα τῶν πελταστῶν.

Οἱ ὑπασπισται ἔφερον ἀσπίδα ἑλαφροτέραν τῆς τῶν φαλαγγιτῶν, θώρακα λινοῦν, ξίφος μακρὸν καὶ ἀντὶ τῆς σαρίσσης δόρυ βραχύ. Ὡς ἐκ τοῦ ἑλαφροῦ δὲ τούτου ὀπλισμοῦ ἦσαν εὐκίνητοί τεροι τῶν φαλαγγιτῶν καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς αἰφνιδίους ἐπιθέσεις, καταλήψεις ὑψωμάτων, διαβάσεις διὰ τῆς βίας ποταμῶν καὶ ἐν γένει εἰς τοιαῦτα ἐγχειρήματα, εἰς ἃ ἡ δυσκίνητος φάλαγξ δὲν ἦτο ἐπιτηδεῖα.

Τάγμα τι τῶν ὑπασπιστῶν, τὸ ἄριστον πάντων, ἀπετέλει τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως καὶ ἑκαλεῖτο *ἀγῆμα τῶν ὑπασπιστῶν* ἢ *ὑπασπισται οἱ βασιλικοί*. Πλὴν τούτων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι ἀποτελοῦντες τὴν σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως, οἱ καλούμενοι *σωματοφύλακες*: οὗτοι — 7 ἢ 8 τὸν ἀριθμὸν ὄντες — δὲν ἦσαν ἀρχηγοὶ ὠρισμένων στρατιωτικῶν σωμάτων, ἀλλ' οἷονεὶ γενικοὶ ὑπασπισται — κατὰ τὴν σημερινὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν — τοῦ βασιλέως· εὐρίσκοντο πάντοτε πλησίον αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ μάχῃ ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ ἐχρησίμευον ὡς σύμβουλοι ἢ κομισταὶ τῶν διαταγῶν αὐτοῦ.

γ') Οἱ *ψιλοί*, ἦτοι οἱ ἑλαφρῶς ὀπλισμένοι, συνέκειντο ἐκ τῶν *πελταστῶν*, τῶν *τοξοτῶν*, τῶν *ἀκοντιστῶν* καὶ τῶν *σφειδονητῶν*· προήρχοντο δὲ τὸ μὲν ἐκ τῆς Ἄνω Μακεδονίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς χώρας τῶν Θρακῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Ἀγριάνων. Ἐκ τῶν ψιλῶν τούτων ἄριστοι ἐθεωροῦντο οἱ Ἀγριᾶνες, οἵτινες ἐχρησιμοποιοῦντο διὲ μὲν ὡς ἱππεῖς, διὲ δὲ ὡς ἀκοντισταί.

B') Τὸ ἵππικόν.

Τοῦ ἵππικοῦ τῶν Μακεδόνων διεκρίνοντο δύο εἶδη: τὸ βαρὺ ἵππικόν καὶ τὸ ἑλαφρόν· ἐν τῷ βαρεῖ ἵππικῷ τὴν πρώτην τάξιν εἶχον οἱ ἵππεῖς οἱ στρατολογούμενοι ἐκ τῶν εὐγενῶν Μακεδόνων καὶ ὀνομαζόμενοι *ἐταῖροι* (οἱ *ἐταῖροι ἵππεῖς*, ἢ *ἵππος* ἢ *ἐταιρική*, ἢ *τῶν ἐταίρων ἵππος*): οὗτοι διηροῦντο εἰς ὀκτὼ συνήθως ἴλας, αἵτινες ὀνομάζοντο ὅτε μὲν κατὰ τοὺς ἰλάρχους των, ὅτε δὲ κατὰ τὰς Μακεδονικὰς ἐπαρχίας· ἐκάστη ἴλη εἶχεν 150 - 300 ἄνδρας. Ἐκ τῶν ἰλῶν μία, ἡ ἀρίστη πασῶν, ἀπειτέλει τὴν *βασιλικὴν ἴλην*, τὸ *ἄγλημα τῶν ἐταίρων*, ἦτοι τὴν ἔφιππον σωματοφυλακὴν τοῦ βασιλέως.

Οἱ ἐταῖροι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ λόγχην βραχεῖαν, τὸ λεγόμενον *ξυστόν*.

Μετὰ τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ ἴλαι Θεσσαλικαὶ συγκείμεναι ἐκ τῶν εὐγενῶν ἵπέων τῆς Θεσσαλίας· μεταξὺ τῶν Θεσσαλικῶν ἰλῶν ἢ τῶν Φαρσαλίων ἦτο ἡ κρατίστη καὶ πολυπληθεστάτη· πρὸς τούτοις καὶ Ἕλληνες ἵππεῖς ἐκ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων ὑπῆρχον ἐν τῷ στρατῷ.

Τὸ ἑλαφρόν ἵππικόν ἀπειτέλουν οἱ καλούμενοι *σαρισσοφόροι*, οἵτινες ἀντὶ τοῦ *ξυστοῦ* τῶν *ἐταίρων* ἔφερον λόγχην μακράν, τὴν *σάρισσαν*, καὶ οἱ Παιόνες καὶ οἱ Θρᾶκες ἵππεῖς. Πάντες δ' οὗτοι οἱ ἑλαφρῶς ὀπλισμένοι ἵππεῖς περιλαμβάνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν *προδρομῶν* καὶ ἦσαν πρόσκοποι.

Γ') Ὁ στόλος.

Ὁ στόλος, ὃν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ἀρχῇ τοῦ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμου εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, ἀνήρχετο εἰς 160 τριήρεις, ὧν αἱ μὲν ἦσαν Μακεδονικαί, αἱ δὲ Ἑλληνικαί. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ στόλος ἀπείχε πολὺ τοῦ νὰ εἶναι ἰσόπαλος πρὸς τὸν Περσικόν, τὸν ἀριθμοῦντα περὶ τὰς 400 τριήρεις καὶ συγκείμενον ἐκ Φοινίκων καὶ Κυπρίων, τῶν ἀρίστων ναυτῶν τοῦ ἀρχαίου κόσμου,

πρὸς τούτους δὲ ἐπειδὴ αἱ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δαπάναι ἦσαν ἐκτάκτως μεγάλαι, διὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος διέλυσε τοῦτον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῶν πολεμικῶν του ἐπιχειρήσεων, εὐθὺς ὡς ἐγένετο κύριος πολλῶν παραλίῳ τῆς Μ. Ἀσίας. Βραδύτερον δ' ὅμως διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκρότησε σημαντικὸν στόλον συγκείμενον ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ δὲ διέταξε τὸν καταρτισμὸν στόλου, δι' οὗ οὗτος μετὰ μέρους τοῦ στρατοῦ του κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν· μετὰ μέρους δὲ τούτου τοῦ στόλου ὁ ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσεν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Προοίμιον.

(§ 1-3)

Πτολεμαῖος... ὅσα μὲν=ὅσα μὲν Πτολεμαῖος κτλ. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, καταγόμενος ἐξ Ἑορδαίας (πόλεως τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Μυγδονίας) ἦτο στρατηγὸς καὶ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, μεθ' οὗ καὶ συνεξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. Συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς λίαν ἀξιόπιστον πηγὴν καὶ ἐπωφελήθη εἰς τὴν συγγραφὴν του· τῶν ἀπομνημονευμάτων ἀποσπάσματα μόνον διεσώθησαν.— Ἀριστόβουλος, υἱὸς Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσανδρείας τῆς Χαλκιδικῆς συνεκστρατεύσας μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ γράψας καὶ οὗτος ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, διασωθεῖσαν ἐν ἀποσπάσμασι μόνον.— ταῦτά... ξυνέγραψαν = σύμφωνα (= συμφωνοῦντες πρὸς ἀλλήλους) συνέγραψαν.— ὡς πάντη (= πάντως) ἀληθῆ = ὡς κατὰ πάντα (= ὅλως) ἀληθῆ.— ἀναγράφω = ἐκθέτω, ἀναφέρω.— ὅσα δ' οὐ ταῦτά, δηλ. ξυνέγραψαν.— τά, συναπτέον τῶ φαινόμενα, εἰς ὃ κατγρμ. τό: πιστότερα (= μᾶλλον ἀξιόπιστα) καὶ τό: ἀξιαφηγητότερα (= μᾶλλον ἀξια διηγήσεως).— ἐπιλεξάμενος (= ἐκλέξας), δηλ. ἀναγράφω.— ἄλλοι μὲν, δηλ. συγγραφεῖς.— δὴ=βεβαίως.— ὑπὲρ Ἀλεξ., ἢ ὑπὲρ πολλακίς παρ' Ἀρριανῶ = περὶ (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75).— οὐδ' (= καὶ οὐκ) ἔστιν ὑπὲρ οὗτου (= οὕτινος), δηλ. ἀνέγραψαν=καὶ δὲν ὑπάρχει τις περὶ τοῦ ὁποίου συνέγραψαν... περὶ τοῦ οὐδὲ = καὶ οὐ (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75).— ἐς ἄλλ., ἢ ἐς = εἰς (= πρὸς).— πιστότεροι = μᾶλλον ἀξιόπιστοι.— ὅτι = διότι.— Ἀριστόβουλος, ἐπεξήγησις τοῦ ὁ μὲν πρβλ. κεφ. 15, § 4 «οἱ Μακεδόνες» — βιβλ. III, κεφ. 10, § 3 «τοὺς κρείσσονας».—

πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι=διότι ἐκτὸς τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν (ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ τὴν ἀλήθειαν). — καὶ αὐτῷ κτλ.=καὶ αὐτὸς — ὡς καὶ ὁ Ἄλέξ. — ἦτο βασιλεὺς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο αἰσχροτέρον εἰς αὐτὸν παρὰ εἰς ἄλλον τινὰ νὰ ψευσθῆ. — αἰσχροτέρον=ἀττ. αἴσιον. — τῷ=τινι. — ἄμφω δέ, δηλ. πιστότεροι ἔδοξαν. — ὅτι... ξυγγράφουσιν (μετχ.) αὐτοῖς... ἀπῆν=διότι εἰς αὐτούς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν. — τετελ. ἤδη Ἄλεξ.=μετὰ τὸν θάνατον ἤδη τοῦ Ἄλεξ. — τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη (=ἀττ. συνέβη [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76]) ξυγγράψαι=τοῦ νὰ συγγράψωσι τι ἄλλως ἢ ὅπως (πράγματι) συνέβη. — ἔστι... ἄ, ἀντικμ. τοῦ ἀνέγραψα τὸ δὲ ἔστιν οἱ (αἴ, ἄ) ἢ εἰσὶν οἱ (αἴ, ἄ)=ἐνιοι (ἐνιοι, ἐνια) ἢ τινὲς (τινά). — πρὸς ἄλλων=ὑπ' ἄλλων (οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Ἀριστοβούλου) ἢ πρὸς μετὰ γενκ. παρ' Ἀρριανῶ πολλὰκις πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικ. αἰτίου=ὑπὸ μετὰ γενκ. (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75). — ὅτι, αἰτιολογκ. — ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἄλεξ.=ὡς φήμας μόνον περὶ τοῦ Ἄλεξ. (καὶ οὐχὶ ὡς ὄλως ἀξιόπιστα).

B'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ.

(Κεφ. 1)

Κεφ. 1.

δὴ=λοιπόν.—ἐπ' ἄρχοντος Πυθ. Ἀθ.=κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐν Ἀθήναις ἄρχων (ἐπώνυμος—πρῶτος δηλ. τῶν ἐννέα ἀρχόντων—) ἦτο ὁ Πυθόδημος, ἦτοι κατὰ τὸ 336 π. X.—παραλαβόντα... Ἄλεξ... παρελθεῖν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λέγεται παρατηρητέα δὲ ἢ μετάβασις ἐκ προσωπικῆς συντάξεως (λέγεται Φίλιππος...) εἰς ἀπρόσωπον = λέγεται ὅτι ὁ Ἄλεξ. ἀφ' οὗ παρέλαβε... ἐπορεύθη.—ἐς Πελοπόννησον, δηλ. εἰς Κόρινθον.—εἶναι, καὶ τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα αἰτεῖν, λαβεῖν, ἀποκρίνασθαι, νεωτερίσαι, ξυγχωρῆσαι, εἶναι — ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ λέγεται = λέγεται ὅτι ἦτο. — ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη = περίπου

εἴκοσιν ἐτῶν· ὁ Ἀλέξ. ἐγεννήθη τῷ 356 π. X.—ἐνταῦθα, ποῦ;— ὅσοι ἐντὸς Πελ. ἦσαν=ὅσοι κατέκωνον ἐν Πελοποννήσῳ. — αἰτεῖν ὅτι ἀπῆγαι. — τῆς... στρατιᾶς = τῆς στρατείας. — ἦντινα (= ἦν) Φιλ... ἔδωσαν (= εἶχον δώσει), ἐν ἔτει 337 π. X. — λαβεῖν, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — παρ' ἐκάστων = παρὰ πάντων. — πλὴν Λακεδ., οἵτινες καὶ εἰς τὸν Φίλιππον εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν. — μὴ εἶναι = οὐκ εἶναι. — πάτριον = πατροπαράδοτον. — ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἔξηγ. = ἀλλ' αὐτοὶ νὰ προηγῶνται (= νὰ εἶναι ἡγεμόνες) ἄλλων. — νεωτερίσαι ἅττα (= τινὰ) καὶ τῶν Ἀθ. τὴν πόλιν = ὅτι καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐδείχθη κάπως στασιαστικὴ (τῇ παρακινήσει τοῦ Δημοσθένους, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου, ἐθεώρησε κατάλληλον τὴν περίστασιν πρὸς ἀπόσεισιν τῆς Μακεδονικῆς κυριαρχίας). — ἀλλ' Ἀθην. γε κτλ. = ἀλλ' (ὅτι) οἱ Ἀθην. τοῦλάχιστον μὲ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἀλέξ. ἐκπλαγέντες ἀπένειμαν εἰς τὸν Ἀλέξ. καὶ ἔτι μεγαλυτέρας τιμὰς ἀπὸ τὰς ἀπονεμηθείσας (πρὸ δύο ἐτῶν) εἰς τὸν Φίλιππον. — ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου = ὅτι παρεσκεύαζε τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκστρατείαν.

Γ'. Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν.

(Κεφ. 11-12)

Κεφ. 11.

§ 3-4. ἅμα τῷ ἦρι ἀρχομένῳ = συγχρόνως μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔαρος (τοῦ ἔτους 334 π. X.). — ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλ. = ἐξορμᾷ, ἐκκινεῖ (ἐκ Μακεδονίας) πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον. — τὰ κατὰ Μακ. τε καὶ τοὺς Ἑλλ... ἐπιτρέψας = ἀναθέσας τὴν διοίκησιν τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος. — Ἀντιπάτρι, υἱὸς τοῦ Ἰόλλα, φίλος Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, γεννηθέντι περὶ τὸ 400 π. X. — ξὺν (= σὺν) φιλοῖς τε καὶ τοξόταις, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77. — τῶν τρισμυρίων = τῶν 30.000. — ἦν αὐτῷ ὁ στόλος (= ἡ πορεία) = ἐπορεύετο αὐτός. — τὴν Κερκινίτιν, λίμνην μεταξὺ τῶν Σερρῶν

καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, δι' ἧς διέρχεται ὁ ποταμὸς Στρυμών.—ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν=ἐπ' Ἀμφίπολιν=πρὸς τὴν Ἀμφίπολιν (πόλιν τῆς Μακεδονίας κειμένην ἐν τῷ Στρυμονικῷ κόλπῳ παρὰ τὸ νῦν χωρίον Γενίκισσι ἢ Νεοχωρί· βλ. γεωγρ. χάρτ.)· περὶ δὲ τοῦ ὡς μετὰ προθέσεως (ὡς ἐπί, ὡς εἰς, ὡς πρὸς) βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75.—τοῦ Στρυμόνος π. τὰς ἐκβολὰς (=ὡς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς), ὁ Στρυμών, ποταμὸς τῆς Θράκης διαρρέων δλην τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (τὸν Στρυμονικόν).—παρήμειβε τὸ Π. ὄρος τὴν (ὁδὸν) ὡς ἐπ' Ἄβδ.=παρακάμφας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἄβδηρα. Τὸ Πάγγαιον, ὄρος τῆς Α. Μακεδονίας ἐγειρόμενον μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος καὶ Νέστου. τὰ δὲ Ἄβδηρα, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου· οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς ἔκειτο ἡ Μαρόνεια.—ἐπὶ θ. φικισμένας=παραθαλασσίους.—ἐνθεν=ἐντεῦθεν.—Ἐβρον, ποταμὸν τῆς Θράκης (νῦν Μαρίτσα).—εὐπειῶς=εὐκόλως, ἄνευ κόπου.—διὰ τῆς Παιτικῆς, δηλ. χώρας ταύτην κειμένην ἐν τῇ Β. Θράκῃ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἐβρου καὶ Μέλανος κατῴκουν οἱ Παιῖτοι.—ἐπὶ τὸν Μέλανα, ποταμὸν τῆς Θράκης ἐκβάλλοντα εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (τὸν Μέλανα κόλπον [νῦν Σάρον]).

§ 5. Σησιτόν, πόλιν τῆς Θρακιτικῆς χερσονήσου ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, ἀπέναντι τῆς Ἀβύδου.—ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις = ἐν τὸς εἴκοσιν ἐν συνόλῳ ἡμερῶν.—ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἔξορ.=ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς πατρίδος του ἐκκινήσεως. — ἐλθῶν, δηλ. μετ' ὀλίγων πεζῶν· διότι τοὺς πολλοὺς τῶν πεζῶν καὶ τὴν ἵππον διετάχθη ὁ Παρμενίων νὰ διαβιδάσῃ εἰς τὴν Ἀβυδον (πρβλ. κατωτέρω § 6).—Ἐλαιουῖντια, πόλιν τῆς Θρακιτικῆς χερσονήσου εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου.—Πρωτεσιλάῳ, οὗτος ἦτο ἦρωσ τοῦ Τρωϊκοῦ μυθολογικοῦ κύκλου, υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου, βασιλέως τῆς Φυλάκης ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἐξεπήδησε πρῶτος κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς καὶ παρευθὺς ἐφρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος.—ἐπὶ τῷ τάφῳ, τῷ εὕρισκομένῳ ἐν Ἐλαιουῖντι.—ὅτι καὶ = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας (διότι ὁ Πρωτεσίλαος ἦτο ἦρωσ) καὶ διότι.—ἐδόκει ἐκβ. ἐς τὴν Ἀσίαν = ἐθεωρεῖτο (= ἐλέγετο) ὅτι ἔθεσε τὸν πόδα του εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀσίας.—τῶν Ἑλλήνων, ἢ γενν. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ πρῶτος.—ἄμ' Ἀγαμ.=μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος.—ἐς Ἴλιον, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἴλου κτισθεῖσαν πρωτεύουσαν τῆς

Τρωάδος ἐν Μ. Ἀσίᾳ, τὴν Τροίαν.—ὁ νοῦς=ὁ σκοπός.—ἐπιτυχ. οἱ (= ἑαυτῶ) γεν. ἢ Πρωτ. τὴν ἀπόβασιν = ν' ἀποβῆ εἰς αὐτὸν (τὸν Ἀλέξ.) ἢ ἀποβίβητις εὐτυχεστέρα παρ' ὅτι ἀπέβη εἰς τὸν Πρωτεσίλαον (ὅστις ἐφρονεῦθη, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν γῆν, ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος).

§ 6. Παρμενίων, εἰς τῶν ἐπισημοτέρων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου.—τῶν πεζῶν τοὺς πολλοὺς=τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πεζοῦ στρατοῦ (καὶ οὐχὶ πάντα τὸν πεζόν, διότι μετὰ τινος μέρους ἐξ αὐτῶν εἶχε μεταβῆ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἑλαιούντα [πρβλ. § 5]).—τὴν Ἴππον = τὸ ἱππικόν.—Ἄβυδον, πόλιν Τρωϊκὴν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέναντι τῆς Σηστοῦ.—διέβησαν, τίνες;—πλοίοις ἄλλ. πολ. τρογγύλοις = μὲ ἄλλα πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα.—ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα, κόλπον μικρὸν ἐν τῇ Τρωϊκῇ παραλίᾳ, οὐχὶ μυχρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὀνομασθέντα οὕτω (Ἀχαιῶν λιμένα) ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος.—κατὰ-ραῖ, ἀόρ. τοῦ β. καταίρω=καταπλέω· τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—ὡς καὶ τὰ κατωτέρω (διαβάλλειν... σπένδειν)—ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὁ πλείων λόγος κατέχει=ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει.—καὶ αὐτὸν κυβ... διαβάλλειν=καὶ ὅτι διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς κυβερνῶν... διεπεραιώθη.—τὴν στρατηγίδα ναῦν = τὴν ναυαρχίδα.—ἐπειδὴ, χρονκ.—καὶ ἀ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλ.=κατὰ τὸ μέσον τοῦ πόρου τοῦ Ἑλλησπόντου = εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου.—ἐγένετο = ἐφθασεν.—σφάξ. ταῦρον τῶ Ποσ. καὶ Νηρ. = ἀπ' οὗ ἐθυσίασε ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νηρηίδας (νύμφας τῆς θαλάσσης).—σπένδειν=ὅτι ἔκαμε σπονδῶν (δι' οἴνου).—ἐκ χρ. φιάλης, ἢ φιάλη ἦτο εὐρὺ καὶ ἀβαθὲς ἀγγεῖον πρὸς ἔκχυσιν σπονδῶν.—ἐς τὸν πόντιον = εἰς τὴν θάλασσαν.

§ 7. πρῶτον ἐκβῆναι... αὐτὸν=ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἀπεβιβάσθη (= ἐπήδησεν).—ξὺν τοῖς ὅπλοις=πάνοπλος.—ὄθεν ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρ. = ἐν τῇ θέσει, ὁπόθεν ἐξέπλευσεν ἐς Εὐρώπης (δηλ. ἐν Σηστῶ).—ὄπου ἐξ. τῆς Ἀσίας = ὄπου τῆς Ἀσίας ἐξέβη = ἐν τῇ θέσει τῆς Ἀσίας, ἐν ᾗ ἀπεβιβάσθη (δηλ. ἐν Ἀβύδῳ).—Διὸς ἀποβ. καὶ Ἀθ. καὶ Ἡρακλ., αἱ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ βωμοῦς ὁ δὲ Ζεὺς καλεῖται ἀποβατήριος ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.—θῦσαι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα ἀναθεῖναι... καθελεῖν—ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λέγουσι.—τῇ Ἀθηνᾶ... τῇ Ἰλιάδι, ἢ Ἀθηνᾶ καλεῖται

Ἰλιάς (= Ἰλιακὴ) ὡς τιμωμένη ἐν Ἰλίῳ. — ἀναθεῖναι = ὅτι ἀφίε-
 ρωσεν. — καθελεῖν = ὅτι κατεβίβασε (ὡς ἀνηρτημένα) καὶ παρέ-
 λαβε. — ἀντὶ ταύτης, τίνος; — τῶν ἱερῶν τινὰ ὄπλων = τινὰ τῶν
 ἱερῶν ὄπλων (ἰδίᾳ τὴν ἀσπίδα τὴν θεωρουμένην ὡς τοῦ Ἀχιλ-
 λέως). — ἔτι ἐκ τοῦ Τρ. ἔργου σφζόμενα = ἄτινα ἀκόμῃ ἐσφζοντο
 ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. — ταῦτα λέγουσιν ὅτι = λέγουσιν
 ὅτι ταῦτα. — οἱ ὑπασπισταί, ἐνταῦθα = οἱ ἀσπιδοφόροι. — πρὸ αὐτοῦ,
 τίνος; — θῦσαι αὐτόν . . . μῆνιν Πρ. παραιτούμενον τῷ Ν. γένει,
 τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λόγος κατέχει = παράδοσις ἀναφέρει ὅτι αὐτὸς
 (ὁ Ἀλέξ.) ἐθυσιάσασε . . . ζητῶν νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν κατὰ τοῦ γένους
 τοῦ Νεοπτόλεμου ὀργὴν τοῦ Πριάμου. Ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ υἱὸς τοῦ
 Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον παρὰ τὸν βωμὸν
 τοῦ Ἐρκείου Διὸς· ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἐρκεῖος, διότι εἶχε βωμὸν εἰς
 τὸ προαύλιον (= ἔρκος) ὡς θεὸς προστάτης τῆς οἰκίας. — ὁ δὲ ἐξ αὐτὸν
 καθῆκε (τοῦ β. καθίημι) = τὸ ὅποσον, ὡς γνωστὸν, μέχρις αὐτοῦ
 (τοῦ Ἀλεξ.) κατήρχετο = εἰς τὸ ὅποσον, ὡς γνωστὸν, καὶ αὐτὸς
 (ὁ Ἀλέξ.) ἀνῆκεν. Ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς μητρὸς μὲν κατήγετο ἐκ
 τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς δ' ἀνῆκεν καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεο-
 πτόλεμος, πρὸς πατρὸς δὲ ἀνῆκε τὸ γένος του εἰς τὸν Ἡρακλέα.

§ 8. ἀνιόντα αὐτόν = ὅτε αὐτὸς (ὁ Ἀλέξ.) ἀνῆρχετο. — ὁ κυβερ-
 νήτης, δηλ. τοῦ πλοίου του. — ἐστεφάνωσε, συγχαίρων οὕτως αὐτόν
 διὰ τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν τῆς ἀποβάσεως. — καὶ ἐπὶ τούτῳ = καὶ
 μετὰ τοῦτον. — ἐκ Σιγείου, πόλεως τῆς Τροίας παρὰ τὸ δμώνυμον
 ἀκρωτήριο. — ἐπιχώριοι = ἐγχώριοι. — ὁ δὲ καὶ αὐτὸς = οὗτος δὲ
 ὁ Ἀλέξ. καὶ ἐκ μέρους του. — ἄρα = κατόπιν. — ἐστεφάνωσε, εἰς
 ἔνδειξιν θαυμασμοῦ. — Ἡφαιστίωνα λέγουσιν ὅτι = λέγουσιν ὅτι ὁ
 Ἡφαιστίων (ὁ ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξ.). — τοῦ Πατρ. τὸν
 τάφον ἐστεφάνωσε, κοινὴ ἦτο ἢ συνήθεια παρ' Ἑλλησι τὸ πάλαι
 — ὡς καὶ νῦν — τὸ κοσμεῖν τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν δι' ἀνθέων. Ὁ
 Ἡφαιστίων στεφανῶν τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου ἤθελε διὰ τούτου
 νὰ δείξῃ, ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι πιστὸς φίλος τοῦ Ἀλεξ., ὡς ὁ Πάτρο-
 κλος ἦτο τοῦ Ἀχιλλέως. — εὐδαιμόνισεν = ἐμακάρισεν. — ἄρα =
 λοιπὸν. — ὡς λόγος, δηλ. ἐστὶ = ὡς λέγεται. — ὅτι Ὀμ. κήρυκος ἐς
 τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν = διότι ἔτυχεν ἑνὸς Ὀμήρου ὡς κήρυ-
 κος (τῶν κατορθωμάτων του) διὰ τὴν δόξαν του (= ἕνα δοξασθῆ)
 παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

Κεφ. 12.

§ 6-7. Ἄρισβην, πόλιν ἐν Τρωάδι πλησίον τῆς Ἀβύδου.—οὐ, ἐπίρ. τοπικόν.—ἡ δύναμις αὐτῶ=ἡ δύναμις αὐτοῦ (ἡ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα [πρβλ. κεφ. 11, § 6]).—διαβεβηκνῖα=ἄφ' οὐ εἶχε διαβῆ.— ἐς Περκώτην, δηλ. ἦκεν· ἡ δὲ Περκώτη, πόλις τῆς Μυσίας μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμφάκου.— Λάμφακον, πόλιν τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλάσποντον.— παραμείψας = παρελθὼν.— πρὸς τῷ Πρακτίῳ, ἡ πρὸς = πλησίον· ὁ δὲ Πρακτικός ἦτο μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.— ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων=ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης.— ἐκδιδοῖ=ἐκδίδωσι=ἐκβάλλει.— ἐς θάλασσαν τήν . . . , δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.— ἔνθεν=ἐντεῦθεν (πόθεν;).— Ἐρωτον, κόμηγν τῆς Τρωάδος μεταξὺ Λαμφάκου καὶ Κολωνῶν.— Κολωνάς, πόλιν τῆς Μυσίας.— σκοποὶ = πρόσκοποι, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν.— αὐτῶ=ὑπ' αὐτοῦ.— τῶν ἑταίρων τὴν Ἴλην= τὴν Ἴλην τοῦ βαρέος ἵππικου· τὸ βαρὺ ἵππικὸν τῶν Μακεδόνων, τὸ συκείμενον ἐκ τῶν εὐγενῶν ἵππέων τῆς Μακεδονίας, ἐκαλεῖτο ἑταῖροι (οἱ ἑταῖροι ἱππεῖς, ἢ ἵπλος ἢ ἑταιρική, ἢ τῶν ἑταίρων ἵπλος) καὶ ἀπετέλει ὀκτῶ Ἴλας, ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχεν 150-300 ἄνδρας· αἱ Ἴλαι ὠνομάζοντο ὅτε μὲν κατὰ τοὺς ἰλάρχους των, ὅτε δὲ κατὰ τὰς Μακεδονικὰς ἐπαρχίας ἢ πόλεις (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78).— ἐξ Ἀπολλωνίας, πόλεως κειμένης ἐν τῇ Μυθονίᾳ, χώρα τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.— τῶν προδρόμων καλουμένων = ἐκ τῶν ἵππέων, οἵτινες ὠνομάζοντο πρόδρομοι (= πρόσκοποι)· ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν προδρόμων περιλαμβάνετο τὸ ελαφρὸν ἵππικὸν τῶν Μακεδόνων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78).— κατὰ τὴν πάροδον=κατὰ τὴν διέλευσιν.— Πρίαπον πόλιν κτλ., ἡ σύνταξις: ἀπέστειλε σὺν (= ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ . . .) Πανηγόρῳ τῷ Λυκρ. ἐνὶ τῶν ἑταίρων, τοὺς παραληφόμενους (= ἐκείνους, οἵτινες ἔμελλον νὰ καταλάβωσι) Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν (= παραδοθεῖσαν) πρὸς (= ὑπὸ) τῶν ἐνοικούντων· ἡ δὲ Πρίαπος—ἀποικία τῶν Μιλησίων—ἔκειτο παρὰ τὴν Προποντίδα, οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ.

§ 8-10. ὁ ὕπαρχος=ὁ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ σατράπου, ὁ ὑποσατράπης.— πρὸς Ζελεῖα π.=πλησίον τῆς πόλεως Ζελείας (ἐν Μυσίᾳ παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης).— κατεστρατοπεδευκότες

ἦσαν = εἶχον στρατοπεδεύσει. — ξὺν τῇ ἵππῳ = μετὰ τοῦ ἵππικοῦ.
 — βουλευομένοις αὐτοῖς, ἐκ τοῦ παρήγει = συνεβούλευεν αὐτοὺς
 (δηλ. τοὺς Πέρσας στρατηγούς καὶ σατράπας), ἐν ᾧ ἐσκέπτοντο.
 — ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων = περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως
 τῶν πραγμάτων. — διαβεβηκῶς, κατγρμ. μετχ. ἐκ τοῦ ἠγγέλλειο =
 ὅτι εἶχε διαβῆ (τίνα;). — Μέμων ὁ Ῥόδιος, οὗτος στρατηγὸς ὢν
 ἐν τῇ Περσικῇ στρατῷ ἐτιμᾶτο καθ' ὑπερβολὴν ὑπὸ τοῦ μεγάλου
 βασιλέως. — μὴ διὰ κινδ. ἵεναι πρὸς τοὺς Μακ. = νὰ μὴ διακινδυνεύωσι
 (μαχόμενοι) πρὸς τοὺς Μακ. — τῷ πεζῷ πολὺ περιόντας... καὶ...
 παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρ. = διότι κατὰ τὸ πεζικὸν ἦσαν
 πολὺ ὑπέρτεροι αὐτῶν καὶ (διότι) παρευρίσκετο (ἐν τῷ
 στρατῷ τῶν Μακεδόνων) αὐτὸς ὁ Ἀλέξ., εἰς αὐτοὺς δὲ δὲν ἦτο
 παρῶν ὁ Δαρεῖος (= ἐν ᾧ ὁ Δαρ. ἔλειπεν ἐξ αὐτῶν). Εἰς πόσας
 χιλ. ἀνήρχετο ὁ πεζὸς στρατὸς, ὃν ὁ Ἀλέξ. ἤγαγεν εἰς Ἀσίαν;
 Ὁ στρατὸς τῶν Περσῶν, ὁ συνηθροισμένος ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Ζελείας,
 ἀνήρχετο εἰς 20.000 Πέρσας ἵππεις καὶ ἰσαριθμούς Ἑλληνας
 πεζοὺς μισθοφόρους (πρβλ. κατωτέρω κεφ. 14, § 4). — προϊόντας
 δέ... ἀφανίζειν... καὶ ἐμπιπράναι (= ἐμπιμπράναι), τὰ ἀπαρμφ.
 ἐκ τοῦ παρήγει = ἀλλὰ ὑποχωροῦντες νὰ καταστρέψωσιν... καὶ
 νὰ καίωσιν. — τὸν χιλὸν = τὸν χόρτον. — μηδὲ τῶν π. αὐτῶν φειδο-
 μένους = χωρὶς νὰ φεῖδωνται οὐδὲ τὰς ἰδίας τῶν πόλεις. — οὐ μενεῖν,
 ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε = ἔλεγεν ὅτι (τότε) δὲν θὰ μένη. — ἀπορία =
 δι' ἔλλειψιν. — Ἄρσ. δ' ἐ, ὁ δὲ = τοῦναντίον. — ἐν τῷ συλλόγῳ = ἐν τῷ
 (πολεμικῷ) συμβουλίῳ. — τῶν Περσῶν, δηλ. στρατηγῶν. — ὅτι οὐκ
 ἂν περιίδοι = ὅτι οὐ περιόψεται = ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ. — μίαν οἰκ.
 ἐμπρησθεῖσαν = νὰ καῖ (καὶ μόνον) μία οἰκία. — τῶν ὑφ' οἷ τεταγμ.
 ἀνθρώπων = τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του τεταγμέ-
 νων = τῶν ὑπηκόων του. — καὶ τοὺς Π. Ἄρσίτη (= τῇ Ἄρσίτου
 γνώμῃ) προσθέσθαι, ἐκ τοῦ λέγεται = καὶ οἱ (λοιποὶ) Πέρσαι
 λέγεται ὅτι προσετέθησαν εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἄρσίτου (= συνεφώ-
 νησαν μετὰ τοῦ Ἄρσίτου). — ὅτι καὶ = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας (διότι
 ἐπεθύμουν τὸν ἀγῶνα) καὶ διότι (πρβλ. κεφ. 11, § 5). — ὑποπτόν τι
 αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μ., κατ' ἔννοιαν = αὐτοὶ ὑπόπτευσον κάπως τὸν
 Μέμωνα. — τριβάς ἐμποιεῖν ἐκ. τῷ πολέμῳ = ὅτι ἐπίτηδες ἀνέβαλλε
 τὸν πόλεμον. — τῆς ἐκ β. τιμῆς οὔνεκα (= ἔνεκα), κατ' ἔννοιαν =
 ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Δ'. Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

(Κεφ. 13-16)

Κεφ. 13.

§ 1-2. ἐν τούτῳ = ἐν τῷ μεταξύ. — ἐπὶ τὸν Γρανικόν, μικρὸν ποταμὸν τῆς ΒΔ. Μ. Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζων οὗτος ἐκ τῶν κλιτύων τῆς Ἰδης ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. Νῦν καλεῖται Μπιγὰ-Τσαί. — ξυντεταγ. τῷ στρατῷ = μετὰ τοῦ στρατοῦ συντεταγμένου (πρὸς ἀμυναν κατ' ἐνδεχομένης αἰφνιδίου προσβολῆς τῶν πολεμίων). — διπλῆν, τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν εἰς μίαν φάλαγγα παράταξιν τῶν ὀπλιτῶν δι' αὐτὸ παρετάχθησαν οἱ ὀπλιταὶ εἰς δύο φάλαγγας, τὴν μίαν ὀπισθεν τῆς ἄλλης. — τοὺς ἰππέας κατὰ τὰ κ. ἀγαγὼν = ὀδηγήσας τοὺς ἰππεῖς εἰς τὰς (δύο) πτέρυγας (τοῦ στρατοῦ). — τὰ σκευοφόρα (δηλ. ζῦα) = τὰ ζῦα, τὰ φέροντα τὰ σκεύη τοῦ στρατοῦ = τὰ μεταγωγικά. — κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεισθαι = διατάξας ν' ἀκολουθῶσιν ὀπισθεν. — τοὺς προκατασκευομένους τὰ τῶν πολ. = ἐκείνους, οἵτινες προαπεστάλησαν πρὸς κατόπτεισιν τῆς θέσεως τῶν πολεμίων. — αὐτῷ, δοτκ. ἠθική, συνηθεστάτη παρ' Ἀρριανῶ· ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ πολλάκις ἄς μένη ἀμετάφραστος. — τοὺς σαρισσοφόρους, καλουμένους οὕτω ἐκ τῆς σαρίσσης, ἣν ἔφερον· ἡ δὲ σάρισσα ἦτο μακρὸν Μακεδονικὸν δόρυ (14-16 ποδῶν μήκους τῶν πεζῶν, τῶν δὲ ἰππέων βραχύτερον καὶ ἐλαφρότερον [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76]). — καὶ Ἀλέξ. οὐ... ἀπεῖχε... καὶ οἱ... ἀπήγγελλον, ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (καὶ Ἀλέξ. οὐ... ἀπεῖχε, ὅτε ἀπήγγελλον) πρὸς ἔξαρσιν τοῦ συγχρόνου τῶν δύο πράξεων (οὐ... ἀπεῖχε — ἀπήγγελλον)· ἐὰν ἡ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξήρето μόνον τὸ οὐ... ἀπεῖχε, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀπήγγελλον. — οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες· σκοποὶ δ' ἐννοοῦνται οἱ πρὸς κατόπτεισιν ἀποσταλέντες στρατιῶται (πρβλ. ἀνωτέρω: τοὺς προκατασκευομένους...). — σπουδῇ ἐλαύνοντες = τρέχοντες ἐν σπουδῇ.

— ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν = ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ Γρανικοῦ. — τοὺς Π. ἐφρεσθάναι, ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον = ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ. — ἔνθα δὴ... τὴν στρατιάν (= τοὺς στρατιώτας) π. ξυνέτ. ὡς μαχουμένους = τότε πλέον συνέταπτεν ὄλον τὸν στρατόν (του) πρὸς μάχην· πρότερον — προτοῦ δηλ. ὁ Ἀλέξ. μάθη τὴν πρὸς μάχην παράταξιν τῶν Περσῶν — εἶχε τὸν στρατόν του ξυντεταγμένον πρὸς τίνα σκοπόν;

§ 3-5. Παρμενίων, πρβλ. κεφ. 11, § 6. — ἐν τῷ παρόντι = ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει. — ἐπὶ τοῦ π. τῇ ὄχθ. = ἐπὶ τῇ ὄχθῃ (= ἐπὶ τῆς ὄχθης) τοῦ ποταμοῦ. — ὡς ἔχομεν = ὅπως εὕρισκόμεθα (δηλ. ἔνοπλοι). — τοὺς πολ. οὐ δοκῶ (= δοκῶ οὐ) τολμ... πλ. ἡμῶν ἀύλισθ. = νομίζω ὅτι οἱ πολέμοι δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ στρατοπεδεύσωσι πλησίον ἡμῶν (ἀλλ' ὅτι θὰ ὑποχωρήσωσι). — πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους = διότι εἶναι πολὺ κατώτεροι (ἡμῶν) κατὰ τὸ πεζικόν (πρβλ. κεφ. 12, § 9 «τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας» [κατὰ τὸν Μέμνονα]). — ταύτη = ἕνεκα τούτου. — παρέξειν (τοῦ ἀπροσώπου παρέχει) ... τῷ στρατῷ διαβ. τὸν πόρον, τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ = (νομίζω) ὅτι θὰ εἶναι δυνατόν εἰς τὸν στρατόν νὰ διαβῇ τὸν ποταμόν. — ἔωθεν = ἀπὸ πρῶτας, πρῶτ-πρῶτ. — εὐπετῶς, πρβλ. κεφ. 11, § 4. — ὑποφθάσομεν (= ὑποφθισόμεθα [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76]) αὐτοὶ περ. = θὰ προφθάσωμεν ἡμεῖς νὰ περάσωμεν (τὸν ποταμόν). — πρὶν ἐκ. ἐς τάξιν καθ. = πρότεροῦ ἐκεῖνοι (οἱ πολέμοι) παραταχθῶσιν εἰς μάχην. — μοι δοκοῦμεν = δοκῶ. — ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ = ὅτι θὰ ἀρχίσωμεν τὴν μάχην. — ὅτι οὐχ οἶόν τε, δηλ. ἐστί = διότι δὲν εἶναι δυνατόν. — ἐν μετώπῳ = ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι = ἐν ἐκτεταμένῃ γραμμῇ (οὕτως ὥστε τὸ εὖρος τοῦ μετώπου νὰ εἶναι μεγαλύτερον τοῦ βάρους)· ἢ ἀντίθετος φράσις ἐπὶ κέρως ἢ κατὰ κέρας (πρβλ. κατωτέρω § 5) = ἐν μακρᾷ σειρᾷ (οὕτως ὥστε ἢ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν). — πολλὰ... αὐτοῦ (δηλ. τοῦ ποταμοῦ) ὄραται βαθέα = πολλὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ φαίνονται βαθέα· κατ' ἔννοιαν = εἰς πολλὰ μέρη ὁ ποταμὸς φαίνεται βαθύς. — ὄρας ὅτι, παρενεβλήθη ἐν τῇ προτάσει χωρὶς νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν σύνταξιν· πῶς θὰ ἦτο κανονικὴ ἢ σύνταξις; — καὶ κρημν. εἰσὶν αἱ (= τινὲς) αὐτῶν (δηλ. τῶν ὄχθων), κατ' ἔννοιαν = καὶ κρημνώδεις εἰς τίνα μέρη. — ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας... ἐκβαίνουσιν (ἡμῖν) ἐπικεῖσονται = θὰ ἐπι-

τεθῶσι καθ' ἡμῶν, ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ ἐν μακρᾷ σειρᾷ. — ἡπερ ἀσθενέστατον, δηλ. ἐστι=ἔπου ἢ παρατάξις εἶναι ἀσθενεστάτη· κατ' ἔννοιαν=ἐν ἡ παρατάξει (δηλ. τῇ κατὰ κέρας) ἡμεῖς εἴμεθα ἀσθενέστατοι. — σφάλμα = ἀτυχία. — ἐς τὰ παρόντα = εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. — χαλεπὸν = ἐπιζήμιον. — ἐς τὴν ὑπερπαντὸς τοῦ πολ. κρίσιν = εἰς τὴν ἐκβασιν τοῦ ὄλου ἀγῶνος. — σφαλερὸν = ἐπικίνδυνον.

§ 6-7. εἰ τὸν μὲν Ἑλλ... τοῦτο δέ... = ἐὰν ἐν ᾧ τὸν Ἑλλησποντον... τοῦτο... — μικρὸν ῥεῦμα = ἐν μικρὸν ῥεῦμα. — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρ. ἐκφανίσις = διὰ ταύτης τῆς λέξεως (σικρὸν ῥεῦμα) ὀνομάσας περιφρονητικῶς τὸν Γρανικὸν· παρενθετικὴ παρατήρησις τοῦ συγγραφέως. — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι (= τοῦ μὴ διαβῆναι) = θὰ ἐμποδίσῃ ἡμᾶς τοῦ νὰ διαβῶμεν παρ' Ἀρριανῷ συνήθως μετὰ τὰ ἀρνητικὰ ῥ. (ἀντιλέγειν, κωλύειν, εἴργειν κτλ.) τίθεται ἀπαρμφ. μετὰ τοῦ μὴ οὐ, ἂν καὶ τὰ ῥηθέντα ῥ. κείνται ἐν καταφατικῇ προτάσει (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75)· πότε παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς μετὰ τὰ ῥηθέντα ῥ. τίθεται ἀπαρμφ. μετὰ τοῦ μὴ οὐ; — ὡς ἔχομεν, ἐνταῦθα = ἀνευ ἀναβολῆς, εὐθύς· ἀνωτέρω ἐν § 3 τὸ ὡς ἔχομεν =; — πρὸς Μακεδ. τῆς δόξης = πρὸς τῆς δόξης Μακεδ. = ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδ. — πρὸς τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κ. ὀξύτι. = ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικήν μου ἀποφασιστικότητα εἰς τοὺς κινδύνους. — ποιῶμαι = ἡγοῦμαι. — ἀναθαρρήσειν... τοὺς Π. ὡς... ὄντας = ὅτι θ' ἀναλάβωσιν οἱ Πέρσαι θάρρος νομίζοντες ὅτι εἶναι. — ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν (= ἐαυτῶν) δέους ἐν τῷ π. ἔπ. = διότι οὐδὲν αὐτοὶ ἐν τῷ παρόντι (= ἀμέσως) ἔπαθον δικαιολογῶν τὸν (πρὸς ἡμᾶς) φόβον των.

Κεφ. 14.

§ 1-3. ἡγησόμενον = ἵνα ἀναλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν (αὐτοῦ [τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος]). — παρήγεν, ἀμτθτ. = ἐπορεύετο (ἔφιππος). — προετάχθησαν... τοῦ δεξιοῦ = ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον (= προ-) δεξιὸν κέρασ (βλ. τὸ σχέδιον τῆς παρὰ τὸν Γρανικὸν μάχης ἐν πίν. Α' καὶ τὸ τῆς παρὰ τὸν Γρανικὸν παρατάξεως τοῦ στρατοῦ τῶν Μακεδ. ἐν πίν. Γ'). — αὐτῷ = ὑπ' αὐτοῦ. — τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας, πρὸβλ. κεφ. 12, § 7. — τοὺς Ἀγριᾶνας, ἔθνος

Παιονικὸν οἰκοῦν τὸ πάλαι παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος. — τοὺς σαρισσοφόρους, πρβλ. κεφ. 13, § 1. — Φιλώτα ἐπετάχθη=ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλώτα. — τοὺς Παίονας κτλ., ἐκ τοῦ ἔχων. — τὴν Ἰλιν τὴν Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, περὶ ἧς βλ. ἐν κεφ. 12, § 7. — ἐχόμενοι τούτων... = πλησίον τούτων (βλ. σχέδ. μάχης καὶ παρατάξεως ἐν πίν. Α' καὶ Γ'). — οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77). — ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδ. κτλ., ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδ. συνήθως διηρηθεῖτο εἰς ἑξὶ τάξεις (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76)· ἐνταῦθα εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτώ. — ἐπὶ τούτοις (δηλ. ἐτάχθη)=πλησίον τούτων. — ἡ... φάλαγξ, ἐνταῦθα—ὡς καὶ κατωτέρω—=ἡ τάξις=τὸ τάγμα. — ἐπὶ δὲ, ἐπιρρημητκ.=πλησίον δὲ. — ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀντὶ τούτου ἀναγνωστέον ἐν τῷ κειμένῳ: ἡ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου. — ἐπὶ δὲ ὧν=ἐπὶ δὲ τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι, ὧν. — τοῦ δ' εὐωνύμου πρῶτοι οἱ Θετ. ἱππεῖς..., βλ. σχέδ. μάχης καὶ παρατάξεως ἐν πίν. Α' καὶ Γ'. — ἡ Φιλίππου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μαχάτα. — ἡ Κρατέρου φ., ὁ Κράτερος, υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐξ Ὀρεστιάδος τῆς Μακεδονίας, ἦτο εἰς τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν καὶ φίλος ἔμπιστος Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου· πιθανῶς οὗτος ἐνταῦθα—ὡς καὶ ἐν Ἰσοφ (βιβλ. II, κεφ. 8, § 4) καὶ ἐν Ἀρβήλοις (βιβλ. III, κεφ. 11, § 10)—εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. — ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξ. τάξ.=μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὅλης παρατάξεως.

§ 4. ὀλίγον ἀποδέοντες δισμ. = ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν 20.000=σχεδὸν 20.000. — τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποτ., ... τοὺς δὲ πεζοὺς κτλ., κατ' ἔννοιαν=οὕτως ὥστε τὸ μὲν ἱππικὸν τῶν νὰ ἐκταθῆ κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ... τὸ δὲ πεζικὸν νὰ ταχθῆ ὀπισθεν τῶν ἱππέων (βλ. σχέδιον μάχης ἐν πίν. Α'). — κατὰ τὴν ὄχθην = παρὰ τὴν ὄχθην. — ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην (= ὑπὲρ τῆς ὄχθης) χωρία = τὸ ὑπεράνω τῆς ὄχθης ἔδαφος ἦτο ὑπερύψηλον. — ἦ... ταύτη = οὗ... ἐκεῖ. — δηλος... ἦν = ἦτο εὐδιάκριτος. — τῇ λαμνρότητι = ἐκ τῆς λαμπρότητος. — τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ = ἐκ τῆς μετὰ σεβασμοῦ (ἐπιδεικνυομένης) προθυμίας τῶν περὶ αὐτὸν. — κατὰ τὸ εὐὼν. σφῶν (=αὐτῶν) ἐπέχοντα, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ καθειώρων=ἔβλεπον ὅτι εἶχε θέσιν ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν. — πυκνάς, κτηρμ.

=εις πυκνάς τάξεις. — ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ = παρέταξαν παρά τὴν ὄχθην (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Α').

§ 5-7. χρόνον = ἐπὶ τινα χρόνον. — τὰ στρατεύματα (=οὶ στρατοὶ) ... ἐφεστῶτες = οὶ στρατοὶ ἰστάμενοι. — ἐπ' ἄκρου = παρά τὴν ὄχθην. — ὑπὸ τοῦ τὸ μ. ὀκνεῖν = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ μέλλον (τοῦ ἀγῶνος). — σιγὴ ἦν πολλή = βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει. — τοὺς Μακ., ὁπότε ἐσβήσονται, πρόληψις = ὁπότε οἱ Μακ. ἐσβήσονται = τὴν σιγὴν, καθ' ἣν οἱ Μακεδ. θὰ εἰσέλθωσιν. — ἐς τὸν πόρον = ἐς τὸν ποταμὸν (πρβλ. κεφ. 13, § 3). — ὡς ἐπικ. (αὐτοῖς) ἐκβαίνουσιν = ἵνα ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν ἐξερχομένων (=κατὰ τὴν [ἐκ τοῦ ποταμοῦ] ἔξοδον αὐτῶν). — ἐγκελευσάμενος = προτρέψας. — ἄνδρας ἄγ. γίνεσθαι = νὰ δεικνύονται γενναῖοι ἄνδρες. — τοὺς μὲν πρ. κτλ., ὑπερβατόν· προτάσσει ὁ Ἀρριανὸς τὰ σώματα τοῦ στρατοῦ καὶ οὐχὶ τὰ δνόματα τῶν ἡγεμόνων θεωρῶν ταῦτα σπουδαιότερα· ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: Ἀλέξ. ἔταξε (= διέταξε) Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρομοὺς ἱππέας (= τοὺς προσκόπους ἱππεῖς [πρβλ. κεφ. 12, § 7]) καὶ μὴν καὶ (=καὶ μάλιστα καὶ) τοὺς Παιόνας καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν προεμβαλεῖν (= νὰ ριφθῇ πρῶτος εἰς τὸν ποταμὸν), καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (=ἐμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκρ. Ἰλην (δηλ. ἔταξε προεμβαλεῖν). — δὴ = βεβαίως. — τὴν ἡγεμονίαν = τὴν πρώτην θέσιν (ἦν τὰ διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν). — ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ ... ἀλαλαζόντας (κατὰ σύνεσιν πρὸς τό: τὸ δεξιὸν κέρασ) = ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ ἀλαλαγῆς = ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων καὶ τοῦ ἀλαλαγμοῦ. — τῷ Ἐνυαλίῳ = πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου). — λοξὴν αἶε παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρ. τὸ ρεῦμα = ἐκτείνων τὴν τάξιν του κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος λοξὴν (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Α'). — λοξὴ δὲ τάξις καλεῖται, ὅταν ἢ παράταξις γίνηται οὕτως ὥστε ἢ μία πτέρυξ νὰ πλησιάζῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ν' ἀγωνίζηται μόνη πρὸς αὐτούς, ἐν ᾧ ἢ ἄλλη ἀποσύρεται ὀπισθεν τῆς πρώτης. — ἵνα μὴ ἐκβ. αὐτῷ οἱ Π. κατὰ κ. προσπίπτοιεν = ἵνα μὴ οἱ Πέρσαι κατ' αὐτοῦ ἐκβαίνοντος ἐπιπίπτωσιν ἐκ τῶν πλαγίων· θὰ ἦτο δὲ δυνατὴ τοιαύτη προσβολὴ ἐκ μέρους τῶν Περσῶν, ἐὰν ὁ Ἀλέξ. διέβαινε τὸν ποταμὸν τεταγμένος κατὰ κέρασ (πρβλ. κεφ. 13, § 5). — ἀλλὰ καὶ αὐτός... τῇ φάλαγγι προσμεῖξῃ αὐτοῖς = ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτός — ὡς καὶ οἱ Πέρσαι

—συμπλακῆ πρὸς αὐτοὺς ἐν ἐκτεταμένῃ γραμμῇ· περὶ τῆς ἐν φάλαγγι παρατάξεως βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 13, § 4.—ὡς ἀνυστὸν (= ὡς δυνατὸν), δηλ. ἦν αὐτῶ = ὅσον ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτὸν (παρατείνοντα τὴν τάξιν λοξίην).

Κεφ. 15.

§ 1-2. ἡ . . . ταύτη, πρβλ. κεφ. 14, § 4.—προσέσχον τῇ δρχθῇ = ἐπλησίασαν τὴν δρχθην. — καὶ αὐτοὶ ἄν. ἔβαλλον = καὶ αὐτοὶ ἐπεῖχον (ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ προσέσχον) ἄνωθεν βάλλοντες = καὶ αὐτοὶ, ῥίπτοντες ἄνωθεν τὰ ἀκόντια, προσέβαλλον τοὺς ἐχθρούς. — ἐξ ὑπερδεξίου = ἐξ ὑψηλῶν θέσεων. — κατὰ τὰ χθαμ. αὐτῆς = εἰς τὰς χαμηλοτέρας θέσεις αὐτῆς (τῆς δρχθης).—ἔσι' ἐπὶ τὸ ὕδωρ = μέχρι τοῦ ὕδατος· πρβλ. καὶ κεφ. 14, § 3 «ἔσι' ἐπὶ τὸ μέσον . . .». — ἦν τῶν ἱπ. ὠθισμὸς = ἐωθοῦντο οἱ ἱππεῖς (τῶν δύο στρατῶν). — τῶν μὲν ἐκβαίνειν . . . τῶν δ' εἴργειν τὴν ἔκβ., τὰ ἀπρμφ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐφιεμένων, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὠθισμὸς ἦν = διότι ἐπεθύμουν ἄλλοι μὲν (τίνες;) νὰ ἐκβαίνωσιν . . . ἄλλοι δὲ (τίνες;) νὰ ἐμποδίζωσι τὴν ἔκβασιν. — καὶ παλιῶν ἀπὸ μὲν τῶν Π. πολ. ἄφεις, δηλ. ἦν = καὶ οἱ μὲν Πέρσαι ἔρριπτον πολλὰ ἀκόντια. — ξυστοῖς = διὰ τῶν δοράτων· περὶ τοῦ ξυστοῦ βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78. — τῶ πλ. πολὺ ἔλαττ. = ἐπειδὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἦσαν πολὺ ὀλιγώτεροι. — ἐκακοπάθουν = ὑπέφερον. — καὶ αὐτοὶ . . . ἀμνόμενοι = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ αὐτοὶ ἠμύνοντο. — ἐξ οὗ βεβ. καὶ ἄμα κάτ. ἐκ τοῦ ποτ. = ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλοῦς (ὡς ὄντος τούτου λασπώδους καὶ ὀλισθηροῦ) καὶ συγχρόνως κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ. — οἱ δὲ Πέρσαι κτλ. (δηλ. ἐμάχοντο), ἵνα ἐξαρθῆ ἔτι μάλλον ἢ δυσχερῆς θέσις, εἰς ἣν εὐρίσκοντο οἱ Μακεδ. (ἀμνόμενοι ἐξ οὗ βεβ. κτλ.), ἀντιτίθεται πρὸς ταύτην ἡ ἐπίκαιρος θέσις (ἐξ ὑπερδεξίου) τῶν Περσῶν. — ἄλλως τε καί, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τοῦτο τίθεται συνήθως πρὸ χρονκ., αἰτλγκ. καὶ ὑποθκ. προτάσεων ἢ μετχ. ταυτοσήμων καὶ ἐξηγεῖται διὰ τοῦ: καὶ μάλιστα, παρ' Ἀρριανῶ τίθεται καὶ ἐν κυρίαις προτάσεσιν, ὅτε = καὶ πρὸς τούτοις ἀκέμη. — τὸ κράτιστον τῆς Π. ἵπλου ταύτη ἐλείετ. = οἱ ἄριστοι Πέρσαι: ἱππεῖς ἐν ταύτῃ τῇ θέσει εἶχον ταχθῆ. — ἐκινδύνευε, δηλ. ταύτη = ἐμάχετο (ἐν ταύτῃ τῇ θέσει).

§ 3-5. Ξυμμεΐξαντες τοῖς Π. = συμπλακέντες πρὸς τοὺς Πέρσας. — πρὸς αὐτῶν = ὑπ' αὐτῶν. — ἄνδ. ἀγ. γενόμενοι = ἄν καὶ ἐφάνησαν γενναῖοι ἄνδρες. — ὅσοι γε μὴ . . . αὐτῶν = ὅσοι γε αὐτῶν μὴ ἀπέκλιναν πρὸς Ἄλεξ. πελάζοντα = ἐξαιρέσει βεβαίως τούτων, οἵτινες κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ Ἄλεξ. ἀπεχώρησαν πρὸς αὐτὸν (καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν κατεκόπησαν). — ἅμα οἱ=ξὺν αὐτῷ. — ἴνα = ἐκεῖ, ὅπου. — τὸ πᾶν στίφος = τὸ πυκνότατον πλήθος. — Ξυνευστήμει (=συνεκροτήθη) μάχη, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76. — καρτερά = πεισματώδης. — ἐν τούτῳ = ἐν τῷ μεταξὺ. — ἄλλαι ἐπ' ἄλλ. τῶν τάξ. τοῖς Μακεδ. (=τῶν Μακεδόνων) = ἡ μία τάξις τῶν Μακεδ. κατόπιν τῆς ἄλλης. — τι ἐφκει = ὠμοίαζε κατὰ τι (=κᾶπως). — Ξυνεχόμενοι = συνωθούμενοι. — ἐξῶσαι . . . καὶ βιάσασθαι (=ν' ἀπωθήσῃσι καὶ διὰ τῆς βίας νά ὠθήσῃσιν), ἐκ τοῦ πειρώμενοι, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἠγωνίζοντο. — ἐς ἅπαν = παντελῶς. — οἱ Μακεδ., ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μὲν ὡς τὸ κατωτέρω οἱ Πέρσαι εἰς τὸ οἱ δὲ (πρβλ. προοιμ. § 2 «ὁ μὲν . . . Ἀριστόβουλος»). — εἰρξαι . . . καὶ . . . ἀπόσασθαι, καὶ ταῦτα τὰ ἀπρμφ. — ὡς καὶ τὰ προηγούμενα — ἐξαρτ. ἐκ τοῦ πειρώμενοι. — ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ χρόνου. — τῇ τε ἄλλῃ ὄ. καὶ ἐμπ. = καὶ κατὰ τὰ ἄλλα, δηλ. κατὰ τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἐμπειρίαν. — καὶ ὅτι = καὶ διότι. — Ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλιὰ = διὰ δοράτων (κατεσκευασμένων) ἐκ ξύλου κρανεῖας (ἐπομένως ἰσχυρῶν) πρὸς (βραχεὰ καὶ ἐλαφρὰ) ἀκόντια (τῶν Περσῶν).

§ 6. ἔνθα δὴ καὶ Ἄλ. Ξυντερ. τὸ δόρυ, κατ' ἔννοιαν = τότε λοιπὸν συμβαίνει (μεταξὺ ἄλλων γεγονότων τῆς μάχης) καὶ τοῦτο, θραύεται δηλ. τὸ δόρυ τοῦ Ἄλεξ. — Ἀρέτην ἦτει δόρυ ἔτερον, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν = ἐξήτει: ἀπὸ τὸν Ἀρέτην ἄλλο δόρυ. — ἀναβολέα τῶν βασ. = ἀναβολέα τινὰ τῶν βασιλικῶν ἀναβολέων = ὅστις (Ἀρέτης) ἦτο εἰς ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀναβολέων· ἀναβολεὺς δὲ = ὁ ὑποδοθηθῶν τινα ν' ἀναβῆ ἔπινον (διότι οἱ σημερινοὶ ἀναβολεῖς οἱ κρεμάμενοι ἀπὸ τοῦ ἐπιπίου δὲν ὑπῆρχον τότε). — τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμ. Ξυντερ. τὸ δόρυ ἦν, κατ' ἔννοιαν = ἀλλὰ καὶ τούτου ὡσαύτως τὸ δόρυ εἶχε θραυσθῆ κατὰ τὴν μάχην. — τῷ ἡμίσει κεκλ. τοῦ δόρατος = μὲ τὸ ἡμισυ τοῦ τεθραυσμένου δόρατος (δηλ. μὲ τὸ μέρος τὸ περιέχον τὸν σαυρωτῆρα ἢ στύρακα· ὁ σαυρωτῆρ — τὸ κάτω δξὺ ἄκρον τοῦ δόρατος — συνήθως ἐνεπήγγυτο εἰς τὴν γῆν κατὰ τὴν

ἀνάπαυσιν τοῦ στρατιώτου· δσάκις ὅμως ἐν τῇ μάχῃ ἐθραύετο τὸ ἄνω ἄκρον—ἢ αἰχμῇ—, τότε ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ σαυρωτήρ καὶ ὡς ὄπλον). — οὐκ ἄφανως = γενναίως. — ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλ. = προέ-
 τρεπεν αὐτὸν νὰ ζητῇ ἀπὸ ἄλλον (δόρου).

§ 7-8. καὶ ὅς = καὶ οὗτος. — πολὺ . . . προἰλλεύοντα καὶ ἐπάγ.
 ἄμ' οἷ (= ξὺν αὐτῶ) ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἵπ. = ὅτι ἔφιππος πολὺ
 προεχώρει καὶ ἤγε μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἵππους τοῦ τεταγμένους ἐμβο-
 λοειδῶς (= σφηνοειδῶς, τριγωνικῶς)· σφηνοειδῆς δὲ παράταξις
 λέγεται ἐκείνη, ἣς τὸ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐστραμμένον μέτωπον συμ-
 πυκνοῦται εἰς ὀξὺ, ἐν ᾧ τὰ τελευταῖα ἄκρα αὐτῆς διαστανταί. Ὁ
 Μιθριδ. ἐπέρχεται οὕτω (δηλ. ἐν σφηνοειδεῖ παρατάξει), ἵνα διὰ
 τοῦ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐστραμμένου καὶ εἰς ὀξὺ ἀπολήγοντος μετώ-
 που διασπάσῃ τὴν ἐχθρικὴν γραμμὴν. — ἐξελαύνει = ἐξορμά. — παί-
 σιας, τοῦ β. παίω = κτυπῶ. — καταβάλλει = ρίπτει (νεκρὸν) κάτω
 (ἀπὸ τοῦ ἵππου). — ἐν δὲ τούτῳ = κατὰ ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν. —
 τῇ κοπίδι = διὰ τοῦ (κυρτοῦ) ξίφους τοῦ. — τοῦ κράνουσ τι = μέρος
 τι τῆς περικεφαλαίας. — τὴν πληγὴν = τὸ κτύπημα. — ἔσχε =
 ἀντέσχε = ἠμπόδισεν. — στέρονον = στήθος. — Σπιθριδάτης, πρβλ.
 κεφ. 12, § 8. — ἀνετέτατο μὲν . . . ὑποφθάσας δὲ . . . = εἶχεν ἀνυ-
 ψώσει . . . ὅτε προφθάσας . . . — τὸν ὄμον, ἐναυθθα = τὸν βραχίονα.
 — ξὺν τῇ κοπίδι = αὐτῇ τῇ κοπίδι = με αὐτὸ τὸ ξίφος. — ἐν τούτῳ
 = ἐν τῷ μεταξύ. — ἐπεκβ. αἰ . . . κατὰ τὸν ποταμὸν = ἐξερχόμενοι
 διαρκῶς ἐκ τοῦ ποταμοῦ. — τῶν ἵπ. ὅσοις προῦχώρει, δηλ. ἐκβαί-
 νειν = εἰς ὅσους ἐκ τῶν ἵππέων ἦτο δυνατόν (= ὅσοι τῶν ἵππέων
 ἠδύναντο) νὰ ἐξέρχωνται. — προσεγίγν. τοῖς ἄμφ' Ἄλ. = ἤγουντο
 μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Κεφ. 16.

§ 1. αὐτοί τε καὶ ἵπποι = καὶ ἵπποι καὶ ἵπποι. — πρὸς τῶν
 ἵπ. = ὑπὸ τῶν ἵππέων (Μακεδόνων). — πολλὰ, συναπτεόν τῷ βλαπτό-
 μενοι = πολλὰς βλάβας ὑφιστάμενοι. — πρὸς τῶν ψιλ. ἀναμ. τοῖς ἵπ. =
 ὑπὸ τῶν ψιλῶν, οἵτινες εἶχον ἀναμιχθῆ μετὰ τῶν ἵππέων. — ἐγκλί-
 νουσι = ὑποχωροῦσι. — ταύτη . . . ἦ = εἰς τοῦτο τὸ μέρος (τῆς παρα-
 τάξεως), ὅπου. — προσεκινδύνευεν = ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ἐμάχετο.
 — ὡς τὸ μέσον ἐνεδ. αὐτοῖς = ὅτε τὸ κέντρον αὐτῶν (τῶν Περσῶν)

είχεν ὑποχωρήσει.—παρερρήγν. δὴ καὶ τὰ ἔφ' ἑκάτ. τῆς ἵππου=εἶχον ἀποσπασθῆ (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως), ὡς ἦτο ἐπόμενον (=δὴ), καὶ ἀμφοτέραι αἱ πτέρυγες τοῦ ἵππικοῦ.—καρτερὰ=γενική.

§ 2-3. οὐ γάρ... αἰτιολογεῖ τὴν σχετικῶς μικρὰν ἀπώλειαν τῶν Περσῶν ἱππέων.—ὅτι ἔξειρ. . . ἐπὶ τοὺς ξ. τοὺς μισθ.= διότι ἐστράφη κατὰ τῶν ξένων (=τῶν Ἑλλήνων) μισθοφόρων (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Α').—ἦ=ἐκεῖ ὅπου.—ἐκπλ. μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισ. βεβαίω=ἐξ ἐκπλήξεως μᾶλλον διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος παρὰ ἐκ σταθερᾶς ἀποφάσεως.—τούτοις... ἐπαγαγῶν=ὀδηγήσας ἐναντίον τούτων.—πάντη προσπεσεῖν=να ἐπιπέσωσιν ἐξ ὄλων τῶν μερῶν.—ἐν μέσῳ δι' ὄλ. κατακόπτει αὐτοὺς=(οὕτω συλληφθέντας) αὐτοὺς ἐν τῇ μέσῳ κατακόπτει ἐντὸς ὀλίγου (χρόνου).—ὅτι μὴ = εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς = ἐκρύβη τις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.—ὁ Δαρ. τοῦ Ἄρτιξ. παῖς = ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἄρταξέρξου.—ἀδελφὸς οὗτος, τὸ β' ὑποκμ., τὸ δὲ α' κατηγρμ.—ἀπ. αὐτ. πρὸς (= ὑφ') αὐτοῦ=αὐτοκτονεῖ.—ὡς λόγος, δηλ. ἐστι = καθὼς λέγεται.—ὅτι αἴτιος ἐδ. κτλ.=διότι ἐνόμιζεν ὅτι ὑπῆρξεν αἴτιος τῆς τότε ἤττης τῶν Περσῶν περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 12, § 10.

§ 4-5. τῶν μὲν ἐταίρων, ἢ ἀπόδοσις: τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων περὶ τῶν ἐταίρων βλ. εἰς ἐν σελ. 78.—χαλκαὶ εἰκόνες=χαλκαὶ ἀνδριάντες (ἀπαχθέντες εἰτα ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς Ῥώμην).—Δίω, πόλει τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ἐνταῦθα ἴσταντο πλὴν τῶν χαλκῶν ἀνδριάντων τῶν ἐν Γρανικῇ πεσόντων Μακ. ἱππέων καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν Μακ. βασιλέων.—Ἄλεξ. κελ. Λύσ. π., κατ' ἔννοιαν = κατασκευασθέντες (οἱ ἀνδριάντες) τῇ διαταγῇ τοῦ Ἄλεξ. ὑπὸ τοῦ Λυσίππου· ὁ δὲ Λύσιππος ἐπιφανῆς γλύπτῃς ἐκ Σικυῶνος ἀκμάσας περὶ τὸ 330 π. Χ.—ὅσπερ καὶ Ἄλ. μόνος πρ. ἐποίει = ὅστις βεβχίως καὶ μόνος εἶχε τὴν προτίμησιν νὰ πλάττῃ ἀνδριάντας τοῦ Ἄλεξ. (ὡς ὁ Ἀπελλῆς ἦτο ὁ μόνος ζωγράφος, εἰς ὃν ὁ Ἄλέξ. ἐπέτρεπε νὰ γράφῃ τὰς εἰκόνας του).—ξὺν τοῖς ὀπλ. καὶ ἄλλῳ κόσμῳ=μετὰ τῶν ὀπλων τῶν καὶ ἄλλων τιμῶν.—γον. δ' αὐτ. καὶ π. τῶν κατὰ τὴν χώραν (δηλ. γιγνομένων) ἀτέλ. ἔδωκεν = τοὺς δὲ γονεῖς αὐτῶν (δηλ. τῶν πεσόντων) καὶ τοὺς πιτῶνας ἀπήλλαξεν ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—ὄσαι (= πασῶν, αἰ) ἄλ. ἢ τῷ σ. λειτουρ. ἢ... εἰσφοραὶ (ἦσαν),

δηλ. ἀτέλειαν ἔδωκε = ἀπήλλαξεν (αὐτοὺς) καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης σωματικῆς ὑπηρεσίας (= ἀγγαρείας) καὶ ἀπὸ τῶν εἰσφορῶν τῶν ἀναλόγων πρὸς τὰς περιουσίας ἐκάστων. — ἐπελθὼν = ἐπισκεφθεὶς. — ὅπως τις ἔτρ... πράττων, ἢ σύνταξις: ἐρόμενος ὅπως τις καὶ ὁ τι πράττων ἔτρώθη. — εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι οἱ (= αὐτῷ) παρασχὼν = ἐπιτρέψας εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετρωμένων) νὰ διηγηθῆ (τὰ κατορθώματά του) καὶ νὰ ὑπερφηανευθῆ (διὰ ταῦτα).

§ 6-7. ὁ δέ, ἐὰν δύο πράξεις ἀποδίδωνται ἐν ἀντιθέσει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκμ., πολλάκις παρ' Ἀρριανῶν ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐνεργοῦν ὑποκμ. ἐν τῇ ἀντιθέσει καὶ γίνεται χρῆσις τοῦ ὁ δέ, ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ ὑποκμ. μένει. Ἀντὶ τοῦ ὁ δέ ἀνεμένομεν μόνον τὸν δέ = ἀλλὰ (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 5). — αἰχμαλώτους (κτγρμ.) ἔλαβε = ἔλαβεν αἰχμαλώτους = ἠχμαλώτισε. — δήσας ἐν πέδαις = δέσας μὲ δεσμά. — ἐργάζεσθαι (δηλ. τὴν γῆν), καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ. = ἵνα ἐργάζωνται τὴν γῆν = διὰ καταναγκαστικὰ ἔργα. — παρὰ τὰ κοινῇ δόξ. τοῖς Ἑλ. = παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων. — Ἑλ. ὄντιες, ἢ μετχ. ἐνδοτικῆ. — ἐναντία τῇ Ἑλλάδι... ἐμάχοντο = εἶχον πολεμήσει ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. — ἀνάθημα εἶναι, τὸ ἀπρμφ. κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν πλεονάζει = ὡς ἀφιέρωμα. — ἐν πόλει = ἐν τῇ ἀκροπόλει. — ἐπίγραμμα ἐπιγραφῆναι... τόδε = νὰ ἐπιγραφῆ ἢ ἐξῆς ἐπιγραφῆ. — ἀπὸ τῶν βαρβ., ἢ ἀπὸ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν ἀναθημάτων δηλοῖ τὸν ἐχθρόν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐλήφθησαν τὰ λάφυρα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Γορδίῳ.

(Κεφ. 3)

Κεφ. 3.

§ 1. ἐς Γόρδιον, παλαιοτάτην πόλιν τῆς Μεγάλης Φρυγίας, κειμένην παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — παρῆλθεν = ἔφθασεν. — ἐς τὴν ἄκραν = εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — ἵνα, τοπκ. = ὄπου. — τὰ βασίλεια (δῶματα)... τὰ Γορδίου = τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γορδίου (βασιλείως τῆς Φρυγίας καὶ ἰδρυτοῦ τῆς πόλεως Γορδίου). — ἰδεῖν, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ πόθος λαμβάνει. — καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμ. τὸν δεσμὸν = καὶ τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης = καὶ τὸν δεσμὸν τὸν συνδέοντα τὸν ζυγὸν μετὰ (τοῦ ῥυμοῦ [= τοῦ πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἐκτεταμένου ξύλου τῆς ἀμάξης ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ἄξονος μέχρι τοῦ ζυγοῦ]) τῆς ἀμάξης· ζυγὸς δὲ = τὸ σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ κείμενον ξύλον, τὸ προσδεδεμένον διὰ τοῦ ζυγοδέσμου πρὸς τὸ τέλος τοῦ ῥυμοῦ καὶ ἔχον ζεύγλας (= ἐπιτραχηλίουσ θέσεις) εἰς ἑκάτερον ἄκρον, δι' οὗ δύο ἵπποι, ἡμίονοι ἢ βόες ἔσυρον ἄμαξαν ἢ ἄροτρον.

§ 2-3. λόγος... πολὺς κατεῖχε = ὑπῆρχε παράδοσις λίαν διαδομένη. — παρὰ τοῖς προσχ. = παρὰ τοῖς πλησιοχώροις. — Γόρδ. εἶναι τῶν π. Φρ. ἀνδ. π., κατ' ἔννοιαν = ὅτι ἔζη παρὰ τοῖς ἀρχαίαις Φρυξίν ἀνὴρ πένης Γόρδιος (καλούμενος). — ὄλ. εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι (καθαρῶς τελκ. ἀπρμφ.) = ὅτι εἶχεν ὀλίγην γῆν πρὸς καλλιέργειαν. — τῷ μὲν ἄροτρ., τῷ δὲ ἀμ. τὸν Γ', τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λόγος... κατεῖχεν = ὅτι τὸ μὲν ἐν ζευγὸς τῶν βοῶν ἐχρησιμοποιοῖε ὁ Γόρδιος εἰς τὸ ἄροτρον, τὸ δ' ἄλλο εἰς τὴν ἄμαξαν. — ἄροῦντιος αὐτοῦ = ὅτε αὐτὸς ἦροτρία. — ἐπισιτῆναι ἐπὶ τὸν ζ. ἀετὸν = ὅτι ἐστάθη ἐπάνω εἰς τὸν ζυγὸν ἀετός. — ἐπιμεῖναι... καθήμενον = ὅτι ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ καθήμενος. — ἔστ' ἐπὶ βουλευτὸν = μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν λύουσι τοὺς βόας ἀπὸ τοῦ ἄροτρον (δηλ.

μέχρι τῆς ἐσπέρας). — τὸν δ' ἐκπλ. τῆ ὄψ. ἰέναι κοιν. = οὗτος δὲ ὅτι ἐκπλαγεὶς διὰ ταύτην τὴν ἐμφάνισιν (τοῦ ἀετοῦ) ἐπορεύθη, ἔνα ἀνακοινώσῃ. — ὑπὲρ τοῦ θείου = περὶ τοῦ θείου σημείου = τὸ θεῖον σημεῖον. — παρὰ τοὺς Τελμ. τοὺς μάντις = πρὸς τοὺς μάντις τῆς Τελμισσοῦ (πόλεως ἐν Καρίᾳ). — εἶναι γὰρ τοὺς Τελμ. σοφοὺς τὰ θ. ἔξ. = διότι (ὑπῆρχε παράδοσις ὅτι) οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ εἶχον τὴν ἰκανότητα νὰ ἐρμηνεύωσι τὰ θεῖα σημεῖα. — καὶ σφ. ἀπὸ γένους κτλ. = καὶ ὅτι εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς γυναῖκάς των καὶ εἰς τοὺς παῖδάς των εἶχε δοθῆ ἡ μαντικὴ τέχνη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν (δηλ. ὡς κληρονομικὸν ἀγαθόν).

§ 4. προσάγ. κόμη τινὶ ... ἐντυχεῖν ... καὶ ... εἰπεῖν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λόγος κατεῖχε = ὅτι οὗτος, ὅτε ἐπλησίασε κόμην τινὰ τῶν Τελμ., συνήντησε παρθένον λαμβάνουσαν ὕδωρ καὶ ὅτι διηγήθη εἰς αὐτήν. — ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετ. ἔσχεν = πῶς συνέβη εἰς αὐτὸν τὸ τοῦ ἀετοῦ. — τὴν δέ ... θύειν κελ. = ὅτι δὲ αὕτη ... διέταξεν (αὐτὸν) νὰ θυσιάσῃ. — εἶναι γὰρ κτλ., ὃ γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ἐπόμενα (θύειν κελεῦσαι) κατὰ ταῦτα = ἐπειδὴ. — ἐς τὸν αὐτὸν τόπον, ὅπου δηλ. ἐνεφανίσθη ὁ ἀετός. — καὶ ... θύσαι τε ... τὸν Γόρδ. καὶ ξυγγεν. ἐπὶ γάμφ τῆ παιδί = καὶ ὅτι ὁ Γόρδιος ἐθυσίασε καὶ ὅτι ἐνυμφεῖθη τὴν κόρην. — δεηθ. γὰρ (= ἐπεὶ) κτλ., ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: δεηθῆναι γὰρ Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισημομένην οἱ τὴν θυσίαν αὐτὴν ἔξηγ. = ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν καὶ αὐτὴ νὰ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας. — ὅπως ἐκ. ὑπερίθιτο, κατ' ἔννοιαν = κατὰ τὰς συμβουλὰς ἐκέλευσε. — καὶ γεν. αὐτοῖν π. Μ. ὄνομα, κατ' ἔννοιαν = καὶ ὅτι ἐγεννήθη εἰς αὐτοὺς παῖς, ὃν ὠνόμασαν Μίδα.

§ 5-6. ἤδη τ' ἄνδρα εἶναι ... καὶ ἐν τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ) στ. πιέζεσθαι ἐν σφ. τοὺς Φρ., ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 13, § 2) = (ἐπεκράτει παράδοσις ὅτι) ὅτε ἤδη ὁ Μίδας ἦτο ὠραίος καὶ γενναῖόφρων ἀνὴρ, τότε αἱ Φρύγες ἐστενοχωροῦντο ὑπὸ ἐσωτερικῶν ταραχῶν. — γενέσθαι ... χρησμὸν = ὅτι ἐδόθη χρησμός. — ἔτι ... βουλευομένοις (δηλ. τοῖς Φρυξί) = ἐν ᾧ ἀκόμη ἐσκέπτοντο οἱ Φρύγες. — ἐλθεῖν ... καὶ ἐπιστῆναι τῆ ἐκ. = ὅτι ἦλθε ... καὶ παρουσιάσθη ἐν τῇ συνελεύσει: τὰ ἀπρμφ. πῶθεν ἐξαρτ.; — αὐτῇ ἀμάξῃ = μετὰ τῆς ἀμάξης του. — τοὺς δὲ ξυμβ. τὸ μαντ. τοῦτον ἐκ. γινῶναι ὄντα = ὅτι δὲ οὗτοι,

ἀφ' οὗ παρέβαλον (πρὸς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης) τὸν (δοθέντα αὐτοῖς [§ 5]) χρησμόν, ἐνόησαν ὅτι οὗτος ἦτο ἐκεῖνος.—ὄντινα=ὄν (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75).—ἔφραζε, τοῦ β. φράζω=ὑποδεικνύω.—ἐν τῇ ἄκρᾳ=ἐν τῇ ἀκροπόλει.—ἀναθεῖναι=ὅτι ἀφιέρωσεν.—χαριστήριον=ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—ἐπὶ τοῦ αἰετοῦ τῇ π.=ἐπὶ τῇ πομπῇ τοῦ αἰετοῦ=διότι οὗτος (ὁ Ζεὺς) ἀπέστειλεν (εἰς αὐτὸν) τὸν αἰετόν.—ἐμυθεύετο=λόγος... κατεῖχεν (§ 2).—ὅστις λύσειε=ὅστις ἤθελε λύσει.—τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, πρβλ. § 1.—τοῦτον χρῆναι=ὅτι οὗτος ἦτο προωρισμένος ὑπὸ τῆς τύχης.—ἦν... ἐκ φλ. κραν.=ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ φλοιοῦ τοῦ δένδρου κρανείας.

§ 7-8. ἀπόρως εἶχεν ἐξευρεῖν=δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ.—περιιδεῖν=ν' ἀφήσῃ.—μή τινα καὶ τοῦτο ἔς τοὺς π. κ. ἐργάσῃται=μήπως καὶ τοῦτο ἀκόμη (δηλ. ἢ μὴ λύσις τοῦ δεσμοῦ) προξενήσῃ κακὴν τινα ἐντύπωσιν εἰς τὰ πλήθη (ἔχι μόνον τῶν Μακεδ., ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀσιανῶν).—παίσας τῷ ξ.=κτυπήσας διὰ τοῦ ξίφους του.—Ἄριστόβουλος, πρβλ. προοιμ. § 1, ἐν σελ. 80.—ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥ.=ἀφ' οὗ ἀφήρесе τὸν ἔστορα (=τὸν πασσαλίσκον) τοῦ ῥυμοῦ· περὶ τοῦ ῥυμοῦ πρβλ. ἀνωτέρω § 1.—τύλος=ξύλινον καρφίον μετὰ κεφαλῆς εἰς τὸ ἄκρον.—διαβεβλημένος=διαπερασμένος.—διαμπᾶξ=πέρα πέρα.—ξυνέχων=συγκρατῶν.—ἐξεγκύσαι ἔξω τοῦ ῥ. τὸν ζυγόν=ὅτι ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν.—ὅπως ἔπρ. τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμ. τούτῳ (=τὰ περὶ τὸν δεσμόν τοῦτον) Ἄλεξάνδρῳ=πῶς ἐπράχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἄλεξ. τὰ ἀφορῶντα τὸν δεσμόν τοῦτον· κατ' ἐννοίαν=πῶς ὁ Ἄλεξ. ἐξετέλεσε τὴν λύσιν τούτου τοῦ δεσμοῦ· περὶ τῆς ἀμφὶ μετὰ δοτκ. βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75.—οὐκ ἔχω ἰσχ.=δὲν δύναμαι μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπω.—ἀπηλ... ἀπὸ τῆς ἀμ. αὐτὸς τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν=κατέλιπε τὴν ἀμαξαν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτόν.—δ' οὖν (=πάντως ὅμως), ἀπόδοσις τοῦ: ὅπως μὲν.—ὡς τοῦ λογ... ἐμβεβηκότος=μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ χρησμός εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—καὶ γὰρ καὶ (=καὶ γὰρ [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]) βροντ.=διότι καὶ βρονταί.—σέλας=ἀστραπαί.—ἐπεσήμηναν=ἐπεβεβαίωσαν (τοῦτο).—ἐπὶ τούτοις=διὰ ταῦτα.—τοῖς φήνασι θεοῖς=εἰς τοὺς θεούς, οἵτινες ἐφάνέρωσαν.—τὰ σημεῖα, ποῖα σημεῖα;

Β'. Ἡ ἐν Ἰσοῦ μάχη (333).

(Κεφ. 7-12).

Κεφ. 7.

§ 1-2. ὑπερβαλῶν... Δαρ. κτλ., ὁ Δαρεῖος ἠναγκάσθη νὰ καταλίπη τὴν περὶ τοὺς Σώχους θέσιν, ἔνθα εἶχε στρατοπεδεύσει, πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τῶν μεγιστάνων του, ὅτι ὁ Ἀλέξ. φοβούμενος τοὺς Πέρσας δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ταρσοῦ καὶ ὅτι οὗτος πρέπει νὰ προσβληθῇ ὑπ' αὐτῶν. — ὑπερβαλῶν τὸ ὄρος... τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμαν. καλ., κατ' ἔννοιαν = διαβάς τὰς ἐπὶ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους ὁμωνύμους πύλας· τὸ δὲ Ἀμανόν, ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτεινόμενον μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας καὶ βορείως μὲν ἐνούμενον πρὸς τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, νοτίως δὲ ἀπολήγον εἰς τὸν Ἰσοικὸν κόλπον καὶ ἔχον στενοπορίας καλουμένας Ἀμανικὰς πύλας, ἀποτελοῦσας τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείου Συρίας δίοδον (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμένῳ εἰκ. ἐν σελ. 20). — ὡς ἐπὶ Ἰσ. (= ἐπὶ Ἰσ.) προῆγεν = προεχώρει εἰς Ἰσοῦν (πόλιν τῆς Κιλικίας, ἐπὶ τῆς Α. παραλίας τοῦ ὁμωνύμου κόλπου· βλ. γεωγρ. χάρτ. καὶ τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 20). — καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξ. λαθῶν = ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξ., κατ' ἔννοιαν = καὶ οὕτως κατέλαβε χωρὶς νὰ ἐννοηθῇ τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 19 καὶ βλ. γεωγρ. χάρτ.). — κατασχὼν = καταλαβὼν. — ὄσους... τῶν Μακ. κατέλ. = ὄσους ἐκ τῶν Μακ. εὗρεν αὐτοῦ ἀφειμένους ἕνεκα ἀσθενείας. Τούτους εἶχεν ἀφήσει ἐν Ἰσοῦ ὁ Ἀλέξ. (ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν). — χαλεπῶς αἰκισάμενος = ἀφ' οὗ σκληρῶς ἐβασάνισεν. — Πίναρον, ποταμὸν τῆς Κιλικίας πηγάζοντα ἐκ τοῦ ὄρους Ἀμανοῦ καὶ ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἰσοικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λ. ἐφ. = ἐπειδὴ ἡ ἀγγελία αὐτῆ (ἔτι δηλ. ὁ Δαρεῖος ἦτο δπισθὲν του) δὲν ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ἀξιόπιστος. — τριακόντορον (= τριακοντάκωπον), δηλ. ναῦν. — τῶν ἐταίρων, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ.

78. — κατασκευομένους = ἵνα διὰ κατασκοπεύσεως πληροφορηθῶσι. — εἰ τὰ ὄντα ἔξαγ., κατ' ἔννοιαν = ἔάν ἢ ἀγγελία εἶναι ἀληθῆς. — ὅτι κολπώδης κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμ. = εὐκολώτερον ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσιν..., διότι ἢ θάλασσα ἐκεῖ ἦτο κολποειδῆς. — ἐν χερσὶν εἶναι = ὅτι πλησίον εἶναι.

§ 3. ἱάρχας = ἀρχηγούς τῶν ἰλῶν· περὶ τῆς Ἰλῆς βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78. — παρεκάλει = προέτρεπε. — θαρρεῖν (= ν' ἀντῶσι θάρρος) μὲν, ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν, ἐπαναλαμβανομένου καὶ διὰ τοῦ συγκεκριαλιούοντος τὰ προηγούμενα ταῦτα μὲν (§ 6), εἶναι τὰ δὲ ἄθλα. — ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητικ. αἷτιον) κ. κενιδ. = ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οὓς αὐτοὶ ἐνδόξως εἶχον διεξαγάγει. — καὶ ὅτι..., β' αἷτιον τοῦ θαρρεῖν· παρατηρητέα ἢ διάφορος ἔκφρασις τῶν αἰτίων: ἐκ τῶν..., καὶ ὅτι... — πρὸς νενικ. ὁ ἀγὼν νενικ. αὐτοῖς ἔσται = θ' ἀγωνισθῶσιν αὐτοὶ (ἀείποτε) νικηταὶ πρὸς (ἀείποτε) ἠττημένους. — ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρ. ἄμεινον = ὁ θεὸς διευθύνει τὸν ἀγῶνα ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῶν καλύτερον. — ἐπὶ νοῦν Δ. ἀγαγῶν = ἐμβαλῶν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Δαρείου. — καθειρῶσαι τὴν δύναμιν = νὰ ἐγκλείσῃ τὰς στρατιωτικὰς του δυνάμεις. — ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρείας πεδιάδος τῶν Σώχων, ἔνθα τὸ πρῶτον εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος (ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῇ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 19). — ἐς τὰ στενόπορα (= εἰς τὸν στενόχωρον τόπον), δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου, ἔνθα νῦν ἦτο ἐστρατοπεδευμένος. — ἵνα = ὅπου. — σφίσι ξύμ. τὸ χωρίον (δηλ. ἔσται) ἀναπτ. τὴν φάλ. = ἢ θέσις θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς κατάλληλος πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς φάλαγγός των· κατ' ἔννοιαν θὰ δύνανται αὐτοὶ ν' ἀναπτύξωσιν ἀνέτως τὴν φάλαγγά των. — τοῖς δ'... οὔτε τὰ σ. οὔτε τὰς γν. παραπλησίσις = ἐν ᾧ εἰς ἐκείνους (δηλ. τοὺς ἐχθρούς) ... ὅτινες οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὔτε κατὰ τὴν νοημοσύνην εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδ.). — ἀχρ. τὸ πλ. ἔσται τῇ μ. = ὁ μέγας ἀριθμὸς (τῶν στρατιωτικῶν των δυνάμεων) θὰ εἶναι ἀνωφελῆς ἐν τῇ μάχῃ.

§ 4-5. Μακ. Πέρσαις καὶ Μ. ... αὐτοὺς ἐν τοῖς π. ... ἐς χεῖρας ἤξειν, τὸ ἀπρμφ. ἤξειν — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν — ἐκ τοῦ νοουμένου ρ. ἔλεγεν = ἔλεγεν (ὁ Ἀλέξ.) ὅτι οἱ Μακεδόνες, αὐτοί, ὅτινες ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου διὰ τῶν μαχῶν ἀσχοῦνται εἰς τοὺς πολεμικοὺς κόπους..., θὰ συμ-

πλακῶσι μετὰ Περσῶν καὶ Μήδων. — ἐκ π. πολλοῦ (δηλ. χρόνου) τρυφῶσι (δοτκ. πληθ. τῆς μετχ.) = οὔτινες (Πέρσαι καὶ Μῆδοι) ἐκ πολὺ παλαιῶν χρόνων ζῶσι βίον μαλθακόν. — ἄλλως τε καὶ = καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 15, § 2). — ὅσοι τε Ἑλλ. Ἑλλησι, δηλ. ἐς χεῖρας ἤξουσι. — οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι = (ἔλεγεν ὅτι) δὲν θὰ πολεμήσωσι διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν. — ἀλλὰ τοὺς μὲν ... κινδυνεύοντας (δηλ. μαχεῖσθαι) ... τοὺς δὲ ξὺν σφίσι ὑπὲρ τῆς Ἑλ. ἐκ. ἀμυνομένους (δηλ. μαχεῖσθαι) = ἀλλ' ὅτι οἱ μὲν μετὰ τοῦ Δαρείου (Ἑλλήνες) θὰ πολεμήσωσιν ἀναλαμβάνοντες κινδύνους ... οἱ δὲ τεταγμένοι μετ' αὐτῶν (τῶν Μακεδ.) θὰ πολεμήσωσιν ὑπερασπιζόντες ἐκουσίως τὴν Ἑλλάδα. — ἐπὶ μισθῶ καὶ οὐδὲ τούτῳ π. = διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν. — βαρβ. τ' αὐ Θρ. ... τοὺς εὐρ. τῶν κατὰ τὴν Εὐρ. καὶ μαχιμ. ... ἀντιτάξεσθαι = ἐκ τῶν βαρβάρων ἀφ' ἐτέρου (ὅτι) θ' ἀντιταχθῶσιν οἱ Θρᾶκες καὶ οἱ Παίονες καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες, οἱ ἰσχυρότατοι καὶ πολεμικώτατοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης. — πρὸς τὰ ἀπ. καὶ μαλ. ... γένη = κατὰ τῶν ὀκηροτάτων καὶ μαλθακωτάτων γενῶν. — ἐπὶ δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — Ἄλ. ἀντιστρατηγεῖν Δαρ. = ὅτι ὁ Ἀλέξ. ἐνεργεῖ ὡς στρατηγὸς ἐναντίον τοῦ Δαρείου.

§ 6-7. ταῦτα μὲν, πρβλ. ἀνωτέρω § 3 «θαροεῖν μὲν». — ἐς πλεονεξ. τοῦ ἀγ. = εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν (δηλ. τῶν Μακεδ.) ἐν τῷ ἀγῶνι. — ἐπεξήει = διεγείτο. — τὰ ἄθλα ὅτι ..., πρόληψις = ὅτι τὰ ἄθλα (= τὰ βραβεῖα) τοῦ κινδύνου ἔσται σφίσι μεγάλα. — οὐ τοὺς σατρ. τοὺς Δαρ. ἐν τῷ τότε (δηλ. χρόνῳ) κρατήσιν (δηλ. αὐτούς), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν = ὅτι δὲν θὰ νικήσωσιν αὐτοὶ (οἱ Μακεδ.) ἤδη τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου (ὡς παρὰ τὸν Γρανικὸν [βιβλ. I, κεφ. 12, § 8]). — οὐδὲ τοὺς δισμ. ξένους τοὺς μισθ., πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 14, § 4. — ὅτι περ ὄφελος (δηλ. ἐστὶ), κατ' ἔννοιαν = τοὺς ἀρίστους, τὸ ἀνθος. — καὶ αὐτὸν μ. βασ. παρόντα = καὶ τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις αὐτοπροσώπως παρευρίσκεται. — καὶ ὡς ..., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδικ. ἀπρμφ. κρατήσιν εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν καὶ ὡς ... — οὐδὲν ... ὅτι (= εἰ) μὴ = μόνον. — ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι = μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα. — κρατεῖν τῆς Ἄσ. ξυμπ. = νὰ γίνωσι κύριοι ὀλοκλήρου τῆς Ἀσίας. — πέρασ ... ἐπιθεῖναι = νὰ ἐπιθέσωσι τέρμα. — ἐπὶ τούτοις = μετὰ ταῦτα. — τῶν ἐς τὸ κοινὸν (= κοινῇ) ξὺν λαμπρ. ἤδη π.

ὑπεμ. = ὑπενθύμιζεν αὐτοὺς τὰς λαμπρὰς πράξεις, ἃς ἀπὸ κοινοῦ ἤδη εἶχον πράξει. — καὶ εἰ δὴ τῷ (= ὑπὸ τινος) ἰδίᾳ τι διαφρ. ἐς κάλλος (= καλῶς) τετολμημένον (δηλ. ἦν) = καὶ ἐὰν πρὸς τούτοις τις κατ' ἰδίαν εἶχε πράξει τόλμημά τι ἔξοχον καὶ ἔνδοξον. — ἐπὶ τῷ ἔργῳ = ἔνεκα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τολμῆματος. — ἀνακαλῶν (= προσφωνῶν), δηλ. ὑπεμίνυσκεν ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. ὀνομαστικῶς προσαγόρευσις τίνα σκοπὸν εἶχε; — τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον = τὴν συνήθειάν του νὰ μὴ φοβῆται τοὺς κινδύνους. — ὡς ἀνεπαχθέστατα, κατ' ἔννοιαν = χωρὶς παντάπασιν νὰ καταστῇ ὀχληρὸς (διὰ τῆς μεγαλαυχίας του)· ἐπομένως = ὅσον τὸ δυνατὸν μετριοφρόνως.

§ 8-9. Ξεν. καὶ τῶν ἅμα Ξεν. μυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν = ὅτι ἀνεμνήσθη τὸν Ξενοφ. καὶ τοὺς μυρίους αὐτοῦ. — ὡς... = λέγων ὅτι... — οὐδὲν τι... σφίσι ἐπεικότες = ἐν ᾧ οὐδόλως ὁμοιάζον (= ἠδύναντο νὰ συγκριθῶσι) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας). — ἀξίωσιν = ἀξίαν. — οὐδὲ ἰππέων αὐτοῖς παρόντων Θ. = καὶ (ἐν ᾧ) αὐτοὶ (οἱ μύριοι) δὲν εἶχον ἰππεῖς Θεσσαλοῦς. — ἐπεικότες οὐδὲ... παρόντων... , παρ' Ἀρριανῶ συνήθως συνδέονται μετοχαὶ διαφέρουσι κατὰ πῶσιν (πρὸβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 9 «περιόντας... καὶ... παρόντος»). — οὐδὲ ὅση ἄλ. σφ. ἰπ. ξυντέτακται = οὐδὲ τὸ ἄλλο ἰππικόν, τὸ ὅποιον εἶχε ταχθῆ μετ' αὐτῶν (τῶν Μακ.). — ὅτι (= εἰ) μὴ = ἐκτός. — καὶ τούτων... αὐτοσχεδιασθέντων = ὅστινες ἄλλως τε προχειρῶς παρεσκευάσθησαν. — οἱ δὲ βασιλέα... ἐτρέψ., ἐκ τοῦ ὧς = οὗτοι ὅμως παρ' ὅλα ταῦτα (= δὲ)... ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν βασιλέα. — πρὸς Βαβ. αὐτῇ = σχεδὸν ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Βαβυλώνος· ὑπερβολικῶς λέγεται τοῦτο, διότι τὰ Κούναξα, ἔνθα ἐγένετο ἡ μάχη, ἀπέχον τῆς Βαβυλώνος 500 στάδια. — ἔθνη, ὅσα... σφίσι ἐπεγένετο = πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἀντετάχθησαν κατ' αὐτῶν. — καιόντων, δηλ. αὐτῶν = κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν· ἢ μετχ. ἐνταῦθα ἀνεμένετο κατὰ δοκτ. (καιοῦσι... σφίσι)· ἐτέθη ὅμως κατὰ γενκ. ἀπόλυτον, ἵνα ἢ δι' αὐτῆς ἐκφερομένη ἔννοια ἐξαρθῇ καὶ ὡς αὐτοτελῆς παρασταθῇ. — ἐπῆλθον = διήλθον. — ὅσα τ' ἄλλα... εἰκός (ἔστι), δηλ. ἐπεδείκνυε = πρὸς τούτοις ἀνέφερεν εἰς αὐτοὺς καὶ πάντα τὰ ἄλλα, ὅσα... πρέπον εἶναι. — ἐν τῷ τοιῷδε = ἐν τοιαύταις περιστάσεσι. — πρὸ τῶν κινδύνων = πρὸ τῆς μάχης. — ἐς παράκλησιν ἀνδρ. ἀγαθ. ἐξ (= ὑπὸ) ἀγαθοῦ

ἤγεμ. παρ. = νὰ λέγωνται ὑπὸ ἀνδρείου ἡγεμόνος εἰς ἀνδρείους ἀνδρας πρὸς παρόρμησιν.

ἄλλος ἄλλοθεν = ἄλλος ἐξ ἑνὸς μέρους καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου = πανταχόθεν (ἐρχόμενοι καὶ ...). — δεξιούμενοι τὸν β. = λαμβάνοντες τὴν δεξιάν τοῦ βασιλέως. — τῷ λ. ἐπαίροντες = διὰ τῆς παρορμήσεώς των ἔτι μᾶλλον ἐξάπτοντες (αὐτόν). — ἄγειν ἤδη ἐκ. = παρεκάλουν (αὐτόν) νὰ ὀδηγῇ εὐθύς (αὐτοὺς κατὰ τῶν πολεμίων).

Κεφ. 8.

§ 1-2. δειπνοποιεῖσθαι = δειπνεῖν. — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ (ὡς καὶ ἐν κεφ. 7, § 1 «ὡς ἐπὶ Ἰσοῦν» [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]). — τὰς πύλας, δηλ. τὰς Ἀμανικὰς (περὶ ὧν ἰδὲ ἐν κεφ. 7, § 1). — τῶν ἱπ. ὄλ. καὶ τῶν τοξ. = ὀλίγους τῶν ἱππέων καὶ τῶν τοξοτῶν. — προκατασκευασμένους = ἵνα κατοπτεύσωσι. — τὴν ἐπὶ τὰς πύλας, δηλ. φέρουσαν. — ὡς κατασχεῖν = ὡς καθέξω = ἵνα καταλάβῃ. — ἐκράτησε... τῶν παρόδιων = ἐγένετο κύριος τῶν (πρὸς τὴν Συρίαν παραλίων) παρόδιων (τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους). — τὸ λοιπὸν τῆς νυκτός = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον χρονικὸν διάστημα τῆς νυκτός. — ἐπὶ τῶν πετρῶν, προσδιορίζει ἀκριθέστερον τὸ αὐτοῦ· πέτρα δὲ = βράχος· ἐν ᾧ πέτρος =; — προφυλακὰς ἀκριβεῖς (= ἀκριβῶς) καταστ. = ἀφ' οὗ μετὰ περισκέψεως ἐτοποθέτησε φρουρούς. — ὑπὸ τὴν ἔω = περὶ τὴν αὐγὴν. — κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν πρὸς τὴν Ἰσοῦν φέρουσαν. — ἔως = ἐν ὄσφ. — πάντη στεν. ἦν τὰ χωρία = ὁ τόπος πανταχοῦ ἦτο στενόχωρος. — ἐπὶ κέρως ἤγε = ἐπορεύετο ἐν μακρᾷ σειρᾷ (βλ. τὸ σχῆδ. τῆς ἐν Ἰσοῦ μάχης ἐν πίν. Α'). — περὶ τῆς πορείας κατὰ κέρας καὶ τῆς ἐπὶ φάλαγγος βλ. σελ. 89. — διεχώρει (δηλ. τὰ χωρία) ἐς πλάτος = ἠϋρύνετο ὁ τόπος. — αἰεῖ = ἐκάστοτε. — ἄλλην καὶ ἄλ. τῶν ὀπλιτ. τάξιν παράγων = διατάττων νὰ βαδίξῃ ἢ μία τάξις τῶν ὀπλιτῶν μετὰ τὴν ἄλλην (ἐκ τῶν ὀπισθεν) εἰς τὰ πλάγια. — τῇ μὲν... ἐν ἀριστερᾷ δὲ = τῇ μὲν... τῇ δὲ = ἔνθεν μὲν... ἔνθεν δέ. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀναπτυχθεῖσα εἰς κέρας παράταξις ἐξετείνετο ἔνθεν μὲν πρὸς τὸ ὄρος, ἔνθεν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν (βλ. σχῆδ. μάχης). — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ (πρὸβλ. ἀνωτέρω «ὡς ἐπὶ τὰς πύλας»).

§ 3-4. τέως μὲν = ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον· ἢ ἀπόδοσις: ὡς δέ. — κατόπιν = ὀπισθεν. — ξυνέτασεν κτλ., ἐνταῦθα ἀνεμένετο δῆλως

τις και τῆς παρατάξεως τοῦ ἵππικοῦ ταύτην ποιεῖται ὁ Ἀρριανὸς κατωτέρω ἐν § 9. — ἦδη = εὐθύς. — ὡς ἐς = ἐς (πρβλ. ἀνωτέρω «ὡς ἐπί»). — πρώτους μὲν..., δηλ. ἔταξε· βλ. σχέδ. μάχης και παρατάξεως ἐν πίν. Α' και Γ'. — τῶν πεζῶν τὸ ἄγλημα = τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν. — τοὺς ὑπασπιστάς, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77. — ἐχομένην τούτων = πλησίον τούτων. — ἐπὶ δὲ τούτοις = πλησίον δὲ τούτων. — ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλ. = μέχρι τοῦ μέσου τῶν ὀπλιτῶν. — ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένφ (τινὶ) = ἐὰν ἀρχίσῃ (νὰ ὑπολογίζῃ) τις ἀπὸ τοῦ (ἀκροτάτου) δεξιοῦ κέρατος. — ἐπὶ δέ, ἐπιρρηματικ. = πλησίον δέ. — τοῦ εὐων. τοῖς πεζ. μὲν = τῶν μὲν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος πεζῶν. — ὡς μὴ = ἕνα μὴ. — ἐκ τῶν β. = ὑπὸ τῶν βαρβάρων. — ὅτι ὑπερφ. αὐτῶν διὰ πλ. ἡμελλον = διότι ἐπρόκειτο οὗτοι (οἱ βάρβαροι) ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν νὰ ὑπερφαλαγγήσωσιν αὐτοὺς (τοὺς Μακεδ.).

§ 5-6. ἐπειδή, χρονικ. — προσάγων ἦδη... ὡς ἐς (= ἐς) μ. = ὅτι προσήρχετο ἦδη πρὸς μάχην. — τοῦ Πινάρου, πρβλ. κεφ. 7, § 1. — μάλιστα = περίπου. — μετὰ τούτων, δηλ. τῶν ἵππέων. — τῶν ψιλ. ἐς δισμ. = ἐκ τῶν ψιλῶν περὶ τοὺς εἰκοσакισχιλίους. — ὅπως... ξυντάξειεν = ἕνα δυνήθῃ νὰ παρατάξῃ. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχως. — πρώτους, δηλ. ἐν τῇ μέσφ τῆς ὄλης παρατάξεως (βλ. σχέδ. μάχης). — τοῦ ὀπλιτικοῦ = τῶν ὀπλιτῶν. — κατὰ τὴν φ. = ἀπέναντι τῆς φάλαγγος. — ἐπὶ δὲ τούτοις (= πλησίον δὲ τούτων), προσδιορίζεται ἀκριθέστερον διὰ τοῦ ἔνθεν και ἔνθεν = ἐκατέρωθεν (δηλ. ἐκ δεξιῶν και ἐξ ἀριστερῶν [τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων])· βλ. σχέδ. μάχης. — τῶν Καρδ. καλ., οἱ Κάρδακες ὑπηρέτων ὡς μισθοφόροι ἐν τῇ Περσικῇ στρατῇ φέροντες τὸν βαρὺν ὀπλισμόν· οὗτοι ἔζων ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ τῶν ἀρπαγῶν και τῶν πολέμων τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἣτις ἐσήμαινε παρὰ Πέρσας τὸ ἀνδρῶδες και πολεμικόν. — ἐπὶ φ. ἀπλῆς, χωρὶς δηλ. νὰ ὑπάρχῃ ὀπισθεν δευτέρα σειρά. — ἐδέχ. τὸ χωρίον = περιελάμβανεν ὁ χώρος. — ἕνα, τοπικ.

§ 7-8. ἐπέταξε τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀρ. σφῶν = παρέταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ κειμένου πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτῶν (βλ. σχέδ. μάχης). — κατὰ τό... δεξ. = ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ. — ἐς δισμ., δηλ. Κάρδακας. — τούτων ἔστιν οἱ = τινὲς ἐκ τούτων. — κατὰ νότου ἐγένοντο τῆς Ἀλ. στρ. = ἦλθον (= εὐρέθησαν) ὀπισθεν τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξ.

— πῆ μὲν (= κάπου μὲν), ἢ ἀπόδοσις ἔπειτα. — διεχώρει ἐς β. = διεχωρίζετο (= διεσχίζετο) εἰς βάθος. — καὶ κολπ. τι αὐτοῦ (δηλ. τοῦ ὄρους) ὡσπερ ἐν θ. ἐγίνετο, κατ' ἔννοιαν = καὶ οὕτως ἀπετελεῖτο ἐν αὐτῷ (τῷ ὄρει) κόλπος τις, ὡς ἐν θαλάσῃ. — ἐς ἐπ. προῖον = ἀπολήγον εἰς καμπυλότητα. — κατόπιν = κατὰ νότου. — τούς... τεταγμ... ἐποίει = συνετέλει ὥστε νὰ εὐρίσκωνται οἱ... τεταγμένοι. — αὐτοῦ ψ. καὶ ὄπλ. = τῶν ψιλῶν καὶ ὀπλιτῶν αὐτοῦ (τοῦ Δαρείου). — ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον = εἰς ἀνωφελὲς βάθος (διότι αἱ ὀπισθεν τάξεις ἔνεκα τοῦ στενοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ μετασχωσιν ἀμέσως τῆς μάχης). — μάλ. ἐς ἔξ. μυρ. μαχίμους εἶναι = ὅτι ἀπετελεῖτο ἐξ 600.000 περίπου μαχίμων ἀνδρῶν.

§ 9. ὡς... τὸ χ. διεῖχεν ὀλίγον ἐς πλ. = ὅτε ὁ χῶρος γυρύνετο ὀλίγον. — αὐτῷ πρ. ἴοντι = ἐν ᾧ αὐτὸς προεχώρει = κατὰ τὴν προέλασιν αὐτοῦ. — παρήγαγε, πρβλ. § 2 «ἄλλην καὶ ἄλλην παράγων». — τούς ιε ἐταίρους κ., βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78. — ἅμα οἱ = πλησίον του. — καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμ. = καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους. — ὡς = πρὸς.

§ 10-11. αὐτῷ, ποιητικ. αἴτιον. — οὐστῖνας κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. § 5. — πρὸ τοῦ ποι... προτετάχει (= προὔτετάχει) = πρὸ τοῦ ποταμοῦ εἶχε παρατάξει. — ἐπὶ τῷδε = διὰ τοῦτον τὸν σκοπόν: ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: ὅπως ἄσφ. κτλ. — ὅπως ἄσφ. αὐτῷ ἢ ἔκταξις (= παράταξις) τῆς στρ. γέν., κατ' ἔννοιαν = ἵνα αὐτὸς δυνήθῃ νὰ παρατάξῃ ἀσφαλῶς τὸν στρατόν του. — ἀπὸ ξυνθήματος = διὰ συμπεφωνημένου σημείου. — κατὰ Παρμ., ἢ κατὰ = ἀπέναντι. — ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἱπλ. ἦν = διότι ἐνταῦθα ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἱππικόν. — μέρος δέ τι κτλ., βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Α'. — παρήγαγε = διεδίβασεν. — ἀχρεῖοι... ἐφαίνοντο = ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν (τίνες;). — ἐνταῦθα, ποῦ; — παριππεῦσαι = νὰ ἔλθωσιν (ἔφιπποι). — τὸ μέσον τῆς π. τάξ. ἐπεῖχεν = εὐρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὄλης παρατάξεως. — καθάπερ νόμος (δηλ. ἦν)... τετ. = καθὼς ἦτο συνθήθεια... νὰ εἶναι τεταγμένοι. — τὸν νοῦν = τὴν αἰτίαν. — Ξεν. ὁ τοῦ Γρ. ἀναγέγραφεν, δηλ. ἐν Ἄναβ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 22· ἐνταῦθα ὁ Ξενοφῶν ἀναφέρει ὅτι οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες ἐν τῇ μάχῃ κατέχουσι τὸ μέσον τῆς παρατάξεως, διότι 1) οὕτως εὐρίσκονται οὗτοι ἐν μεγίστῃ ἀσφαλείᾳ, ὅταν δηλ. ἡ ἰσχὺς αὐτῶν εἶναι ἐξ ἴσου καὶ ἐκ τοῦ

ένος καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, καὶ 2) ἐὰν ἦτο ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὑπ' αὐτῶν διαταγή τις, θὰ ἐμάνθανε ταύτην τὸ στράτευμα εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ χρόνου.

Κεφ. 9.

§ 1. ὀλίγου (δηλ. δεῖν) = σχεδόν. — μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὖων. τὸ ἔ.= ὅτι εἶχε μεταστρατοπεδεύσει εἰς θέσιν, κειμένην πρὸς τὰ ἀριστερὰ αὐτοῦ. — ὡς πρὸς=πρὸς. — αὐτῷ δὲ κτλ., κατ' ἔννοιαν = ἐν ᾧ αὐτὸς ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῇ εὐωνύμῳ) εἶχε παρατάξει μόνον τοὺς Πελοπ. καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἱππεῖς· περὶ τοῦ πράγμ. πρὸβλ. κεφ. 8, § 9. — κατὰ τάχος=ταχέως. — μή . . . παριπλεῦσαι= νὰ μὴ παρελάσωσιν. — τοῦ μὴ καταφ. γενέσθαι (γενκ. τοῦ σκοποῦ) τοῖς πολ. μεταχωρ., κατ' ἔννοιαν = ἵνα μὴ ὀφθῶσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὅτι μεταστρατοπεδεύουσιν (ἀποσυρόμενοι ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν θέσεως). — κατόπιν = ὀπισθεν. — ἀφανῶς διελθεῖν, ἐκ τοῦ κελεύσας=νὰ διέλθωσιν ἀπαρατήρητοι.

§ 2-4. προεΐαξε τῶν ἱπκ., ἐνταῦθα = ἔταξε· πλησίον τῶν ἱππέων οὕτω καὶ κατωτέρω ἐν § 3: «προεΐαχθησαν τῶν πεζῶν». — τοὺς προδρομούς, πρὸβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 7. — ἐς ἐπικαμπὴν . . . ἔταξεν=παρέταξε γωνιωδῶς· ἐς ἐπικαμπὴν ἢ ἐς ἐπικάμπιον καλεῖται κυρίως ἢ παράταξις ἐκείνη, καθ' ἣν τὰ κέρατα τοῦ μετώπου ἐκατέρωθεν κινουῦνται πρὸς τὰ ἔσω ἢ πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζουσι γωνίαν μετὰ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαλαγγίσεως· ἐνταῦθα ἢ ἐπικαμπὴ γίνεται ἐν τῇ δεξιᾷ κέρατι, οὕτως ὥστε νὰ σχηματισθῇ δεῦτερον μέτωπον ἀποτελοῦν γωνίαν μετὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῆς κυρίας παρατάξεως (βλ. τὸ σχέδ. τῆς ἐν Ἰσσοῦ μάχης ἐν πίν. Α' καὶ τὸ τῆς ἐν Ἰσσοῦ παρατάξεως ἐν πίν. Γ'). — τὸ κατὰ νότου=τὸ κείμενον ὀπισθεν αὐτῶν. — ὥστε κατὰ τὸ δ. κτλ.=ὥστε ἐν τῇ δεξιᾷ κέρατι ἢ φάλαγγ αὐτοῦ νὰ εἶναι παρατεταγμένη εἰς δύο κεχωρισμένα κέρατα. — ὡς πρὸς Δ. καὶ τοὺς πέραν τοῦ π. τοὺς πάντας Πέρσας (= τοὺς πολλοὺς τῶν Π.) = ἀπέναντι τοῦ Δαρείου καὶ τῆς πέραν τοῦ ποταμοῦ (τεταγμένης) κυρίας δυνάμεως τῶν Περσῶν. — ὡς πρὸς τοὺς . . . τειγαμ.=ἀπέναντι τῶν . . . τεταγμένων. — κατὰ νότου σφῶν = ὀπισθεν αὐτῶν (βλ. σχέδ. μάχης καὶ παρατάξεως ἐν πίν. Α' καὶ Γ'). — τοῦ εὖων. προετ. τῶν πεζῶν = ἐτάχθησαν πλησίον

τῶν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος πεζῶν.— ἡ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐών.
 = τὸ ἱππικόν, τὸ ὅποτον (εὐθύς ἐξ ἀρχῆς) ἦτο τεταγμένον ἐν τῷ
 ἀριστερῷ.— πᾶσιν ἐπειάχθησαν=ἀπετέλεσαν τὸ ἀκρότατον μέρος
 (τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος) βλ. σχέδ. μάχης καὶ παρατάξεως ἐν
 πίν. Α' καὶ Γ'.

§ 3-4. κατὰ τὸ δ. τὸ ἑαυτοῦ = ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι αὐτοῦ.—
 ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι). — ὑπερφαλ. οἱ Πέρ.
 ἐδόκουν = οἱ Πέρσαι ἐφαίνοντο ὅτι θὰ ὑπερφαλαγγήσωσι (τὰς
 τάξεις αὐτοῦ). — ἐκ τοῦ μέσου... ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἄφ. παρελθεῖν =
 ἐκ τοῦ κέντρου νὰ παρελάσωσιν ἀπαρατήρητοι εἰς τὴν δεξιάν
 πτέρυγα (βλ. σχέδ. μάχης). — ἵλας τῶν ἑταίρων, πρβλ. βιβλ. I,
 κεφ. 12, § 7. — τὴν Ἀνθιμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμουίντος, πόλεως
 ἐν Μακεδονίᾳ· αἱ Ἰλαι ὠνομάζοντο ὅτε μὲν κατὰ τοὺς ἰλάρχας των,
 ὅτε δὲ κατὰ τὰς Μακεδονικὰς ἐπαρχίας ἢ πόλεις (πρβλ. βιβλ. I,
 κεφ. 14, § 6 «τὴν Σωκράτους Ἴλην»). — τὴν Λευγαίαν, ἄγνωστον
 πόθεν ὠνομάσθη οὕτως ἢ Ἴλη αὕτη τοῦ Παντορδάνου.— ἔστιν οὖς
 = τινάς.— κατὰ τὸ δ. τὸ αὐτ. ἐπὶ μ. παραγαγῶν = ὀδηγήσας πρὸ
 τοῦ μετώπου τῆς δεξιᾶς πτέρυγος αὐτοῦ.— ὑπὲρ τὸ τῶν Π. κέραι
 = πέραν τῆς (ἀριστερᾶς) πτέρυγος τῶν Περσῶν.— ἐπεὶ γὰρ=διότι
 ἐπειδῆ.— ὑπὲρ τοῦ ὄρους=ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος.— ἐκδρομῆς τ' κτλ.,
 κατ' ἔννοιαν = καὶ (ἐπειδῆ) μετὰ τὴν γενομένην τῇ διαταγῇ τοῦ
 Ἀλεξ. κατ' αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) προσβολῆν τῶν Ἀγριάνων
 καὶ ὀλίγων ἐκ τῶν τοξοτῶν ἀπακρουσθέντες εὐκόλως (οἱ ἐπὶ τοῦ
 ὄρους) ἀπὸ τῆς ὑπωρείας κατέφυγον ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν. —
 τοῖς κατ' αὐτοὺς τ. δυνατὸν ὄν χρ.=ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμο-
 ποιήσῃ τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμέ-
 νους (δηλ. τοὺς Ἀγριᾶνας, τοὺς τοξότας κλπ.). — ἐς ἀναπλ. τῆς
 φάλ., κατ' ἔννοιαν=πρὸς ἕκτασιν τῆς φάλαγγος.— ἐκ. δὲ ἱπ. τριακ.
 ἐπιτιάζει ἐξ.=ἤρκεσε δὲ κατ' ἐκείνων (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) νὰ ἀντι-
 τάξῃ τριακοσίους ἱππεῖς (δηλ. τὰς δύο ἵλας τῶν ἑταίρων).

Κεφ. 10.

§ 1-2. χρόνον τινά... ἀναλαύων=ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀναπαύων
 (=διατάττων αὐτοὺς ν' ἀναπαύωνται [ἵνα μὴ ἐξηντλημένοι ἔλθω-
 σιν εἰς τὴν μάχην]). — προῆγεν = ὠδήγει πρὸς τὰ ἐμπρός. — καὶ
 πᾶν, ἐπιτείνει τὸ σχολαία=παρὰ πολὺ βραδεῖα.— ἡ πρόσοδος=ἡ

προσέλευσις. — ὅπως (= ὡς) τὰ πρῶτα = εὐθὺς ὡς. — οὐκέτι ἀντε-
 πῆγε = δὲν ὠδήγει· πλεόν κατά τοῦ ἐχθροῦ. — ἐπὶ τοῦ π. ταῖς ὄχθ.
 = ἐπὶ ταῖς ὄχθαις (= παρὰ τὰς ὄχθας) τοῦ ποταμοῦ. — πολλαχῆ
 μὲν ἄπ. οὐσαις ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείννας αὐταῖς,
 παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῶν (οὔσαις — παρατείννας) διαφερου-
 σῶν κατά πτώσιν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 9) = πολ. μὲν οὔσαις,
 ἔστι δὲ ὅπου χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμέναις (δηλ. ταῖς ὄχθαις)
 = αἵτινες εἰς πολλὰ μὲν μέρη ἦσαν ἀπόκρημνοι, εἰς τινα δὲ ὠχυρω-
 μέναι διὰ χαρακώματος ἐκτεταμένου. — ἵνα εὐεφ. ἐφαίνετο = ὅπου
 ταῦτα (τὰ μέρη) ἐφαίνοντο μᾶλλον εὐπρόσβλητα. — οὕτως, ἐξαιρεῖ
 τὴν σημασίαν τῆς προηγηθείσης μετχ. (παρατείννας). — ταύτη = διὰ
 ταύτης τῆς πράξεως (δηλ. τῆς χαρακώσεως τῶν μὴ ἀποκρήμων
 μερῶν τῶν ὄχθων). — τῆ γν. δεδουλωμένος = ὅτι εἶχε χάσει τὸ
 θάρρος του. — ὁμοῦ . . . ἦν = ἦσαν πλησίον ἀλλήλων. — ἐνταῦθα,
 χρονη. = τότε. — παριπλεύων πάντη = τρέχων πανταχοῦ ἐφιππος.
 — παρ. ἄνδρ. ἀγ. γίγνεσθαι = προέτρεπε νὰ δεικνύωνται ἄνδρες
 γενναῖοι. — ξὺν τῷ πρ. κόσμῳ = μετὰ τῆς προσηκούσης διακρί-
 σεως. — ἀνακαλῶν = καλῶν μεγαλοφώνως. — ὀνομαστί, δηλ. ἀνα-
 καλῶν. — τῶν ξ. μισθ., ὅσοι = ἐκ τῶν ξένων μισθοφόρων πάντας,
 ὅσοι. — κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν = ἔνεκα τοῦ ἀξιώματός των ἢ
 ἀνδραγαθίας τινός. — γνωριμώτεροι = γνωστότεροι, διασημότεροι.
 — αὐτῷ . . . βοή ἐγίγνετο = ἀνεβόων πρὸς αὐτόν. — μὴ διατρίβειν =
 νὰ μὴ χρονοτριβῆ.

§ 3. ἔτι = ἀκόμη. — τὰ μὲν πρῶτα (= κατά πρῶτον μὲν), ἢ
 ἀντίθεσις κατωτέρω «ὡς δ' ἐντὸς . . .». — καίπερ ἐν ἀπόπτῳ (= ἐν
 ὄψει) ἔχων = ἂν καὶ πόρρωθεν ἔβλεπεν. — βιάδην, ἐν ἀντιθέσει
 πρὸς τὸ κατωτέρω «δρόμῳ» (= δρομαίως). — τοῦ μὴ διασπασθῆ-
 ναί (ἢ γενκ. τοῦ ἀπρμφ. δηλοῖ σκοπόν, ὡς καὶ ἢ κατωτέρω «τοῦ
 βλάπτεσθαι») τι . . . ἐκκυμῆναν τῆς φάλαγγος = ἵνα μὴ μέρος τι τῆς
 φάλαγγος ἐξεληθὼν τῆς γραμμῆς διασκορπισθῆ. — ἐν τῇ ξυνη. πορεία
 = ἐν τῇ ταχυτέρᾳ πορείᾳ. — ἐντὸς βέλους = ἐντὸς βολῆς βέλους
 = ὡς ἐκεῖ ἵπου φθάνει τὸ βέλος. — οἱ κατά (= ἀμφ') Ἄλέξ. = οἱ
 περὶ τὸν Ἄλέξ. — ἐς τὸν π. ἐνέβαλον = ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποτα-
 μόν. — ὡς . . . ἐκπλήξαι τοὺς Π. = ἵνα τρομάξωσι τοὺς Πέρσας. — τῇ
 ὀξύτ. τῆς ἐφόδου = διὰ τῆς ὀρμητικῆς (= ταχείας) προσβολῆς
 (των). — καὶ τοῦ θ. ἐς χ. ἐλθόντας ὀλίγα (σύστοιχον ἀντικμ.) πρὸς

τῶν τ. βλάπτεσθαι = καὶ ἔνα ἐλθόντες ταχύτερον εἰς συμπλοκὴν πάθωσιν ὀλίγας βλάβας ὑπὸ τῶν τοξοτῶν.

§ 4-5. καὶ ξυν., ὁ καὶ = καὶ πράγματι. — εὐθὺς ὡς ἐν χ. ἡ μάχη ἐγένε. = εὐθὺς ὡς ἐγένετο ἡ συμπλοκή. — τρέπονται τοῦ Περσ. κτλ. = τρέπονται εἰς φυγὴν ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ Περσ. στρατεύματος, ὅτινες ἦσαν τεταγμένοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. — ταύτη = ἐν ταύτῃ τῇ θέσει = ἐνταῦθα. — λαμπρῶς ἐνίκα = κατήγε λαμπρὰν νίκην. — ἡ διέσχε = ὅπου ὑπέστη ῥῆγμα ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἡ κατωτέρω ἐν § 5 «ταύτῃ ἐμβάλλουσι». — ὡς ἐπὶ τὸ δ. κ. παραρραγεῖσα (τοῦ ῥ. παραρρήγνυμαι) = ὡς διαχωρισθεῖσα ἐν τῇ δεξιῷ κέρατι. — ὅτι = διότι. — Ἄλέξ μὲν... οἱ δὲ κατὰ μ. τῶν Μ., ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν = ὁ Ἀλέξανδρος... ἐν ᾧ οἱ ἐν τῷ μέσῳ τῶν Μακ. εὐρισκόμενοι. — ἐν χερσὶ τὴν μ. ποιήσας = ἐνεργήσας νὰ γίνῃ ἡ συμπλοκή = ἐλθὼν εἰς συμπλοκὴν. — ἐξώθει (= ἐξεώθει) = προσεπάθει ν' ἀπωθήσῃ. — οὔτε τῇ ἴσῃ σπ. ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ = ὄχι μόνον δὲν μετέσχον τῆς μάχης μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδῆς (μεθ' ἧς καὶ ὁ Ἀλέξ.), ἀλλὰ καὶ... — πολ. κρημ. ταῖς ὄχθαις ἐντυγχ... οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο = εἰς πολλὰ μέρη εὐρισκον τὰς ὄχθας ἀποκρήμνους καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδυνήθησαν. — τὸ μ. τῆς φ... ἐν τῇ αὐτῇ τ. διασῶσ. = νὰ διατηρήσωσιν ἐν τῇ αὐτῇ γραμμῇ τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. — ταύτη = ἐνταῦθα (λοιπόν). — οἱ Ἕλληνες... ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐν § 4 ὑποκμ. (οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθ.) διὰ τὰς παρεμπεσοῦσας πολλὰς προτάσεις. — ἡ μάλ. διεσπ... κατεῖδον, δευτέρα ἀναφορικὴ πρότασις ἀνήκουσα ὡσαύτως εἰς τὸ ταύτη καὶ ἀνανεοῦσα τὸ περιεχόμενον τῆς πρώτης (ἡ διέσχε).

§ 6-7. τὸ ἔργον... καρτερόν ἦν = ἡ μάχη ἦτο πεισματώδης. — τῶν μὲν... ἀπόσασθαι... τῶν Μακ. δὲ... , δηλ. ἱεμένων (ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἔργον... ἦν) = διότι οὗτοι μὲν (δηλ. οἱ Ἕλλ. μισθοφόροι) ἠγωνίζοντο ν' ἀπωθήσασιν... οἱ δὲ Μακεδόνες... — καὶ τὴν ν. ἀνασῶσασθαι = καὶ ν' ἀνακτήσωσιν τὴν (ἀπολεσθεῖσαν) νίκην. — τοῖς ἤδη φ. σφῶν = δι' ἐκεῖνους ἐκ τῶν ἰδικῶν των, ὅτινες ἤδη ἔφευγον. — τῆς Ἄλ. ἤδη φαιν. εὐπραγ. μὴ λειφθῆναι = νὰ μὴ ὑπολειφθῶσι τῆς ὀφθαλμοφανοῦς ἐπιτυχίας τοῦ Ἄλ. — τὴν δ. τῆς φάλ... μὴ ἀφανίσαι = νὰ μὴ ἀμαυρώσωσιν τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος. — ὡς ἀμάχ. δὴ ἐς τὸ τότε διαβ. = ἤτις (φάλαγγ) βεβαίως ἕως

τότε ἦτο διαβεβοημένη (= πεφημισμένη) ὡς ἀκαταμάχητος.—καί τι καὶ . . . φιλοτιμίας . . . ἔς ἄλ.—καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα κατέλαβεν ἀμφοτέρους τοὺς λαοὺς, Ἕλληνας καὶ Μακεδόνας.— ἄνῆρ ἀγ. γενόμενος, πρβλ. ἄνωτ. § 2 «ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι». — τῶν οὐκ ἡμελημένων, λιτότης= ἐκ τῶν ἐπιφανῶν.

Κεφ. 11.

§ 1. αἱ ἀπὸ τοῦ δ. κ. τάξεις . . . ἐπὶ τοὺς ξένους . . . ἐπικάμπαντες (= ἐπικάμψασαι), βραχυλογία: αἱ ἐπὶ τοῦ δεξιῦ κέρως τάξεις ἀπὸ τοῦ δεξ. κέρως ἐπικάμπαντες ἐπὶ τοὺς ξ. τὸ δ' ἐπικάμπειν ἐπὶ τινα = στρέφομαι πρὸς τινα. — τετραμ. ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Π. ὀρῶντες (= ὀρῶσαι) = ὅτε ἔβλεπον ὅτι οἱ ἀπέναντί των Πέρσαι εἶχον ἤδη τραπῆ εἰς φυγὴν. — καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον (= τοὺς πονουμένους) σφῶν = καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς του, οἵτινες ἐστενοχωροῦντο (ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν ξένων μισθοφόρων τοῦ Δαρείου). — ἀπώσαντο = ἀπεώσαντο. — αὐτούς, ἀναφέρεται μόνον εἰς τό: τοὺς ξένους. — καὶ κατὰ τὸ παρερωγὸς (τοῦ β. παραρρήγνυμι) τοῦ Π. στρατ. ὑπερφάλαγ.= καὶ ἀφ' οὗ ὑπερεφάλαγγησαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ Περσ. στρατεύματος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῆ ῥήγμα (δηλ. εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἣτις εἶχεν ἀπογυμνωθῆ, διότι οἱ ἐν αὐτῇ Πέρσαι εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. [πρβλ. κεφ. 10, § 4]).— ἔς τὰ πλάγ. ἐμβεβλ. ἤδη ἔκ. τοὺς ξένους = ἐπέπεσον ἤδη κατ' αὐτῶν ἐκ τῶν πλαγίων καὶ κατέκοπτον τοὺς ξένους.

§ 2-3. καὶ . . . δὲ = ἀλλὰ καί. — οἱ ἰππεῖς οἱ τῶν Π. κατὰ τοὺς Θεσσ. τεταγμ.= οἱ (ἐν τῇ δεξιῇ κέρατι) ἰππεῖς τῶν Περσῶν οἱ τεταγμένοι ἀπέναντι τῶν Θεσσαλῶν πρβλ. κεφ. 8, § 10-11 καὶ κεφ. 9, § 1 βλ. καὶ σχέδ. μάχης. — οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ π. = δὲν ἔμειναν ἀδρανεῖς ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).— ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ= διαρκούσης αὐτῆς τῆς μάχης.— ἐπι διαβάντες= ἀφ' οὗ διεβήσαν, ἵνα προσβάλωσι τοὺς (ἀπέναντι αὐτῶν) ἐχθροὺς (= ἐπι-). — εὐρώστως ἐν. ἔς τὰς ἴλας τῶν Θεσσ. = πάσῃ δυνάμει (= γενναίως) ἐφόρμησαν κατὰ τῶν Θεσσαλικῶν ἰλῶν. Οἱ Θεσσαλοὶ ἰππεῖς ἦσαν ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι τῶν Μακεδόνων, ἣτις εἰσέτι δὲν εἶχεν ἀκολουθήσει τὴν δεξιὰν πέραν τοῦ Πινάρου ποταμοῦ. —

ταύτη=ἐνταῦθα.—οὐδὲ (=καὶ οὐ [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]) πρόσθεν ἐνέκλ. οἱ Π.=καὶ δὲν ὑπεχώρησαν πρότερον οἱ Πέρσαι.—πρὶν... ἤσθησαν=εἰ μὴ ἀφ' οὗ ἔμαθον.—πρὶν ἀπορραγῆναι (=πρὶν ἀπερράγησαν) σφῶν τοὺς μισθ. ξυγκ. ὑπὸ τῆς φ.=εἰ μὴ ἀφ' οὗ ἀπεσπάσθησαν ἐξ αὐτῶν οἱ μισθοφόροι κατακοπέντες ὑπὸ τῆς φάλαγγος· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. ἀνωτέρω § 1.—λαμπρὰ καὶ ἐκ πάντων =ἀποφασιστικὴ καὶ γενικὴ.—ἐν τῇ ἀναχ.=κατὰ τὴν ὑποχώρησιν.—β. ὡπλ. τοὺς ἀμβράτας σφῶν =διότι ἔφερον τοὺς ἀναβάτας αὐτῶν βαρέως ὡπλισμένους.—πλήθει πολλοὶ (=πολυάριθμοι), βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76.—καὶ κεφοβ. ξὺν ἀταξίᾳ =καὶ μετὰ φόβου ἄνευ τάξεως.—ἀποχωροῦντες = ὑποχωροῦντες.—οὐ μείον ὑπ' ἄλ. καταπ... ἐβλάπτοντο = ὑφίσταντο περισσοτέρας βλάβας ἐκ τοῦ ὅτι κατεπατοῦντο ὑπ' ἀλλήλων.—ἢ πρὸς τῶν διωκ. πολ.= ἢ διωκόμενοι πρὸς (=ὑπὸ) τῶν πολεμίων =παρὰ ἐκ τῆς καταδιώξεως τῶν πολεμίων.—οὐ μείων... τῶν ἰππέων (δηλ. φόνος) ἐγίνετο =κατὰ τὴν φυγὴν δὲν ἐγίνετο ὀλιγωτέρα σφαγὴ τῶν ἰππέων ἀπὸ σφαγῆν τῶν πεζῶν=ἐγίνετο τοσαύτη σφαγὴ τῶν ἰππέων, ὅση τῶν πεζῶν.

§ 4-5. ὡς αὐτῶ... ἐφοβ. τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον =εὐθὺς ὡς τὸ ἀριστερὸν κέρας αὐτοῦ ἐτρέπη εἰς φυγὴν.—καὶ ταύτη ἀπορρ. κατεῖδε τοῦ ἄλλου στρατ.=καὶ εἶδεν ὅτι ἐνταῦθα τοῦτο (τὸ ἀριστερὸν κέρας) ἀπεσπάτο ἀπὸ τοῦ λοιποῦ μέρους τοῦ στρατοῦ.—ὡς εἶχεν=ἔπως εὐρίσκετο.—ἔστε=ἐφ' ὅσον.—ὡς δὲ φ. καὶ ἄλλαις δυσχ. ἐνέκυρσε (τοῦ ποιητ. β. ἐγκυρεῖν = ἐντυγχάνειν) = ὅτε δὲ περιέπεσεν (=ἐφθασεν) εἰς φάραγγας καὶ εἰς ἄλλας δυσχωρίας (=κακοτοπιές).—αὐτοῦ, συναπτεῖα ἢ γενκ. τῶ ἄρμα.—καὶ τὴν ἄσπ. καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς=ἀφ' οὗ ἀπέρριψε καὶ τὴν ἄσπίδα καὶ τὸν κἀνδύαν.—ὁ δὲ καί=(ὅχι μόνον τὰ πρὸ ὀλίγου μνημονευθέντα κατέλιπε), ἀλλὰ καί· περὶ τοῦ ὁ δὲ πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 16, § 6.

§ 6-7. ἡ νίξι... ἐπιγενομένη = ἡ νύξι ἐπελθοῦσα.—οὐ διὰ μακροῦ = μετ' ὀλίγον.—ἀφείλετο αὐτὸν τὸ πρὸς (=ὑπὸ) Ἀλεξ. ἀλῶναι, κατ' ἐννοίαν = ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ.—φάος, λέξις ποιητ.=φῶς.—ἀνά (=κατὰ) κράτος=μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις.—ξυνεσκόταζε = ἤρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ.—τὰ πρὸ τῶν ποδῶν = ὁ πρὸ τῶν ποδῶν χώρος.—ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπειρ. ὡς ἐπὶ (=ἐπὶ) τὸ στρ.=ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ὀπίσω

(καὶ ἐπορεύετο) πρὸς τὸ στρατόπεδον (τῶν Περσῶν). — ἐπ' αὐτῷ, δηλ. τῇ ἄρματι. — καὶ γὰρ καὶ = καὶ γὰρ (= διότι ἀκόμη καὶ), β' αἰτία, δι' ἣν ὁ Δαρ. ἀπέφυγε τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. σύλληψίν του. — ἡ δίωξις βρ. αὐτῷ ἐγ. = ἡ καταδίωξις εἶχεν ἐπιβραδυνθῆ ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Ἀλεξ.). — ὅτι = διότι. — ἐν τῇ πρώτῃ παραρρ. τῆς φάλ. = ὅτι τὸ πρῶτον ὑπέστη ῥῆγμα ἢ φάλαγγξ. — ἐπιστρέψας καὶ αὐτός, ὡς δηλ. οἱ ἐπικάμψαντες (§ 1). — ἐς τὸ διώκειν, δηλ. τὸν Δαρεῖον. — πρὶν . . . κατεῖδεν = εἰ μὴ ἀφ' οὗ εἶδεν. — ἀπωσθέντας (= ὅτι ἀπεκρούσθησαν), κατὰ σύνεσιν ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ: τὸ τῶν Περσῶν ἵππικὸν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 13, § 2 «τὴν στρατιάν . . . ὡς μαχομένους).

§ 8. τῶν ἐπὶ Γρ. ἡγησαμένων τοῦ ἵππικοῦ = ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑπῆρξαν ἡγεμόνες τοῦ ἵππικοῦ παρὰ τὸν Γρανικὸν (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 8). — τῶν ἐντίμων Περσῶν = εἰς ἐκ τῶν εὐγενῶν Περσῶν. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς = πρὸς τούτους ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ κατ' ἔννοιαν = πρὸς τούτους ἐκ τοῦ πλῆθους τοῦ στρατοῦ. — ἵππεῖς, δηλ. ἀπέθανον. Τὸ σύνολον τῶν πεσόντων Μακεδόνων κατὰ ταύτην τὴν μάχην δὲν ἀναφέρει ὁ Ἀρριανός· διότι αἱ ἐν κεφ. 10, § 7 ἀναφερόμεναι ἀπώλειαι εἶναι ἀπώλειαι γενόμεναι μόνον ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι τῷ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα. Λέγεται ὅτι ἐν ὄλῳ ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν Μακεδ. 300 πεζοὶ καὶ 150 ἵππεῖς. — ὥστε λέγει Παρ. . . τοὺς μετὰ σφῶν διώκ. Δ. . . ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι τὴν φ. = ὥστε, ὡς λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρ. ἐπὶ τῶν ν. διαβῆναι τὴν φάρ. = ὥστε, καθὼς διηγεῖται ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, οἱ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν (δηλ. τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀλεξ.) καταδιώκοντες τὸν Δαρεῖον διέδυσαν τὴν φάραγγα πατοῦντες ἐπὶ τῶν νεκρῶν. Περὶ τοῦ Πτολεμαίου βλ. § 1 προοιμίου ἐν σελ. 80. — ξυνεπισπόμενος, τοῦ ῥ. ξυνεφέπομαι (τινι) = παρακολουθῶ (τινα). — ὡς ἐπὶ . . . ἐγένοντο = ὅτε ἐφθασαν εἰς . . . — ἐν τῇ διώξει = κατὰ τὴν καταδίωξιν.

§ 9-10. ἐάλω = ἐκυριεύθη. — ἡ γυνὴ = ἡ σύζυγος. — καὶ υἱὸς Δ. νήπιος = καὶ ὁ μικρὸς — ἐξαετῆς — υἱὸς τοῦ Δαρείου (δηλ. ἐάλω, ὅπερ ἐνταῦθα = συνελήφθη). — Περσῶν τῶν ὁμοτίμων, παρὰ Πέρσαις ὁμοτίμοι ἐκαλοῦντο οἱ εὐγενεῖς, οἱ μεγιστᾶνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ = καὶ πρὸς τούτους τὰ σκεύη των. — ἐς Δαμασκόν, πόλιν

τῆς Συρίας κειμένην ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Χρυσορρόα—καλουμένου νῦν Βαράδῃ—πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτ.). —καὶ ὅσα ἄλλα μεγ. βασιλεῖ... καὶ (=καίπερ) στρατ. ὅμως συνέπεται = καὶ ὅσα ἄλλα τὸν μέγαν βασιλέα, ἂν καὶ ἐκστρατεύῃ, ὅμως (=καὶ ἐν ἐκστρατεία ἀκόμῃ) παρακολουθοῦσι.—ἐς πολυτ. δίαιταν = πρὸς μεγαλοπρεπῆ δίαιταν. — πεπόμφει = ἐπεπόμφει. — ἐν τῷ στρατεύματι=ἐν τῷ στρατοπέδῳ.—τάλαντα ἐάλω = τάλαντα ἐλαφυραγωγῆθησαν.—ἐπ' αὐτὸ τοῦτο = διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν (τίνα;).—τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκ. ἐγένετο, κατ' ἔννοιαν=τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης, ἣτις συνεκροτήθη.—ἐπὶ ἄρχοντος Ἄθ. Νικ.=κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἄρχων (ἐπώνυμος — πρῶτος δηλ. τῶν ἐννέα ἀρχόντων —) ἐν Ἀθήναις ἦτο ὁ Νικοκράτης (δηλ. τῷ 333 π. X.).—μηνὸς Μαιμακτ.=κατὰ τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα (τὸν πέμπτον δηλ. Ἀττικὸν μῆνα, τὸν περιλαμβάνοντα τὸ τελευταῖον ἡμῖσι τοῦ Νοεμβρίου καὶ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ Δεκεμβρίου).

Κεφ. 12.

§ 1-2. τὸν μηρόν, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς. — ὁ δέ... ἐπῆλθεν = ἐπεσκέφθη δ' ὅμως.—ξὺν τῇ δυν. πάσῃ ἐκτεταγμ. λαμπρ.=μεθ' ὅλης τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως παρατεταγμένης λαμπρότατα.—λόγῳ ἐπεκ. κτλ., ἢ σύνταξις: λόγῳ ἐπεκόσμησεν (πάντας), ὅσοις ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω (=ξυνῆδει) ἢ ἀκοῆ ξυμφωνούμενον ἔμαθῆ τι διαπρεπὲς ἔργον εἰργασμένον· κατ' ἔννοιαν = διὰ λόγου ἐτίμησεν ὅλους ἐκείνους, τῶν ὁποίων διαπρεπῆ τινα πράξιν ἐν τῇ μάχῃ ἢ ὁ ἴδιος εἶδεν ἢ ἐξ ἀκοῆς ἔμαθεν ὁμοφώνως ἐπιβεβαιουμένην.—χρημάτων ἐπιδόσει = διὰ χρηματικοῦ φιλοδωρήματος.—ὡς ἐκάστους... ἐτίμησεν, κυρίως = ἐτίμησεν, ὡς ἐκάστους ἐτίμησε· εἶτα = ἐκάστους ἐτίμησε.—ξὺν τῇ ἀξίᾳ = κατὰ τὴν ἀξίαν των.—τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασ., βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77. — ἄρχειν ἀπέδειξε=ἄρχοντα ἀπέδειξεν (=κατέστησεν).

§ 3-4. ὁ δέ, πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 16, § 6.—λέγουσιν τινες, δηλ. ὁ Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος (πρβλ. κατωτέρω § 5 «ταῦτα μὲν Πτ. καὶ Ἀριστ. λέγουσι»).—τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἧ = κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, καθ' ἧν.—ἐπανῆκεν = ἐπανῆλθεν.—παρελθόντα... ἀκούσαι, ἐκ τοῦ λέγουσι = ὅτι εἰσελθὼν ἤκουσεν.—ἣτις αὐτῷ ἐξ.

ἦν = ἦτις εἶχε δοθῆ (ὑπὸ τῶν Μακεδ.) εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον. — οἰμωγὴν = ὄδυρμόν, θρήνον. — πυθέσθαι, ἐκ τοῦ ἔλεγε = ἔτι ἠρώτησεν. — αἴτινες (= τίνες) γυναῖκες, δηλ. εἰσίν. — ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρισκ. = ἔνεκα τίνος κατοικοῦσιν ἐν τόσῃ πλησίον σκηνῇ. — καὶ τινα ἐξαγγ. = καὶ ὅτι ἀπεκρίθη τις πόθεν ἐξαρτ. τὸ ἀπρμφ.; — ὅτι «ὦ βασιλεῦ . . . = «ὦ βασιλεῦ . . . — ὡς = ἐπειδὴ. — τὸν κίνδυν, πρβλ. κεφ. 11, § 6. — κεκόμισται ὀπίσω = ἔχει κομισθῆ ὀπίσω (δηλ. εἰς τὸ στρατόπεδον). — ὡς ἐπὶ τεθν. Δαρ. ἀνοιμῶζ. = θρηνοῦσι τὸν Δαρεῖον νομίζουσαι αὐτὸν νεκρόν.

§ 5. ἀκούσαντα . . . πέμψαι . . . ἐντειλάμενον φρ. = (λέγουσιν) ὅτι ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἄλέξ. ἀπέστειλε . . . μετὰ τὴν διαταγὴν νὰ εἴπη (εἰς αὐτάς). — τὰ ὄπλα, δηλ. ποῖα; — τὰ περὶ Δαρ. εἰπεῖν = ἀνέφερε τὰ ἀφορῶντα τὴν τύχην τοῦ Δαρείου. — τὴν θεραπείαν . . . τὴν βασιλ. = τοὺς βασιλικούς θεράποντας. — ξυγχωρεῖ = παραχωρεῖ. — τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλ. = τὰς ἄλλας τιμὰς καὶ τὸν τίτλον τῶν βασιλισσῶν παρατηρητέα ἢ σύνδεσις ἀνομοίων προσδιορισμῶν (κόσμον καὶ καλεῖσθαι). — ἐπεὶ οὐδὲ . . . οἱ γενέσθαι τὸν πόλ. πρὸς Δ., ἐν πλαγίῳ λόγῳ μετὰ τοὺς συνδέσμους ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς, ὅτε ἀπαντᾷ πολλάκις ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστκ. = διότι ὁ κατὰ τοῦ Δαρ. πόλεμος δὲν ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ. — κατ' ἔχθραν = ἔνεκα προσωπικῆς ἔχθρας. — ἀλλ' . . . διαπεπολ. ἐννόμως = ἀλλὰ (διότι) ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος (ὑπ' αὐτοῦ) νομίμως. — ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσ. = διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. — Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβ., περὶ τούτων βλ. § 1 προσιμ. ἐν σελ. 80.

§ 6-7. λόγος ἔχει (= κατέχει [βιβλ. I, κεφ. 11, § 6]) = λέγεται, ἀναφέρεται: ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἐπόμενα ἀπρμφ. — καὶ αὐτὸν Ἄλέξ. . . ἐλθεῖν εἴσω = ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἄλέξ. εἰσῆλθεν (δηλ. εἰς τὴν σκηνὴν τῶν ἡγεμονίδων). — ξὺν Ἡφ. μόνῳ τῶν ἐταίρων = συνοδευόμενος μόνον ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος, ἑνὸς ἐκ τῶν ἐταίρων περὶ τούτου βλ. βιβλ. I, κεφ. 11, § 8. — καὶ τὴν μητ. τὴν Δαρ. ἀμφιγν. . . τὴν δὲ (= ταύτην) Ἡφ. προσελθεῖν καὶ προσκ., παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ὑποκμ. τῶν ἀπρμφ. (τὴν μητέρα . . . τὴν δὲ) = καὶ ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Δαρείου εὐρεθείσα ἐν ἀμφιβολίᾳ . . . προσχώρησε πρὸς τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ προσεκύνησεν αὐτὸν (κατὰ τὴν συνήθειαν, ἣν εἶχον οἱ Πέρσαι νὰ προσπίπτωσιν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ νὰ προσκυνῶσιν αὐτόν). — ὅστις ὁ β. εἶη αὐτοῖν = ποῖος

ἐξ αὐτῶν (τῶν δύο) ἦτο ὁ βασιλεύς.— ἐστάλθαι (τοῦ β. στέλλομαι) γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κ., κατ' ἔννοιαν = διότι ἀμφοτέροι ἦσαν ἐξ ἴσου λαμπρῶς ἐνδεδυμένοι.— ὅτι, αἰτλγκ.— μείζων = ὑψηλότερος.— καί τις τῶν ἄμφ' (= ἄμφι) αὐτὴν = καί τις τῶν γυναικῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν συνοδείαν τῆς.— τὴν μὲν καταιδ. τῆ διαμαρτία ὑποχωρεῖν = (λέγεται) ὅτι αὕτη μὲν ἐντραπέισα διὰ τὴν πλάνην τῆς ὑπεχώρει.— Ἄλ. δὲ οὐ φάναί αὐτὴν ἀμαρτεῖν (= φάναί οὐχ ἀμαρτεῖν) = ὁ δὲ Ἄλέξ. εἶπεν ὅτι αὕτη δὲν ἐπλανήθη.— καὶ γὰρ ἐκ. εἶναι Ἄλ. = διότι (λέγεται ὅτι εἶπεν ὅτι) καὶ ἐκεῖνος (δηλ. ὁ Ἡφαιστίων) εἶναι Ἄλέξανδρος. Ὁ Ἄλέξ. ἐξέχως ἠγάπα τὸν Ἡφαιστ. εἶτε διότι καθ' ὄλα ἀπομιμούμενος τὸν Ὀμηρικὸν Ἀχιλλέα ἠθέλησε καὶ οὗτος νὰ δείξῃ ὅτι εἶχε φίλον τὸν Ἡφαιστίωνα εἶτε διότι ἐτίμα καὶ ὑπελήπτετο αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ προτερήματά του.

§ 8. ὡς πάντη ἄπιστα = ὡς ὅλως ἀπίστευτα.— ἐπράχθη, ποῖον τὸ ὑποκμ.; — τῆς... κατοικτίσεως καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς, γενκ. τῆς αἰτίας = διὰ τὸν πρὸς τὰς γυναίκας οἰκτόν του καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν φίλον του (δηλ. τὸν Ἡφαιστ.) ἐμπιστοσύνην καὶ ἐκτίμησιν.— εἶτε πιθ. δοκεῖ τοῖς ξυγ. Ἄλ. ὡς... ἂν πράξας καὶ εἰπὼν = εἶτε φαίνεται εἰς τοὺς ἐξιστορήσαντας (ταῦτα) πιστευτὸν ὅτι ὁ Ἄλέξ. καὶ ταῦτα ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ κατ' ἔννοιαν = εἶτε οἱ συγγραφεῖς θεωροῦσι τὸν Ἄλέξ. ὡς ἱκανὸν καὶ ταῦτα νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.— καὶ ἐπὶ τῷδε (= τοῦτῳ) = ἀκόμη καὶ διὰ τοῦτο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α'. Κατάληψις τῆς Αἰγύπτου.—

Κτίσις Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

Κεφ. 1.

§ 1-2. ἐπ' Αἰγύπτου . . . ἐστέλλετο = ἐπορεύετο κατὰ τῆς Αἰγύπτου.— ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη (δηλ. στέλλεσθαι) = ὅπου ἀκριβῶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διενεόθη νὰ πορευῆται. Ὁ Ἀλέξ., καὶ προτοῦ ἀκόμη κυριεύσῃ τὴν Τύρον, εἶχεν ἀνακοινώσει εἰς τοὺς ἀξιωματικούς αὐτοῦ ἐν πολεμικῷ συμβουλίῳ ὅτι διενεοίτο νὰ πορευθῆ κατὰ τῆς Αἰγύπτου.— ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων = ἀπὸ τῆς ἐκ Γάζης ἀναχωρήσεώς του. Ἡ δὲ Γάζα πόλις ὄχυρά τῆς Παλαιστίνης κυριευθεῖσα διὰ πολιορκίας ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. (ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 31).— Πηλούσιον, πόλιν τῆς Αἰγύπτου, κειμένην εἰς τὸ ΒΑ. ἄκρον τοῦ Δέλτα (βλ. γεωγρ. χάρτ.). Τὸ Πηλούσιον ἕνεκα τῆς θέσεώς του ἀπετέλει τὴν κλειδα τῆς Αἰγύπτου.— ὁ ναυτικός στρατός = ὁ στόλος (ὑπὸ τὸν Ἡφαιστίωνα).— ὡς ἐπ' Αἴγ. = ἐπ' Αἴγυπτον (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75).— ὀρμούσας, τοῦ ῥ. ὀρμέω - ὦ = ἀγκυροβολῶ.— ὅς ἦν . . . καθεστηκώς (= καθειστήκει) = ὅστις εἶχε διορισθῆ (εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐν Ἰσσῶ πεσόντος Σαθάκου [πρὸ βλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 8]).— ἐκ Δαρ. = ὑπὸ Δαρ.— τὴν ἐν Ἰσσῶ μάχην ὅπως ξυν. πελυσμένος, πρόληψις = πελυσμένος ὅπως ἢ ἐν Ἰσσῶ μάχῃ ξυνέβη = ἐπειδὴ εἶχε πληροφορηθῆ τὴν ἔκβασιν τῆς ἐν Ἰσσῶ μάχης.— καὶ Δ. ὅτι . . . ἔφυγεν = καὶ ὅτι Δαρ. αἰσχ. φ. ἔφυγεν = καὶ τὴν ἐπονείδιστον φυγὴν τοῦ Δαρείου.— καὶ Φοιν. . . ἐχόμενα, ἢ μετχ. — ὡς καὶ ἡ προηγουμένη πρότασις ἢ εἰσαγομένη διὰ τοῦ ὅτι — ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πελυσμένος = καὶ ὅτι ἡ Φοινίκη καὶ ἡ Συρ. . . κατείχοντο = καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. κατοχὴν τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας καὶ πολλῶν μερῶν (δηλ. τῶν παραλίων) τῆς

Ἄραβίας· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως πεπυσμένος ὅτι... ἔφυγε, καὶ... ἔχόμενα.— αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δ. Περ., συνδέεται μετὰ τοῦ τήν τε... μάχην... πεπυσμένος=καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχεν αὐτὸς (ὑπὸ τὰς διαταγὰς του) Περσικὴν στρατιωτικὴν δύναμιν· παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῶν διαφερουσῶν κατὰ πτῶσιν (πεπυσμένος— οὔσης [πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 9]). — ἔδέχ. ταῖς τε πόλ. φ. καὶ τῇ χώρᾳ = ἐδέχετο φιλικῶς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν καὶ ἐν τῇ χώρᾳ.

§ 3-4. φυλακὴν = φρουράν.— τοὺς δ' ἐπὶ τῶν νεῶν = τὸν δὲ στόλον.— ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν = νὰ πλέῃ (ὁ στόλος) ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (Νείλου), δηλ. ἐκ τῶν ἐκβολῶν εἰς τὰς πηγὰς.— ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν = μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἢ δὲ Μέμφις ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τῆς κάτω Αἰγύπτου, κειμένη πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νείλου (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Ἡλιουπόλεως, ἀρχαίαι πόλεως τῆς Κάτω Αἰγύπτου, κειμένης μετὰ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία (δηλ. ἦν)... κατασχῶν = ἀφ' οὗ κατέλαβε πάσας τὰς ὀχυρὰς θέσεις, αἵτινες ἔκειντο εἰς τὸν δρόμον του.— ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικ.=διὰ (ἐκουσίας) παραδόσεως τῶν κατοίκων.— τὸν πόρον = τὸν ποταμὸν.— καὶ θύει ἐκεῖ... καὶ... ἐποίησε, τί ἐπιδιώκων διὰ τούτων ὁ Ἀλέξ.; — τῷ Ἄπιδι, ὁ Ἄπις ἦτο ἱερὸς μέλας βοῦς τιμώμενος ὡς θεὸς καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον, κατ' ἐξοχὴν δ' ἐν Μέμφιδι.— ἀγῶνα ἐπ. γυμνικόν=διωργάνωσε γυμνικὸν ἀγῶνα (δηλ. τὸν τοῦ πεντάθλου [ἦτοι ἄλματος, δρόμου, δίσκου, ἀκοντίου, πάλης]). — μουσικόν, δηλ. ἀγῶνα ἀπαγγελίας ποιημάτων, ἁσμάτων, μουσικῆς κ.τ.τ.— ἦκον αὐτῷ = παρευρέθησαν εἰς αὐτὸν (τίνα);.— αὐτῷ, τίνι;— οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχν.... οἱ δοκιμώτατοι = οἱ ἱκανώτατοι περὶ ταῦτα (δηλ. τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος) τεχνῶνται.

§ 5. κατέπλει κατὰ τὸν ποτ.=ἔπλεε κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἐκ τῶν πηγῶν εἰς τὰς ἐκβολὰς)· τὸ ἀντίθετον ἀνωτέρω: «ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν». — ὡς ἐπὶ θ. = ἐπὶ θάλασσαν = μέχρι τῆς θαλάσσης.— λαβῶν = παραλαβῶν (δηλ. ἐπὶ τῶν νεῶν).— τοὺς Ἄγρ. καὶ... τὴν βασιλ. ἴλην τῶν ἐταίρων, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77 καὶ 78.— Κάνωβον, πόλιν τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου (βλ.

γεωγρ. χάρτ.). — κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μ. περιπλεύσας = ἀφ' οὗ περιέπλευσε τὴν Μαρίαν λίμνην· ἢ δὲ Μαρία, Μαρεῶτις ἢ Μάρεια συνήθως καλουμένη, λίμνη τῆς Κάτω Αἰγύπτου παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. — ὄπου = ἐκεῖ, ὅπου. — ᾤκισται = κεῖται. — Ἀλεξ. ἐπώνυμος = ἔχουσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — κάλ. κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν = ἐξόχως ἐπιτήδειος πρὸς Ἰδρυσιν ἐν αὐτῷ πόλει. — καὶ γεν. ἄν' εὐδ. τὴν πόλιν, ἐκ τοῦ ἔδοξεν (ἄπερ ἐνταῦθα ληπτέον ἀπροσώπως) = καὶ ἐφάνη εἰς αὐτὸν (= ἐνόμισεν αὐτὸς) ὅτι ἡ πόλις δύναται ν' ἀκμάσῃ· ἢ μετάδοσις ἐκ προσωπικῆς συντάξεως τοῦ δοκεῖν (ἔδοξεν . . . ὁ χῶρος) εἰς ἀπρόσωπον (καὶ γενέσθαι ἄν τὴν πόλιν) συνήθης παρ' Ἀρριανῶ. — πόθος λαμ. αὐτὸν τοῦ ἔργου = καταλαμβάνει αὐτὸν ἐπιθυμία νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ἔργον (δηλ. τὴν Ἰδρυσιν τῆς πόλεως). — τὰ σημεῖα τῆ π. ἔθηκε = διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης. — ἵνα ἀγ. ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι (τοῦ β. δέμω) ἔδει = τοῦ ἔπρεπε νὰ κτίσωσιν ἐν αὐτῇ (τῇ πόλει) ἀγοράν. — καὶ ἱερὰ ὄσα (δηλ. δεῖμασθαι ἔδει) = καὶ (ᾤρισε [ἄπερ νοητέον ἐκ τοῦ τὰ σημεῖα . . . ἔθηκε]) πόσα ἱερὰ ἔπρεπε νὰ κτίσωσιν. — καὶ θεῶν ὄντων, δηλ. ἱερὰ δεῖμασθαι ἔδει = καὶ πρὸς τιμὴν τίνων θεῶν (ἔπρεπε νὰ κτίσωσιν αὐτά). — Ἴσιδος δὲ Αἰγ., μετὰ τό: τῶν μὲν Ἑλλ. ἀνεμένετο: τῆς δὲ ἡ μῖα δὲ Αἰγυπτίας, τῆς Ἴσιδος ἢ Ἴσις ἦτο Αἰγυπτία θεότης παραβαλλομένη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Δήμητραν ἢ λατρεῖα αὐτῆς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον εἰσῆχθη καὶ εἰς Ἑλλάδα καὶ εἰς Ῥώμην. — καὶ τὸ τ. ἡ περιβ. (δηλ. ἔδει) = καὶ τοῦ ἔπρεπε τὸ τεῖχος κύκλῳ νὰ κτισθῆ. — ἐπὶ τούτοις = ὡς πρὸς ταῦτα, ἵνα δηλ. μάθῃ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ὡς πρὸς τὴν Ἰδρυσιν τῆς πόλεως. — τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφ. (= ἐγίνετο) = ἡ θυσία ἀπέβαινε αἰσία.

Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Τύρῳ.—
Διάβασις τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος.

(Κεφ. 6-7)

Κεφ. 6.

§ 1. ἄμα τῷ ἤρι ὑποφαίνονται = ἀρχομένου τοῦ ἔαρος (τοῦ ἔτους 331 π. Χ.). — ἐπὶ Φοινίκης, χώρας τῆς Συρίας μεταξὺ τοῦ Ἀντιλιβάνου καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. — αὐτῷ, ποιητκ. αἴτιον. — ὁ κατὰ Μ. πόρος = ἡ παρὰ τὴν Μέμφιν διάβασις. — Τύρον, πόλιν τῆς Φοινίκης κειμένην ἐπὶ νήσου (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — καταλ. ἐντ. ἤκον αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτ. = συναντᾶ ἐνταῦθα (ποῦ;) καὶ τὸν στόλον του, ὅστις ἤδη εἶχε φθάσει (ἐξ Αἰγύπτου). — αὐθις, ὁ Ἀλέξ. καὶ πρότερον — μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Τύρου — εἶχε προσφέρει ἐν Τύρῳ θυσίας τῷ Ἡρακλεῖ. — ἀγῶνα π. γυμνικὸν καὶ μουσικόν, πρβλ. κεφ. 1, § 4.

§ 4-7. ἄνω, δηλ. εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας. — ὠρμᾶτο ὡς ἐπὶ Θ. = ἐπορεύετο διευθυνόμενος πρὸς τὴν Θάψακον (πόλιν τῆς Συρίας παρὰ τὸν Εὐφράτην [βλ. γεωγρ. χάρτ.]). — Εὐφράτην, τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν τῆς Δ. Ἀσίας, πηγάζοντα ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ σχηματιζόμενον ἐκ δύο παραποτάμων, τοῦ Δυτ. Εὐφράτου καὶ τοῦ Ἀνατολ. Εὐφράτου. — ἐπὶ τῶν φ. τῇ ξυλ. = ἐπὶ τῇ ξυλλογῇ τῶν φόρων = πρὸς εἰσπραξιν τῶν φόρων. — καταστήσας = ἀφ' οὗ διώρισε. — Βεροιαῖον, τὸν ἐκ τῆς Βεροίας, πόλεως Μακεδονικῆς. — Φ. δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ τάδε τοῦ Τ. ἐκλέγειν = τὰ (χρήματα) τῆς Ἀσίας ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου Φιλ. ἐκλέγειν (δηλ. καταστήσας) = τὸν δὲ Φιλόξενον, ἵνα εἰσπράττη τὰ χρήματα τῆς Ἀσίας, τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Ταύρου (λαμβανομένης τῆς Φοινίκης, ἐν ἣ τότε εὕρισκετο ὁ Ἀλέξ., ὡς σημείου παρατηρήσεως). Ἡ Ἀσία διηρθεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτε μὲν εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ Ταύρου καὶ ἐκτὸς τοῦ Ταύρου, ὅτε δὲ εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν κάτω Ἀσίαν. Ὁ δὲ Ταῦρος ὁροσειρὰ διασχίζουσα ἐξ Α. πρὸς Δ. τὴν Μ. Ἀσίαν.

— τῶν ξὺν αὐτῷ χρ. τὴν φ. = τὴν διαφύλαξιν τῶν χρημάτων του.
 — ἀντὶ τούτων, τίνων; — ἄρτι ἐκ τῆς φ. ἦκοντα = ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐπανελθεῖ ἐκ τοῦ καταφυγίου του. Ὁ Ἄρπαλος, ταμίας τῶν χρημάτων τοῦ βασιλέως, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐν Ἰσοῦ μάχης μετὰ βασιλικῶν χρημάτων εἶχε φύγει εἰς Μέγαρα· ἐκ Μεγάρων ἐπιστρέψας τῇ προτροπῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου, δόντος αὐτῷ συγγνώμην, ἀναλαμβάνει καὶ πάλιν τὴν προτέραν του θέσιν. — τῶν ἐταίρων, δηλ. ἕνα. — ἐπὶ τοῖς ξ... ἐτάχθη = ὡς ἀρχηγὸς τῶν ξένων στρατευμάτων... διορίσθη. — αὐτῷ, ποιητκ. αἴτιον. — ἀπέδειξεν = διώρισεν. — ὅτι, αἰτλγκ. — βλακεῦσαι... ἐν τῇ παρ., ἦντινα κτλ. = ὅτι ἐδείχθη ἀμελῆς (= νωθρός) κατὰ τὰς προετοιμασίας, ἃς ὤφειλε νὰ κάμῃ οὗτος διὰ τὸν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας πορευόμενον στρατόν· κατ' ἔννοιαν: δὲν ἐφρόντισε μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας πορευομένου στρατοῦ.

Κεφ. 7.

§ 1-2. μὴνὸς Ἑκ. = κατὰ τὸν Ἑκατομβαιῶνα μῆνα· ὁ δ' Ἑκατομβαιῶν, ὁ πρῶτος μῆν τοῦ Ἀττικοῦ ἔτους ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον τοῦ ἡμετέρου Ἰουλίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Αὐγούστου (16 Ἰουλ. — 13 Αὐγούστ.)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο τὰ Ἑκατόμβαια, ἑορτὴ τις, καθ' ἣν ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι· ἐκ τῆς ἑορτῆς ταύτης ὠνομάσθη καὶ ὁ μῆν Ἑκατομβαιῶν. — ἐπὶ ἄρχοντος... Ἄριστ., δηλ. ἐν ἔτει 331 π. X. — καταλ. δυοῖν γεφ. ἕξ. τὸν πόρον (= τὴν διάβασιν [δηλ. τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ]), κατ' ἔννοιαν = εὐρίσκει κατεσκευασμένας δύο (ἐκ πλοίων) γεφύρας ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ. — καὶ γὰρ καὶ (= καὶ γὰρ [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]) κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὰ ἀμέσως προηγούμενα. Ἡ ἔννοια: ὁ Ἀλέξ. εὐρίσκει κατεσκευασμένας δύο γεφύρας ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ. Διότι ὁ (Πέρσης) Μαζαῖος, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἀπεπειράθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς κατασκευῆς τῶν γεφυρῶν μέχρι τῆς ἀπέναντι ὄχθης, ὑπεχώρησε μετὰ σπουδῆς, εὐθύς ὡς ἔμαθε τὴν προσέγγισιν τοῦ Ἀλέξ. Μετὰ τὴν φυγὴν δὲ τοῦ Μαζαίου αἱ γέφυρα: ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης. — ἐκ Δαρείου = ὑπὸ Δαρ. — καὶ τούτων, τίνων; — τέως μὲν (= ἐπὶ τινα μὲν χρόνον), ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: Μαζαῖος δέ, ὡς ἀντὶ τούτου ἀνεμένετο: ὡς δὲ Μαζαῖος·

προετάχθη δ' ὅμως τὸ Μαζαῖος διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ: τοῖς Μακεδόσι δειμαίνουσι. — ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τοῦ αὐτοῦ. — ἐπὶ τῷδε = ἔνεκα τούτου. — οὐ ξυν. ἢ γέφ. ἐξ. ἦν = ἡ γέφυρα δὲν ἦτο ἐντελῶς κατεσκευασμένη (= δὲν εἶχεν ἀποπερατωθῆ). — ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντ. ὄχθ. = μέχρι τῆς ἀπέναντι ὄχθης. — τοῖς Μακ., ποιητ. αἰτιον. — δειμαίνουσι, μετχ. αἰτλγκ. τὸ δὲ δειμαίνω = φοβοῦμαι. — μὴ ἐπιθ. ... τῇ γεφύρᾳ = μήπως προσβάλωσι τὴν γέφυραν. — οἱ ἀμφὶ Μ. = ὁ Μαζαῖος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — ἵνα ἐλαύετο = ἐκεῖ, ὅπου (αὕτη — ἡ γέφυρα —) ἐτελείωνε (δηλ. ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης). — προσάγοντα Ἄλ. = ὅτι ἐπλησίαζεν ὁ Ἄλέξ. — φεύγων, προσδιορίζει τροπικῶς τὸ ὄχετο. — ἐπεβλήθησαν αἱ γ. τῇ ὄχθῃ τῇ πέραν = ἐτέθησαν αἱ γέφυραι ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης· κατ' ἔννοιαν = κατεσκευάσθησαν αἱ γέφυραι μέχρι τῆς ἀπέναντι ὄχθης.

§ 3-5. ἔνθεν = ἐντεῦθεν. — ἄνω, δηλ. εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, δηλ. τὸν Ταῦρον (πρβλ. κεφ. 6, § 4). — διὰ τῆς Μ. καλ. χώρας = διὰ τῆς χώρας, ἣτις καλεῖται Μεσοποταμίᾳ· αὕτη κειμένη μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος ἐξετείνεται πρὸς Ν. μὲν μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Β. δὲ μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — οὐκ εὐθείαν (δηλ. ὁδὸν) ἐπὶ Β. ἦγεν = δὲν ἐπορεύετο τὴν ὁδὸν τὴν κατ' εὐθείαν ἀγούσαν πρὸς τὴν Βαβυλῶνα (δηλ. τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἣν πρὸ 70 ἐτῶν ἐπορεύθησαν οἱ Μύριοι)· ἡ δὲ Βαβυλών, πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας — εὐρείας πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας — κειμένη πρὸς Ν. τῆς σημερινῆς Βαγδάτης ἐκατέρωθεν τοῦ Εὐφράτου (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ἀπὸ τοῦ Εὐφρ. ὀρηθῆεις = ἐκκινήσας ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου. — ὅτι = διότι. — τὴν ἑτέραν (δηλ. ὁδὸν) ἰόντι... τῷ στρατῷ = εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδόν. Νοεῖται ἢ μεγάλη βορεία ὁδός, ἣτις διευθυνομένη ΒΑ. διὰ τῆς Νισίβειος πρὸς τὸν Τίγριν κατήρχετο εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Βαβυλωνίας ἔχουσα τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — εὐπορώτερα = εὐκολώτερα. — χιλὸς... λαμβάνειν, δηλ. ἦν = φορβὴ ὑπῆρχε διὰ νὰ λαμβάνωσι. — τὸ καῦμα οὐχ ὡς. ἐπιφλέγον, δηλ. ἦν = ὁ καύσων δὲν ἦτο τόσο φλογερός. — ἀλόντες, ἀόρ. τοῦ ῥ. ἀλίσκομαι = συλλαμβάνομαι. — τινες... τῶν ἀπὸ τοῦ Δ. στρ... ἀπεσκ. = τινὲς ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον διασκορπισθῆ (= ἀπομακρυνθῆ) ἀπὸ τοῦ

στρατεύματος τοῦ Δαρείου. — κατὰ τὴν ὁδὸν = κατὰ (= εἰς) ταύτην τὴν ὁδόν. — κατασκ. ἔνεκα = πρὸς κατασκόπευσιν. — ἐπὶ τοῦ Τίγρητος π., οὗτος πηγάζει ἐκ πολλῶν πηγῶν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ ῥέων πρὸς Α. τῆς Μεσοποταμίας ἐκβάλλει συνενούμενος μετὰ τοῦ Εὐφράτου εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — κάθηται ἐγνωκῶς = εἶναι ἐστρατοπεδευμένος καὶ ἔχει τὴν ἀπόφασιν. — εἰ διαβαίνοι = ἐὰν ἐπεχειρεῖ νὰ διαβῇ (τὸν ποταμόν). — καὶ εἶναι αὐτῷ = καὶ ὅτι αὐτὸς ἔχει τὸ ἀπρμφ. εἶναι πόθεν ἔξαρτ.; — στρ. πολὺ μείζ. ἢ ξὺν ἧ... = στρατὸν πολὺ πολυαριθμότερον ἐκείνου, μετὰ τοῦ ὁποίου... (πρβλ. κατωτέρω κεφ. 8, § 6). — ἐν Κιλικίᾳ, δηλ. ἐν Ἰσοῦ κατὰ τὴν ἐν Ἰσοῦ μάχην πόσον στρατὸν εἶχεν ὁ Δαρ.; — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ. — καταλαμβάνει, πρβλ. κεφ. 7, § 1. — φυλακὴν = φρουράν. — ἀπολελοῖπει = ἀπελελοῖπει. — τὸν πόρον = τὸν ποταμόν (δηλ. Τίγρητα). — χαλεπῶς μὲν... οὐδενὸς δ' εἴργοντος, παρατηρητέα ἢ δι' ἀντιθετικῶν συνδέσμων σύνδεσις ἐπιρρήμ. μετὰ μετχ. = δυσκόλως μὲν... χωρὶς ὅμως οὐδεὶς νὰ ἐμποδίξῃ (αὐτὸν) = δυσκόλως μὲν... ἀλλ' ἄνευ ἐμποδίων. — δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ = ἔνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ ῥεύματος.

§ 6-7. ἐνταῦθα, δηλ. ἐν ταῖς ὀρειναῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος. — τῆς σ. τὸ πολὺ ἐκλ. ἐγένετο = συνέβη σχεδὸν ὀλικῇ (= τὸ πολὺ) ἔκλειψις τῆς σελήνης· ἢ ἔκλειψις αὕτη ἐγένετο κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτεμβρίου. — ὄτων (= ὄντινων = ὄν [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχ., κατ' ἐννοίαν = ἐκ τῶν ὁποίων, καθὼς ἐλέγετο, προήρχετο αὕτη ἢ ἔκλειψις. — Ἀριστάνδρω, μάντει ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθήσαντι τὸν Ἀλέξ. εἰς τὴν ἐκστρατείαν του. — πρὸς Μ. καὶ Ἀλεξ. εἶναι τῆς σελ. τὸ π. = ἢ ἔκλειψις αὕτη τῆς σελήνης ὅτι εἶναι αἰσία διὰ τοῦς Μακεδ. καὶ διὰ τὸν Ἀλέξ. — ἐκείνου τοῦ μηνὸς = κατ' ἐκείνον τὸν μῆνα. — καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημ. Ἀλεξ. = καὶ ὅτι ἐκ τῶν θυσιῶν προσημαίνεται νίκη διὰ τὸν Ἀλέξ. Περὶ τῆς διπλῆς προσωπικῆς καὶ ἀπροσώπου συντάξεως τοῦ δοκεῖν (ἐδόκει... ἢ μάχη... καὶ νίκην σημαίνεσθαι) πρβλ. κεφ. 1, § 5. — ἄρας (δηλ. τὸν στρατὸν) = ἐκκινήσας. — διὰ τῆς Ἀσσυρίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγρητα. — τὰ Γορδιηνῶν ὄρη, ὄρη ἐν Ἀρμενίᾳ (τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδούχεια ὄρη)· βλ. γεωγρ. χάρτ. — οἱ πρόδρομοι (= ἢ ἐμπροσθοφυλακῇ), πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 7. — ὅσοι

δὲ (= πόσοι δέ), δηλ. εἰσί. — οὐκ ἔχειν εἶκ. = ὅτι δὲν δύνανται νὰ συμπεράνωσιν τὸ ἀπρμφ. ἔχειν πόθεν ἔξαρτ.; — ἀκριβ. οὗτοι (= ταύτη) κατιδ. = ὅτινες ἀκριβέστερον ἐνταῦθα παρετήρησαν. — δοκεῖν εἶναι σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἰππέας = ὅτι νομίζουσιν ὅτι οἱ ἰππεῖς εἶναι οὐχὶ περισσότεροι τῶν χιλίων.

Γ'. Ἡ ἐν Γαυγαμήλοις καὶ Ἀρβήλοις μάχη (331).

(Κεφ. 8 - 16)

Κεφ. 8.

§ 1-2. τὴν βασ. ἴλην... τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσ. ἐν σελ. 78. — τῶν προδρόμων (= ἐκ τῶν ἐλαφρῶν ἰππέων), βλ. εἰσ. ἐν σελ. 78. — ἦλαυνε σπ. = ταχέως ἐπήρχετο. — τὴν δ' ἄλλην στρ. = τὸν δ' ἐπίλοιπον στρατόν. — βιάδην, οὐχὶ σπουδῆ· ἐπομένως =; — ὀξέως ἐπάγοντας = ὅτι ὀρμητικῶς ἐπήρχοντο. — ἔφρευγον ἀνὰ κράτος = ἔφρευγον ἐν σπουδῇ (= ὀρμαίως). — διώκων ἐνέκειτο = κατεδίωκεν ἀκαταπαύστως. — ἀπέφυγον = ἐσώθησαν. — τοὺς δὲ τινὰς (= τινὰς δέ), ἢ ἀντωνμ. τις τίθεται συνήθως μετὰ τοῦ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἀοριστίας. — ὅσοις οἱ ἵπποι... ἔκαμον = ὅσων οἱ ἵπποι... ἐκουράσθησαν. — αὐτοῖς ἵπποις = μὲ τοὺς ἵππους των. — οὐ πόρρω = πλησίον τοῦ ἀκριβῶς βλ. κατωτέρω ἐν § 7.

§ 3-4. βεβοηθήκεσαν (= ἐβεβοηθήκεσαν) Δαρ. = εἶχον ἔλθει πρὸς βοήθειαν τοῦ Δαρείου. — Ἰνδῶν, ὅσοι Βακτρ. ὄμοροι (δηλ. ἦσαν) = ἐκ τῶν Ἰνδῶν, ὅσοι ἦσαν γείτονες τῶν Βακτριῶν· οἱ Ἰνδοί, κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας ἐν Ἀσίᾳ πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἄνευ ὄρισμένων ὄριων πρὸς Α.· οἱ δὲ Βάκτριοι, κάτοικοι τῆς Βακτρίας ἢ Βακτριανῆς, εὐφορωτάτης χώρας ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ἀποτελουμένης ἰδίως ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Ὠξοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Σογδιανοί, κάτοικοι τῆς Σογδιανῆς, χώρας ἐν τῇ ἄνω Ἀσίᾳ, πρὸς Β. τῆς Βακτριανῆς, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο διὰ τοῦ ποταμοῦ Ὠξοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Σάικαι, λαὸς Σκυθικῆς καταγωγῆς κατοικῶν πρὸς Α. τῆς Βακτριανῆς καὶ Σογδιανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Σκυθικόν, δηλ. ἦν. — οὐκ ὑπήκοοι... ἀλλὰ

κατὰ ξυμ. τὴν Δ. = οὐχὶ ὡς ὑπήκοοι . . . ἀλλ' ὡς σύμμαχοι τοῦ Δαρείου. — ἱπποτοξόται = ἔφιπποι τοξόται. — Ἀραχωτῶν, κατοίκων τῆς Ἀραχωσίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ πρὸς Β. τῆς Γαδρωσίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — τοὺς ὄρειους (= ὄρεινους) . . . καλουμένους, ὡς ἐπὶ τῶν ὄρεων κατοικοῦντας. — Ἀρείων, κατοίκων τῆς Ἀρείας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ ἀνατολικῶς τῆς Περσίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Παρθυαίους, κατοίκους τῆς Παρθυαίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ κειμένης εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Κασπίας θαλάσσης (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Ὑρκανίους, κατοίκους τῆς Ὑρκανίας, χώρας ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὀριζομένης κατὰ τὰ Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Μηδίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, κατὰ τὰ Α. ὑπὸ τῆς Μαργιανῆς καὶ κατὰ τὰ Ν. ὑπὸ τῆς Παρθυαίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Ταπούρους, λαὸν οἰκοῦντα παρὰ τὴν Ν. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — τοὺς πάντας = ξύμπαντας. — Μήδων, κατοίκων τῆς Μηδίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ κειμένης εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Κασπίας θαλάσσης (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Καδούσιοι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν πρὸς Β. τῆς Μηδίας. — Ἀλβανοί, λαὸς οἰκῶν εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης. — Σακεσίνοι, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

§ 5-6. τοὺς προσοίκους τῇ ἐρ. θ. = τοὺς κατοικοῦντας παρὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· ἐρυθρὰ δὲ θάλασσα, τὸ μέρος τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν νοτίων παραλίων τῆς Ἀραβίας μέχρι τῆς νήσου Ταπροβάνης ἐν τῇ Ἰνδίᾳ, καὶ εἰς ὃ ἐμπεριέχεται ὁ Περσικὸς καὶ Ἀραβικὸς κόλπος. — ἐκόσμουιν = παρέταττον, ἔθετον εἰς τάξιν· κατ' ἐννοίαν = διόκουν, ἦσαν ἄρχοντες αὐτῶν. — Οὔξιοι καὶ Σουσιανοί, οἱ μὲν Οὔξιοι ὄρεινός λαὸς οἰκῶν ΒΑ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος, οἱ δὲ Σουσιανοί κάτοικοι τῆς Σουσιανῆς, χώρας κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας καὶ ἐχούσης πρωτεύουσαν τὰ Σοῦσα (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Βαβυλωνίων, κατοίκων τῆς Βαβυλώνης (πρβλ. κεφ. 7, § 3). — ἀνάσπαστοι, καλοῦνται οἱ διὰ πολιτικούς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγους μετοικιζόμενοι ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας· ἐνταῦθα οἱ ἀνάσπαστοι Κ. = οἱ ἐκ τῆς πατρίδος των (δηλ. τῆς Καρίας, χώρας κατὰ τὴν ΝΔ. ἄκρην τῆς Μ. Ἀσίας [εἰς ἄλλας σατραπείας τοῦ Περσικοῦ κράτους — ἄγνωστον ποίας —]) μετοικισθέντες Κᾶρες. — Σιττακηνοί, κάτοικοι τῆς Σιττακηνῆς, χώρας κειμένης παρὰ τὸν Τίγρητα. — ἐτετά-

χατο = τεταγμένοι ἦσαν. — Ἀρμενίων, κατοίκων τῆς Ἀρμενίας, χώρας κειμένης πρὸς Ν. τοῦ Καυκάσου. — Καππαδοκῶν, κατοίκων τῆς Καππαδοκίας, χώρας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ μεταξύ Φρυγίας καὶ τοῦ ἄνω Εὐφράτου. — Σύρους, κατοίκους τῆς Συρίας, χώρας μεταξύ Παλαιστίνης καὶ Μεσοποταμίας· τὸ μεταξύ τῶν δύο ὄρσειρων Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου κείμενον μέρος καλεῖται κοίλη Συρία. — ἐκ τῆς κοίλης, δηλ. Συρίας. — καὶ ὅσοι τῆς μεταξύ τῶν ποταμῶν (δηλ. Τίγρητος καὶ Εὐφράτου) Σ., δηλ. ἦσαν = καὶ ὅσοι κατήγοντο ἐκ τῆς Συρίας, τῆς μεταξύ τῶν ποταμῶν κειμένης, (δηλ. τῆς Μεσοποταμίας). — Μαζαῖος, περὶ τούτου πρβλ. ἀνωτέρω κεφ. 7, § 1-2. — ὄρεπανηφόρα = ἔχοντα τροχοὺς ἰσχυροὺς καὶ ἄξονας μακροὺς καὶ ὄρέπανα σιδηρᾶ διπήχη περίπου πρὸς τοὺς ἄξονας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν τροχῶν καὶ ἄλλα κάτω ὑπὸ τῶν ἄξονι πρὸς τὴν γῆν βλέποντα καὶ ἄλλα ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 37). — ἀλλ' ἐς πεντεκ. κτλ. = ἀλλὰ τὸ πολὺ πολὺ 15 (ἐλέφαντας) εἶχον οἱ Ἴνδοί, οἱ (κατοικοῦντες) ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ· ὁ δὲ Ἰνδός, ποταμὸς τῆς Ἰνδίας, πηγάζων ἐκ τοῦ Παροπαμίσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν· βλ. γεωγρ. χάρτ.

§ 7. ἐν Γαυγαμήλοις, χωρίῳ τῆς Ἀσσυρίας πρὸς Α. τοῦ Τίγρητος (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — πρὸς ποταμῷ Β. = πλησίον τοῦ ποταμοῦ Βουμήλου· ὁ δὲ Βούμηλος ἢ Βούμωδος, μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἀσσυρίας χυνόμενος εἰς τὸν Τίγρητα. — Ἀρβήλων τῆς πόλεως = τῆς πόλεως τῶν Ἀρβήλων· τὰ δὲ Ἀρβηλα, πόλις τῆς Ἀσσυρίας ΝΑ. τῶν Γαυγαμήλων (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ὅσον = περίπου. — ὀμαλῶ πάντι = πανταχοῦ ὀμαλῶ. — καὶ γὰρ καὶ = καὶ γάρ. — ἔξακ. σταδίου, τὸ στάδιον, μέτρον μήκους ἴσον περίπου πρὸς 185 μέτρα· τὰ 20 στάδια περιέχουσιν ἀπόστασιν μιᾶς περίπου ὥρας. — ὅσα ἀνώμαλα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ χώρου) ἐς ἰπ., δηλ. ἦν = ὅσα μέρη αὐτοῦ ἦσαν ἀνώμαλα διὰ τὴν ἵππασίαν. — ἐκ πολλοῦ, δηλ. χρόνου. — τοῖς ἄοι. ἐπελαύνειν εὐπετῇ πεποιήκεσαν (= ἐπεποιήκεσαν) = εἶχον καταστήσει κατάλληλα διὰ τὴν ἐπέλασιν τῶν (πολεμικῶν) ἄρμάτων. — καὶ τῇ ἵππῳ ἰπ. = καὶ κατάλληλα διὰ τὸ ἵππικόν. — ἦσαν οἱ = ἦσαν τινές, οἱ ὅποιοι. — ἀνέπειθον = προσεπάθειεν νὰ πείσωσιν. — ὑπὲρ (= περὶ) τῆς... μάχης = ὡς πρὸς τὴν... μάχην. — πρὸς Ἰσοῦ = παρὰ τὴν Ἰσοῦν (περὶ ἧς βλ. ἐν βιβλ. II, κεφ. 7, § 1). — ὅτι ἄρα = ὅτι δηλαδὴ. — τῶν χωρίων τῇ στ. = ἔνεκα τοῦ στενοῦ χώρου.

Κεφ. 9.

§ 1-2. ταῦτα, δηλ. τὸ πλῆθος τῆς στρατιωτικῆς δυνάμειος τοῦ Δαχρ. καὶ ἡ ἐν Γαυγαμήλοις στρατοπέδευσις αὐτοῦ (πρβλ. κεφ. 8, § 2, 7).— πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.— ἵνα, ἐπίρ. τοπικ. = ὅπου.— ἐξηγγέλη, δηλ. αὐτῷ ταῦτα.— τὴν στρ. ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέλ. = διέταξε τὸν στρατὸν ν' ἀναπαυθῆ ἐκ τῆς πορείας.— χάρακι = διαχαρακώματος.— ἔγνω, ἐνταῦθα ὡς συντασσόμενον μετ' ἀπρμφ. (ἀπολείπειν . . . ἰέναι) = ἀπεφάσισε (πρβλ. καὶ κεφ. 7, § 4 «ἐγνώκως εἴργειν»).— καὶ ὅσοι τῶν στρ. = καὶ τούτους τῶν στρατιωτῶν, ὅσοι . . . — ἀπόμαχοι = ἀχρηστοὶ πρὸς μάχην.— οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ (= εἰ μὴ) ὄπλα φ. = χωρὶς νὰ φέρωσιν ἄλλο τι παρὰ μόνον ὄπλα.— ἦγεν, ἀμετβ. = ἐπορεύετο.— ἀμφὶ δευτ. φυλακὴν μ. = περὶ τὴν δευτέραν περίπου φυλακὴν· φυλακὴ δὲ = ἡ νυκτοφυλακία, ὁ χρόνος δηλ., καθ' ὃν ὤφειλεν ὁ στρατιώτης νὰ παραμένῃ κατὰ τὴν νύκτα ὡς φρουρὸς μέχρι τῆς ἀλλαγῆς τῆς φρουρᾶς· καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εἰς τέσσαρας τριώρους· ὁ Ἀρριανὸς — ὡς Ῥωμαῖος ὑπήκοος — ὑπολογίζει κατὰ ταύτην — τὴν παρὰ Ῥωμαίοις — διαίρεσιν· κατὰ ταῦτα ἡ πρώτη φυλακὴ περιελάμβανε τὸ ἀπὸ τῆς 6^{ης} ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς 9^{ης} χρονικὸν διάστημα, ἡ δευτέρα φυλακὴ τὸ ἀπὸ τῆς 9^{ης} μέχρι τῆς 12^{ης} κτλ.— ὡς (= ὥστε) . . . προσμεῖξαι τοῖς β. = ὥστε νὰ (= μὲ τὸν σκοπὸν νὰ) συμπλακῆ πρὸς τοὺς βαρβάρους.— προσηγγέλη = ἀνηγγέλη.— προσάγων ἤδη Ἄλ. = εἶτι ἐπήρχετο ἤδη ὁ Ἀλέξ.— ἐκιάσσει = παρατάσσει.— ἦγεν, τίνας;— ὅσον = περίπου.— τὰ στρατόπεδα = οἱ στρατοί, τὰ στρατεύματα.— οὐ μὴν πω καθ. ἄλ. = δὲν διέκρινον ὅμως ἀκόμη ἀλλήλους.— γήλοφοι = λόφοι.— ἐπίπροσθεν = ἔμπροσθεν.— ἀμφοῖν, ἐκ τοῦ ἐν μέσῳ = ἐν τῇ μέσῳ τῶν δύο (στρατῶν).

§ 3-4. ὅσον ἐς τρ. = περίπου τριάκοντα στάδια (δηλ. πόσας ὥρας;). — καὶ κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γ. ἦει αὐτῷ ὁ στρ. = καὶ (ὅτε) ὁ στρατὸς τοῦ κατήρχετο ἤδη ἐξ αὐτῶν τῶν λόφων (τῶν ἐν τῇ μέσῳ τῶν δύο στρατῶν κειμένων πρβλ. ἀνωτέρω § 2). — ἐνταῦθα . . . ἔστησε τὴν αὐτοῦ φ. = διέταξε τὴν φάλαγγά του νὰ σταματήσῃ ἐδῶ.— ὡς = εὐθὺς ὡς.— τοὺς ἐταίρους . . . καὶ ἰλάρχας, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78.— τῶν συμ. καὶ τῶν μισθ. ξένων, αἱ γενκ. ἐκ τοῦ τοὺς

ἡγεμόνας. — ἐβουλευέτο = συνεσκέπτετο μετ' αὐτῶν. — εἰ αὐτόθεν ἐπάγοι ἤδη τὴν φάιλ., πλάγια ἐρωτημκ. πρότασις προερχομένη ἐξ εὐθείας ἐρωτημκ. προτάσεως περιεχούσης ἀπορηματικὴν ὑποτακτ. (ἐπάγω τὴν φάλαγγα;) = ἔάν ἔπρεπε νὰ οδηγήσῃ παρευθὺς (= αὐτόθεν) τὴν φάλαγγά του (κατὰ τῶν βαρβάρων [= νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν βαρβάρων]). — ὡς (= καθὼς) οἱ πλ. ἄγ. ἐκέλ., ὡς διακαιόμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ συγκροτήσωσιν εὐθὺς τὴν μάχην. — καθάπερ Παρμ. ἐδόκει = καθὼς ἐφαίνετο καλὸν εἰς τὸν Παρμ. — τότε μὲν αὐτοῦ καταστρ., τὸ ἀπρμφ. καταστρατοπεδεύειν, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα κατασκέψασθαι... κατιδεῖν, ἐξαρτ. ἀνακολούθως ἐκ τοῦ ἐδόκει ἀντὶ τούτων ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ εἰ ἐπάγοι ἔπρεπε νὰ τεθῶσι πλάγια ἐρωτημκ. προτάσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἐβουλευέτο: εἰ καταστρατοπεδεύοι... κατασκέψαιτο δὲ... καὶ κατιδοί (= ἔάν ἔπρεπε νὰ στρατοπεδεύῃ, νὰ κατοπτεύσῃ δὲ... καὶ νὰ παρατηρήσῃ). — εἰ δὴ τι ὑποπιον αὐτοῦ ἢ ἄπορον (δηλ. εἶη) = ἔάν (= μήπως) εὐρίσκετο ἐκεῖ ὑποπιόν τι ἢ ἐπικίνδυνον. — ἢ εἴ πη τάφροι ἢ σκόλοπες καταπ. ἀφανεῖς (δηλ. εἶεν) = ἢ μήπως κάπου τάφροι ἢ ἐμπεπηγμένοι πάσσαλοι ἦσαν κεκρυμμένοι. — τὰς τάξεις = τὰς θέσεις. — νικᾷ Π. τῇ γνώμῃ = ἐπικρατεῖ ὁ Παρμ. διὰ τῆς γνώμης του = ἡ γνώμη τοῦ Παρμ. ἐπικρατεῖ. — αὐτοῦ, δηλ. ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ Ἄρθηλα γηλόφων. — ὅπως τετ. ἔμελλον ἵνα εἰς τὴν μάχην = οὕτως, ὅπως τεταγμένοι (= καθ' ἣν τάξιν) ἔμελλον νὰ πορευθῶσιν εἰς τὴν μάχην.

§ 5-6. περιῆει ἐν κύκλῳ σκοπῶν = περιήρχετο κύκλῳ ἐπισκοπῶν. — ἵνα τὸ ἔργον αὐτῶ ἔσ. ἔμελλεν = ἔνθα ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ ἡ μάχη. — αὐτοὺς οὐκ ἔφη χρ. παρ. πρὸς οὗ (= ὑφ' αὐτοῦ) ἐς τὸν ἄγ. = εἶπεν οὐκ εἶναι ἀνάγκη αὐτοὶ νὰ παρακινήθωσιν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα. — πάλαι γὰρ εἶναι κτλ. = διότι (εἶπεν οὐκ) πρὸ πολλοῦ (αὐτοὶ) ἔχουσι παρακινήθῃ ὑπὸ τῆς ἰδίας των ἀνδρείας καὶ ὑπὸ τῶν λαμπρῶν κατορθωμάτων, ἃ πολλάκις αὐτοὶ ἤδη ἔχουσι δεῖξει· κατ' ἔννοιαν = διότι πρὸ πολλοῦ αὐτοὺς ἔχουσι θαρρύνει ἡ ἰδία των ἀνδρεία καὶ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα, ἃ πολλάκις ἤδη ἔχουσι δεῖξει. — τοὺς κατὰ σφᾶς ἐκ. ἔξορ. ἦξ. = ἦξιου ἐκάστους ἔξορμᾶν τοὺς κατὰ σφᾶς = εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ παρακινῶσιν ἕκαστοι τοὺς πλησίον των (= τοὺς ὑπὸ τὰς διαταγὰς των) τεταγμένους. — λοχίτας = τὸν λόχον του. — τὴν οἱ (= αὐτῶ)

ἐπιτερο. = τὴν ἐμπεπιστευμένην εἰς αὐτόν. — ὡς... οὐχ... μαχομένους... ἀλλὰ... (ὡς) κριθῆσόμενον (τοῦ ἀπροσώπου ῥ. κρίνεται) = διότι δὲν θὰ πολεμήσωσιν... ἀλλὰ διότι θὰ κριθῆ παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετχ. ἀπολύτου (κριθῆσόμενον) μετὰ μετχ., ἧς τὸ ὑποκμ. ὑπηρετεῖ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (ἐκάστους... μαχομένους). Τοιαῦται συνδέσεις μετοχῶν συνήθεις· πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 12, § 9 «τοὺς Μακεδόνας... περιόντας καὶ Ἀλεξάνδρου παρόντος». — ὑπὲρ Κοίλης Συρίας, πρβλ. κεφ. 8, § 6. — Φοινίκης, πρβλ. κεφ. 6, § 1. — οὔστινας χρῆ ἄρχειν = ποῖσι (οἱ Πέρσαι ἢ οἱ Ἕλληνες) πρέπει νὰ ἄρχωσιν αὐτῆς (δηλ. τῆς Ἀσίας). — ἐν τῷ τότε, δηλ. χρόνῳ = τότε.

§ 7-8. οὔκουν τὴν κτλ. = οὔκουν ἀναγκαίαν εἶναι (ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ἔφη) αὐτοῖς τὴν ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμ. διὰ πολλῶν (δηλ. λόγων) = λοιπὸν (εἶπεν οὗτι) δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παρακινήθωσιν ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν λοχαγῶν, ἰλάρχων κτλ.) αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν λοχαγῶν, ἰλάρχων κτλ.) εἰς γενναίας πράξεις διὰ πολλῶν λόγων. — οἴκοθεν τοῦτο (δηλ. τὴν ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμησιν) ἔχουσιν = διότι ἐκ φύσεως ἔχουσι τοῦτο. — ἀλλὰ κ... ὅπως τις καθ' αὐτὸν ἐπιμελήσεται καὶ σιγῆς ἄκρ., ἢ πρότασις ὅπως... ἐπιμελήσεται πλαγία ἐρωτηματικ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐξόρμησιν = ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι νὰ παρακινήθωσι πῶς ἕκαστος τὸ καθ' ἑαυτὸν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς τάξεως... καὶ τῆς ἄκρας σιγῆς. — ἐν τῷ κινδύνῳ = ἐν τῇ μάχῃ. — ὅποτε σιγ. ἐπιέναι δέοι = ὁσάκις εἶναι ἀνάγκη σιγῶντες νὰ ἐπέρχωνται. — λαμπρᾶς τῆς βοῆς, ἢ γενκ. αὐτῆ, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη (ἀλαλαγμοῦ ὡς φοβ.), ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπιμελήσεται· λαμπρὰ δὲ βοή = ἔντονος (= δυνατῆ) φωνή. — ἵνα ἐμβ. καλὸν (δηλ. εἶη) = ὅπου καλὸν εἶναι νὰ φωνάξωσιν. — ὅποτε ἐπ. καιρὸς (δηλ. εἶη) = ὁσάκις εἶναι καιρὸς ν' ἀλαλάξωσιν. — αὐτοὶ τε ὅπως ὄξ. κατ. τῶν παραγγελ., πρὸ ταύτης τῆς προτάσεως — ὡς καὶ τῆς κατωτέρω (καὶ παρ' αὐτῶν αὐ' ὅπως... παραδιδῶνται) — νοητέα ἢ πρότασις ὅπως ἐπιμελήσονται ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐξόρμησιν· κατ' ἔννοιαν = πρέπει νὰ φροντίσωσι πῶς αὐτοὶ νὰ ἀκούωσι ταχέως τὰς διαταγὰς καὶ πῶς ἐκ μέρους των πάλιν νὰ δίδωνται... — ἐν τε τῷ καθ' αὐτὸν κτλ. = ἕκαστον μεμνησθαι (ἐκ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐν § 7 ἀναγκαῖον) ἐν τε τῷ καθ' αὐτὸν (ἐξ ὀνομαστικ. τὸ καθ' αὐτὸν) ἀμελουμένῳ τὸ πᾶν

Ξυγκινδυνεύον καὶ δι' ἐπιμελείας ἐκπονουμένῳ ξυνορθούμενον = ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐνθυμῆται ὅτι, ἂν ἀμελῶς πράττηται ὅ,τι εἰς αὐτὸν εἶναι ἀνατεθειμένον, κινδυνεύει μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὄλον, ἂν δ' ὁμοῦ (= καὶ) ἐπιμελῶς πράττηται (ὅ,τι δηλ. εἰς αὐτὸν εἶναι ἀνατεθειμένον), συανορθοῦται μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὄλον παρατηρητέον ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ τὸ χιαστὸν σχῆμα: ξυγκινδυνεύον ἀμελουμένῳ . . . ἐκπονουμένῳ ξυνορθούμενον.

Κεφ. 10.

§ 1-2. ταῦτα καὶ τ. ἄλ. οὐ πολλὰ παρακαλέσας, δηλ. τοὺς ἡγεμόνας (ὄπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐπομένου: πρὸς τῶν ἡγεμόνων) = ἀφ' οὗ διὰ τούτων καὶ ἄλλων τοιούτων συντόμων λόγων παρῶρμησε τοὺς ἡγεμόνας του. — ἀντιπαρακλ. πρὸς τῶν ἡγεμ. = ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς παρεκινήθη ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων. — θαρρεῖν ἐπὶ σφ. = νὰ ἔχη πεποιθήσιν εἰς αὐτούς. — Παρμ. δὲ λέγ. ὅτι = λέγουσι δὲ ὅτι Παρμενίων. — νύκτωρ, συναπτεόν τῷ ἐπιθέσθαι. — ἀπροσδοκ. γὰρ κτλ. = διότι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἐπιτεθῆ (ὁ Ἄλέξ.) κατ' αὐτῶν, ὅτινες δὲν θὰ περιμένωσι (τὴν ἐπίθεσιν) καὶ ὡς ἐκ τούτου θὰ περιέλθωσιν εἰς ταραχὴν καὶ συγχρόνως κατὰ τὴν νύκτα θὰ ἔχωσι περισσότερον φόβον. — ἐκείνῳ μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: δοκεῖν δ' ἔμοιγε. — ὅτι καὶ ἄλ. κατ. τῶν λόγων = ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι ἀκόμη ἤκουον τὴν μετὰ τοῦ Παρμ. συνδιάλεξιν: παρενθετικὴ παρατήρησις τοῦ συγγραφέως ἐξηγοῦσα διατί ὁ Ἄλέξ., ὅστις ἤθελε νὰ ἐμβάλλῃ θάρρος εἰς τοὺς παρισταμένους, ἔδωκε τόσῳ τολμηρὰν ἀπόκρισιν εἰς τὸν Παρμενίωνα. — ἀλλά, διότι τὸ αἰσχροῦν = οὐ καλόν. — ἄνευ σοφίσματος = ἄνευ πανουργίας. — καὶ τὸ μεγαλήγορον κτλ. = καὶ αὕτη ἢ πομπιώδης ἔκφρασις αὐτοῦ (δηλ. ποία;) δὲν ἔθεωρεῖτο τόσον ὡς ὑπερηφάνεια (= ὡς προερχομένη ἐξ ὑπερηφανείας) ὅσον ὡς πεποιθήσις (= ὡς προερχομένη ἐκ πεποιθήσεως) ἐν τοῖς κινδύνοις. — δοκεῖν δ' ἔμοιγε, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 1 «ἐκείνῳ μὲν» τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = κατὰ τὴν γνώμην μου δέ. — καὶ λ. ἀκριβεῖ ἐχρ. ἐν τῷ τοιῶδε = καὶ ἐσκεμμένως ἐνήργησεν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.

§ 3-4. ἐν νυκτὶ γὰρ κτλ., ἢ σύνταξις: ἐν νυκτὶ γὰρ πολλὰ τοῖς τ' ἀποχρόντως καὶ τοῖς ἐνδεῶς πρὸς τὰς μάχας παρεσκ. ξυμ-

βάντα ἐκ τοῦ παρ. τοὺς μὲν ἔσφηλεν (γνωμικ. ἀόριστ. = σφάλλει), τοὺς κρείσσονας (= τοὺς ἀποχρώντως παρεσκευασμένους) = διότι κατὰ τὴν νύκτα πολλὰ γεγονότα ἀπροσδοκῆτως ἐπελθόντα καὶ εἰς τοὺς ἱκανῶς καὶ εἰς τοὺς ἐλλιπῶς παρεσκευασμένους πρὸς τὰς μάχας τοὺς μὲν, δηλ. τοὺς καλυτέρους, καταστρέφουσιν. — παρὰ τὰ ἔξ ἄμφοιν ἔλπ. = παρὰ τὰς προσδοκίας ἀμφοτέρων. — παρέδωκεν, γνωμικ. ἀόριστ. — αὐτῶν τε κινδυνεύοντι τὸ πολὺ ἐν ταῖς μ. = καὶ εἰς αὐτόν, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν ταῖς μάχαις ἐξετίθετο εἰς κινδύνους. — σφαλερὰ = ἐπικίνδυνος. — καὶ ἅμα ἦσ. κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ ἅμα ἢ λαθραία τε καὶ νυκτερινὴ ἐκ σφῶν ἐπίθεσις ἀφηρεῖτο (= ἀφηρεῖτο ἄν) Δαρείῳ (ἀντί: Δαρεῖον) ἠσσηθέντι (= εἰ ἠσσηθείη) αὐτίς τὴν ξυγχώρ. τοῦ χεῖροσι ὄντι (καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ Δαρείῳ ἀντί: τοῦ αὐτὸν χεῖρονα ὄντα) χειρόνων ἠγεῖσθαι = καὶ πρὸς τούτοις ἢ μυστικὴ καὶ νυκτερινὴ ἐπίθεσις ἐκ μέρους αὐτῶν (τῶν Μακεδ.), θὰ ἀφήρει ἀπὸ τὸν Δαρεῖον, καὶ ἐὰν πάλιν ἤθελε νικηθῆ, τὴν ὁμολογίαν (= θὰ ἀπήλλαττε τὸν Δαρεῖον τῆς ὁμολογίας) ὅτι οὗτος δειλὸς ὢν ἠγεῖται δειλῶν. — εἴ τέ τι ἐκ τοῦ παρ. πταισμα σφ. ξυμπ. = καὶ ἐὰν ἤθελε συμβῆ εἰς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδ.) ἀτύχημά τι ἀπροσδόκητον. — τοῖς μὲν πολ. τὰ κύκλω φίλια (δηλ. ἦν) = οἱ μὲν ἐχθροὶ εἶχον τὴν περὶ αὐτοὺς χώραν φιλικήν. — σφεῖς (= αὐτοὶ) δὲ ἄπειροι (δηλ. ἦσαν) = ἐν ᾧ αὐτοὶ (δηλ. οἱ Μακεδ.) ἦσαν ἄπειροι (τῆς χώρας). — ἐν πολεμίοις τοῖς πᾶσι = μεταξὺ καθαρῶς πολεμίῶν τὸ πᾶς ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ (= ὅλως, καθαρῶς) κεῖται συνήθως ἀνάρθως. — μοῖρα = μέρος. — ξυνεπιθησόμενοι, ἀναφέρεται εἰς τὸ αἰχμάλωτοι = ἔτοιμοι νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν (τῶν Μακεδ.). — μὴ ὅτι = μὴ εἶπω ὅτι = οὐχ ὅτι = ὄχι μόνον. — πταισασι = ἐὰν ἀποτύχωσι. — ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ κτλ. = ἀλλὰ καὶ τότε ἀκόμη, ἐὰν οὗτοι (δηλ. οἱ Μακεδ.) δὲν φαίνωνται ὅτι κατάγουσι τελείαν νίκην. — τῶν λογισμῶν = τῶν ὑπολογισμῶν. — καὶ τοῦ ἐς τὸ φ. ὑπερόγκου = καὶ ἕνεκα τῆς εἰς φῶς ἐλθούσης (= τῆς φανερωθείσης [ἐκ τῆς ἐν § 1 πομπώδους ἐκφράσεως]) μεγάλης αὐτοπεποιθήσεώς του· τὸ ὑπέρογκον λοιπὸν ἐνταῦθα κεῖται οὐχὲν ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ, ἐν ᾗ ἀνωτέρω (§ 2).

Κεφ. 11.

§ 1-2. τὴν ἀρχὴν = κατ' ἀρχάς. — ὅτι, αἰτιολογ. — οὔτε στρ. αὐτοῖς περιεβ. ἀκρ. = οὔτε στρατόπεδον εἶχεν ὀχυρωθῆ ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Περσῶν) ἐπαρκῶς. — εἴπερ τι ἄλλο = ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. — καὶ τοῦτο, ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα (ἢ στάσις κτλ.) ἐπομένως = καὶ τόδε = καὶ τὸ ἐξῆς. — ἐκάκωσε τοῖς Π. . . τὰ πράγμα. = ἐδολαφε τοὺς Πέρσας. — ἐν τῷ τότε, πρβλ. κεφ. 9, § 6. — ἡ στάσις ἢ πολλή ἢ ξὺν τοῖς ὅπλοις = δηλ. ἢ ὑπὸ τὰ ὄπλα μακροχρόνιος στάσις. — φιλεῖ . . . γίνεσθαι = συνήθως συμβαίνει. — οὐκ ἐκ τοῦ παρ. κτλ., κατ' ἔννοιαν = ὅστις (φόδος) δὲν ἦτο γέννημα τῆς στιγμῆς, ἀλλ' ἐκ πολλοῦ χρόνου ἦτο ἐρριζωμένος παρὰ τοῖς Πέρσας καὶ ἀπεθάρρυνεν αὐτούς.

§ 3-4. αὐτῷ = ὑπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Δαρείου). — ἐάλω . . . ἡ τάξις . . . γεγραμμένη (κτγρμ.) = εὐρέθη (ἐν τοῖς λαφύροις) τὸ γραπτὸν σχέδιον τῆς παρατάξεως. — Ἀριστόβουλος, πρβλ. προοιμ. § 1, ἐν σελ. 80. — Βάκτριοι, πρβλ. κεφ. 8, § 3. — Δάαι, λαὸς Σκυθικὸς παρὰ τὴν Α. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης. — Ἀραχωτοί, περὶ τούτων — ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀναφερομένων λαῶν — πρβλ. κεφ. 8, § 4-6. — ἐπὶ τούτοις = πλησίον τούτων. — ἐτετάχατο, πρβλ. κεφ. 8, § 5. — ἀναμειγμένοι = ἀναμίξ. — ἐπὶ Π. = πλησίον τῶν Περσῶν. — ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς π. φάλ. = μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὄλης παρατάξεως. — κατὰ τὸ δεξιὸν (δηλ. κέρως) = ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. — οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν (δηλ. χώρας) = οἱ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας. — ἐπὶ δέ, ἐπιρρηματικῶς = πλησίον δὲ (δηλ. ἐτετάχατο).

§ 5-7. κατὰ τὸ μέσον = ἐν τῷ κέντρῳ (τῆς παρατάξεως). — ἵνα, ἐπίρ. τοπικόν. — οἱ συγγενεῖς οἱ βασιλέως, ἐν τῇ Περσικῇ αὐλῇ ἢ λ. συγγενῆς ἦτο τιμητικὸς τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς ἐπιφανεῖς Πέρσας. — οἱ μηλοφόροι, οὗτοι ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, καλούμενοι οὕτως, διότι ἀντὶ τοῦ σαυρωτῆρος (= τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς εἰς τὸ κάτω ἄκρον) τῶν δοράτων αὐτῶν εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία). — Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι, πρβλ. κεφ. 8, § 5. — Μάρδοι, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — οἱ πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ θ. = οἱ πρόσοικοι τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσει (πρβλ. κεφ. 8, § 5). — ἐς βάθος ἐπιτ.

ἦσαν = ἦσαν τεταγμένοι ἐν βαθείᾳ παρατάξει (ὀπισθεν δηλ. τοῦ κέντρου [πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ]). — προετιτάχαιτο ἐπὶ τοῦ εὐώνυμου = ἦσαν τεταγμένοι εἰς τὸ ἀκρότατον (= π ρ ο-) ἀριστερὸν κέρας. — κατὰ τὸ δεξιὸν = ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ κέρατος· ἐπομένως ἐν ἄλλῃ σημασίᾳ ἢ ἐν § 4. — ἄρμ. δρεπανηφόρα, πρβλ. κεφ. 8, § 6. — κατὰ τὴν Δ. ἴλην τὴν βασ. = παρὰ τοὺς ἐφίππους σωματοφύλακας τοῦ Δαρείου. — τοῦ δεξιοῦ... προετιτάχαιτο = ἦσαν τεταγμένοι εἰς τὸ ἀκρότατον (= π ρ ο-) δεξιὸν κέρας. — παρὰ Δ. τε αὐτὸν... καὶ τοὺς ἄμα αὐτῷ Π. = πλησίον τοῦ Δαρείου αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Περσῶν. — ἐκατέρωθεν, αὐτῶν (δηλ. τοῦ Δαρείου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Περσῶν). — κατὰ τὴν φ., ἢ κατὰ = ἀπέναντι. — ὡς μόνοι δὴ ἀντίρροποι τῇ φ. = διότι μόνοι βεβαίως οὗτοι ἦσαν ἐφάμιλλοι (κατὰ τὴν ἀνδρείαν) πρὸς τὴν φάλαγγα (τῶν Μακεδόνων).

§ 8-9. Ἄλεξ... ἐκοσμήθη (= ἐτάχθη) = ὑπὸ τοῦ Ἄλεξ. παρετάχθη. Τὴν ἐν Γαυγαμήλοις παράταξιν τοῦ Ἄλεξ. βλ. καὶ ἐν τῷ σχεδ. ἐν πίν. Γ' — τῶν ἵππέων οἱ ἑταῖροι, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78. — ὧν προετ. ἢ ἴλη ἢ β. = ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἦτο ἡ βασιλικὴ ἴλη (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78). — ἐπὶ ταύτῃ = πλησίον ταύτης. — ἐχομένη αὐτῆς = πλησίον αὐτῆς. — ἐπὶ δέ, ἐπιρρηματικῶς· πρβλ. ἀνωτέρω § 4. — τελ. τῶν ἑταιρ. ἱλῶν, ἦς... = ὡς τελευταία ἐκ τῶν ἑταιρικῶν ἱλῶν ἐκείνη, τῆς ὁποίας... — τῆς ἵππου = τοῦ ἵππου. — τῆς φάλαγγος, γενκ. διαιρητ. τοῦ πρῶτον. — τὸ ἄγλημα τῶν ὑπασπιστῶν... οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77. — τούτων ἐχομένη = πλησίον τούτων (δηλ. τῶν ὑπασπιστῶν). — ὅτι... ἐπὶ Μ... ἐσταλμένος ἦν = διότι εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Μακεδονίαν. — ἐς ξυλ. στρατιᾶς = πρὸς στρατολογίαν.

§ 10. ἐξῆρχε = ἦρχε. — ἵππεις... οἱ ξύμ., δηλ. ἦσαν. — ὡς ἐπὶ τὸ εὐών. κέρας = εἰς τὸ εὐώνυμον κέρας. — ἦγε = διόκει. — Φαρσαλίων, κατοίκων τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ πόλεως Φαρσάλου. — τῆς Θεσ. ἵππου = τῶν Θεσσαλῶν ἱππέων. — ἀνεστρέφοντο = ἦσαν.

Κεφ. 12.

§ 1-3. ἢ ἐπὶ μετώπου τάξις = τὸ μέτωπον τοῦ στρατοῦ. — ὄδε = οὕτως. — κεκόσμητο (= ἐτέτακτο), συνήθης παρ' Ἀρριανῶ ἢ παράλειψις τῆς αὐξήσεως ἐν τῷ ὑπερσυντλκ. (πρβλ. κεφ. 8, § 3

«βεβοηθήκεσαν» — § 7 «πελοιήκεσαν» κ. ἄλ.). — ἐπέταξε καὶ δευτέραν τάξιν = παρέταξεν ὀπισθεν (τῶν κεράτων — τοῦ τε δεξιοῦ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ — τῆς ἑαυτοῦ παρατάξεως) καὶ δευτέραν γραμμὴν ἢ δευτέρα αὐτῆ γραμμῆ ὤφειλεν, ἐὰν μὲν ὁ ἐχθρὸς ἠπειλεῖ τὰ νῶτα, νὰ στραφῆ ὀπίσω καὶ νὰ σχηματίσῃ δεύτερον μέτωπον, ἐὰν δ' ἐπετίθετο κατὰ τῶν πλαγίων, διὰ μιᾶς ἐπικαμπῆς νὰ σχηματίσῃ γωνίαν μετὰ τῆς προσθίας παρατάξεως (βλ. σχέδ. τῆς ἐν Γαυγαμήλοις παρατάξεως ἐν πίν. Γ'). — ὡς (= ὥστε) εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον = ὥστε ἡ φάλαγξ νὰ ἔχη διπλοῦν μέτωπον (πρὸς προφύλαξιν τῶν νῶτων καὶ τῶν πλαγίων τῆς ἐπιτιθεμένης παρατάξεως). — τῶν ἐπιτεταγμένων = τῶν ὀπισθεν (δηλ. τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ γραμμῇ) τεταγμένων. — κυκλοῦμ. τοὺς σφῶν πρὸς τοῦ Π. στρ. = ὅτι οἱ ἰδικοὶ των (οἱ ἐν τῇ πρώτῃ δηλ. γραμμῇ) ἐκυκλοῦντο ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. — ἐπιστρέψαντας ἐς τὸ ἔμπ. = ἄφ' οὗ κάμωσι στροφὴν πρὸς τὰ ὀπίσω (οὕτως ὥστε αἱ δύο γραμμαὶ νὰ ἔχωσιν ἐστραμμένα τὰ νῶτα πρὸς ἀλλήλας). — δέχεσθαι τοὺς β., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ παρηγγελέετο = ἐδίδοτο διαταγὴ νὰ ὑπομένωσι τὴν προσβολὴν τῶν βαρβάρων = νὰ ἐπιπίπτωσι κατὰ τῶν βαρβάρων. — ἐς ἐπικαμπὴν . . . ἐτάχθησαν = γωνιωδῶς παρετάχθησαν· περὶ τῆς ἐς ἐπικαμπὴν παρατάξεως πρβλ. βιβλ. ΙΙ, κεφ. 9, § 2. — εἰ ἀνάγκη καταλαμβάνοι (ἀμετῶ.) ἢ ἀν. ἢ ξυγκ. τὴν φ. = ἐὰν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη ἢ ν' ἀναπτύξωσιν ἢ νὰ συμπυκνώσωσι τὴν φάλαγγα. — κατὰ μὲν τὸ δ. κέρασ (= ἐν μὲν τῷ δεξιῷ κέρατι), ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν — ἐπαναλαμβανομένου καὶ κατωτέρω «τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ» — ἐν § 4 «κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον». — τῶν Ἀγριάνων, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἡμίσεος (= ἡμίσεις)· περὶ δὲ τῶν Ἀγριάνων πρβλ. βιβλ. Ι, κεφ. 14, § 1. — οἱ ἀρχαῖοι ξένοι, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπηρετοῦντες ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Ἀλεξ. μισθοφόροι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς νεωστὶ στρατολογηθέντας. — προετάχθησαν τῶν Ἀγρ. = ἐτάχθησαν πρὸ τῶν Ἀγριάνων (δηλ. πρὸς τὰ δεξιά· βλ. σχ. παρατάξ. ἐν πίν. Γ'). — οἱ πρόδρομοι ἱππεῖς, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 78. — ξυμπ. δὲ προτεταγμ. ἦσαν, κατ' ἔννοιαν = ἔσχατοι πάντων πρὸς τὰ δεξιά ἦσαν (βλ. σχέδ. παρατάξ. ἐν πίν. Γ'). — τῆς βασ. ἴλης . . . προτεταγμένοι ἦσαν, βλ. σχέδ. παρατάξ. — κατὰ τὰ ἄρμ. τὰ δρεπαν. = ἀπέναντι τῶν δρεπανηφόρων ἄρμάτων. — Μενίδα, τῷ κατέχοντι τὸ ἄκρον δεξιὸν τοῦ κέρατος. — εἰ περιπλεύοιεν οἱ πολ. τὸ κέρασ

σφῶν=ἐάν οἱ πολέμιοι ἤθελον ἐπέλθει ἔριπποι κατὰ τοῦ κέρατος αὐτῶν.— ἐς πλ. ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικ.=στραφέντες νὰ προσβάλλωσιν αὐτοὺς ἐκ τῶν πλαγίων (πρβλ. καὶ βιβλ. II, κεφ. 11, § 1 «ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες...»).

§ 4-5. τὰ ἐπὶ τοῦ δ. κέρως=ἡ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος παράταξις.— κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον = ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ.— ἐς ἐπικαμπήν, πρβλ. ἀνωτέρω § 2.—ξυμπάντων... ἡ ξ. ἵππος προετιάχθη, κατ' ἔννοιαν = ἔσχατοι πάντων πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἵππεις (βλ. σχέδ. παρατάξ.).—ταῦτη=ἐνταῦθα (ποῦ);.—ἐς φυλακὴν = πρὸς φρούρησιν (τούτων [δηλ. τῶν σκευοφόρων]).— ἦν ἡ π. στρ. κτλ. = ὁ ὄλος στρατὸς ἀνήρχετο εἰς 7.000 περίπου ἵππεις καὶ εἰς 40.000 περίπου πεζοὺς· ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου εἰς πόσας μυριάδας ἀνήρχετο; (πρβλ. κεφ. 8, § 6).

Κεφ. 13.

§ 1-2. ὁμοῦ τὰ στρατ. ἐγίνετο = ἐπλησίαζον οἱ στρατοί.— οἱ μηλοφόροι κτλ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 11, § 5.— κατ' αὐτὸν Ἀλέξ. τεταγμένοι καὶ τὴν ἵλ. τὴν β.=τεταγμένοι ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλέξ. καὶ τῆς βασιλικῆς Ἰλης. Κατὰ ταῦτα—ἀφ' οὗ τὸ κέντρον τοῦ Δαρείου εὐρίσκετο ἀπέναντι τοῦ (ὑπὸ τὸν Ἀλέξ.) δεξιοῦ κέρατος τῶν Μακεδ.—ὄλον τὸ εὐώνυμον κέρας τοῦ Δαρείου ὑπερεῖχε τῆς Μακεδονικῆς γραμμῆς καὶ ἠπέλπει νὰ ὑπερφαλαγγίσῃ τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ.—ἦγε... ὡς ἐπὶ τὸ δ. τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ. μᾶλλον = ὁ Ἀλέξ. διέταξε τὴν δεξιὰν πτέρυγα αὐτοῦ νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (ἐνα φθάσῃ εἰς ἀνώμαλα μέρη, ἐνθα ἀδύνατος θὰ ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ Δαρείου χρησιμοποίησις τῶν δρεπανηφόρων ἀρμάτων [§ 2]).—ἀντιπαρήγον = ἐπεχειροῦν ἐναντίαν κίνησιν (δηλ. πρὸς τὰ ἀριστερά).—ὑπερφαλαγγοῦντες, δηλ. τὸν ἐχθρόν.—ἐπὶ τῷ σφῶν εὐων.=ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι αὐτῶν.—ἤδη τε οἱ... καὶ Ἀλέξ., κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν = ἤδη οἱ ἵππεις τῶν Σκυθῶν... ἐν ᾧ ὁ Ἀλέξ.—παριππεύοντες = μετὰ καλπασμοῦ ἐπερχόμενοι.—ἦπ. τῶν προτετ. τῆς Ἀλέξ. τάξ. = ἐπλησίαζον (= ἤρχισαν νὰ προσβάλλωσι) τοὺς τεταγμένους εἰς τὰ πλάγια τῆς τάξεως τοῦ Ἀλέξ.—ἔτι ἦγεν ἐπὶ δόρου = ἀκόμη ἐκινεῖτο πρὸς τὰ δεξιὰ· τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπὶ δόρου εἶναι τὸ ἐπ'

ἀσπίδα=πρὸς τὰ ἀριστερά· αἱ φράσεις αὐταὶ περιήλθον εἰς τοιαύ-
 τας σημασίας, διότι τὸ μὲν δόρυ ἐκρατεῖτο διὰ τῆς δεξιᾶς, ἡ δὲ
 ἀσπίς διὰ τῆς ἀριστερᾶς. — ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαι. τὸν ὠδοπ. πρὸς
 τῶν Π. χῶρον = ἐπλησίαζε νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὸν ὑπὸ τῶν Περσῶν
 ἐξωμαλισμένον τόπον· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 8, § 7.— μή...
 ἀχρεῖά σφισι γέν. τὰ ἄρμ.=μήπως καταστῶσιν ἀχρηστοὶ εἰς αὐτοὺς
 (τοὺς Πέρσας) τὰ (δρεπανηφόρα) ἄρματα.—προχωρησάντων ἐς τὰ
 οὐχ ὀμαλ. τῶν Μακ.=ἐὰν οἱ Μακεδόνες προχωρήσωσιν εἰς τὰ ἀνώ-
 μαλα μέρη. — τοὺς προτεταγμ. τοῦ εὐων. = τοὺς τεταγμένους εἰς
 τὸ ἀκρότατον ἀριστερὸν κέρασ (δηλ. τοὺς Σκύθας ἵππεις καὶ τοὺς
 μετὰ τούτων τεταγμένους χιλίους Βακτρίους [πρβλ. κεφ. 11, § 6]).
 — ἡ Ἄλέξ. ἦγεν = ἐνθα διψᾷ ὁ Ἄλέξ.— τοῦ μηκέτι προσωτέρω
 αὐτοὺς (κατὰ σύνεσιν ἀναφέρεται εἰς τό: τὸ κέρασ τὸ δεξιὸν) ἐξ.
 τὸ κέρασ = ἵνα μὴ πλέον αὐτοὶ (δηλ. οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) ἐξάγωσι τὸ
 κέρασ περαιτέρω· κατ' ἔννοιαν = ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν περαιτέραν
 προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

§ 3-4. ἐμβ. κελεύει κτλ.=κελεύει τοὺς μισθ. ἱππέας, ὧν Μεν.
 ἡγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (=νὰ ἐφορμῶσι κατ' αὐτῶν [τίνων];)].
 — ἀντεκδρομόντες ἐπ' αὐτοὺς = ἀντεπεξεληθόντες κατ' αὐτῶν. —
 καὶ τῶν Βακτρ. οἱ ξυντετ. τοῖς Σκύθαις, χίλιοι τὸν ἀριθμὸν (πρβλ.
 κεφ. 11, § 6). — τρέπουσιν, δηλ. εἰς φυγὴν. — πολλῶ πλείονες =
 ὡς πολὺ πολυαριθμότεροι. — τοὺς Παιόνας, ἐπεξήγησις τοῦ: τοὺς
 περὶ Ἀρίστωνα. — τοὺς ξένους, αἱ κατωτέρω φράσεις «ἵππομαχία»
 καὶ «βία κατ' Ἰλας προσπίπτοντες» ἀποδεικνύουσιν ὅτι ξένοι
 ἐνταῦθα εἶναι οἱ τοῦ Μενίδου, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν Παιόνων
 ἐκ νέου ἐπιπίπτουσιν. — ἐγκλίνουσιν = ἀρχίζουσι νὰ ὑποχωρῶσιν.
 — Βάκτριοι οἱ ἄλλοι, ἡ κυρία δηλ. δύναμις τῶν Βακτρίων, ἧτις
 εὐρίσκετο ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι τῶν Περσῶν. — πελίσαντες τοῖς
 ... = πλησιάσαντες τοὺς... — τοὺς τε σφῶν φ. ἤδη ἀνέστ. ἐς τὴν
 μάχην = καὶ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των (δηλ. τοὺς
 Σκύθας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν χιλίους Βακτρίους) ἐπανέφεραν εἰς τὴν
 μάχην. — τὴν ἵππομ. ξυστ. ἐποίησαν=ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ
 ἵππομαχία. — τῷ τε πλ... βιαζόμενοι καὶ ὅτι, παρατηρητέα ἡ
 διάφορος ἔκφρασις τῶν αἰτίων. — τῷ πλήθει... βιαζόμενοι = διότι
 ἔνεκα τοῦ πλήθους... ἐστενοχωροῦντο. — ὅτι... ἀκριβέστερον ἐς
 ἀλκὴν πεφρ. ἦσαν = διότι καὶ αὐτοὶ οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν

ἀσφαλέστερον ἦσαν ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. διὰ τοῦ θώρακος, ὃν ἔφερον ἄνδρες καὶ ἵπποι). — καὶ ὡς = καὶ οὕτως (ἂν καὶ ἔπιπτον δηλ. πλείονες). — βία... προσπίπτοντες = μετὰ δυνάμειος ἐπιπίπτοντες. — ἐξώθουν (= ἐξεώθουν) ἐκ τῆς τάξεως = προσεπάθουν νὰ ἐξωθήσωσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς θέσεως των.

§ 5-6. ἐν τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ) = τότε (ὅτε δηλ. ἐγίνετο ἡ ἵππομαχία). — ἐφῆκαν (= ἐφείσαν [τοῦ β. ἐφίημι]) = ἀπέλυσαν. — κατ' αὐτὸν Ἄλέξ., ἡ κατὰ = ἐναντίον. — ὡς ἀνατ. αὐτῷ τὴν φ. = ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ συνταράξωσι τὴν φάλαγγα αὐτοῦ. — ταύτη = ὡς πρὸς τοῦτο (δηλ. ὡς πρὸς τὴν ἐλπίδα, ἣν εἶχον, ὅτι θὰ συνταράξωσι τὴν φάλαγγα). — ἐψεύσθησαν = ἠπατήθησαν. — τὰ μὲν... τὰ δὲ = ἄλλα μὲν... ἄλλα δέ. — ὡς προσεφ. = ὅτε ἐπῆρχοντο. — κατηκόντισαν, δηλ. τοὺς ἵππους. — οἳ τε Ἄγρ... , περὶ τούτων πρβλ. κεφ. 12, § 3· βλ. καὶ σχῆδ. μάχης ἐν πίν. Β'. — τῶν ἑυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι = πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινοὺς (τῶν ἵππων). — τοὺς ἀναβάτας, δηλ. τοὺς διευθύνοντας τὰ ἄρματα. — κατέσπων = ἔσυρον πρὸς τὰ κάτω. — ἔκοπιον = ἐφόρευον. — ἔστι δὲ ἅ καὶ διεξ. διὰ τῶν τ. = τινὰ δὲ καὶ διῆλθον διὰ μέσου τῶν τάξεων (τῶν Μακεδ.). — διέσχον... ἵνα προσέπ. τὰ ἄρ. = διεχωρίσθησαν (οἱ Μακεδ.) ἐκεῖ, ὅπου τὰ ἄρματα ἐπῆρχοντο· ἡ ἔννοια: οἱ Μακεδ. παραμερίσαντες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐσχημάτισαν διαστήματα, δι' ὧν διήλασαν τὰ ἄρματα. — ὥσπερ παρήγγειλ. αὐτοῖς = κατὰ τὰς διαταγὰς, αἵτινες εἶχον δοθῆ εἰς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδ.). — ταύτη = ἐνταῦθα. — αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπῆλ. ἄβλ. διελθεῖν = καὶ αὐτὰ (τὰ ἄρματα) νὰ διέλθωσι σῶα καὶ εἰς τούτους, καθ' ὧν ταῦτα ἐπῆλθον, νὰ μὴ ἐπιφέρωσι βλάβας. — τούτων (δηλ. τῶν ἀρμάτων) οἳ τε ἵππ... ἐκράτησαν = ταῦτα περιῆλθον εἰς χεῖρας καὶ τῶν ἵπποκόμων.

Κεφ. 14.

§ 1-3. ἐνταῦθα, χρονκ. — ἐμβαλεῖν τοῖς περ. κτλ. = νὰ ἐφορμήσωσι κατ' ἐκείνων, οἵτινες περιίππευον τὸ δεξιὸν κέρασ αὐτῶν πρὸς περικύκλωσιν (δηλ. κατὰ τίνων; πρβλ. κεφ. 13, § 2). — τέως μὲν = ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον. — ἐπὶ κέρως = ἐν μακρᾷ σειρᾷ (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 13, § 4-5). — τῶν δ' ἐκβ. κτλ. = τῶν δὲ ἱππέων ἐκβοηθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρασ τὸ δ. παραρρηξάντων

τι τῆς πρώτης φ. τῶν βαρβ. = ὅτε δὲ οἱ ἵππεις (τοῦ Δαρ.) οἱ ἐλθόντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούντων νὰ περικυκλώσωσι τὸ δεξιὸν κέρασ (τοῦ Ἄλεξ.) ἐσχημάτισαν κενὸν ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τῶν βαρβάρων. Ἡ ἔννοια: ὁ Δαρεῖος πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Σκυθῶν καὶ Βακτριῶν ἵππέων, οἵτινες τῇ διαταγῇ αὐτοῦ περιίππευον τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ Ἄλεξ. (κεφ 13, § 2), ἀπέστειλε τοὺς πλησίον αὐτῶν τεταγμένους ἵππεις, δηλ. τοὺς Ἀραχωτοὺς καὶ Δάας· ἀλλ' οὕτως ἐσχηματίσθη χάσμα ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρατι: τῆς Περσικῆς παρατάξεως (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Β').—ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον=στραφεὶς πρὸς τὸ (οὕτω σχηματισθὲν) χάσμα.—ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας=ἐν σφηνοειδεὶ παρατάξει: (πρβλ. βιβλ. Ι, κεφ. 15, § 7).—ἦγε=ἐπήρχετο.—ὡς ἐπ' αὐτὸν Δ.=κατ' αὐτοῦ τοῦ Δαρείου.—ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγ. = ἐγένετο ἡ συμπλοκή.—οἱ τε ἵππεις, ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω: ἡ τε φάλαγξ.—εὐρώστως ἐνέκειντο = γενναίως ἐφόρμων.—ὠθισμοῖς χρώμενοι, πρὸς διάσπασιν τῶν τάξεων τῶν πολεμίων.—τὰ πρόσωπα τῶν Π. κόπτοντες=κτυπῶντες τοὺς Πέρσας εἰς τὰ πρόσωπα.—πυκνὴ καὶ ταῖς σαρ. πεφρικυῖα=συμπεπυκνωμένη καὶ φρίσσουσα ὑπὸ τῶν λογχῶν = με συμπεπυκνωμένας τὰς τάξεις καὶ με ἀνηρθωμένας τὰς λόγχας.—ἐμβεβλήκει = ἐνεβεβλήκει (πρβλ. κεφ. 12, § 1 «κεκόσμητο»).—καὶ πάλοι ἤδη φ. ὄντι Δαρ.= εἰς τὸν Δαρεῖον, ὅστις ἤδη ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἦτο περίφοδος.—πρῶτος αὐτός... ἔφευγεν, ὡς καὶ ἐν Ἰσοφ (πρβλ. βιβλ. ΙΙ, κεφ. 11, § 4 «Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε»).—ἐπιστρέψας=στραφεὶς.—ἐφοβήθησαν=ἐτράπησαν εἰς φυγὴν—οἱ περιπ. τῶν Περσῶν τὸ κέρασ=ἐκείνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἵτινες περιίππευον τὸ (δεξιὸν) κέρασ (τοῦ Ἄλεξ.).—ἐμβαιδόντων... τῶν ἀμφ' Ἀρ.= ὅτε οἱ περὶ τὸν Ἀρέτην (πρβλ. ἀνωτέρω § 1) ἐφόρμησαν.

§ 4-6. ταύτη = ἐνταῦθα (ποῦ;).—καρτερά = γενική.—οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς φάλαγγος (πρβλ. κεφ. 11, § 9' βλ. καὶ σχέδ. μάχης ἐν πίν. Β').—οὐκέτι ξυνεξ. Ἄλεξ. δυνατοὶ ἐγένοντο=δὲν ἠδυνήθησαν πλέον νὰ προχωρήσωσι μετὰ τοῦ Ἄλεξ.—ἐπιστήσαντες=σταματήσαντες.—αὐτοῦ, δηλ. ἐν ταύτῃ τῇ θέσει, μέχρι τῆς ὁποίας ἠδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσωσι τὸν Ἀλέξ.—ὅτι, αἰτλγκ.—τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδ., οὗ σύμπαντος ἡγεῖτο Παρμενίων ὁ Φιλώτα (πρβλ. κεφ. 11, § 10).—

πονείσθαι=διεστενοχωρεῖτο (ὑπὸ τῶν τεταγμένων ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος Περσῶν· πρβλ. κατωτέρω § 6).—καὶ ταύτη παραρραγ. αὐτοῖς τῆς τάξεως=καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἡ γραμμὴ τῆς παρατάξεως ὑπέστη ῥήγμα (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. Β').—κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι=ἐξορμῶσι (ἐκ τοῦ κέντρου τῆς Περσικῆς παρατάξεως) διὰ μέσου τοῦ χάσματος (τοῦ σχηματισθέντος μεταξὺ τῆς τελευταίας τάξεως, τῆς τοῦ Κρατέρου, καὶ τῆς πρὸς δεξιὰν αὐτῆς πλησιεστάτης, τῆς τοῦ Συμμίου [βλ. σχέδ. μάχης]).—τὸ ἔργον=ὁ ἀγών.—θρασέως προσέκειντο=θαρραλέως ἐπετίθεντο (κατὰ τῶν πεζῶν Θρακῶν, τῶν φυλακτόντων τὰ σκευοφόρα [κεφ. 12, § 5]).—ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκ.=ὅτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἦσαν ἄοπλοι καὶ δὲν ἠλπίσαν.—ἐπὶ σφῶς διεκπ. τινας διακ. διπλῆν τὴν φ.=ὅτι τινὲς διασχίσαντες τὴν διπλῆν φάλαγγα (πρβλ. κεφ. 12, § 1) θὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν.—ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν=κατὰ τὴν ἐφόρμησιν τῶν Περσῶν.—ξυνεπέθεντο=ὡσούτως ἐπετέθησαν.—ἐν τῷ ἔργῳ=διαρκοῦντος τοῦ ἀγῶνος.—τῶν ἐπιτεταγμ. τῇ πρ. φ. οἱ ἠγεμ.=οἱ ἠγεμόνες τῶν τεταγμένων ὀπισθεν τῆς πρώτης φάλαγγος (=γραμμῆς [πρβλ. κεφ. 12, § 1]), δηλ. ὁ Σιτάλκης, ὁ Κάρανος, ὁ Ὀδρύσης Ἀγάθων καὶ ὁ Ἀνδρόμαχος (πρβλ. κεφ. 12, § 4-5).—ὀξέως=ταχέως· συναπτέον τῷ μεταβαλόντες τὴν τάξιν, δπερ=ἐπιστρέψαντες ἐς τὸ ἔμπαλιν (κεφ. 12, § 1)=στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω.—ἤπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 12, § 1.—ἐπιγίνονται κατὰ νότου τοῖς Π.=ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν Περσῶν ἐξ ὀπισθεν.—ἀμφὶ τοῖς σκευοφ. (=περὶ τὰ σκευοφόρα) ξυνεχομ.=ἀπησχολημένους περὶ τὰ σκευοφόρα (=εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν σκευοφῶρων).—ἐγκλίναντες=ὑποχωρήσαντες.—οἱ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως, δηλ. οἱ Καππαδόκαι καὶ οἱ Ἀρμένιοι (βλ. σχέδ. μάχης).—οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δ. ἠσθημένοι=οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον μάθει ἀκόμη τὴν φυγὴν τοῦ Δαρείου.—κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Π. ἐνέβαλλον=ἐπετίθεντο ἐκ τῶν πλαγίων κατὰ τοῦ Παρμενίωνος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν (βλ. σχέδ. μάχης).

Κεφ. 15.

§ 1-2. ἀμφιβόλων τὰ πρ. γενομένων τῶν Μακ.=ἐπειδὴ οἱ Μακεδ. (οἱ ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα) εὐρέθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς δυσχερεῖ

θέσιν (τὸ μὲν ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, τὸ δὲ ἕνεκα τῆς προσβολῆς τοῦ εὐωνύμου αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος Περσῶν). — πέμπει, δηλ. ἄγγελον. — ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυν. τὸ κατὰ σφᾶς (δηλ. κέρασ) = ὅτι τὸ κέρασ αὐτῶν (δηλ. τοῦ Παρμ. καὶ τοῦ ἀγγελιαφόρου) εὐρίσκεται ἐν στενοχωρίᾳ κυρίως τὸ κατὰ σφᾶς = τὸ πλησίον των κέρασ (πρβλ. κεφ. 9, § 6 «τοὺς κατὰ σφᾶς»). — βοηθεῖν δεῖ, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέα ἢ αἰτιατικ. τὸν Ἀλέξανδρον. — τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετρ. = τῆς μὲν περαιτέρωσ καταδιώξεωσ παρηγήθη. — ἐπιστρέψας, ἀμετβτ. — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75). — τοῖς φεύγουσι τῶν π. ἱπ. . . ἐμβάλλει = ἐπιτίθεται κατὰ τῶν φευγόντων ἱππέων τῶν ἐχθρῶν (δηλ. κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν σκευοφόρων τῶν Μακεδ. εἶχον ἀποκρουσθῆ [πρβλ. κεφ. 14, § 6]). — τοῖς τε Παρθ. . . , ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσι . . . ἱππεῦσιν. — ἔστιν οἷσ = τισί. — ἱπ. αὕτη καρτ. τοῦ παντὸς ἔργου ξυν. = αὕτη (ὑποκμ.) ξυνέστη καρτ. ἱππομαχία (κτγρμ.) τοῦ παντὸς ἔργου κατ' ἔννοιαν = αὕτη ἢ ἱππομαχία ὑπῆρξεν ἢ πεισματωδεστάτη ἐξ ὅλης τῆς μάχησ. — ἐσ βάθιοσ (δηλ. τεταγμένοι) = ἐν βαθείᾳ παρατάξει (οὕτωσ ὥστε δηλ. τὸ μέτωπον τῆσ παρατάξεωσ νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθιοσ ἢ πλάτοσ). — οἷα δὴ (= αἶτε [βλ. εἰσ. ἐν σελ. 76]) . . . τεταγμ. = ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι. — ἰληδὸν = κατ' ἴλιασ (κεφ. 13, § 4). — ἀνέστρεφον, ἀμετβτ. = ἐστρέφοντο (κατὰ τῶν Μακεδ.). — ἀντιμέτωποι . . . ξυμπεσόντες = συμπλακέντες μὲ τὸ μέτωπον (τοῦ στρατοῦ των) ἐστραμμένοι ἐναντι (τοῦ μετώπου τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξ.). — οὔτ' ἀκοντι. ἔτι οὔτ' ἔξελ. τῶν ἱππων. . . ἐχρῶντο = οὔτε ἀκοντισμῶν πλέον ἔχαμνον χρῆσιν οὔτε περιστροφῶν τῶν ἱππων. — ἦπερ ἱπ. δίκη (δηλ. ἔστι) = ὅπερ εἶναι συνήθεια τῆσ ἱππομαχίασ: κατ' ἔννοιαν = καθὼσ συνήθωσ συμβαίνει ἐν ἱππομαχία. — διεκπαιῖσαι πᾶσ τις τὸ καθ' αὐτὸν . . . ἐπειγόμενοι (κατὰ σύνεσιν πρὸσ τὸ: πᾶσ τις) = ἕκαστοσ κατ' ἰδίαν σπεύδων νὰ διέλθη πᾶν τὸ κωλύον αὐτόν. — ὡσ μόνην τ. σωτηρ. σφ. οὔσαν = ὡσ ἐάν τοῦτο (δηλ. τὸ διεκπαιῖσαι τὸ καθ' αὐτόν) ἦτο τὸ μοναδικὸν μέσοσ πρὸσ σωτηρίαν αὐτῶν. — ὑπὲρ νίκησ ἄλλοιτρ. = διὰ νίκηην ἄλλου (δηλ. τοῦ βασιλέωσ). — τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλ., πρβλ. ἀνωτέρω § 1 «ἐπιστρέψας ξὺν τῇ ἱππῳ τῶν ἐταίρων».

§ 3 - 4. τούτων μὲν, ὅσοι = ὅσοι μὲν ἐκ τούτων. — διεξέπε-

σον, πρβλ. κεφ. 13, § 6. — ἀνά κράτος = ἐν σπουδῇ. — ἐγγύς ἦν προσμ. ἤδη τῷ δ. κ. τῶν πολ. = ἐπλησίαζε νὰ συμπλακῆ ἤδη πρὸς τὸ δεξιὸν κέρασ τῶν πολεμίων. — λαμπρῶς = γενναίως. — οὐχ ὑπελ. Ἄλ. τοῦ ἔργου = οὐδὲν κατέλιπον τῷ Ἄλεξ. νὰ πράξῃ. — οἱ ἀπὸ τοῦ δ. κ., βραχυλογία = οἱ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἀπὸ τοῦ δ. κ. (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 1). — ὁπότ'... αὐτοῖς ξυνέμ. = ὅτε προσέβαλεν αὐτούς. — ἀποτραπόμενος = ἐπιστραφεὶς. — ἐς τὸ διώκειν... Δαρεῖον = εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ Δαρείου. — ἔστε (= ἔως) φάος ἦν = ἐν ὄσφ ἦτο ἡμέρα. — τὸ καθ' αὐτούς δ. = καταδιώκοντες τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (πολεμίους). — Λύκον, παραποτάμιον τοῦ Τίγρητος (τέσσαρας ὥρας πέραν τοῦ πεδίου τῆς μάχης). — ὡς (= ὥστε) ἀναπαῦσαι = ἵνα ἀναπαύσῃ. — τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους, εἰς ἄκρον κεκμηκότας ὑπὸ τῶν τεραστίων μόχθων. — τὸ στρατόπεδον τῶν βαρβ., τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν Βούμηλον (πρβλ. κεφ. 8, § 7).

§ 5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας = μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. — κατὰ σπουδῆν = ἐν σπουδῇ. — ἐπ' Ἀρβηλα, πρβλ. κεφ. 8, § 7. — ὡς... αἰρήσων κτλ. = ἵνα συλλάβῃ ἐκεῖ τὸν Δαρεῖον καὶ (λαφυραγωγῆσῃ) τοὺς θησαυροὺς (αὐτοῦ) καὶ τὰ λοιπὰ βασιλικά σκεύη. — διώξας, δηλ. τοὺς ἐχθρούς. — τοὺς πάντας, συναπτέον τῷ σταδίου μάλ. ἐς ἔξ. = ἐν συνόλῳ ἑξακοσίου περίπου σταδίου. — ἐκ τῆς μάχης = μετὰ τὴν μάχην. — ἔφενγεν = ἐξηκολούθει φεύγων (διὰ τῶν ὁρέων τῆς Ἀρμενίας εἰς τὴν Μηδίαν [κεφ. 16, § 1]). — οὐδὲν τι ἐλινύσας (βλ. εἰσ. ἐν σελ. 76) = χωρὶς οὐδόλως ν' ἀναπαυθῆ. — ἐγκατελήφθη (τοῦ β. ἐγκαταλαμβάνομαι) = περιήλθεν εἰς χεῖρας (τοῦ Ἄλεξ.). — αὐθις, ὡς μετὰ τὴν ἐν Ἰσοφῇ μάχην (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 6).

§ 6. ἐς ἑκατὸν μάλιστα = περίπου ἑκατόν· ὁ Ἀρριανὸς λέγων ὅτι πάντες οἱ ἀποθανόντες Μακεδ. ἦσαν «ἐς ἑκατὸν μάλιστα» ἀναμφιβόλως δὲν ἀκριβολογεῖ· πιθανώτατα — κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἄλλου συγγραφέως, τοῦ Διοδώρου — οἱ πεσόντες ἐν τῇ μάχῃ Μακεδόνες ἀνήρχοντο εἰς πεντακοσίους. — κακοπαθείας = ταλαιπωρίας. — καὶ τούτων τῆς ἐτ. ἵππου σχεδόν τι οἱ ἡμίσεις (= ἡμίσεις) = καὶ ἐκ τούτων οἱ ἡμίσεις περίπου ἀνήκον εἰς τὸ ἵππικὸν τῶν ἑταίρων. — τῶν ἀποθανόντων, γενικὴ συγκριτικὴ. — ὄσα μὴ κατεκόπη = ὄσα δὲν κατεστράφησαν.

§ 7. τοῦτο τὸ τέλος τῆ μ. ταύτη ἐγ., κατ' ἔννοιαν = τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος ταύτης τῆς μάχης. — ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθ. Ἀριστ. = κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἄρχων (ἐπώνυμος — πρῶτος δηλ. τῶν ἐννέα ἀρχόντων —) ἐν Ἀθήναις ἦτο ὁ Ἀριστοφάνης (δηλ. τῷ 331 π. X.). — μηνὸς Πυανεψ. = κατὰ τὸν Πυανεψιώνα μῆνα (τὸν τέταρτον δηλ. Ἀττικὸν μῆνα, τὸν περιλαμβάνοντα τὸ τελευταῖον ἡμισυ τοῦ Ὀκτωβρίου καὶ τὸ πρῶτον τοῦ Νοεμβρίου) ἡ μάχη ἐγένετο τῆ 1^η Ὀκτωβρίου, ἦτοι κατὰ τὸν μῆνα Βοηδρομιῶνα (= 15 Σεπτ. - 15 Ὀκτωβρ.) ἢ εἰδησις ἐπομένως τοῦ Ἀρριανοῦ, καθ' ἣν ἡ μάχη συνεκροτήθη κατὰ τὸν μῆνα Πυανεψιώνα, προῆλθεν ἐξ ἀμαρτήματος λογιστικοῦ ἢ γραφικοῦ. — Ἀριστ. ξυνέβη ἢ μαντεία = ἐξεπληρώθη ἢ προφητεία τοῦ Ἀριστάνδρου (πρβλ. κεφ. 7, § 6). — ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ... τὴν τε μάχην καὶ τὴν νίκην γεν. = τὸ νὰ συγκροτήσῃ δηλ. ὁ Ἀλέξ. τὴν μάχην κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα καὶ νὰ καταγάγῃ τὴν νίκην. — ἐν ὄτῳ (= ἐν ᾧ [βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75]) ἢ σελ. ἐκλ. ἐφάνη = καθ' ὃν (μῆνα) ἐγένετο ἡ ἐκλειψις τῆς σελήνης· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 7, § 6.

Κεφ. 16.

§ 1-2. ἐκ τῆς μάχης = μετὰ τὴν μάχην (πρβλ. κεφ. 15, § 5). — ἤλαυνεν ἐπὶ Μ. = ἐπορεύετο πρὸς τὴν Μηδίαν (χώραν κειμένην εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Κασπίας θαλάσσης). — οἱ τε Βάκτρο. ἱπ., πρβλ. κεφ. 11, § 3 — ὡς... ξυνετάχθησαν = καθὼς... ἦσαν τεταγμένοι. — οἱ συγγενεῖς, περὶ τούτων, καθὼς καὶ περὶ τῶν μηλοφόρων, πρβλ. κεφ. 11, § 5. — προσεγένοντο αὐτῷ = συνηνώθησαν μετ' αὐτοῦ. — ταύτη = ἔνεκα τούτου. — αὐτῷ ἢ φ. ἐπὶ Μ. ἐγ. = ἔφευγεν αὐτὸς πρὸς τὴν Μηδίαν. — ὅτι, αἰτλγκ. — ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σ. καὶ Β. (δηλ. ὁδὸν) ἤξειν Ἀλ. = ἐνόμιζεν (ὁ Δαρ.) ὅτι ὁ Ἀλέξ. θὰ βαδίσῃ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰ Σοῦσα καὶ Βαβυλῶνα. Τὰ Σοῦσα — πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς (πρβλ. κεφ. 8, § 5) — ἦτο ἡ χειμερινὴ κατοικία τῶν βασιλέων τῆς Περσίας· ποία ἦτο ἢ θερινή; — ἐκ τῆς μάχης = ; — οὐ χαλεπή = εὐδιάβατος. — καὶ ἄμα = καὶ συγχρόνως (διότι). — ἢ δ' ἐπὶ Μηδ., δηλ. ὁδός. — οὐκ εὐπορος (δηλ. ἦν) = δύσβατος ἦτο.

§ 3-4. ἐπεύσθη = ἠπατήθη. — τὴν ἐπὶ Β., δηλ. ὁδόν. — ξυνεταγμ. ὡς ἐς μάχην, διότι προσεδόκα νὰ εὔρη ἀντίστασιν γνωρίζων

διήσαν πελώρια καὶ ὀχυρὰ τὰ τεῖχη τῆς Βαβυλώνας. — καὶ οἱ Βαβ. = ἐν ᾧ οἱ Βαβ. — πανδημεῖ = πάντες ὄμοῦ. — ἱερεῦσι, δηλ. τοῖς Μάγοις καὶ Χαλδαίοις. — ὡς ἕκαστοι = ἕκαστοι (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 12, § 1 «ὡς ἕκαστους ἐτίμησεν»). — ἐνδιδόντες = παραδίδοντες. — τὴν ἄκραν = τὴν ἀκρόπολιν. — παρελθὼν = εἰσελθὼν. — ἡ Ξέρξης καθεῖλε (= κατέστρεψε), κατὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν του (ἐν ἔτει 479). — ἀνοικοδομεῖν προσέτ. Β. κτλ., ἐπιθυμῶν οὕτω νὰ διατρανώσῃ τὸν πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους θεοὺς σεβασμὸν του (πρβλ. κεφ. 1, § 4). — τοῦ Βήλου, Βάαλ ἢ Βήλος προσηγορευέτο ὁ ὑψιστος παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις θεὸς τοῦ Ἡλίου ὁ δὲ ναὸς τοῦ Βήλου (= τοῦ Βήλου τὸ ἱερὸν) εἶχεν ὕψος 192 μέτρων καὶ ἐτάσσετο εἰς τὰ ἑπτὰ θαύματα τοῦ κόσμου· ἀπετελεῖτο δὲ ἐκ μεγίστης βάσεως καὶ ἐξ ἑπτὰ ἐπικειμένων ἀλλήλοις πύργων. — ἐνθα = ἐνταῦθα. — τοῖς Χαλδ. ἐνέτυχε = συνανεστράφη τοὺς Χαλδαίους (ιερατικὴν τάξιν ἐν Βαβυλώνι). — ὅσα ἐδόκει κτλ., ἡ σύνταξις: τὰ τ' ἄλλα, ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Β., ἔπραξε καὶ ἔθυσεν = καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα οἱ Χαλδαῖοι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐν Βαβυλώνι λατρείαν ἐνέκρινον, ἐξετέλεσε καὶ ἐθύσασεν. — καθ' ἡ ἐκ. ἐξηγοῦντο = κατὰ τὴν ὑπόδειξιν ἐκείνων (δηλ. τῶν Χαλδαίων).

§ 5-7. ἐσιτέλλετο, πρβλ. κεφ. 1, § 1. — ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν = συναντᾷ αὐτὸν καθ' ὁδόν. — τοῦ Σουσίωαν σατράπου = τοῦ σατράπου τῶν Σούσων (δηλ. τοῦ Ἀβουλίτου). — παρὰ Φιλ. ἐπιστολεὺς = ἐπιστολολογός (= κομιστὴς ἐπιστολῆς) τοῦ Φιλοξένου (πρβλ. κεφ. 6, § 4). — ἐκ τῆς μάχης, πρβλ. ἀνωτέρω § 1. — τὴν πόλιν = τὴν ἑαυτῶν πόλιν. — σῶα = ἐξησφαλισμένα. — ὄντα ἀργ. τάλ. ἐς πεντακ. = τὰ ὁποῖα ἀνῆρχοντο εἰς 50.000 περίπου τάλαντα ἀργύρου (ἦτοι εἰς δύο καὶ ἡμισυ περίπου δισεκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν). — τὴν ἄλλην κατασκ. τὴν β., πρβλ. κεφ. 15, § 5. — πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη = πρὸς ταῦτοις καὶ πολλὰ ἄλλα ἐλαφυραγωγῆθησαν. — ὅσα Ξέρξης κτλ. = ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Ἑλλάδος (ἐν ἔτει 479). — τὰ τ' ἄλλα καὶ = μεταξὺ ἄλλων καὶ . . . — Ἀρμодиὸν καὶ Ἀριστ., ὁ Ἀρμῳδιὸς καὶ ὁ Ἀριστογείτων ἦσαν δύο φίλοι Ἀθηναῖοι, οἵτινες ἐφόνευσαν τὸν Ἰππαρχον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἰππίου (ἐν ἔτει 514 π. X.)· ὑπὸ τῶν Ἀθην. ἀπεκλήθησαν οὗτοι τυραννοκτόνοι καὶ ἐτιμῆθη-

σαν ὑπὸ τῆς Ἀθηναϊκῆς ποιήσεως καὶ γλυπτικῆς ὡς εἰ αὐτοὶ εἶχον καταλύσει τὴν τυραννίδα.—εἰκόνες=ἀνδριάντες.—ἐν Κεραμειῶν, ὁ Κεραμεικὸς ἦτο τόπος ἐν Ἀθήναις· ἦσαν δὲ δύο Κεραμεικοί, ὁ μὲν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὁ δ' ἕτερος ἔξω, ἔνθα καὶ τοὺς ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκοντας δημοσίᾳ ἔθαπτον· ὁ ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως — περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα — εὐρίσκετο ἐν τῇ ΒΔ. μέρει τῆς πόλεως καὶ ἦτο κεκοσμημένος διὰ ναῶν, στοῶν καὶ ὠραίων ἀνδριάντων. — ἢ ἄνιμεν ἐς πόλιν = (ἐκεῖ) ὅπου ἀναβαίνει τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν· κατ' ἔννοιαν = ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης (ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ) εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — καταντικρὺ μίλιστα = σχεδὸν ἀπέναντι. — τοῦ Μηριφίου, δηλ. τοῦ ἐν τῇ Ἀγορᾷ πλησίον τοῦ Βουλευτηρίου κειμένου ναοῦ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, ὅστις ἐχρησίμευεν ἐν Ἀθήναις ὡς ἀρχεῖον τῆς πολιτείας, ὡς τόπος δηλ., ἔνθα διεφυλάττοντο τὰ ψηφίσματα, αἱ συνθήκαι κτλ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Α'. Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Γαδρωσίας.

(Κεφ. 22-26)

Κεφ. 22.

§ 1. αὐτὸς δέ, δηλ. ὁ Ἀλέξ. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἡφαιστίωνα, ὅστις τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλεξ. ἔμεινε μετὰ στρατοῦ ἐν Ῥαμβακίᾳ, τῇ μεγίστῃ κώμῃ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀρειτῶν, πρὸς κτίσιν τῆς ἐν Ὀρειταῖς Ἀλεξανδρείας· ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 49.—τῶν ὑπασπιστῶν... τὸ ἄγλημα τῶν ἱππέων, περὶ τούτων βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 77 καὶ 78.— τοὺς ἱπποτοξότας = τοὺς ἐπίππους τοξότας.— ὡς ἐπὶ = ἐπὶ (βλ. εἰσ. ἐν σελ. 75).— Γαδρωσῶν, κατοίκων τῆς Γαδρωσίας (ἢ Γεδρωσίας), χώρας τοῦ ἀρχαίου Περσικοῦ κράτους, εἰς ἣν ἀντιστοιχεῖ τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτ.).— Ὀρειτῶν, λαοῦ τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης (βλ. γεωγρ. χάρτ.).— ἵνα = ἔνθα.— ἡ ἀπόδοσις = ἡ διάβασις αὐτῶν.— συναπτεῖα ἢ δοκτ. τῶν ἐξηγγέλλετο.— στρατοπεδεύειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἐξηγγέλλοντο.— ὡς εἰρξοντες τῆς π. Ἀλέξ. = ἵνα ἐμποδίσωσι τὸν Ἀλέξ. τῆς διαβάσεως.

§ 2-3. καὶ = καὶ πράγματι.— ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. πρὸ τῶν στενῶν).— τεταγμένοι, δηλ. οἱ Ὀρειταῖ μετὰ τῶν Γαδρωσῶν.— ὡς δὲ προσάγων ἤδη ἐξηγγέλ. (δηλ. ὁ Ἀλέξ.) = ὅτε δὲ ἤδη ἀνηγγέλλετο ἡ προσέγγισις τοῦ Ἀλεξ.— τὴν φυλακὴν = τὴν φρούρησιν (τῶν στενῶν).— ἐνδιδόντες = παραδίδοντες.— τούτοις προστ. ξυγκαλέσαντας... = τούτους διατάσσει ἀπ' οὗ συγκαλέσωσι... ἢ μετχ. κατὰ ποίαν ἄλλην πτῶσιν ἠδύνατο νὰ τεθῆ;— ἐπὶ τὰ σφ. ἦθη = εἰς τὰς κατοικίας των (βλ. εἰσ. ἐν σελ. 76).— ὡς δ. οὐδὲν πεισομένους = μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι οὐδὲν δεινὸν θὰ πάθωσιν.— ἐπιτάσσει = καθιστᾷ.— ἐν Ὀροις = ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ὀρειτῶν.— ἔστιν οὖς = τινάς.— τὸ ναυτικὸν = τὸν στόλον (τὸν ὑπὸ τὸν Νέαρ-

χον [ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 49]). — ὑπομέ-
νειν (= νὰ περιμένῃ), τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα —
ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἀπολείπει, ὅπερ ἐνταῦθα = καταλείπει μὲ τὴν δια-
ταγὴν. — ἔστι ἄν = ἕως ἄν. — τὴν πόλιν ξυνοικίζειν, ὁ Ἀλέξ. κατὰ
τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν Ῥαμβακίᾳ — τῇ μεγίστῃ κώμῃ τῶν Ὀρει-
τῶν — εἶχε διατάξει τὸν Ἡφαιστίωνα νὰ κτίσῃ ἐνταῦθα πόλιν καὶ
νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πρωτεύουσαν τῆς σατραπείας τῶν Ὀρειτῶν
(ἀνάγνωθι τὴν ἐν τῷ κειμ. περίληψιν ἐν σελ. 49). — τὰ κατὰ τοὺς
Ὀρείτας κοσμεῖν = νὰ τακτοποιῇ τὰς ὑποθέσεις τῶν Ὀρειτῶν. —
ὅπως μᾶλλον τι (= μᾶλλον) προσέχ. τῷ σατρ. τὸν νοῦν = ἵνα
περισσότερον πείθωνται εἰς τὸν σατράπην. — καὶ γὰρ καὶ = καὶ
γὰρ (βλ. εἰς. ἐν σελ. 75). — ἀφίκετο, ἐκ Ῥαμβακίας (πρβλ. ἀνω-
τέρω § 1). — αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας = τοὺς ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ
Ἀλεξ.) καταλειφθέντας (ἐν Ῥαμβακίᾳ). — προῦχώρει... ἔρημον
(δηλ. ὁδὸν) τὴν πολλὴν = προεχώρει δι' ὁδοῦ ἐρήμου ὡς ἐπὶ τὸ
πολύ. — ὡς ἐπὶ Γαδρ. = ἐπὶ Γαδρωσοῦς = ἐναντίον τῶν Γαδρωσῶν.

Κεφ. 23.

§ 1-3. ἔνθεν = ἐντεῦθεν (δηλ. ἐκ τῆς χώρας τῶν Ὀρειτῶν).
— χαλεπὴν καὶ ἄπ. τῶν ἐπιτ. = δύσβατον καὶ ἐστερημένην τῶν
τροφίμων. — τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ κτλ. = καὶ μεταξύ ἄλλων καὶ
ὑδωρ δὲν ὑπῆρχεν ἐν πολλοῖς τόποις διὰ τὸ στράτευμα· ἀντὶ
ὀλοκλήρου προτάσεως ἀνεμένετο τό: τῶν τ' ἄλλων καὶ (= καὶ
μεταξὺ ἄλλων καὶ) ὕδατος (ἐκ τοῦ ἄπορον)· ἐτέθη ὁμως ὀλόκλη-
ρος πρότασις, διότι ἦτο ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑδωρ δὲν ἔλειπε
παντελῶς — ὡς τὰ ἐπιτήδεια —, ἀλλὰ μόνον πολλαχοῦ. — ἀλλὰ =
ὅθεν. — τὴν πολλὴν (δηλ. ὁδὸν) = μακρὰν ὁδόν. — καὶ προσωτέρω
ἀπὸ θ. = καὶ μάλιστα ἐν ἱκανῇ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς θαλάσσης. —
ἐπεὶ, ἐνταῦθα = ἄν καί. — αὐτῷ ἐν σπουδῇ ἦν = κύριον μέλημα
αὐτοῦ ἦτο = αὐτὸς ἐπεθύμει. — ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θ. τῆς χώρας
(ἐκ τοῦ: τὰ) = νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλασσίαν χώραν. — λιμένας
τοὺς ὄντας = τοὺς εὐρισκομένους (ἐνταῦθα) λιμένας. — ὅσα γ' ἐν
παρόδῳ δ. γένοιτο, κατ' ἔννοιαν = ὅσον τοῦλάχιστον ἠδύνατο κατὰ
τὴν πάροδον (αὐτοῦ). — τῷ ναυτικῷ παρ. = νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ
ναυτικὸν (ὅπερ ὄφειλε κατὰ τὸν παρὰ τὴν παραλίαν πλοῦν του

ν' ἀποβιβασθῆ κάπου, ἕνα λάβω ὕδωρ καὶ τρόφιμα).—δρούξαντας... ἐπιμεληθέντας, μετχ. τροπικαί· μετὰ τὸ αὐτῶ ἀνεμένετο ἐνικὸς ἀριθμός· νοητέον ἐνταῦθα ὡς ὑποκμ.: τοὺς στρατιώτας τοῦ Ἀλεξ. — ἀγορᾶς = ἐπιτηδείων. — ὄρμου = τόπου πρὸς ἀγκυροβολίαν. — ἀλλά... γὰρ = ἀλλ' ἐπειδὴ. — τὰ πρὸς τῇ θ. τῆς Γαδρ. γῆς = τὰ παραθαλάσσια μέρη τῆς χώρας τῶν Γαδρωσῶν. — ὁ δὲ = διὰ τοῦτο οὗτος. — κατασκευόμενον = ἕνα ἀνερευνήσῃ. — ταύτη = ἐνταῦθα. — καταλαβεῖν = εἶρεν. — πνιγηραῖς = μικραῖς. — πεποιῆσθαι, μέσον· τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα — ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν. — ξυνθέντας τὰς κόγχας, κατ' ἔννοιαν = ἐξ ὀστράκων κυρίως συντίθημι τὰς κόγχας = συνδέω τὰ (θαλάσσια) ὀστρακα. — στέγην εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθ. = εἶτι ὡς στέγη δι' αὐτὰς (τὰς καλύβας) ἐχρησίμευεν ἢ σπονδυλική στήλη τῶν ἰχθύων. — καὶ τούτους τοὺς ἀλίεας κτλ. = καὶ εἶτι οὗτοι οἱ ἀλίεες εἶχον (πρὸς χρῆσιν) ὀλίγον (μόνον) ὕδωρ ἀνασκαλεύοντες μετὰ κόπου τὰ χαλίκια, καὶ μάλιστα οὐδὲ τοῦτο τὸ ὕδωρ ὅλως γλυκύ.

§ 4-6. χῶρον = τόπον. — σῖτος = ἐπιτίθαια. — τὸν καταληφθέντα = τὸν εὑρεθέντα (δηλ. σῖτον). — σημηνάμενος = σφραγίσας. — κατακομίζεσθαι = νὰ κομίζεται κάτω (πρὸς τίνα σκοπόν; βλ. κατωτέρω § 5). — ὡς ἐπὶ = ἐπὶ. — ἐν ᾧ... ἐν τούτῳ (δηλ. χρόνῳ) = καθ' ὃν χρόνον... κατὰ τοῦτον. — ὀλίγα φροντ. οἱ στρατ. τῆς σφραγ. = οὐδόλω φροντίσαντες οἱ στρατιῶται περὶ τῆς σφραγίδος (δι' ἧς ὁ Ἀλέξ. εἶχε σφραγίσει τὸν σῖτον). — καὶ ὅσοι... καὶ τούτοις μετ. = καὶ μετέδωκαν καὶ τούτοις... ὅσοι. — λιμῶ = ὑπὸ πείνης. — ἐς τοσ. πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο = τοσοῦτον ἐπιέζοντο ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. — ὡς (= ὥστε)... ξὺν λογ. ἔδοξε σφισι = ὥστε ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισαν αὐτοί. — τὸν πρ. καὶ παρ. ἤδη ὄλ. τοῦ ἀφ. τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ β. κινδ... ἔμπροσθεν ποιήσασθαι = νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει μᾶλλον τὸν φανερὸν καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον (δηλ. τὸν ἐκ τῆς πείνης ἐπικείμενον θάνατον) παρὰ τὸν ἀβέβαιον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ Ἀλεξ.). — ξυνέγνω, τοῦ β. ξυγγιγνώσκω (τινὶ) = συγχωρῶ τινα. — ἐπιδραμῶν = διὰ τῶν ἐπιδραμῶν αὐτοῦ. — ἐς ἐπισ. = πρὸς ἐπισιτισμὸν (δηλ. τοῦ περιπλέοντος στρατοῦ). — τῇ στρατιᾷ τῇ περ. ξὺν τῷ στόλ., ἢ

δοτικ. προσδιορίζει τὸ ξυναγαγεῖν—νά συναθροίσῃ διὰ τὸν στρατόν, ὅστις διὰ τῶν πλοίων περιέπλεε (δηλ. τὴν Γαδρωσίαν). — ταῦτα, δηλ. ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπιδρ. κτλ. — κομίσοντα = κομοῦντα. — τὸν Καλλατιανόν, τὸν ἐκ τῆς Καλλατίας, πόλεως ἐν Θράκῃ παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — τοῖς ἐγγ. προσειάχθη = ἐδόθη διαταγὴ (ὑπὸ τοῦ Ἄλεξ.) εἰς τοὺς ἐγγχωρίους=διέταξεν ὁ Ἄλεξ. τοὺς ἐγγχωρίους. — ἐκ τῶν ἄνω τόπων = ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας. — σῖτον... ἀλέσαντας = ἀληθεσμένον σῖτον (δηλ. ἄλευρον). — ὅσον δυνατοὶ ἦσαν=ὅσον ἠδύναντο. — τὰς βαλ. τὰς τῶν φοινίκων, βάλανος κυρίως=καρπὸς τῆς δρυός· εἶτα=πᾶς καρπὸς ὅμοιος βαλάνφ· αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων = οἱ φοίνικες = οἱ χουρμάδες. — ἐς ἀγοράν = πρὸς πώλησιν. — τῶ στρατῶ (δηλ. τῶ περιπλέοντι ξὺν τῶ στόλφ), ἢ δοτικ. ἐκ τοῦ κατακομίσαι=νά κομίσωσι κάτω (δηλ. εἰς τὴν παραλίαν) διὰ τὸν στρατόν.—ἐς ἄλλον... τόπον, ὡσάυτως παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν (δηλ. ποῖον;). — ξὺν σίτφ οὐ πολλῶ ἄλ. = μετὰ μικρᾶς ποσότητος ἀληθεσμένου σίτου. — τῶν ἐταίρων, γενκ. διαιρετική· περὶ τῶν ἐταίρων βλ. εἰσαχ. ἐν σελ. 78.

Κεφ. 24.

§ 1 - 3. ὡς ἐς τὰ β. = εἰς τὰ ἀνάκτορα = εἰς τὴν πρωτεύουσαν. — ἵναπερ = ἔνθα ἀκριβῶς. — ἐξ Ὁρων ὀρηθεῖς = μετὰ τὴν ἐκ τῆς περιοχῆς τῶν Ὁρειτῶν ἀναχώρησίν του. — ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξ. = ἐντὸς 60 ἐν συνόλφ ἡμερῶν. — τὰ ἀμφ' Ἄλ., ἀντικμ. τοῦ ξυγγραψάντων = ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συνέγραψαν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἄλεξ. — οὐδὲ τὰ ξύμ., ὅσα κτλ. = ὅτι οὐδὲ δλαι ὁμοῦ αἱ ταλαιπωρίαι, ὅσας ὁ στρατὸς αὐτοῦ (τοῦ Ἄλεξ.) ὑπέστη ἐν Ἀσίᾳ, εἶναι ἄξια νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰς κακουχίας, ἃς οὗτος ὑπέστη ἐνταῦθα (ποῦ;). — οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἄλεξ... ταύτη ἐλθεῖν... ἀλλ' ἀκούσαντα, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λέγουσιν = ὁ Ἄλεξ. ὁμοῦ (λέγουσιν ὅτι) ἤλθε διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ ὄχι διότι ἠγνόησεν (=ἐξ ἀγνοίας)... ἀλλὰ διότι ἠκουσεν. — οἴπω τις = οὐδεὶς ἀκόμη. — ἀπεοῶθη = ἐσώθη. — ὅτι μὴ Σεμ. = ἐκτὸς τῆς Σεμιράμιδος (τῆς μυθώδους βασιλείας τῆς Ἀσσυρίας). — ἐξ Ἰνδῶν = ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (καθ' ἣς ἡ Σεμίραμις εἶχεν ἐκστρατεῦσαι). — οἱ ἐπιχώριοι = οἱ ἐγγχώριοι. — ξὺν εἶκ. μόνοις τῆς στρ. = μετὰ 20 μόνον ἀνθρώ-

πων τοῦ στρατοῦ της. — Κύρον τὸν Καμβ., καὶ τῆς Μανδάνης (υἱόν), τὸν ἰδρυτὴν τοῦ Περσικοῦ κράτους. — καὶ τοῦτον (= ὡσαύτως), δηλ. ἀποσωθῆναι. — ἐλθεῖν, ἐκ τοῦ λέγουσιν. — φθᾶσαι δὲ... ἀπολέσαντα = ἔτι δὲ πρότερον ἔχασεν. — ὑπὸ τῆς ἐρ. καὶ ἀπορίας = ἕνεκα τῆς ἐρημίας καὶ δυσχερείας. — τὴν πολλὴν τῆς στρ. = τὸ πολὺ (= τὸ μέγιστον μέρος) τῆς στρατιᾶς. — ἔριν ἐμβαλεῖν = ἔτι παρεκίνησαν αὐτὸν (τὸν Ἀλέξ.) εἰς ἀμιλλαν. — τούτων ἕνεκα, ὁ Ἀλέξ. ἐξέλεξε ταύτην τὴν ὁδὸν οὐχὶ διότι ἐπεθύμει νὰ φανῆ ἀνώτερος τοῦ Κύρου καὶ τῆς Σεμιράμιδος — ὡς ἀναφέρει ὁ Νέαρχος καὶ ἄλλοι ἱστοριογράφοι —, ἀλλὰ διότι προετίθετο νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀδεσπότες καὶ ἀνυποτάκτους τὰς ἐν τῇ μεταξὺ μεγάλας ἐκτάσεις, χρησιμευούσας ὡς καταφύγιον ληστρικῶν συμμοριῶν καὶ ὀρμητήριον ἀνταρτῶν σατραπῶν. — ὡς (= ὥστε)... ἐκπορίζεσθαι = ἵνα προμηθεύῃ. — Νέαρχος, ὁ ναύαρχος τοῦ στόλου τῶν Μακεδ. οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς συγγράφας «τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλω», ἔνθα ἐξέθετε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του περὶ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ «συγγραφὴν ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου», ἱστορίαν δηλ. τοῦ Ἀλέξ. ἀμφότεραι αἱ συγγραφαὶ αὗται — αἵτινες νῦν δὲν σφύζονται — ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ὡς πηγαὶ ἱστορικῶν του ἔργων. — ταύτην, δηλ. τὴν ὁδόν. — τραπῆναι = τραπέσθαι.

§ 4-6. τὸ καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδ. τὴν ἀπορίαν... διαφθεῖραι, τὸ ἀπρμφ. διαφθεῖραι — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπόλλυσθαι, ἐπιτυγχάνειν, κακοπαθεῖν, πιάσαι — ἐκ τοῦ λέγουσιν = λέγουσιν ἔτι ὁ φλογερὸς καύσων καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ ὕδατος κατέστρεψεν. — πολλὴν τῆς στρ. = μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ. — καὶ μάλ. δὴ = καὶ ἰδίᾳ. — πρὸς τοῦ βάθους τῆς ψάμ. καὶ τῆς θερμῆς (δηλ. τῆς ψάμμου) = ἕνεκα τοῦ βάθους καὶ τῆς θερμότητος τῆς ἄμμου. — ὅτι κεκ. ἦν (δηλ. ἡ ψάμμος) = διότι ἦτο διάπυρος. — τὰ πολλὰ δὲ = κατὰ μέγα δὲ μέρος. — καὶ δίψει (ἐξ ὀνομαστκ. δίψος) ἀπόλλυσθαι = καὶ ἕνεκα τῆς δίψης (ὅτι) κατεστρέφοντο. — καὶ γὰρ καὶ (= καὶ γὰρ) γηλ. ἐπιτ. ὑψ. ψάμ. βαθ. = διότι ἐνέπιπτον καὶ εἰς ὑψηλοῦς λόφους (ἐκ) βαθείας ἄμμου. — οὐ νευαγμένης (τοῦ ῥ. νάσσομαι) ἀλλ' οἴας (= τοιαύτης, ὥστε) δ. καθάπερ κτλ. = ἦτις δὲν ἦτο ἐστοιχασμένη, ἀλλὰ τοιαύτη, ὥστε πατοῦντες ἐπ' αὐτῆς (οἱ στρατιῶται) ἐβουθίζοντο ὡς εἰς πηλὸν ἢ πολὺ μᾶλλον ὡς εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβ. τε καὶ καταβαίνοντας (= καταβάσει) =

κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — ἔτι μᾶλλον, συναπτεύον τῷ καὶ τοὺς ἡμίονους. — τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ β. = διὰ τὴν ἀνωμαλίαν καὶ συγχρόνως διὰ τὸ ἐπισφαλές τῆς ὁδοῦ. — πιέσαι = ὅτι ἐστενοχώρησαν. — οὐ ξυμμέτρους... τὰς πορείας ποιῆσθαι = νὰ κάμνωσι τὰς πορείας ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι = ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἦγε πρὸς ἀνάγκην = ἔφερε (τοὺς στρατιώτας) εἰς τὴν ἀνάγκην. — ὁπότε... ἔλθοιεν = ὁσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν = διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — ἀνύσαι = νὰ διανύσωσι. — ἔωθεν = κατὰ τὴν πρωΐαν. — ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοίπ. ἔτι ἐγκαταλ. = ὁσάκις οὗτοι ἕνεκα τοῦ μήκους τῆς ὁδοῦ, ἐν ᾧ ἀκόμῃ ἐπορεύοντο, προσεθάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος). — ἐνταῦθα = τότε. — ἂν ἑταλαιπώρουν, ὁ παρατκ. μετὰ τοῦ ἂν δηλοῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν γιγνόμενον ἐν τῷ παρελθόντι = ἑταλαιπωροῦντο. — πρὸς τοῦ καύματος τε καὶ ἅμα δὲ ἴψει ἀπ. ξυνεχόμενοι = καὶ ἕνεκα τοῦ καύσωνος καὶ συγχρόνως διότι ἐβασανίζοντο ὑπὸ ἀσθέστου δίψης παρατηρητέα ἢ διάφορος ἔκφρασις τῶν αἰτίων.

Κεφ. 25.

§ 1. πολὺς ὁ φθόρος (= ἡ φθορὰ) καὶ ἐκ... ἐγίγνετο = ἡ ἀπώλεια ἢ προερχομένη (οὐχὶ ἐκ τῶν δυσχερειῶν τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ) καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων (στρατιωτῶν) ἦτο μεγάλη. — ξυνιόντες = συνερχόμενοι (οἱ στρατιῶται). — ὁπότε ἐπιλ. σφᾶς τὰ σιτία = ὁσάκις αὐτοὶ ἐστεροῦντο τροφίμων. — τῶν ἵππων... καὶ τῶν ἡμίονων, αἱ γενκ. ἐκ τοῦ: τοὺς πολλοὺς. — τὰ κρέα ἐσιτοῦντο = τὰ κρέατα αὐτῶν (δηλ. τῶν σφαγέντων ἵππων καὶ ἡμίονων) ἔτρωγον. — δίψει ἀποθ. αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμ. ἐκλ. = ὅτι ἐκ δίψης αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι) ἀπέθανον ἢ ἐξ ἐξαντλήσεως. — ὁ... ἐξέλέγξων = ὁ θέλων νὰ ἐξακριβώσῃ. — τὴν ἀτρέκειαν = τὴν ἀλήθειαν. — ὑπὸ τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ξύμ. τὰ αὐτὰ ἡμέρα. = ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου... ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ὅλοι ὁμοίως ἦσαν ἔνοχοι παρατηρητέα ἢ διάφορος ἔκφρασις τῶν αἰτίων· τὸ α' ἐκφέρεται ἐμπροθέτως (ὑπὸ τοῦ πόνου), τὸ β' δι' αἰτιολογ. προτάσεως (ὅτι... ἡμέραν) πρβλ. καὶ κατωτέρω § 2 «ἀπορία τε τῶν ὑποζ. καὶ ὅτι...». — Ἀλέξ. μὲν οὐκ ἐλ. (= οὐκ ἐλελήθει [τοῦ β.

λανθάνω] μὲν) τὰ γιν. = δὲν διέφευγον μὲν τὰ συμβάντα τὴν προσοχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου. — ἴασιν δὲ τῶν π. κτλ. = ὡς θεραπείαν δ' ὁμοῦ τῆς παρουσίας καταστάσεως ἔβλεπε μᾶλλον τὴν προσποίησιν τῆς ἀγνοίας παρὰ τὴν συγχώρησιν τῶν συμβάντων ὡς γνωστῶν αὐτῷ ἢ ἔννοια: ὁ Ἀλέξ. ἐνόμιζεν ὅτι ἐθεράπευε μᾶλλον τὴν παρουσίαν κατάστασιν, ἐὰν προσεπειεῖτο, ὅτι ἠγνόει τὰ συμβάντα, παρὰ ἐὰν ἐφαίνετο, ὅτι καίπερ γνωρίζων αὐτὰ συνεχώρει.

§ 2-3. οὐκ οὐκ... ἔτι ἦν (= ἐξῆν) = λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν πλέον. — τοὺς νόσφ κάμνοντας = τοὺς νοσοῦντας. — εὐμαρῶς = εὐκόλως. — ἀπορία τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι... κατέκοπτον = δι' ἔλλειψιν τῶν ὑποζυγίων καὶ διότι... κατέθραυον: πρβλ. ἀνωτέρω § 1. — ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι = διότι ἀδύνατον ἦτο εἰς αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι μαζί τῶν αὐτῶν. — ὑπὸ β. = ἕνεκα τῆς βαθύτητος. — διὰ ταῦτα = ἕνεκα τούτου (τίνας;). — ἐξηναγκάζοντο = ἦσαν ἠναγκασμένοι. — οὐ τὰς βρ. ἵεναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπ. τοῖς ζ. = νὰ πορεύωνται οὐχὶ διὰ τῶν συντομωτάτων ὁδῶν, ἀλλὰ δι' ἐκείνων, αἵτινες ἦσαν ἀνετώταται εἰς τὰς (φορτηγούς) ἀμάξας. — οἱ δέ, δηλ. ὑπελείποντο. — ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες = ἢ διότι κατεβάλλοντο ὑπὸ τῆς δίψης. — οὔτε οἱ ἄξιοντες ἦσαν = οὔτε ἄνδρες παρευρίσκοντο, ἵνα οὗτοι μεταφέρωσιν (αὐτοὺς [τίνας;]). — οὔτε οἱ μένοντες θερραπεύσοντες (τὸ ἄρθρον ἀνήκει εἰς τὸ: θεραπεύσοντες) = οὔτε τοιοῦτοι, οἵτινες μένοντες ἠδύνατο νὰ περιποιηθῶσιν (αὐτούς). — σπουδῇ πολλῇ = μετὰ μεγάλης σπουδῆς. — ὁ στόλος = ἡ πορεία. — ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθ. κτλ. = ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ ὅλου παρημελεῖτο κατ' ἀνάγκην ἢ μερίμνα περὶ ἐνὸς ἐκάστου. — οἱ δὲ καὶ ὑπνω κτλ. = ἐκεῖνοι δέ, οἵτινες καὶ καθ' ὁδὸν ὑπὸ ὕπνου κατελήφθησαν, διότι κατὰ τὴν νύκτα συνήθως ἐποιοῦντο τὰς πορείας αὐτῶν, καὶ ἔπειτα ἠγέρθησαν (ἐκ τοῦ ὕπνου) καί, ἐὰν μὲν εἰς τούτους ὑπῆρχεν ἀκόμη δύναμις, παρηκολούθησαν τὰ ἴχνη τοῦ στρατοῦ, ἐσώθησαν ἐν μικρῷ μόνον ἀριθμῷ ἐκ τοῦ μεγάλου πλήθους. — ὡσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες = ὡς ἐν θαλάσῃ ἀποπλανηθέντες.

§ 4-5. ξυνηνέχθη = συνέβη (βλ. εἰς. ἐν σελ. 76). — ἐπίσειεν, πρβλ. κεφ. 24, § 5 «πίεσαι... τὴν στρατιάν». — αὐτούς, δηλ. τοὺς ἀνθρώπους. — ὑεται γὰρ ἡ Γαδρ. γῆ = βρέχει: δηλ. ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γαδρωσίων. — ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων = ἕνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέ-

μων ἐτήσιοι δὲ ἄνεμοι (ἢ οἱ ἐτησῖαι), οἱ καθ' ὄρισμένους καιροὺς τοῦ ἔτους περιοδικοὶ ἄνεμοι· ἐνταῦθα νοητέοι οἱ ΝΔ. Μουσσῶνες, οὗς προξενεῖ ἢ πρὸς Β. τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ εὕρισκομένη μεγάλη ἠπειρος τῆς Ἀσίας· πνέουσι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου. — καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ = καθὼς βεβαίως καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰνδῶν. — οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρ., ἀλλὰ τὰ ὄρη (δηλ. ὕψεται), περιορίζεται διὰ τούτου ἡ γενικὴ ἔκφρασις «ἡ Γαδρ. γῆ» = οὐχὶ ἐν ταῖς πεδιάσιν τῶν Γαδρωσίων, ἀλλ' ἐν ταῖς ὄρεσι. — ἵναπερ, ἐπίρ. τοπικὸν δηλοῦν — ἐνταῦθα — τὴν εἰς τόπον κίνησιν· κατ' ἔννοιαν = εἰς τὰ ὄρη. — προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος = φέρονται ὑπὸ τῶν ἀνέμων. — ἀναχέονται = ἐκκενοῦνται. — οὐχ ὑπερβ. τῶν ὄρων τὰς κ. = διότι αὐταὶ (αἱ νεφέλαι) δὲν δύναται νὰ ἀνοψωθῶσιν ὑπεράνω τῶν κορυφῶν τῶν ὄρων. — ἠὐλίσθη, τοῦ β. αὐλίξομαι = στρατοπεδεύω. — πρὸς γ. ὀλίγου ὕδατος = πλησίον χειμάρρου ἔχοντος ὀλίγον ὕδωρ. — αὐτοῦ δὲ ἕνεκα τοῦ ὕδ. = ἀκριβῶς ἕνεκα τοῦ ὕδατος. — ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 9, § 2, ἐν σελ. 128. — ἐμπλησθεῖς, μετγ. αἰτλγκ. — ὁ... ταύτη ῥέων = ὅστις ἔρρεεν ἐκεῖ. — ἀφανῶν τῇ στρ. γεγενημένων τῶν ὄμβρων = χωρὶς νὰ παρατηρηθῶσιν οἱ ὄμβροι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ. — τοσοῦτω ἐπῆλθε (δηλ. τὸ στρατιόπεδον) τῷ ὕδατι = μετ' ὅσον πολὺ ὕδωρ κατεπλημμύρισε (ὁ χειμάρρος) τὸ στρατιόπεδον. — ὡς (= ὥστε)... διαφθεῖραι... ἀφανίσαι... αὐτοὺς δὲ... ἀποσωθῆναι = ὥστε (ὁ χειμάρρος) νὰ καταστρέψῃ... ν' ἀφανίσῃ... αὐτοὶ δὲ (δηλ. οἱ στρατιῶται) νὰ σωθῶσι. — γυναῖα = γυναῖκας. — τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — τῶν ἐπομ. τῇ στρ. = τούτων, οἵτινες ἠκολούθηον τὸν στρατόν. — τὴν κατ. τὴν βασιλ. ξύμπ. = πάσας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ βασιλέως. — τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελ. = πάντα τὰ ὑπολειπόμενα (ἀκόμῃ) ὑποζύγια. — μόλις καὶ χαλεπῶς = μόλις καὶ μετὰ βίας. — ξὺν τοῖς ὄπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις π. = μετὰ τῶν ὄπλων τῶν καὶ οὐδὲ μεθ' ὄλων τούτων.

§ 6. καὶ πίνοντες = οἵτινες καὶ ἔπινον. — ὁπότε... ὕδ. ἀθρόω ἐπιτύχοιεν = ὁσάκις εὕρισκον ἀφθονον ὕδωρ. — ἐκ κ. καὶ δίψους = κατὰ τὸν καύσωνα καὶ τὴν δίψαν τῶν. — πρὸς = ὑπό. — τούτων ἕνεκα, τίνων; — τὰς στρατοπεδείας... ἐποιεῖτο = ἐστρατοπέδευεν. — τὸ πολὺ = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — ὅσον... μάλιστα = περίπου. — ὡς μὴ ἄθ. ἐμπλίνοντας τῷ ὕδ. αὐτοὺς τε καὶ τὰ κτ. ἀπ. = ἵνα μὴ

σωρηδὸν ἐπιπίπτοντες κατὰ τοῦ ὕδατος καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ κτήνη καταστρέφονται. — καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα κτλ. = καὶ συγχρόνως ἵνα μὴ ἐκείνοι, ὅτινες ἐλάχιστα ἠδύναντο νὰ εἶναι κύριοι ἑαυτῶν, ἐμβαίνοντες εἰς τὰς πηγὰς ἢ εἰς τοὺς ποταμοὺς καταστρέφωσι καὶ διὰ τὸ λοιπὸν στράτευμα τὸ ὕδωρ.

Κεφ. 26.

§ 1-3. ἔνθα (= ἐνταῦθα) δὴ κτλ., τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀναφερόμενον καὶ ὑπὸ ἄλλων ἱστορικῶν συγγραφέων μεταφέρεται ὑπ' αὐτῶν εἰς διαφόρους τόπους καὶ χρόνους· οὕτω ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι τοῦτο ἐγένετο καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀλέξ. κατεδίωκε τὸν Βῆσσον, τὸν φονέα τοῦ Δαρείου· ὁ Κούρτιος Ῥούφος μεταφέρει τοῦτο εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν ὁ δὲ Πολύαινος διηγεῖται τὸ πρᾶγμα χωρὶς νὰ ὀρίσῃ τὸν τόπον. — ἔργον καλὸν = ὠραῖαν (τινὰ) πρᾶξιν. — εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξ. (δηλ. ἔργων) = ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐκ τῶν πράξεων τοῦ Ἀλεξ. — οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι = δὲν ἐθεώρησα καλὸν ἐν σιωπῇ νὰ παρέλθω. — ἢ ἐν τῇδε τῇ χ. πρᾶχθὲν ἢ... ἐν Παρ. = ἤ τις (πρᾶξις) ἐπράχθη ἢ ἐν ταύτῃ ἐδῶ τῇ χώρᾳ ἢ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Παραπαμισαδῶν· οἱ δὲ Παραπαμισαδαὶ λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπάμισον ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ἔμπροσθεν = πρότερον. — μετεξέτεροι = ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς). — ἵεναι μὲν τὴν στρ., ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κατωτέρω ἐν § 2 «ἐν δὲ τούτῳ» τὸ δ' ἀπρμφ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λέγουσιν (οἱ συγγραφεῖς), ἔπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἀνέγραψαν = λέγουσι δηλ. ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύμ. ἤδη ἐπιφλ. = διὰ τῆς ἄμμου καὶ κατὰ τὸν ἤδη φλογερὸν καύσωνα· παρατηρητέα ἢ διὰ τοῦ τε καὶ σύνδεσις ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ μετὰ γενκ. ἀπολύτου. — ὅτι... ἐχρῆν ἐξανίσαι (δηλ. τὴν ὁδὸν) = διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — πρὸς ὕδωρ = πρὸς ἀνεύρεσιν ὕδατος. — τὸ δ' = τοῦτο δέ. — πρόσθεν τῆς ὁδοῦ = εἰς μακρινὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. — καὶ αὐτὸν Ἀλέξ. . . ἠγεῖσθαι = καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Ἀλέξ. . . προηγεῖτο (τῶν στρατιωτῶν). — μόλις καὶ χαλεπῶς, πρβλ. κεφ. 25, § 5. — πεζὸν = πεζῆ. — ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας (= τοὺς ἄλλους, τοὺς στρατιώτας) . . . κούφ. φέρειν = ὥστε καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ στρατιῶται, εὐκολώτε-

ρον νὰ ὑποφέρωσιν.—οἷάπερ φιλεῖ (δηλ. γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε
 =καθὼς βεβαίως συνηθίζει νὰ γίνηται ἐν τοιαύταις περιστάσεσι.—
 ἐν ἰσότητι τῆς ταλ., κατ' ἔννοιαν = διότι οὗτοι εὐρίσκοντο ἐν τῇ
 αὐτῇ στενοχωρίᾳ (ἐν ἣ καὶ ὁ στρατηγὸς των).—ἐν δὲ τοιῷφ=ἐν
 τῷ μεταξὺ δέ.—τῶν ψιλῶν τινας... ἀποτραπένας... εὐρεῖν=(ἔτι)
 τινες ἐκ τῶν ψιλῶν ἀπομακρυνθέντες... εὐρον.—κατὰ ζήτ.=πρὸς
 ἀναζήτησιν.—ξυλλελεγμένον=ξυνειλεγμένον.—ὀλίγην καὶ φ. πίδακα
 =μικρὰν καὶ ἀσήμαντον πηγὴν.—χαλεπῶς=μετὰ κόπου.—σπουδῆ
 ἰέναι=(ἔτι) ἐν σπουδῇ ἐπορεύθησαν.—ὡς μέγα δὴ τι ἀγ. φέροντας
 =νομίζοντες ὅτι ἔφερον πρὸς αὐτὸν μέγα τι ἀγαθόν.—ἐπέλαζον, τοῦ
 ῥ. πελάζω = πλησιάζω. — ἐμβαλόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσε-
 νεγκεῖν=(ἔτι) ἔχυσαν τὸ ὕδωρ εἰς περικεφαλαίαν καὶ οὕτω προσ-
 ἔφεραν.—λαβόντια δέ... ἔχθει (ἀόρ. ἀπρμφ. τοῦ ῥ. ἔχθειω)=ἀφ' οὗ
 ὅμως ἔλαθεν... ἐξέχυσε (τοῦτο). — ἐν ὄψει π.=ἐνώπιον ὄλων.—
 ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ=διὰ ταύτης τῆς πράξεως.—ἐς τοσ. ἐπιρρ. τὴν
 στρ. ξύμπ.= (ἔτι) τόσον πολὺ ἐνεκαρδιώθη σύμπας ὁ στρατός.—
 ὥστε εἰκάσαι ἄν τινα=ὥστε ἠδύνατο νὰ συμπεράνη τις.—πόταν
 γενέσθαι πᾶσιν = ὅτι πάντες ἔπιον.—πρὸς Ἄλεξ.=ὑπὸ Ἄλεξ.—
 ἐς καρτερίαν καὶ ἄμα στρατηγίαν = ὡς πρὸς τὴν ἐγκράτειαν καὶ
 συγχρόνως ὡς πρὸς τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν.—Ἄλεξάνδρου,
 συναπτέα ἢ γενκ. τῷ: τοῦτο τὸ ἔργον.

§ 4-5. ξυνηνέχθη, πρβλ. κεφ. 25, § 4.—γάρ, διασαφητικός.—
 οἱ... ἠγεμόνες τῆς ὁδοῦ = οἱ (ἐγχώριοι) ὁδηγοί.—τελευτῶντες,
 ἐπιρρηματικῶς=τελευταῖον, ἐπὶ τέλους· συναπτέον τῷ ἔφασκον.—
 οὐκέτι μεμνησθαι=ὅτι δὲν ἀνεγνώριζον πλέον.—ἀλλ' ἀφανισθῆ-
 ναι τὰ σημ. αὐτῆς = ἀλλ' ὅτι ἐξηφανίσθησαν τὰ ἴχνη αὐτῆς.—
 πρὸς τοῦ ἀν. ἐπιπν.=ὑπὸ τοῦ πνεύσαντος ἀνέμου.—καί... γάρ=
 γάρ.—οὐ... εἶναι (ἐκ τοῦ ἔφασκον)... ὅτφ τεκμηριώσονται (τοῦ ῥ.
 τεκμηριοῦμαι=τεκμαίρομαι) τὴν ὁδὸν = ὅτι οὐδὲν (ἴχνος) ὑπῆρχε
 ... ἐξ οὗ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ὁδόν.—ἐν τῇ ψ. πολ. καὶ ὁμοία
 πάντη νενημένη (τοῦ ῥ. νέομαι)=ἐν τῇ βαθείᾳ ἀμμφ καὶ πανταχοῦ
 ὁμοίως σεσωρευμένη.—οὖν=βεβαίως.—ξυνήθη παρ' αὐτήν (δηλ.
 τὴν ὁδὸν) πεφυκότα = τὰ ὁποῖα συνήθως φύονται κατὰ μήκος
 τῆς ὁδοῦ.—οὔτε τινὰ γήλ. βέβ. ἀνεστηκότα (δηλ. εἶναι) = οὔτε
 (ὑπῆρχεν) ἀνυψωμένος τις ἀμμόλοφος στερεός.—οὐδὲ πρὸς τὰ
 ἄστρα... μεμελετησθῆναι σφισι τὰς π., ἢ αἰτιατκ. τὰς πορείας ὑποκμ.

τοῦ μεμελετησθαι, ἢ δὲ δοτκ. σφίσι ποιητκ. αἷτιον αὐτοῦ· κατ' ἔννοιαν=οὐδὲ (ὅτι) εἶλον ἀσκηθῆ αὐτοί (δηλ. οἱ ὀδηγοί) νὰ κανονίζωσι τὰς πορείας τῶν ἔχοντες ὡς ὀδηγούς τὰ ἄστρα.—μεθ' ἡμέραν=κατὰ τὴν ἡμέραν.—καθάπερ τοῖς ναύταις (δηλ. μεμελετηται) πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φ. . . τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρ., ἢ γενκ. τῶν ἄρκτων ἔξαρκ. ἐκ τοῦ τὴν μὲν . . . τὴν δὲ αὐται δὲ αἰ αἰτιατκ. ἐκ τοῦ πρὸς ὥστε=πρὸς τὴν μὲν . . . τὴν δὲ αἰ δοτκ. Φοίνιξι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις προσδιορίζουσι παραθετικῶς τό: τοῖς ναύταις· ἐρμήνευσον οὕτω: καθὼς οἱ ναῦται ἔχουσιν ἀσκηθῆ νὰ κανονίζωσι τοὺς πλοῦς αὐτῶν ἔχοντες ὡς ὀδηγούς τὰς ἄρκτους (τοὺς ἀστερισμοὺς δηλ. τῶν ἄρκτων), καὶ μάλιστα οἱ μὲν Φοίνικες τὴν μικράν, οἱ δὲ λοιποὶ ἄνθρωποι τὴν μεγάλην.—ἐνθα δὴ=τότε λοιπόν.—'Αλέξ. ξυνέντα . . . προχωρῆσαι, τὸ ἀπαρμψ. ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἔπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐν τῇ § 1 ἀνέγραψαν=ὅτι ὁ 'Αλέξ. ἐννοήσας . . . προεχώρησεν.—ἐν ἀριστερᾷ, συναπτέον τῷ ἄγειν.—ὑπὸ τοῦ κ.=συνεπέειπα τοῦ καύσωνος.—ἀπολιπεῖν=ὅτι κατέλιπεν.—αὐτὸν δὲ . . . ἀφιπλίασθαι=αὐτὸς δὲ (ὅτι) ἀπῆλθεν ἔφιππος.—ξὺν πέντε τοῖς πᾶσι=μετὰ πέντε ἐν ὄλψ.—διαμησάμενον (τοῦ β. διαμῶμαι [πρβλ. κεφ. 23, § 3]) αὐτόν . . . τὸν κάχληκα=(ὅτι) αὐτὸς ἀφ' οὗ ἀνεσκάλευσε τὰ χαλκία.—ἐπὶ τοῦ αἰγ.=παρὰ τὴν παραλίαν.—καὶ οὕτω μετελθεῖν=καὶ (ὅτι) οὕτω ἠκολούθησεν (ἐκεῖ) ὄλος ὁ στρατός.—ὑδρευομένους, τοῦ β. ὑδρεύομαι=λαμβάνω ὕδωρ.—ἐκ τῆς ἠϊόνος=ἐκ τῆς παραλίας.—ἐνθεν=μετὰ ταῦτα.—ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμ.=διότι ἤδη οἱ ὀδηγοὶ ἀνεγνώριζον τὴν ὁδόν.—ἐπὶ τῆς μεσογαίας π. τὸν στόλον=(ὅτι) ἐπορεύετο εἰς τὰ μεσόγαγια μέρη (=εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας).

Β'. Ὁ ἐν Πασαργάδαις τάφος Κύρου τοῦ μεγάλου καὶ ἀποκατάστασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 29)

Κεφ. 29.

§ 1. ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν . . . τάφον=τὸ ἀνοσιούργημα τὸ διαπραχθὲν εἰς τὸν τάφον.—Κύρου, τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Περσικοῦ κράτους.

— ὅτι, αἰτλγκ.— διορωρυγμένον (τοῦ ῥ. διορύττομαι) καὶ σεουλημένον (τοῦ ῥ. συλῶμαι) κατέλαβε=εὔρε διερρηγμένον καὶ διηρπασμένον.— Ἀριστόβουλος, πρβλ. προοιμ. § 1.— εἶναι, τὸ ἀπρμφ. πύθεν ἔξαρτ.;— ἐν Πασαργάδαις, ἀρχαιοτάτῃ πρωτευούσῃ τῶν Περσῶν ΒΑ. τῆς Περσεπόλεως κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ σημερινοῦ Μουργάβ (βλ. γεωγρ. χάρτ.).— ἐν τῷ π. τῷ βασιλ.=ἐν τῷ βασιλικῷ κήπῳ. — δένδρων παντοίων=ἐκ παντὸς εἶδους δένδρων ἢ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἄλλος· εἶναι δὲ γενκ. τοῦ περιεχομένου.— ὕδατι εἶναι κατάρρητον=ὅτι τοῦτο περιερρέετο ὑπὸ ὕδατος.— πόαν β. πεφυκέναι=ὅτι ὑψηλῇ χλόῃ ἐβλάστανε.— ἐν τῷ λειμῶνι=ἐν τῷ ἐκεῖ εὐρισκομένῳ λειμῶνι.

§ 2-3. αὐτὸν τὸν τάφον κτλ., τὰ κάτω περιορίζει τὸ αὐτὸν τὸν τάφον, τὸ δὲ λίθου τετραπέδου γενκ. τῆς ὕλης εἰς τό: τάφον=αὐτὸς ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ (ὅτι) εἶχε κτισθῆ ἐκ τετραπλεύρου λίθου εἰς σχῆμα τετραγώνου· ὁ τάφος οὗτος σφίξεται ἀκόμη ἐν τῇ πεδιάδι τῆς σημερινῆς πόλεως Μουργάβ (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 58).— ἐπεῖναι=(ὅτι) ἐπὶ τοῦ τετραπλεύρου λίθου ὑπῆρχε.— ὡς μόλις ἂν εἶναι (=ἔξειναι) κτλ.=ὥστε μόλις νὰ δύναται εἰς μόνος ἀνὴρ ὄχι πολὺ εὐσαρκος μετὰ πολλῆς δυσχερείας νὰ εἰσέλθῃ.— πύελον χρυσοῖν κ.=ὅτι ἔκειτο χρυσοῦν λάρναξ.— ἴνα, ἐπίρρημ. τοπικόν.— κλίνην=φέρειτρον.— ὑπὸ τῇ π.=κάτωθεν τῆς λάρνακος (πρβλ. κατωτέρω ἐν § 3 «ἐν μέσῳ . . .»).— πόδας εἶναι τῇ κλίνῃ=ὅτι τὸ φέρετρον εἶχε πόδας.— σφυρηλάτους=διὰ σφύρας κατειργασμένους.— καὶ τάπητα (δηλ. εἶναι), κατηγορμ.=καὶ ὅτι ὡς τάπησ ὑπῆρχεν οὕτω καὶ τό: ὑποστρώματα.— ἐπιβλήμα=βφασμα· τὰ Βαβυλώνια ἐπιβλήματα ἔχοντα χρώματα ζωηρότατα καὶ σχέδια ποικιλώτατα καὶ ὡραιότατα ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἦσαν ὀνομαστά καὶ περιζήτητα καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα.— καυνάκας (ὀνομαστ. καυνάκης)=γουναικά.— ἐπεῖναι καὶ κἀνδυσ (αἰτκ. πληθυντκ.) καί . . .=ὅτι ὑπῆρχον ἐπ' αὐτῶν καὶ μανδύαι καί . . .— ἀναξυρίδες=περισκελίδες.— στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς=ἐσθῆτες ἔχουσαι τὸ χρῶμα τοῦ ὑακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν).— λέγει, δηλ. ὁ Ἀριστόβουλος.— αἱ δέ . . .=ἄλλαι πάλιν . . .— πορφύρας=ἐρυθροῦ (ἀνοικτοῦ).— ἄλλης καὶ ἄλλης χροῶσ=ποικίλου χρώματος.— στρεπτοὶ=περιδέραια.— ἀκινάκαι=ξίφη.— ἐνώτια

χρυσού και λίθων κολλητά = σκουλαρίκια ἐκ χρυσοῦ και πολυτίμων λίθων. — τὸ σῶμα = τὸ νεκρὸν σῶμα, τὸ πτώμα.

§ 4-5. ἐνὸς τοῦ περιβόλου, τοῦ περιβάλλοντος δηλ. τὸν τάφον. — πρὸς τῇ ἀναβάσει = παρὰ τὴν κλίμακα. — τοῖς Μάγοις πεποιημένον = τὸ ὅποσον εἶχε κτισθῆ διὰ τοὺς Μάγους· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πέρσαις και Μήδοις. — δὴ = ὡς γνωστόν. — τοῦ Κύρου = τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου (τοῦ πρεσβυτέρου) ὁ Καμβύσης ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Περσῶν τῇ 529 π. Χ.· ἐδασίλευσε δὲ μέχρι τοῦ 522. — παῖς . . . ἐκδεχόμενος, ἐπεξηγηματικῇ παράθεσις τοῦ οἶ . . . = παῖς παραλαμβάνων ἐκάστοτε . . . — ἐς ἡμέραν = καθ' ἐκάστην ἡμέραν. — τεταγμένα (δηλ. μέρη) = ὠρισμένοι ποσότητες. — ἐς θυσίαν = πρὸς θυσίαν (δηλ. διὰ τὸν θεὸν τοῦ ἡλίου — τὸν Μίθραν)· οἱ Πέρσαις συνῆθιζον νὰ προσφέρωσι θυσίαν (οὐχὶ τοῖς νεκροῖς, ἀλλ') ἐπὶ τῶν τάφων τῶν νεκρῶν τῷ θεῷ τοῦ ἡλίου. — ἐπεγέγραπτο ὁ τάφος = ἐπὶ τοῦ τάφου ὑπῆρχεν ἐπιγραφή (τις). — ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστ. = ὁ ἰδρυτὴς τοῦ κράτους τῶν Περσῶν. — μὴ φθονήσης μοι = μὴ μὲ φθονήσης. — τοῦ μνήματος, γενκ. τῆς αἰτίας = διὰ τὸ μνημεῖόν μου.

§ 6. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ = κύριον μέλημα αὐτοῦ ἦτο. — ὁπότε ἔλοι Π. = ὅτε ἤθελε καταθάλει τοὺς Πέρσας. — παριέναι ἐς τοῦ Κ. τὸν τάφον = νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν τάφον τοῦ Κύρου. — καταλαμβάνει = εὐρίσκει. — ἐκπεφορημένα (τοῦ ῥ. ἐκφορεῖσθαι) = ἐκβεβλημένα. — οἱ δὲ = τινές. — ἐλωβήσαντο, τοῦ ῥ. λωβῶμαι = κακομεταχειρίζομαι. — τὸ πῶμα = τὸ κάλυμμα. — εὐογκον = μικρὰν κατὰ τὸν ὄγκον, εὐμεταχείριστον. — και ταύτη εὐφορον = και οὕτω εὐκόλον πρὸς μετακόμισιν (= εὐμετακόμιστον). — παρακόπτοντες = ἀποκόπτοντες. — ξυνηλῶντες = συντρίβοντες. — αὐτῆς, ἐκ τοῦ τὰ μὲν . . . τὰ δὲ = ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς . . . ἄλλα δέ . . . — οὐ προῦχώρει = δὲν ἐπετύγχανεν. — οὕτω δὴ = τότε πλέον.

§ 7-8. ταχθῆναι πρὸς . . . = ὅτι διετάχθη ὑπὸ . . . — κοσμησαὶ ἐξ ὑπαρχῆς = νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — καταθεῖναι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς και τὰ ἐπόμενα — ἔξαρι. ἐκ τοῦ λέγει = ὅτι κατέθηκεν. — ὅσα λελώβητο (= ἐλελώβητο [πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 12, § 1 «κεκόσμητο»]) αὐτῆς = ὅσα μέρη αὐτῆς (τῆς λάρνακος) εἶχον βλαβῆ. — κατορθῶσαι = ὅτι διώρθωσε. — ἐντεῖναι ταινίαις = ὅτι περιέβαλε διὰ ταινιῶν. — ἐς κόσμον = πρὸς στολισμόν. — και α

ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια = ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά (δηλ. τὰ συληθέντα)· παρατηρητέα ἢ διὰ τοῦ τε καὶ σύνδεσις ἐκφράσεων διαφόρου εἶδους. — ἀποθεῖναι = ὅτι ἐτοποθέτησε πάλιν. — καὶ... δὲ = καὶ πρὸς τούτοις. — ἀφανίσαι τὰ μὲν... ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ... ἐμπλάσαντα (τοῦ ῥ. ἐμπλάσσω) = ὅτι κατέστρεφεν ἄλλα μὲν μέρη ἀποφράξας... ἄλλα δὲ... ἐπιχρίσας. — τὸ σημεῖον τὸ β. = τὴν βασιλικὴν σφραγίδα. — ἐστρέβλωσεν, τοῦ ῥ. στρεβλῶ = βασανίζω. — ὡς κατεῦπεν τοὺς δρ. = ἵνα δηλώσωσι τοὺς δράστας. — οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου = οὔτε περὶ ἑαυτῶν οὔτε περὶ ἄλλου. — στρεβλούμενοι, μετχ. ἐνδοτική. — οὐδὲ ἄλλη πη ἐξήλ. ξυνειδότες τῷ ἔργῳ = οὐδὲ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ἀπεικνύοντο ὅτι εἶχον γνῶσιν τῆς πράξεως. — ἐπὶ τῷδε = ἕνεκα τούτου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Ἡ ἐν Ὠπιδί στάσις τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 8-12)

Κεφ. 8.

§ 1-2. Ὠπιν, πόλιν ἐν Ἀσσυρίᾳ παρὰ τὸν Τίγρητα (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — προεῖπεν=κατέστησε γνωστὸν (εἰς αὐτοὺς—τοὺς Μακεδ.—). — πληρώσεως τοῦ σώματος=σωματικῆς βλάβης. — ἀχρεῖους ἐς τὰ πολέμια=ἀχρήστους πρὸς τὸν πόλεμον. — παραλύει τῆς στρατιᾶς=ἀπολύει ἐκ (τῶν τάξεων) τοῦ στρατοῦ. — ἐς τὰ σφ. ἦθη=εἰς τὴν πατρίδα των. — ἐπιδώσει ἀλιουσί=θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των. — ὅσα αὐτοὺς ζηλ. ποιήσει τοῖς οἴκοι=δῶρα, τὰ ὅποια θὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἐν τῇ πατρίδι συμπολίτας των πολὺ ἐπιφθόνους. — καὶ (ὅσα)... ἐξορμήσει=καὶ τὰ ὅποια θὰ παρορμήσωσιν. — ὡς χαρ. δῆθεν τοῖς Μακ.=νομίζων βεβαίως ὅτι θὰ προξενήσῃ εὐχαρίστησιν εἰς (=θὰ χαροποιήσῃ) τοὺς Μακεδ.—ὡς ὑπερορῶμενοί τε... καὶ... νομιζόμενοι=νομίζοντες ὅτι κατεφρονοῦντο καὶ ἐθεωροῦντο. — ἀχρεῖοι πάντη=ὅλως ἀχρηστοί. — οὐκ ἀλόγως=οὐχὶ ἄνευ αἰτίας. — αὐ, δηλοῖ ταύτην τὴν περίπτωσιν ὡς ἐπανάληψιν ὁμοίων προηγούμενων (πολλοῖς καὶ ἄλλοις). — ἠχθέσθησαν, τοῦ ῥ. ἄχθομαί (τινι)=δυσαρεστοῦμαι (διὰ τι). — κατὰ τὴν στρατιάν (=στρατείαν [πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 2]) ταύτην πᾶσαν=καθ' ὅλην ταύτην τὴν ἐκστρατείαν. — ὅτι, αἰτλγκ. — ἐσθῆς=ἐνδυμασία. — ἐς τοῦτο φέρουσα=ἢ ἀποβλέπουσα εἰς τοῦτο (δηλ. ἐς τὸ ὑπερορᾶσθαι). — τῶν Ἐπιγόνων... ἢ... κόσμησις=ἢ ἐξόπλισις τῶν Ἐπιγόνων Ἐπίγονοι δὲ ἐκαλοῦντο οἱ τρισμῦριοι Πέρσαι, οὓς κατέταξεν ὁ Ἀλέξ. εἰς τὸν στρατὸν τοῦ ὀπίστας αὐτοὺς μὲ Μακεδονικὰ ὄπλα καὶ ἀσκήσας κατὰ τὸν Μακεδονικὸν τρόπον (ἀνάγκη τὴν ἐν τῷ κειμ.

περίληψιν ἐν σελ. 59).—ἐς τὰ Μακ. ἤθη=κατὰ τὸν Μακεδονικὸν τρόπον.—ἀνάμειξις=κατάταξις.—τῶν ἐταίρων, βλ. εἰς. ἐν σελ. 78.—σιγῇ ἔχοντες, ἐκ τοῦ ἐκατέρησαν = ὑπέμειναν νὰ σιωπῶσιν.—ἀπαλλάσσειν = παραλύειν (§ 1).—ἐκέλευον, τίνα;—μετὰ τοῦ πατρὸς=μετὰ τοῦ πατρὸς του=μετ' ἐκείνου, ὃν ἀπεκάλει πατέρα του (δηλ. μετὰ τοῦ Διὸς [Ἄμμωνος]).—τὸν Ἄμμωνα, ὁ Ἄμμων ἦτο ὁ κυριώτατος θεὸς τῶν Αἰγυπτίων· ἀλλὰ καὶ παρ' Ἑλλήσιν ἐτιματο ὡς κρισπρόσωπος Ζεὺς Ἄμμων· τούτου τὸ ἱερόν ἐκειτο ἐν τῇ μεγάλῃ Λιθυκῇ δάσει Σίβα, Ἀμμώνιον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλούμενον, ὅπου καὶ χρηστήριον ἦτο τοῦ θεοῦ· γνωσιότατον δὲ κατέστη τὸ ἱερόν, ἀφ' ἧς ἐπεσκέφθη ταῦτο ὁ Ἀλέξ. ἀνακηρυχθεὶς υἱὸς τοῦ Διὸς ὑπὸ τοῦ θεοῦ.—δὴ=βεβαίως.—τῷ λόγῳ=διὰ ταύτης τῆς ἐκφράσεως.—ἐπικερτομοῦντες=σκωπτικῶς ὑπαινισσόμενοι.

§ 3. ὀξύτερος = εὐερεθιστότερος. — ἐν τῷ τότε = τότε. — ἀπὸ τῆς β. θεραπείας = συνεπεία τῆς παρὰ τῶν βαρβάρων ὑπηρεσίας. — ὡς πάλοι = καθὼς ἄλλοτε. — ἀπὸ τοῦ βήματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου προεἶπε τοῖς συνηθροισμένοις Μακεδόσι τὰ ἐν § 1. — τοῖς ὑπασπισταῖς, βλ. εἰς. ἐν σελ. 77. — τὴν ἐλὶ θαν. (δηλ. ὁδὸν) = πρὸς θάνατον.

Κεφ. 9.

§ 1. ὑπὲρ τοῦ κατ. ὑμῶν... τὴν οἴκ. ὀρμὴν = ἵνα ἐμποδίσω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἀναχωρήσεως. — μοι, ποιητικ. αἷτιον. — ἔξεστι... ὑμῖν ἀλιεῖναι... ἐμοῦ γε ἔνεκα = τὸ κατ' ἐμὲ ἔχετε τὴν ἐλευθερίαν ν' ἀπέλθῃτε. — ὡς γινῶναι ὑμᾶς = ἵνα γνωρίσητε ὑμεῖς. — πρὸς ὁποίους τινὰς κιλ., κατ' ἔννοιαν = πόσον ἀγνώμονες δεικνύεσθε διὰ τῆς ἀναχωρήσεώς σας πρὸς ἡμᾶς (δηλ. πρὸς ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου Φίλιππον) καὶ πόσας εὐεργεσίας ἔχομεν παράσχει ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς.

§ 2. πρῶτα = κατὰ πρῶτον. — ἤπερ καὶ εἰκός (δηλ. ἔστι) = καθὼς βεβαίως καὶ ὀρθὸν εἶναι (διατί); — παραλαβῶν, τῷ 359, ἔτε ἀνήλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας τὸ κατ' ἀρχὰς ὡς ἐπίτροπος τοῦ Ἀμύντου, τοῦ ἀγγελικοῦ υἱοῦ τοῦ Περδίκκα. — πλανήτας καὶ ἀπόρους = περιπλανωμένους (= ἔστερημένους μονίμου κατοικίας) καὶ ἐγκαταλελειμμένους. — ἐν διφθέραις = ἐν δέρμασιν. — νέμοντας = βόσκοντας. — ὑπὲρ τούτων, δηλ. τιν ὑποβά-

των.—κακῶς=ἀνεπιτυχῶς.—Ἰλλυριοῖς καὶ Τριβαλλοῖς, ἀμφότεραι αἱ φυλαὶ αὗται ἀνέκαθεν διέκειντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Μακεδόνας· οἱ Ἰλλυριοὶ κατέκρουον ἐν ταῖς Α. ἀκταῖς τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους (ἐνθα νῦν ἡ Δαλματία, Βοσνία καὶ Ἀλβανία)· οἱ δὲ Τριβαλλοὶ πρὸς Β. τοῦ Αἴμου καὶ κατὰ μῆκος τοῦ κάτω Ἰστρου (βλ. γεωγρ. χάρτ.).—χλαμύδας, ἢ χλαμῖς ἦτο βραχὺς μανδύας, ὃν ἐφόρουσαν ἰδίᾳ οἱ πολεμιστὰὶ Μακεδόνες.—ὄρω=ὄρεων.—ἀξιωμαχοῦς... τοῖς προσχώροις = ἀξιόους νὰ μάχησθε πρὸς τοὺς πλησιοχώρους.—ὡς μὴ χωρίων ἔτι κτλ. = ἵνα μὴ πλέον ζητήτε τὴν σωτηρίαν σας, ἐμπιστευόμενοι μᾶλλον εἰς τὸ ὄχυρόν τῶν θέσεών σας παρά εἰς τὴν ἰδίαν σας ἀνδρείαν.—ἀπέφηνε, τοῦ φ. ἀποφαίνω = καθιστῶ.—νόμοις καὶ ἔθ. χρηστοῖς ἐκόσμησε = διέφκησεν (ὁμᾶς) δι' ὠφελίμων νόμων καὶ διατάξεων.

§ 3-5. αὐτῶν (= ἀκριβῶς) ἐκ. τῶν β., συναπτέον τῷ ἡγεμόνας.—ἤγεσθε καὶ ἐφέρεσθε = ἐβλάπτεσθε.—τὰ ὑμέτερα = αἱ κτήσεις ὑμῶν.—κατέστησεν, δηλ. ὑμᾶς.—τὰ πολλὰ = τὸ μέγιστον μέρος.—τῶν ἐπὶ θ. χωρ. τὰ ἐπικαιρ. = τὰς καταλληλοτάτας ἐκ τῶν παρὰ τὴν θάλασσαν θέσεων.—καταλαβόμενος (= καταλαβών), μετχ. χρονκ.—τὴν ἐμπορ. τῇ χ. ἀνεπέτασε = εἰσήγαγε τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν χώραν.—τῶν μεταλλείων τὴν ἐργασίαν ἀνευδεῆ, κατ' ἔννοιαν=ἄφθονον τὸ ἐκ τῶν μεταλλείων κέρδος· μεταλλεῖα ἐνταῦθα νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ ἐπὶ τοῦ Παγαγαίου ὄρους μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἅτινα παρεῖχον τῷ Φιλίππῳ ἐτησίαν πρόσσοδον περίπου 1,000 ταλάντων.—Θεσσαλῶν δ' ἄρχοντας... ἀπέφηνε (δηλ. ὑμᾶς), ὅτε οἱ Ἀλευάδαι—ἐπιφανῆς δυναστικὸν γένος ἐν Θεσσαλίᾳ—ἐπεκαλέσθησαν (τῷ 357) τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου κατὰ τοῦ τυράννου τῶν Φερῶν Λυκόφρονος, ἦλθεν ὁ Φίλιππος εὐθὺς μετὰ στρατοῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ προσεκτήσατο ἐνταῦθα ἐπιρροήν.—οὓς, δηλ. Θετταλοῦς.—ἐπειθήκετε τῷ δέει, τὸ τεθνάναι τῷ δέει = ὑπερφοβεῖσθαι (= ὑπερβολικῶς φοβεῖσθαι) δι' αὐτὸ καὶ συνετάχθη μετ' αἰτιατκ. (οὓς).—τὸ Φωκίων ἔθνος ταπεινώσας, ἐν ἔτει 346 ὁ Φίλιππος κληθεὶς εἰς βοήθειαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐπεράτωσε τὸν ἱερὸν πόλεμον διὰ τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσιώσεως τῆς Φωκίδος.—πάροδον = δίοδον, εἰσοδον.—εὐπορον = βετήν.—ἀντὶ στενῆς καὶ ἀπόρου, κατ' ἔννοιαν = ἦτις πρότερον ἦτο στενὴ καὶ ἀδιάβατος.—ἐφειδρεύοντας τῇ Μακ.=

ἐνεδρεύοντας κατὰ τῆς Μακ.—ἐς τοσόνδε (= τοσοῦτον) ἔταπ., διὰ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ νίκης (338 π. X.). — ἤδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῶ ξυμπονούτων (= ἐμοῦ ξυμπονούτος), κατ' ἔννοιαν = διὰ τῆς βοήθειας, ἣν παρέσχον ἤδη καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὸν (δηλ. τὸν Φιλ.). ὁ Ἀλέξ. μετασχὼν τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν νίκην διὰ τῆς προσωπικῆς του ἀνδρείας.— ὡς... ἐκείνους... σφισι (= ἑαυτοῖς) πορίζεσθαι = ὥστε ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἄθην. καὶ οἱ Θηβ.) νὰ παρέχωσιν εἰς ἑαυτούς.— ἀντὶ τοῦ φόρουσ τελεῖν (δηλ. ἡμᾶς) Ἄθ. = ἀντὶ τοῦ νὰ πληρώνωμεν ἡμεῖς φόρους εἰς τοὺς Ἄθην. (καθὼς ἄλλοτε). — καὶ ὑπακ. Θηβ. = καὶ (ἀντὶ τοῦ) νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς Θηβαίους· ἀναφέρεται εἰς τὴν Θηβαϊκὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξέτεινεν ἐν Μακεδ. ὁ Θηβαῖος Πελοπίδας, ὅστις ἔλθων εἰς Μακεδ. τῷ 369 π. X. πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν περὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς ἐρίδων, τῶν ἀναφρυσῶν μεταξὺ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' — υἱοῦ τοῦ Ἀμύντου καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίππου — καὶ τοῦ Πτολεμαίου, παρεχώρησε τὸν θρόνον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν δ' ἀδελφὸν αὐτοῦ Φιλίππον παρέλαβεν εἰς Θήβας ὡς ὄμηρον. — παρ' ἡμῶν = τῇ βοήθειᾳ ἡμῶν. — ἐν τῷ μέρει = μὲ τὴν σειρὰν τῶν κατ' ἔννοιαν = τούναντίον. — ἐκόσμησε = διηυθέτησε. — αὐτοκράτωρ = ἀπόλυτος. — τῆς ἐπὶ τὸν Π. στρατιᾶς (= στρατείας) = διὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν. — οὐχ... μᾶλλον τι... ἢ = ὄχι τόσον... ὅσον. — τῷ κοινῷ = τῇ πολιτείᾳ.

§ 6-8. ταῦτα (δηλ. ἐστὶ) τὰ ἐκ τοῦ π. τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπερογμένα (τοῦ ῥ. ὑπάρχειν) = αὐταὶ εἶναι αἱ ὑπὸ τοῦ πατρός μου πρὸς ὑμᾶς παρασχεθεῖσαι ἐκδουλεύσεις. — ὡς... σκέψασθαι, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω: ὡς... ξυμβαλεῖν διὰ τοῦ α' ἐκφράζεται περιορισμός τις τοῦ μεγάλα, διὰ δὲ τοῦ β' περιορισμός τις τοῦ μικρὰ = μεγάλα μὲν (αἱ ἐκδουλεύσεις) ἐὰν ἐξετασθῶσιν αὐταὶ καθ' ἑαυτάς, μικρὰ δὲ ἐὰν ἤδη παραβληθῶσι πρὸς τὰς ἰδικὰς μας. — ὅς = ἐγὼ γάρ· ἐτέθη τὸ ὅς ὡσεὶ προηγέτο ἀντὶ τοῦ τὰ ἡμέτερα τὸ τὰ ἐμά.— παραλαβὼν... δανεισάμενος... ὀρηθηεῖς... ἀνεπέτασα = παρέλαβον... καὶ ἀφ' οὗ ἐδανείσθην... ἐξώρμησα... καὶ ἤνοιξα.— ἐκπώματα = ποτήρια.— ἐν τοῖς θησαυροῖς = ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ.— χρεῶν (γενκ. πληθ. τοῦ οὐσ. τὸ χρέος) δ' ὀφειλ. ὑπὸ Φ. ἐς π. τ. = τούναντίον δὲ ὀφειλόμενα ὑπὸ τοῦ Φιλ. χρέη σχεδὸν 500 τάλαντα.— ἐπὶ τούτοις = πρὸς τούτοις.—

τῆς οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκ. καλῶς= ἤτις οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς ἔτρεφεν ἐπαρκῶς.— τὸν πόρον= τὴν διάθασιν.— θαλ. ἐν τῇ τότε Περσῶν= ἂν καὶ τότε κύριοι τῆς θαλάσσης ἦσαν οἱ Πέρσαι.— κρατήσας, τοῦ β. κρατῶ (τινα)= νικῶ τινα.— τῇ ἵππῳ= διὰ τοῦ ἵππικου.— τοὺς Δ.= τοῦ Δαρείου.— τῇ ὑμ. ἀρχῇ= εἰς τὸ ἰδικόν σας κράτος.— Φρύγας ἀμφοτέρους = ἀμφοτέρας τὰς Φρυγίας, δηλ. καὶ τὴν μικρὰν Φρυγίαν (παρὰ τὴν Προποντίδα) καὶ τὴν ΝΑ. αὐτῆς κειμένην μεγάλην Φρυγίαν (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — τὰ ἄλλα π. προσχωρήσαντα= πάσας τὰς ἄλλας χώρας, αἵτινες ἐκουσίως παρεδόθησαν εἰς ἐμέ.— καρποῦσθαι, καθαρὸν τελικὸν ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἔδωκα= ἔδωκα εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἀπολαύητε (πᾶν ὅ,τι αἱ χῶραι ἀποφέρουσι). — Κυρήνης, πρωτεύουσης τῆς Κυρηναϊκῆς χώρας ἐν Λιβύῃ, παρὰ τὴν ΒΑ. ἀκτὴν τῆς Ἀφρικῆς. — ὑμῖν ἔρχεται = περιέρχονται εἰς ὑμᾶς. — ἡ κοίλη Συρία, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 8, § 6. — Παλαιστίνη, ἡ γνωστὴ ἐν Ἀσίᾳ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν, κειμένη μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Μεσογείου θαλάσσης (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ἡ μέση (δηλ. γῆ) τῶν ποταμῶν (δηλ. Τίγρητος καὶ Εὐφράτου)= ἡ Μεσοποταμία (πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 7, § 3). — Βαβυλών, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 7, § 3. — Βάκτρα, ἡ Βακτριανὴ χώρα, περὶ ἧς βλ. ἐν σελ. 125. — Σοῦσα, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 16, § 2. — ἡ ἔξω θάλασσα, δηλ. ὁ Περσικὸς κόλπος. — ὑμεῖς... ὑμεῖς... ὑμεῖς (δηλ. ἔστε), ἐπαναφορά. — ταξίαρχοι, κυρίως ταξίαρχος = ἄρχων τῆς τάξεως (= στρατιωτικοῦ σώματος ἀποτελουμένου ἐκ 1.000 πεζῶν στρατιωτῶν).

§ 9. ὡς, ἐνταῦθα= γάρ· τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ἐπεὶ κατωτέρω (ἐπεὶ οὐδέ...). — τί περίεσι = τί ὑπολείπεται. — ὅτι (= εἰ) μὴ αὐτὴ ἢ π. καὶ τὸ δ. τοῦτο = ἐκτὸς ταύτης τῆς πορφύρας (= τῆς πορφυρᾶς χλαμύδος) καὶ τούτου τοῦ διαδήματος (τῆς κυανολεύκου δηλ. ταινίας τῆς περιδεδεμένης περὶ τὴν καυσίαν— τὸν πλατύγυρον πῖλον— τοῦ Ἀλεξ.). — οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι, ἐς ὃ τι φυλ. αὐτοὺς (δηλ. τοὺς θησαυροῦς) = οὐδὲ ἔχω ἴδιον ἀτομικὸν συμφέρον, δι' ὃ νὰ φυλάξω αὐτούς. — σιτουμένῳ... καὶ... αἰρουμένῳ = δι' ὅτι τρώγω... καὶ κοιμῶμαι· αἱ μετχ. διατὶ κατὰ δοτκ.; — τὸν αὐτὸν, δηλ. ὑμῖν. — καίτοι (= καὶ ὅμως), τροποποιεῖται καὶ διορθοῦται τὸ πρὸ ὀλίγου ἐκφρασθὲν (σιτουμένῳ τὰ αὐτὰ κτλ.). — ἐμοὶ δοκῶ = νομίζω. — τὰ αὐτὰ τοῖς τροφ. ὑμῶν = τὰς αὐτὰς (τροφὰς) μὲ

ἐκείνους ἐξ ὑμῶν, οἷτινες ζῶσι τρυφηλῶς (= καλοπερνῶσι). — προαγρυπνῶν δὲ ὑμῶν, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ οἶδα=(ὡς πρὸς τὸν ὕπνον δὲ) γνωρίζω ὅτι ἀγρυπνῶ δι' ὑμᾶς. — ὡς... ἔχητε = ἔνα δύνασθε.

Κεφ. 10.

§ 1-2. ἀλλά... γὰρ (=βεβαίως), διὰ τούτου εἰσάγεται εἰρωνικῶς ἐνδεχομένη ἀντίρρησης, ἣτις εὐθὺς ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀνασκευάζεται. — ταῦτα, συναπτόεν τῷ ἐκτετασίμην. — ὑμῶν π. καὶ ταλαιπ. = διὰ τῶν κόπων καὶ ταλαιπωριῶν, ἃς σεῖς ὑπομένετε. — αὐτός... ἐξηγούμενος = ἐν ᾧ ἐγὼ αὐτὸς ἤμην ἡγεμῶν. — πονήσας, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ οἶδε· τί μετχ. εἶναι; — ἄγε δὴ = ἐμπρὸς λοιπόν. — ὅτι τραύμ. ὑμῶν ἐστίν = ὅστις ἐξ ὑμῶν ἔχει τραύματα. — γυμνώσας = ἀφ' οὗ ἀπογυμνώσῃ. — ἐν μέρει = ὅταν ἔλθῃ ἢ σειρὰ μου = κατόπιν. — ὡς, πρβλ. ἀνωτέρω κεφ. 9, § 9 «ὡς ἔμοιγε δοκεῖ...». — οὐκ ἐστίν, ὅ τι τοῦ σώμ. = οὐδὲν μέρος τοῦ σώματος μου ὑπάρχει, τὸ ὅποιον. — τῶν γε δὴ ἔμπροσθεν μερῶν, ὀρίζει ἀκριβέστερον τὴν γενκ. τοῦ σώματος = εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦλάχιστον τὰ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μέρεσι τοῦ σώματος τραύματα πῶς ἐθεωροῦντο; — ὄπλον... ἢ ἐκ χειρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων (δηλ. ὄπλων), κατ' ἐννοίαν = ὄπλον... χρησιμοποιοῦμενον ἢ ἐν τῇ ἐκ τοῦ συστάδην μάχῃ (ὡς τὸ ξίφος [πρβλ. κατωτέρω «ἀλλὰ καὶ ξίφει...»]) ἢ ἐν τῇ ἐξ ἀποστάσεως (ὡς τὰ βέλη καὶ τὰ βλήματα πολιορκητικῆς μηχανῆς [πρβλ. κατωτέρω «καὶ τετόξευμαι καὶ ἀπὸ μηχανῆς β.»]). — ξίφει... τέρωμαι, ἐν τῇ παρὰ τὸν Γρανικὸν μάχῃ (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 15, § 8) καὶ ἐν τῇ ἐν Ἰσοφ (πρβλ. βιβλ. II, κεφ. 12, § 1). — ἐκ χειρὸς = ἐκ τοῦ πλησίον. — τετόξευμαι, ἐν τινι ἐφόδῳ κατὰ τῆς πρωτευούσης τῶν Μαλλῶν. — ἀπὸ μηχανῆς βέβλημαι (= ἔχω κτυπηθῆ διὰ βλήματος μηχανῆς πολιορκητικῆς, δηλ. τοῦ καταπέλτου), κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Γάζης. — πολλαχῇ = πολλάκις. — νικῶντας = νικηφόρους.

§ 3-4. ἔτι = προσέτι. — ᾧ χρέα ἦν... διαλέλυμαι πάντα = ἐάν τις (ἐξ ὑμῶν) εἶχε χρέη, πάντα (ταῦτα) ἔχω πληρώσει. — οὐ πολυπραγμονήσας = χωρὶς νὰ πολυεξετάσω. — ἐφ' ὅτι = πρὸς τίνα σκοπόν. — ἐγένετο, δηλ. τὰ χρέη. — τοσαῦτα μὲν μισθοφ., τοσ. δὲ ἀρπαζόντων (δηλ. ὑμῶν), αἶ μετχ. ἐνδοκ. = ἐν ᾧ σεῖς τοσοῦτον

μὲν μισθὸν ἐλαμβάνετε, τσαυτα δὲ διηρπάχετε.—ὁποῖε... γίγνοιτο = ὅσακις ἐγίνοιτο. — ἐκ πολιορκίας = μετὰ (τινα) πολιορκίαν. — στέφ. χρ. τοῖς πλ. ὑμῶν εἰσι = οἱ πλείστοι ἐξ ὑμῶν ἔχουσι χρυσοὺς στεφάνους! — μνημεῖα... ἀθάν. = ὡς ἀθάνατα μνημεῖα. — τῆς ἀρετῆς = τῆς ἀνδρείας. — ὅστις δὲ δὴ καὶ = ἀλλὰ καὶ ὅστις. — εὐκλεῖς αὐτῷ ἢ τελ. = ἔνδοξος ὁ θάνατος αὐτοῦ. — περιφανῆς ὁ τάφος (δηλ. ἐγένετο) = λαμπρὰ ἢ ταφὴ του. — χαλκαῖ αἱ εἰκ. τῶν πλείστων, πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 16, § 4. — οἴκοι = ἐν τῇ πατρίδι. — λειτουργίας... καὶ εἰσφορᾶς, πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 16, § 5. — οὐ γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τό: εὐκλεῖς αὐτῷ ἢ τελευτῇ ἐγένετο. — οὐ... τίς ὑμῶν = οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν. — ἐμοῦ ἄγοντος = ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν μου.

§ 5-7. τοὺς ἀπολέμους = τοὺς ἀχρεῖους ἐς τὰ πολέμια (πρβλ. κεφ. 8, § 1). — ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι = ἐπιφθόνους εἰς τοὺς ἐν τῇ πατρίδι. — ἀπελθόντες οἴκοι (= οἴκαδε) = ἀπ' οὗ ἐπανελθῆτε εἰς τὴν πατρίδα. — ὅτι, ἀνήκει εἰς τὸ (ἐν § 7) «οἴχεσθε». — νικῶντα Πέρσας καὶ Μ. κτλ. = τὸν νικητὴν τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων... — Βακτρίους καὶ Σάκας... Οὐξίους καὶ Ἀραχωτοὺς... Παρθυαίους... Ὑρκανίους, περὶ τούτων πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 8, § 3-5. — καταστρεψάμενον, ἢ μετχ. αὐτῇ — ὡς καὶ αἱ ἐπόμεναι — ἐπιθετικῇ = ὅστις καθυπέταξεν. — Δράγγας, λαὸν ἐν τῇ κάτω Ἀσίᾳ, κατοικοῦντα ἐν τῇ Δραγγιανῇ, Περσικῇ χώρᾳ πρὸς Β. τῆς Γαδρωσίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — κεκτημένον = ὅστις ἔχει καταβάλει. — Χερασμίους, λαὸν ἐν τῇ ἄνω Ἀσίᾳ, κατοικοῦντα ἐν τῇ Σογδιανῇ παρὰ τὸν ποταμὸν Ὁξόν (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ἔστ' ἐπὶ τὴν θ. τὴν Κ. = μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης: Κασπία δὲ θάλασσα, ἡ μεγίστη λίμνη τῆς γῆς, ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης πρὸς Α. τοῦ Εὐξείνου Πόντου (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — τὸν Καυκάσον, (οὐχὶ τὸν Σκυθικὸν — τὸν μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης — ἀλλὰ) τὸν Ἰνδικόν, ἦτοι τὸ Παραπάμισον ὄρος, τὸ κείμενον ἐν τῇ Ἀν. Περσίᾳ μεταξὺ Βακτριανῆς καὶ Ἀραχωσίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — ὑπὲρ τὰς Κασπ. πύλας = πέραν τῶν Κασπίων πυλῶν (τῶν κειμένων πρὸς Ν. τῆς Κασπίας θαλάσσης μεταξὺ Μηδίας καὶ Ὑρκανίας [βλ. γεωγρ. χάρτ.]). — Ὁξόν ποταμὸν, πηγάζοντα ἐκ τοῦ Παραπαμίσου (= Ἰνδικοῦ Καυκάσου), διαρρέοντα τὴν Βακτριανὴν καὶ Σογδιανὴν καὶ ἐκβάλλοντα εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Τάναϊν, ἐνταῦθα = Ἰαξάρτην (καὶ οὐχὶ τὸν ποταμὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς

Ῥωσσίας [τὸν καλούμενον νῦν Don]· ὁ δὲ Ἰαξάρτης, ποταμὸς ἐν Ἀσίᾳ παρὰ τὰ ΒΑ. σύνορα τῆς Βακτριανῆς, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῶν κειμένων ΒΑ. τοῦ Παραπαμίσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ὠξειανὴν λίμνην (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — Ἰνδὸν ποταμόν, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 8, § 6.—οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διον. περ.—ἐν οὐδεὶς ἄλλος διέβη ἐκτὸς τοῦ Διονύσου (τοῦ θεοῦ τοῦ οἴνου).—Ὑδάσπην, ποταμόν εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἰνδικῆς, πηγάζοντα ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Καυκάσου καὶ ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀκεσίην ποταμόν καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰνδόν.—Ἀκεσίην, ποταμόν τῆς Ἰνδικῆς, ὅστις δεχόμενος τοὺς ποταμοὺς Ὑδάσπην, Ὑδραώτην καὶ Ὑφασιν ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν.— διαπεράσαντα ἄν = ὅς ἄν διεπέρασεν.— εἰ μὴ . . . ἀπωκνήσατε=ἐὰν δὲν ἐδειλιάτε.—καί . . . ἐμβαλόντα (ἀμτβ.)=καὶ ὅστις ἐξέπλευσεν.— ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, δηλ. εἰς τὸν μέγαν Ὠκεανόν.—κατ' ἀμφ. τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στ.—δι' ἀμφοτέρων τῶν στομίων τοῦ Ἰνδοῦ.—διὰ τῆς Γαδρωσίας, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 22, § 1.—ἦ = ὅπου.—οὐδεὶς ποῦ πρ. ξὺν στρ. ἦλθε, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 24, § 2.—Κορμανίαν, χώραν ἐν Ἀσίᾳ, πρὸς Δ. τῆς Γαδρωσίας (βλ. γεωγρ. χάρτ.). — τὴν Ὀρειτῶν γῆν, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 22, § 1.— περιπεπλ. δὲ ἤδη κτλ. = (ἀναγγεῖλατε λοιπόν, ὅτι σεῖς) τοῦτον, τοῦ ὁποῦ ὁ στόλος ἤδη ἔχει περιπλεύσει τὴν ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Ἰνδῶν μέχρι τῆς χώρας τῶν Περσῶν θάλασσαν.—ὡς . . . ἐπανηγύγετε (ἀμτβ.)=εὐθύς ὡς ἐπεστρέψατε.— Σοῦσα, πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 16, § 2.— ἀπολιπόντες οἴχεσθε, ἐκ τοῦ (ἐν τῇ § 5) ὅτι=ἀφήσατε (τοῦτον) καὶ ἀπήλθετε.—φυλάσσειν, καθαρὸν τελικ. ἀπρμφ.=ἵνα φυλάττωσι (=προστατεύωσιν) αὐτόν.— ταῦτα ὑμῖν κτλ., εἰρωνικῶς λέγονται ταῦτα· κατ' ἔννοιαν=αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι βεβαίως θὰ σὰς δοξάσωσι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ καλαὶ θὰ φανῶσι παρὰ τοῖς θεοῖς.— ἴσως, συνώνυμον τῷ δήπου = βεβαίως.

Κεφ. 11.

§ 1-2. δέξεως=μεθ' ὀρμῆς.—ἐς τὰ βασίλεια=εἰς τὰ (ἐν Ὠπιδί) ἀνάκτορα.—παρελιθῶν=ἀποσυρθεῖς.—οὔτε ἐθερ. τὸ σῶμα=οὔτε περιποιήθη τὸ σῶμά του (ἀπέφυγε δηλ. νὰ λουσθῇ, νὰ γυμνασθῇ, νὰ φάγῃ κ.τ.τ.).—οὔτε τῷ ὄφθῃ (τοῦ ῥ. ὄρωμαι) τῶν ἐταίρων, κατ' ἔννοιαν=οὔτε τινὰ τῶν ἐταίρων ἤθελε νὰ ἴδῃ.— ἐς τὴν

ὕστ. = τῇ ὑστεραίᾳ. — εἴσω, δηλ. εἰς τὰ ἀνάκτορα. — τῶν τάξεων, δηλ. τοῦ στρατοῦ. — ὄσους ξυγ. ἀπέφηνε (= κατέστησε), κατ' ἔννοιαν = ὄσους ἐτίμησε διὰ τοῦ (περσικοῦ) τίτλου τῶν συγγενῶν (πρβλ. βιβλ. III, κεφ. 11, § 5). — τούτοις νόμιμον ἐπ. . . μόνους = εἰς τούτους μόνους ἔδωκε τὸ δικαίωμα. — φιλεῖν, τὸ φίλημα παρὰ Πέρσαις ἐθεωρεῖτο ὡς ἐκδήλωσις τιμῆς. — ἔν τε τῷ παραυτίκα (= ἐν τῷ παρόντι), συναπτέον τῷ ἐκπεληγμένοι εἰς τὸν τε ἀνταποκρίνεται ὁ δὲ ἐν § 3 «ὡς δὲ τὰ Περσῶν . . .». — αὐτοῦ, τοπικὸν ἐπίρ. ἐρίζεται ἀκριθέστερον διὰ τοῦ «πρὸς τῷ βήματι». — ἀπαλλασσομένῳ = ὅτε ἀπεμακρύνετο. — ὅτι μὴ = εἰ μὴ. — οὔτε μένοντες ὁ τι κτλ. = οὔτε εἶχον ὁ τι μένοντες πράττωσιν ἢ λέγωσιν = οὔτε ἐγνώριζον τί μένοντες νὰ πράττωσιν ἢ νὰ λέγωσιν.

§ 3-4. τὰ Περσῶν καὶ M. = τὰ συμβαίνοντα μὲ τοὺς Πέρσας καὶ Μήδους· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ αἰ τε ἡγεμονίαι κτλ. — διδόμεναι . . . καταλεγομένη . . . καλούμενον = ὅτι ἐδίδοντο . . . κατενέμετο . . . ὠνομάζετο. — τὰ Μακεδ. ὀνόματα (= διὰ Μακεδονικῶν ὀνομάτων), ἀντικρ. τοῦ καλούμενον κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καλεῖν τινα ὀνομά τι (παθτικ. = καλεῖται τις ὀνομά τι)· μετὰ τὸ Μακεδ. ὀνόματα ἀνεμένετο: τάξεις Περσικαὶ καλούμεναι ἀντι δμως τούτου ἐτέθησαν αὐταὶ αἰ τάξεις ἀπὸ τοῦ ἄγγμα Περσικὸν μέχρι τοῦ ἄγ. βασιλικόν. — ἄγγμα, πεζέταιροι, ἢ τῶν εἰαίρων ἵππος, βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 76-78. — ἀργυρασπίδων, αἰ ἀργυράσπιδες — ἐνταῦθα μόνον ἀναφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ — ἦτο τάξις τις τῶν ὑπασπιστῶν κληθεῖσα οὕτως, διότι εἰς αὐτὴν ὁ Ἀλέξ. ἔδωκεν ἀσπίδας ἀργυρᾶς (= ἐπηργυρωμένας) διὰ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ἐπεδείξατο αὕτη ἐν τῇ κατὰ τῶν Ἰνδῶν ἐκστρατείᾳ. — ταύτης = ἐκ ταύτης (σχηματισθέν). — οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν (= οὐκέτι ἑαυτῶν ἐκράτουσιν) = δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ κρατηθῶσιν. — ὡς πρὸς = πρὸς (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75). — αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν, πρβλ. ἀνωτέρῳ § 2 «αὐτοῦ πρὸς τῷ βήματι». — ἱκετηρίας ταύτας (καθ' ἑλξιν ἀντί: ταῦτα [= τὰ δπλα]) τῷ β. = ταῦτα ὡς σημεῖον θερμῶν τῶν παρακλήσεων πρὸς τὸν βασιλέα. — ἐκδιδόναι = παραδιδόναι. — ἐθέλειν, τὸ ἀπαρμψ. τοῦτο — ὡς καὶ τὸ ἀπαλλαγῆσθαι — ἐκ τοῦ ἔλεγον, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ δεόμενοι. — εἰ μὴ τινα οἴκτιον σφῶν ἔξει = ἐὰν δὲν λυπηθῇ αὐτούς.

§ 5-7. ὁ δὲ, παρατηρητέα ἢ θέσις τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει

= τότε οὗτος. — ἐξέροχεται, πόθεν; — ταπεινῶς διακαιμένους = ὅτι εἶχον ταπεινωθῆ. — ἀκούσας ξὺν οἰμωγῇ τῶν π. β., ἡ μετχ. βοώντων κατγρμτκ. ἐκ τοῦ ἀκούσας· διατί κατὰ γενκ.; κατ' ἔννοιαν = ἀκούσας τὴν θρηνώδη κραυγὴν τῶν πολλῶν. — καὶ αὐτῷ προχεῖται δ., μετὰ τὰς μετοχὰς ἰδὼν τε... καὶ ἀκούσας ἀνεμένετο ἀντί τῆς περιφράσεως τό: «δακρῦει καὶ αὐτός». — ἀνήγετο ὡς τι ἐρῶν = ἠτοιμάζετο ἵνα εἴπη τι· τὸ β. ἀνάγεσθαι σημαίνει κυρίως τί; — ἔμενον λιπαροῦντες = ἐπέμενον παρακαλοῦντες (ὡσεὶ φοβούμενοι τὴν πρώτην λέξιν τοῦ μὴ ἐξελιωθέντος ἴσως ἀκόμη βασιλέως των). — καθ' ἡλικίαν καὶ ἰππαρχίαν... οὐκ ἀφανῆς = ἐπιφανῆς ἕνεκα τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ ἀξιωματός του ὡς ἰπάρχου. — τὰ λυπ. ἐστὶ Μακ., ὅτι, κατ' ἔννοιαν = οἱ Μακεδ. λυποῦνται, διότι... — ξυγγενεῖς, πρβλ. ἀνωτέρω § 1. — φιλοῦσί σε = δύνανται νὰ σε φιλῶσι· πρβλ. ἀνωτέρω § 1. — οὐπω τις γέγευται = οὐδεὶς ἀκόμη ἔχει ἀξίωθῆ. — ὑπολαβὼν = ἀποκριθεὶς. — ἐμαντῷ τίθειαι ξυγ. = θεωρῶ συγγενεῖς μου. — τὸ γ' ἀπὸ τούτου = ἀπὸ τούδε. — καλέσω, ποῖος ὁ συνηθέτερος παρὰ τοῖς Ἄττι. τύπος τοῦ μέλλ.; — καὶ ὅστις ἄλλος = καὶ πᾶς ἄλλος (τῶν Μακεδ.), ὅστις. — ἀναλαβόντες, διατί ἡ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῶν ἐπομένων: «βοῶντες καὶ παιανίζοντες». — τὰ ὄπλα = τὰ ἑαυτῶν ὄπλα (ἄτινα εἶχον καταθέσει πρὸ τῶν θυρῶν τῶν ἀνακτόρων ἱκετηρίας τῷ βασιλεῖ [πρβλ. § 4]). — παιανίζοντες = φάλλοντες τὸν παιᾶνα (= πολεμικὸν ᾠσμα)· πρβλ. κατωτέρω § 9 «παιανίσαι», ὅπερ = ὅτι ἔψαλαν ὕμνον (πρὸς τοὺς θεοὺς).

§ 8-9. ἐπὶ τούτοις = ἕνεκα τούτου (τίνος);. — οἷς αὐτῷ νόμος, δηλ. ἦν θύειν = εἰς τοὺς ὁποίους συνήθιζεν αὐτὸς νὰ θυσιάσῃ. — θοίνην δημ. ἐποίησεν = διωργάνωσεν εὐωχίαν πάγκοινων. — καθήμενός τε αὐτὸς καὶ π. καθ. ... ἐν δὲ τῷ ἐφ. τούτων (δηλ. τῶν Μακ). Περσῶν (δηλ. καθημένων), κατ' ἔννοιαν = εἰς τὴν ὁποίαν παρεκάθεισε καὶ αὐτὸς καὶ πάντες, περὶ αὐτὸν μὲν οἱ Μακεδ., μετὰ τούτους δὲ οἱ Πέρσαι. — ἐπὶ δὲ τούτοις = μετὰ δὲ τούτους. — ὅσοι... πρεσβευόμενοι (δηλ. ἦσαν) = ὅσοι ἐτιμῶντο. — κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἄλ. ἀρετὴν = ἕνεκα ἀξιωματός ἢ ἄλλης τινὸς ἀρετῆς. — κρατήρος, ὁ κρατήρ ἦτο μέγα καὶ εὐρὺ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ — κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχαίων — ἐκίρνᾳτο ὁ οἶνος μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ ἐξ οὗ διὰ τοῦ οἰνοχόου ἐπληροῦντο τὰ ποτήρια. — ἀρνούμενοι = ἀντλοῦν-

τες. — καταρχ. τῶν Ἑλλ. μάντ. καὶ τῶν Μάγων = καθ' ὅς (σπονδᾶς) οἱ Ἑλληνες μάντεις καὶ οἱ Μάγοι ἐτέλουν τὰς νενομισμένας προκαταρκτικὰς ἱεροπραξίας· περὶ τῶν Μάγων πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 29, § 4. — εὔχετο τὰ τε ἄλλα ἀγαθὰ καὶ... Μακ. καὶ Πέρσ. = ἠύχετο (ὁ Ἀλέξ.) νὰ δώσωσιν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς Μακεδ. καὶ Πέρσας πάντα μὲν τὰ ἀγαθὰ, πρὸ πάντων δέ... — κατέχει λόγος = ὑπάρχει παράδοσις = λέγεται. — ἐπ' αὐτῇ παιανίαι = ὅτι μετ' αὐτὴν (τὴν σπονδὴν) ἔψαλαν παιᾶνα (= ὕμνον [πρβλ. § 7 «παιανίζοντες»])· πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κυρίως συμποσίου, ὡς καὶ μετ' αὐτό, συνήθεια ὑπῆρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίαις νὰ ψάλλωσιν ὕμνους πρὸς τοὺς θεοὺς.

Κεφ. 12.

§ 1-2. ἐθέλονται ἤδη = ὡς ἐθέλονται τώρα πλέον (καὶ οὐχὶ ὡς πρότερον τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλεξ. [πρβλ. κεφ. 8, § 1]). — ἀπόλεμοι, πρβλ. κεφ. 10, § 5. — ἐγένοντο ἐς μυρίους = ἀνῆλθον εἰς 10,000 περίπου. — τὴν μισθοφορὰν = τὸν μισθόν. — οὐ τοῦ ἐξήκοντος ἤδη χρ... μόνον = ὄχι μόνον διὰ τὸν ἤδη παρελθόντα χρόνον. — ἀλλὰ καὶ τοῦ κτλ. = ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν χρόνον, τὸν ἀπαιτούμενον μέχρι τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφῆς των. — ἐπέδωκεν = ἔδωκε πρὸς τούτους. — παῖδες εἶ τῳ ἦσαν = ἐάν τις εἶχε παῖδας. — μηδὲ στάσιν κατάγειν ἐς Μακ., τὸ στάσιν κατγγμ. τοῦ ἀντικρ. ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν β. γυν. παῖδας = καὶ νὰ μὴ φέρῃ εἰς τὴν Μακεδ. ὡς ἀφορμὴν ἐρίδων ἀλλοφύλους καὶ παῖδας ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν. — ἐπιμελήσεσθαι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο — ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα ἄξιν, παραδώσειν — ἐκ τοῦ εἶπε, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἐκέλευσε. — ὡς ἐκτρ., τελικὴ πρότασις. — τὰ ἄλλα καὶ ἐς τὰ πολ. κοσμ. = ἐκπαιδευόμενοι καὶ εἰς τὰ ἄλλα καὶ εἰς τὰ πολεμικά. — γενομένους δ' ἄνδρας ἄξιν = αὐτοὺς δέ, ὅταν ἀνδρωθῶσιν, (ὅτι) θὰ ἐπαναφέρῃ.

§ 3-4. ταῦτα... ἐπιγγέλλετο = ταῦτα (τίνα;) ὑπισχνεῖτο. — ἀσπάθητα καὶ ἀτέκμαρτα = ἀόριστα καὶ ἀνυπολόγιστα (ὡς ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων). — καὶ ὅπως ἔχει κτλ., αἱ γενκ. φιλίας καὶ πόθου ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὅπως· κατ' ἔννοιαν = καὶ ὡς τὴν ἀσφαλεστάτην ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας

καὶ ἀγάπης ἐπεθύμει νὰ ἔχωσιν ἐκεῖνο. — ὅτι κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐκεῖνο. — καὶ ὄντινα = ὄντινα. — ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφ. ἄγει = ἴσον θεωρεῖ μὲ τὸν ἑαυτὸν του. — ξυμπέμπει αὐτοῖς = πέμπει μετ' αὐτῶν. — φύλακα καὶ ἡγεμ., κτγρμ. — τοῦ στόλου = τῆς πορείας. — ἀσπασάμενος = ἐγκαρδίως ἀποχαιρετίσας. — ἀφ' οὗ ἀπῆλ. = ἀπῆλλαξεν ἀφ' ἑαυτοῦ. — Κρατέρω . . . ἐκέλευσε, παρατηρητέα ἐνταῦθα ἢ μετὰ δοτικ. σύνταξις τοῦ ῥήματος (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 75): κατωτέρω τοῦτο κανονικῶς εἶναι συντεταγμένον μετὰ αἰτιατικ. (Ἀντίπαιρον . . . ἐκέλευσεν). — ἀπαγαγόντι = ὅταν ἐπαναφέρῃ (τούτους). — Μακ. . . ἐξηγεῖσθαι = ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν διοίκησιν τῆς Μακεδ. . . — ἐπιμ. τῶν Ἑλ. τῆς ἐλ. = ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. — Ἀντίπαιρον, ὅστις μέχρι τοῦδε ἦτο διοικητὴς τῆς Μακεδ. καὶ Ἑλλάδος (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 11, § 3). — διαδόχους τοῖς ἀποπ. = ὡς διαδόχους τῶν ἀποστελλομένων εἰς τὴν πατρίδα (στρατιωτῶν). — Μακ. τῶν ἀκμαζόντων = Μακεδόνας ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας των ὄντας. — δεύτερον . . . ἡγ. = ὡς δεύτερον ἡγεμόνα. — ἀπὸ Κρατ. = μετὰ τὸν Κράτερον. — ὡς . . . μὴ ποθῆσαι στρ. τοὺς ἰόντας = ἵνα μὴ στερηθῶσι στρατηγοῦ οἱ ἀπερχόμενοι. — εἴ τι . . . ξυμπίπτοι = ἐὰν ἤθελε συμβῆ τι (δηλ. ἀσθένειά τις ἢ θάνατος). — ὅτι καὶ μαλ. τὸ σῶμα ἔχ. ἀπ. αὐτὸν = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ἀπέπεμπεν αὐτὸν σωματικῶς ὑποφέροντα.

Β'. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 28 - 30)

Κεφ. 28.

§ 1-2. τῇ τει. καὶ δ. καὶ ἐκ. Ὀλυμπιάδι = τῇ 323 π. X. — ἐφ' Ἠγησίου ἄρχ. Ἀθ. = ὅτε ἄρχων (ἐπώνυμος—πρῶτος δηλ. τῶν ἐννέα ἀρχόντων) ἐν Ἀθῆναις ἦτο ὁ Ἠγησίας (ἦτοι τῇ 323). — τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτιῶ = τοῦ τριακοστοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτιῶ μῆνας. — τὸ σῶμα κάλλιστος = ὠραιότατος κατὰ τὸ σῶμα. — δξύτατος τὴν γνώμην = ὀρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις του. —

τοῦ θεοῦ = τῆς λατρείας τῶν θεῶν. — ἡδονῶν τῶν μὲν τοῦ σώματος... τῶν δὲ τῆς γνώμης (δηλ. ἡδονῶν) = τῶν μὲν σωματικῶν ἀπολαύσεων... τῶν δὲ πνευματικῶν (ἀπολαύσεων). — ξυνιδεῖν τὸ δέον... δεινότατος = ἰκανώτατος εἰς τὸ νὰ προῖδῃ τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα. — ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν = ἐν ὄσῳ ἀκόμη ἦτο ἀφανὲς (= ἀθέβαιον). — ἐκ τῶν φαινομένων (= τῶν ὄντων) τὸ εἶδος ξυμβ. ἐπιτυχέστατος = πολὺ ἐπιτυχῆς εἰς τὸ νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῶν προκειμένων τὸ πιθανόν (= τὴν πιθανῆ ἔκβασιν). — τάξι = εἰς τὸ νὰ παρατάξῃ. — κοσμηῆσαι = τάξαι. — δαιμονέστατος = ἐμπειρότος. — τὸν θυμὸν τοῖς στρατ. ἐπαῖραι = νὰ ἐξεγείρῃ τὸ θάρρος τῶν στρατιωτῶν. — τὸ δεῖμα = τὸν φόβον. — τῷ ἀδεεῖ (ἐξ ὀνομαστκ.: τὸ ἀδεές) τῷ αὐτοῦ = διὰ τῆς ἰδικῆς του ἀσθενείας. — ξύμ. ταῦτα γενναϊότητα = εἰς πάντα ταῦτα ἰκανώτατος.

§ 3. ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ προᾶξαι (δηλ. ἦν) = ὅσα ὄφειλε νὰ πράξῃ φανερῶς. — ὅσα τε φιλίας ὑφαρπίσαι (δηλ. ἐβούλετο) τῶν πολεμίων = καὶ ὅσα ἤθελε πρότερος ν' ἀρπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοῦ πολεμίου. — πρὶν καὶ δεῖσαί τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα = προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις ὅτι θὰ γείνωσιν αὐτά. — προλαβεῖν δειν. = ἰκανώτατος εἰς τὸ νὰ ἀπροσπάσῃ (αὐτά). — τὰ ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλ. βεβ. = πολὺ ἀξιόπιστος εἰς τὴν τήρησιν τῶν συνθηκῶν ἢ τῶν ὑποσχέσεων. — πρὸς τῶν... = ὑπὸ τῶν... — μὴ ἄλῶναι ἀσφαλ. = πολὺ προσεκτικὸς εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ (= ἐξαπατηθῇ). — χρημάτων, γενκ. ἀντικμκ. τοῦ: φειδωλότατος. — ἐς εὐποίαν τῶν πέλας (ἐκ τοῦ: οἱ πέλας) ἀφθ. = λίαν ἐλευθέριος (= ἀφειδῆς) εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους (= πρὸς τοὺς φίλους) εὐεργεσίαν.

Κεφ. 29.

§ 1-2. εἰ δέ τι ἐλλημ. Ἄλεξ. = εἰάν ὁ Ἄλέξ. διέπραξεν ἀμαρτημά τι (ὡς τὸν φόνον τοῦ φίλου του Φιλώτα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Δρογγιανῆς, τῇ Προφθασίᾳ, τὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος ἐν Ἐκβατάνοις, τὸν τοῦ στενοῦ του φίλου καὶ σωτῆρος κατὰ τὴν παρά τὸν Γρανικὸν μάχην Κλείτου ἐν Μαρακάνδοις τῆς Σογδιανῆς καὶ τὸν τοῦ ἐξιστορήσαντος μετὰ περισσοῦ ζήλου τὰς πράξεις του Ὀλυνθίου Καλλισθένους). — δι' οὐζύτητα = ἐνεκα τῆς ὀρμητικότητος τοῦ χαρακτηρῆός του. —

εἶ τι... προήχθη (δηλ. ὁ Ἀλέξ.) βαρβαρίσαι = ἐὰν παρεούρθη εἰς τὴν μίμησιν βαρβαρικῶν τινῶν ἐθίμων. — ἐς τὸ ὑπερογκότερον = καθ' ὑπερβολήν. — τίθειμαι = ἡγοῦμαι = θεωρῶ. — εἶ... τις... ἐνθυμηθεῖν = ἐὰν τις ἀναλογισθῆ. — μὴ ἀνεπεικῶς = δικαίως. — τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας = τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — τοὺς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτ., τοῖς β. ξυνόντας = ἐκείνους, οἵτινες συναναστρέφονται τοὺς βασιλεῖς πρὸς τέρψιν (= ἵνα τέρψωσιν αὐτοὺς [τοὺς βασιλεῖς]), οὐχὶ διὰ τὸ καλὸν (αὐτῶν). — καὶ ἐπὶ κ. ξυνησομένους = καὶ ἐκείνους, οἵτινες (πάντοτε) θὰ συναναστρέφονται (τοὺς βασιλεῖς) διὰ τὸ κακόν των. — ἀλλὰ μεταγν. κτλ., ἡ σύνταξις: ἀλλ' οἶδα Ἐλεξ. μόνῃ τῶν πάλαι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνῶναι ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν = ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξ. μόνος ἐκ τῶν πάλαι βασιλέων εἶχε τὴν ἰδιότητα ὡς ἐκ τῶν εὐγενῶν του αἰσθημάτων νὰ μετανοῆ διὰ ταῦτα τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διέπραξεν. — εἶ καὶ τι ἔγν. πλημμελ. = ἂν καὶ ἀναγνωρίζωσι τὰ σφάλματά των. — οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ..., διὰ τοῦ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοὶ = τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πλημμεληθέντος)... = διὰ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτοῦ (τοῦ σφάλματος). — τὴν ἁμαρτίαν = τὸ σφάλμα. — κακῶς γινώσκοντες (= καὶ εἰς τοῦτο πλανῶνται αὐτοί), γνώμη τοῦ συγγραφέως. — μόνῃ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσασιν ἁμαρτίας κτλ. = κατὰ τὴν γνώμην μου μόνῃ θεραπεία τοῦ σφάλματος εἶναι τὸ νὰ ἐμολογῆ τις αὐτὸ καὶ φανερῶς νὰ μετανοῆ δι' αὐτό. — ἁμαρτίοντα... μεταγινώσκοντα, οἱ μετχ. προσδιορισμοὶ ἐτέθησαν κατ' αἰτιατκ., διότι συμφωνοῦσι πρὸς τὸ νοούμενον ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. (τινά). — ἐπ' αὐτῷ, δηλ. τῷ ἁμαρτεῖν. — ὡς... οὐ... τὰ παθ. φαινόμενα, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσι τι ἄχαρι = εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἔπαθον κακόν τι. — πάντη χαλεπὰ = ἔλωσ δυσάρεστα. — εἶ... ξυγχοροῖη = ἐὰν ἐμολογῆ. — αὐτῷ τέ τινι... (ὡς) ὑπολειπομένην (αἰτιατκ. ἀπόλ.) = καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δριῖσαντα), οἰοσδῆποτε καὶ ἂν εἶναι (= τινι), ὑπολείπεται. — ταύτην ἐλπ. ἀγαθὴν = τοῦτο ὡς καλὴ ἐλπίς. — μὴ ποτε ἂν παρ. τι ἁμαρτεῖν (= παραπλ. τι ἁμαρτήσεσθαι), ἐπεξήγησις τοῦ ταύτην (= τοῦτο) = ὅτι δηλ. οὐδέποτε θὰ διαπράξῃ παρόμοιον τι σφάλμα. — εἶ τοῖς πρόσθεν πλ. κτλ. = ἐὰν φανερῶς λυπῆται διὰ τὰ πρότερον σφάλματα.

§ 3-4. ἐς θεόν, δηλ. τὸν Ἄμμωνα· πρὸλ. κεφ. 8, § 2. — τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν = ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του. — εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπ.= ἂν ἴσως δὲν ἦτο ἐντελὼς (=καὶ) εὐφρὲς ἐπινόημα ἀπέναντι τῶν ὑπηκόων του. — τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα, κατ' ἔννοιαν = ἵνα φαίνηται εἰς αὐτοὺς μᾶλλον ἀξιοσέβαστος. — οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε . . . γενέσθαι β. ἄφ. = τῇ ἀληθείᾳ εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται (ὁ Ἄλέξ.) ὅτι δὲν ὑπῆρξε βασιλεὺς ἀσημότερος. — ἡ Μίνως (ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου τύπου τῆς γενκ. : Μίνω) . . . ἡ Αἴακ. ἡ Ῥαδ., ὁ Μίνως, ὁ Αἰακὸς καὶ ὁ Ῥαδάμανθους — κριταὶ ἐν Ἄδου — ἐθεωροῦντο ὡς υἱοὶ τοῦ Διός. — οἷς δὴ . . . οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προσιτίθειαι = εἰς τούτους δὲ βεβαίως οὐδὲ ἄλλως ἀποδίδεται ὡς ἀλαζονεῖα ἐκ μέρους των. — οὐδὲ Θησεὺς (δηλ. δοκεῖ μοι γενέσθαι ἀφανέστερος) τοῦ Π. (= τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποσειδ.) οὐδὲ Ἴωνος (δηλ. δοκεῖ μοι γενέσθαι ἀφανέστερος) τοῦ Ἀπ. (= τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλ.), κατὰ τὸν μῦθον ὁ Θησεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἰθρας, τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίης Πιθέως, ὁ δὲ Ἴων, ὁ γενάρχης τῶν Ἰώνων, ἐθεωρεῖτο ὡς υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης, τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως. — ὡς = οὕτως. — σκευὴ = ἐνδυμασία. — πρὸς τοὺς β. = ἀπέναντι τῶν βαρβάρων· οὕτω καὶ κατωτέρω: πρὸς τοὺς Μακεδ. = ἀπέναντι τῶν Μακεδ. — ὡς μὴ πάντη ἄλ. κτλ. = ἵνα μὴ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν φαίνηται ὅλως ξένος (= ἄλλοδαπός). — ὡς ἀποστροφὴν τινα αὐτῷ ἀπὸ τῆς . . . = ἵνα αὐτὸς ἔχῃ προφυλακτικόν τι μέσον (= ὑποστήριξιν τινα) κατὰ τῆς . . . — δξύτητος = ὀρμητικότητος, παραφορᾶς (ὡς κ. π. χ. ἔδειξαν οὗτοι κατὰ τὴν ἐν Ὀπίδι στάσιν [πρὸλ. κεφ. 8, § 2]). — ὕβρεως = ἀλαζονείας. — ἐφ' ὅτι (= ὅτι = ὅτι [βλ. εἰσαχ. ἐν σελ. 75]) δὴ = ἔνεκα ταύτης δὲ ἀκριβῶς τῆς αἰτίας. — ἐγκαταμεῖξαι . . . ταῖς τάξεσιν αὐτῶν (δηλ. τῶν Μακεδ.) = ὅτι κατέταξεν ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν. — τοὺς μηλοφόρους, πρὸλ. βιβλ. III, κεφ. 11, § 5. — τοῖς ἀγήμασι, δηλ. αὐτῶν (τῶν Μακεδ.). — τοὺς ὁμοτίμους, δηλ. Πέρσας· πρὸλ. βιβλ. II, κεφ. 11, § 9. — οἱ πότοι . . . μακροὶ αὐτῷ ἐγίνοντο = τὰ συμπόσια παρ' αὐτῷ διήρουν ἐπὶ μακρόν. — οὐ γὰρ πίνειν, τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἔξαρτ.; — ἀλλὰ φιλ. τῆς ἐς τοὺς ἐτ. = ἀλλὰ (μόνον) ἔνεκα φιλοφροσύνης (= ἵνα φαίνηται φιλόφρων) πρὸς τοὺς φίλους του.

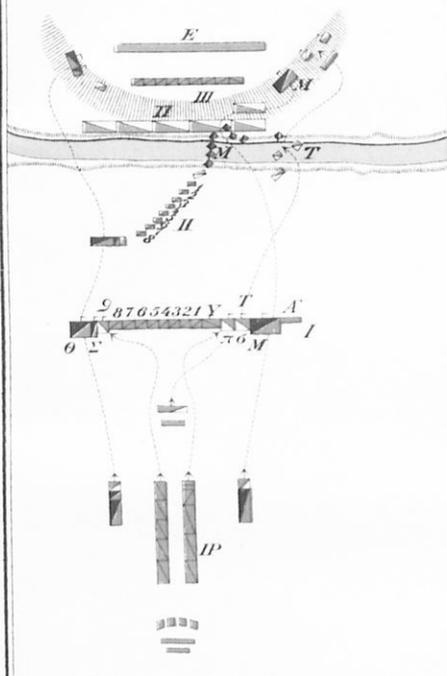
Κεφ. 30.

§ 1. κακίζει = κατηγορεῖ. — μὴ μόνον κτλ. = μὴ κακίζεται προφερόμενος (= ἀναφέρων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του) μόνον, ὅσα ἄξιά ἐστι κακίζεσθαι (= εἶναι ἄξια κατηγορίας). — ἐς ἔν χωρίον ξυναγαγὼν = συγκεφαλαιώσας εἰς ἔν.—ἐκλογιζέσθω = ἄς σκέπτηται. — ὅστις τ' ὦν αὐτός... ὁποῖα... ὄντινα... ἐς ὅσον... κακίζει, ἢ πλοκὴ τοῦ λόγου εἶναι ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν ἐν κεφ. 9, § 1 («πρὸς ὁποῖους τινάς... ὁποῖοί τινες... ἀπαλλάσσεσθε») = πόσον ἄσημος εἶναι αὐτὸς καὶ ἐν ποίᾳ (δηλ. εὐτελεῖ) θέσει εὐρίσκεται καὶ πόλος (= πόσον σπουδαῖος) ὑπῆρξεν ἐκεῖνος (δηλ. ὁ Ἄλέξ.), ὃν κατηγορεῖ, καὶ μέχρι τίνος σημείου ἀνθρωπίνης εὐτυχίας ἔφθασεν.—βασιλέα τε... γενόμενον = καὶ ὅτι ὑπῆρξε βασιλεύς. — ἀμφοῖν τοῖν ἡλείροιον = καὶ τῶν δύο ἡλείρων (δηλ. τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας—τῆς Λιβύης [Αἰγύπτου] ὑπολογιζομένης εἰς τὴν Ἀσίαν—).—ἀναμφιλογώτατα = ὅλως ἀναμφισβητήτως.—ἐπὶ πᾶν ἔξικ. τῷ αὐτοῦ ὄν. = ὅτι διὰ τοῦ ὀνόματός του πανταχοῦ ἔφθασε· κατ' ἔννοιαν = διὰ τοῦ ὀνόματός του ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν κόσμον. — σμικρ. ὦν αὐτὸς κτλ. = ἐν ᾧ αὐτὸς (δηλ. ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ εὐτελέης καὶ περὶ εὐτελεῖ καταπονεῖται καὶ οὐδὲ ταῦτα διατηρεῖ ἐν τάξει. — ὅστις δὲ κακίζει... τιθέμενος, ἢ ἔννοια τῆς ὄλης περιόδου: ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἄλεξ. κρίσει δὲν πρέπει νὰ λαμβάνη τις πρὸ ὀφθαλμῶν μεμονωμένας πράξεις τοῦ Ἄλεξ., ἀλλ' αὐτὸν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐν συνόλῳ· τότε θ' ἀναγνωρίσῃ οὗτος τὸ μέγεθος τοῦ Ἄλεξ., θὰ συναισθανθῇ τὴν ἰδίαν του ἀσημότητα καὶ δὲν θὰ ἔχῃ πλέον τὸ θάρρος νὰ κατηγορῇ τὸν Ἄλέξ. διὰ μεμονωμένας τινὰς πράξεις αὐτοῦ.

§ 2-3. ὡς = διότι (πρβλ. κεφ. 9, § 9).—δοκῶ, ὅτι... , παρατηρητέα ἢ σπανία σύνταξις τοῦ δοκῶ μετ' εἰδικῆς προτάσεως· τὰ δοξαστικά πῶς συντάσσονται κανονικῶς;—ἐν τῷ τότε (δηλ. χρόνῳ) = τότε.—τις εἰς ἄνθρωπος = εἰς οἴσοσδήποτε—ἀλλὰ εἰς μόνον—ἄνθρωπος· μεθ' ὑπερβολῆς λέγεται τοῦτο.—οὐ λεφοιτήκει (= ἐπεφοιτήκει) = δὲν εἶχε φθάσει.—οὐκ οὐκ οὐδ' ἔμοι κτλ. = κατὰ ταῦτα οὐδὲ εἰς ἐμὲ (καθὼς οὐδὲ εἰς ἄλλους) φαίνεται ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως.—οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρ. ἔοικώς = ὅστις πρὸς οὐδένα ἄλλον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἦτο ὁμοίος.—καὶ ταῦτα (=

καὶ τοῦτο), ὅτι δηλ. οὗτος ἐγεννήθη οὐχὶ ἄνευ θείας βουλήσεως.— ἐπισημῆναι=ὅτι ἐδήλωσαν.— φάσματα ἄλλα ἄλλοις γ.=διάφοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους.— ἐς τοῦτο=μέχρι σήμερον.— ἐξ ἀνθρώπων=ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.— μνήμη οὐκ ἀνθρ. οὔσα=ἡ ὑπεράνθρωπος ἀνάμνησις.— διὰ τοσοῦτου=μετὰ τοσοῦτον χρόνον.— χρησμοὶ . . . χρησθέντες=χρησμοὶ . . . δοθέντες.— ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ=πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.— ἐπεὶ, κυρίως αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: δὲν εἶμαι τυφλὸς θαυμαστής τοῦ Ἄλεξ., διότι . . . εἶτα=βεβαίως.— ἔστιν ἅ . . . τῶν Ἄλεξ. ἔργων=τινάς τῶν πράξεων τοῦ Ἄλεξ.— ἀληθείας=φιλαληθείας.— καὶ ἅμα ὦφ. τῆς ἐς τοὺς ἀνθρ.=καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων.— ἐφ' ὅτφ=ἔνεκα τούτου δὲ (δηλ. ἔνεκα τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους ὠφελείας).— ὠρμήθην . . . ἐς τήνδε τὴν ξ.=παρεκινήθην εἰς ταύτην τὴν συγγραφὴν.— οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ (=ἄνευ θείας παρορμήσεως), ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἀνωτέρω περὶ τοῦ Ἄλεξ. λεχθὲν (§ 2): «οὐκουν οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνήρ».

Ἡ παρά τὸν Ἰβανιῶν μάχη.

Μαυεῶνες, Μ, ἑπείκει Μαυεῶνες. - Θ, ἡ τῶν Θεσαλιῶν ἑπείκει. - Σ, ἑπείκει τῶν Συμμάχων. - α, σαρισσοφόροι. - π, ἑπείκει Παίονες. - Σ, ἑπείκει Σφραγες. - μ, ἑπείκει Ἑλλήνες μισθοφόροι. - Υ, ἡσπαστισταί. - 1, 2, 3, 4, κτλ. ἀπλῶν τάξις. - θ, Σφραγιῶν πλείων. Α, Ἀργίανες, τοῖσιν Ἑλλήνες ἡγετοὶ μισθοφόροι. Πέρσαι, Π, ἡ Περσικῆ ἑπείκει. - Ε, Ἑλλήνες μισθοφόροι. - Κ, περὶ Κιρδαιες.

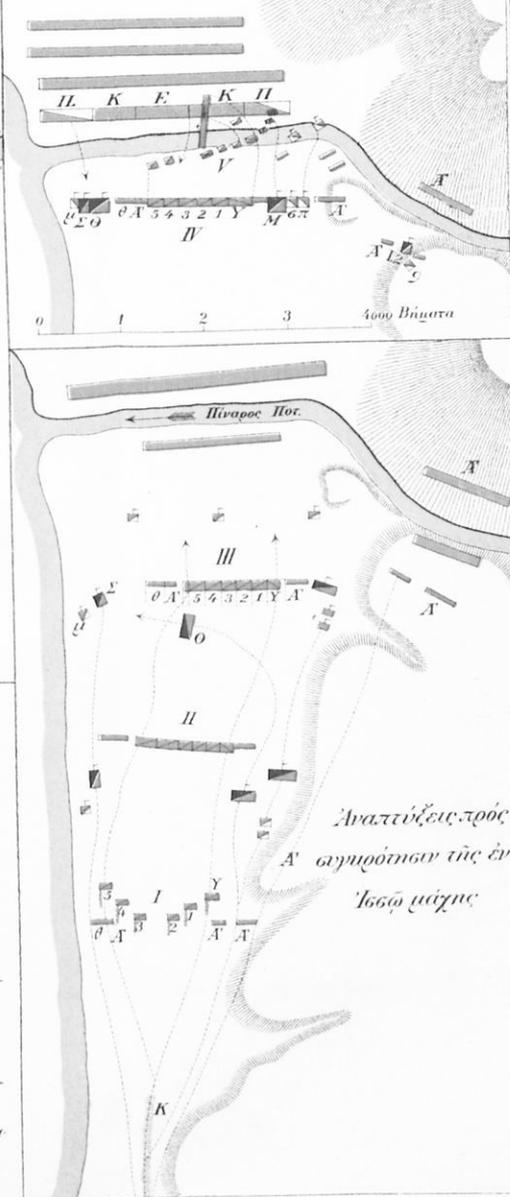
Παρά τὸν Ἰβανιῶν

ΠΡ, προφύλαξις Ἀλεξάνδρου. - Ι, παράταξις. - Η, ἐμβοδὴ εἰς τὸν Πέρσαι ἑπείκει. - Τ, τάξις ἐξοπλισταλεία ἐν τῷ ὄρειῳ ὄρει. - Μ, ἐπίθεσις ἐν τῷ μισθοφόροις Ἑλλήνας.

Ἡ πρὸς Ἰσσοῦ μάχη

Κ, ἀγορῆ ἐν ὄρει Ἀλεξάνδρου. - Ι, Η, Μ, ἀναπέψας εἰς σάλαγγα. - Α, Ἀργίανες ἐν τῷ ὄρει ὄρει. - Β, Ἰβανι ἑπείκει. - Π, παράταξις τῆς στρατιάς εἰς τὴν μάχη. - Κ, ἐμβοδὴ τῶν Μαυεῶνων εἰς τὸν Πέρσαι. - Α, τάξις ἐξ ὀπισθεῖον τῶν Πέρσαι.

Ἡ πρὸς Ἰσσοῦ μάχη.

Ἀναπέψας πρὸς
Α' ἀργυροῦσιν τῆς ἐν
Ἰσσοῦ μάχης

